

Kazuo Ishiguro

Öksüzlüğümüz

Çeviren: Yasemin Ortwein



YKY

Yapı Kredi
Yayınları

ÖKSÜZLÜĞÜMÜZ

Kazuo Ishiguro 1954'te Japonya'nın Nagazaki şehrinde doğdu. Eğitimini, babasının Ulusal Oşinografi Enstitüsü'nde çalışmaya başlaması üzerine beş yaşındayken ailesiyle birlikte geldiği İngiltere'de tamamladı. Kent Üniversitesi'nde İngilizce ve felsefe eğitimi aldı. Mezun olduktan sonra Londra'da sosyal hizmetler görevlisi olarak çalışmaya başladı. East Anglia Üniversitesi'nde Malcolm Bradbury'den yaratıcı yazarlık eğitimi aldı ve yazarlık kariyerinin ilk dönemlerindeki akıl hocası Angela Carter'la tanıştı. 1981'de üç kısa hikâyesi yayımlandı ve Kazuo Ishiguro o tarihten beri sadece yazarlık yapıyor. 1982'de ilk romanı *Uzak Tepeler* (çev. Pınar Besen, 1992) yayımlandı ve Winifred Holtby Memorial Ödülü'nü kazandı. 1983'te *Granta* dergisi tarafından en iyi genç İngiliz yazarları arasında gösterildi. 1986'da yayımlanan ikinci romanı *Değişen Dünyada Bir Sanatçı*'yla (çev. Suat Ertüzün, 2008) Whitbread Book of the Year Ödülü'nü aldı, Booker Ödülü'ne aday gösterildi. 1989'da yayımlanan üçüncü romanı *Günden Kalanlar* (çev. Şebnem Susam, 1993), Booker Ödülü'nü kazandı ve 1993'te James Ivory tarafından filme alındı. 1995'te Cheltenham Ödülü'nü alan romanı *Avunamayanlar* (çev. Roza Hakmen, YKY, 2009) 2000'de Booker Ödülü'ne ve Whitbread Ödülü'ne aday olan *Çocukluğumu Ararken* (çev. Nilden Beyazıt Tunç, 2002) yayımlandı. Son romanı *Beni Asla Bırakma* (çev. Mine Haydaroglu, YKY, 2005), yayımlandığı yıl *Time* tarafından İngilizce yazılmış en iyi 100 roman listesinde gösterildi, Alex Ödülü'nü aldı ve National Book Critics Circle Ödülü'ne aday oldu. 2005'te *The Saddest Music in the World* adlı ilk uzun metraj sinema filmi senaryosunu tamamlayan, ilk öykü kitabı *Noctures: Five Stories of Music and Nightfall* 2009'da yayımlanan yazarın romanları otuzdan fazla dile çevrilmiştir. Kazuo Ishiguro, karısı ve kızıyla birlikte Londra'da yaşamaktadır.

Yasemin Ortwein Ankara'da doğdu. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden mezun oldu. Los Angeles, California'da yaratıcı yazarlık eğitimi aldı. ABD, Gabon, İngiltere ve Almanya'da yaşadı. Bu ülkelerde özellikle evsizler ve göçmenlerle sosyal projeler yürüttü. Şiir çevirileri yapıyor ve farklı internet sitelerinde yazı yazıyor.

*Kazuo Ishiguro'nun
YKY'deki kitapları:*

Beni Asla Bırakma (2008)
Avunamayanlar (2009)
Uzak Tepeler (2012)
Öksüzlüğümüz (2014)

KAZUO ISHIGURO

Öksüzlüğümüz

Çeviren
Yasemin Ortwein

Roman



Yayı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 4220
Edebiyat - 1193

Öksüzlüğümüz / Kazuo Ishiguro
Özgün adı: When We Were Orphans
Çeviren: Yasemin Ortwein

Kitap editörü: Berna Akkıyal
Düzeltili: Korkut Tankuter

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Promat Basım Yayım San. ve Tic. A.Ş.
Sanayi Mahallesi, 1673 Sokak, No: 34 Esenyurt / İstanbul
Sertifika No: 12039

Çeviriye temel alınan baskı: Faber&Faber Limited , Great Britain, 2000.
1. baskı: İstanbul, Eylül 2014
ISBN 978-975-08-3042-6

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2012
Sertifika No: 12334
Copyright © Kazuo Ishiguro, 2000

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Lorna ve Naomi'ye

BİRİNCİ KISIM

24 Temmuz 1930, Londra

Birinci Bölüm

1923 Yazı'ydı. Cambridge'den geldiğim yaz, teyzemin Shropshire'a dönmem hususundaki arzusuna rağmen istikbalimin Başkent'te olduğuna karar vermiş ve Kensington Bedford Gardens'ta 14B numaralı küçük daireyi tutmuştum. Şimdi o yazı, yazların en harikası olarak hatırlıyorum. Gerek okulda gerek Cambridge'de eş dost arasında geçen senelerden sonra kendi kendimle kalmaktan büyük zevk almıştım. O dönem Londra parklarının, British Museum'un okuma salonundaki sessizliğin tadını çıkardım. Kendimce istikbal planları yaparken arada bir durup burada, İngiltere'de hem de böylesi büyük bir kentin ortasında nasıl olup da güzel evlerin cephesini kaplayan sarmaşıklar ve tırmanan otlar bulunduğuna hayret ederek öğleden sonramı Kensington caddelerini arşınlayarak geçirdiğim çok oldu.

İşte böyle avare yürüyüşlerin birinde okuldan eski bir arkadaş, James Osbourne'a rastladım ve komşu olduğumuzu öğrenince de bir dahaki sefere buralardan geçerken uğramasını önerdim. Yaşayacağım yeri dikkatlice seçmiştim; dolayısıyla o güne dek tek bir ziyaretçi ağırlamamış olmama rağmen, bu daveti kendimden emin bir şekilde yaptım. Kira yüksek değildi ama ev sahibem evi zevkli

dekore etmişti; eşyalar akla telaşsız bir Viktoryen geçmişti getiriyordu. Günün ilk yarısı boyunca güneş alan oturma odasının eşyası ihtiyarlayan bir kanepa ile iki rahat koltuk, antika bir şifonyer ve içi unufak olmaya yüz tutmuş ansiklopedilerle dolu bir kitaplıktı ve kanaatimce hepsi de herhangi bir misafirin takdirini kazanacak nitelikteydi. Ayrıca daireyi kiralar kiralamaz Knightsbridge'e yürümüş, Kraliçe Anne tarzı bir çay takımıyla birkaç paket iyisinden çay almış, büyükçe bir kutu bisküviyi de unutmamıştım. Nitekim bir sabah Osbourne hakikaten ziyarete geldiğinde içecek ikramını öyle bir rahatlık ve güvenle yaptım ki ilk ziyaretçim olduğu gerçeğinin bir an bile aklından geçmesine fırsat vermedim.

İlk on beş-yirmi dakika boyunca Osbourne, evin vaziyetine iltifatlar düzüp şu veya bu bilmem neyi inceleyerek, mutat aralıklarla pencereden bakıp aşağıda olup bitene hayret ederek oturma odasında huzursuzca dolandı durdu. En nihayetinde kanepeye çöktü; birbirimizden ve eski okul arkadaşlarımızdan bahsetmeye başladık. Alman felsefesi hakkında uzun ve zevkli bir tartışmaya geçmeden evvel işçi sendikalarının faaliyetlerine değindiğimizi hatırlıyorum. Bu tartışma tabii karşılıklı olarak, gittiğimiz üniversitelerin bize kazandırdığı entelektüel kavrayışı birbirimize göstermemize imkân vermişti. O sıra Osbourne kalktı ve odayı yeniden adımlarken gelecek planlarını anlatmaya koyuldu.

"Kafamda yayıncılık işine girmek var, biliyor musun; gazeteler, mecmua, o tür şeyler. Aslında köşe yazarı olmak istiyorum. Mesela siyaset veya sosyal meseleler hakkında yazabilirim. Tabii evvela ben kendim siyasete atılmazsam. İyi de Banks, hakikaten ne yapmak istediğinle ilgili bir fikrin yok mu yani senin? Baksana her şey bizim için, orada dışarda" diyerek pencereyi gösterdi. "Muhakkak ki bazı planların vardır."

“Zannediyorum ki vardır” dedim gülümseyerek. “Aklımda bir-iki şey yok değil. Yakında sana bahsederim.”

“Ne var bakayım dilinin altında? Hadi ama sen anlatmazsan ben anlattırırım ha!”

Ama hiçbir şey anlatmadım. Çok geçmeden onu felsefe veya şiir gibi bir konuda başka bir tartışmanın içine çektim. Öğleye doğru Osbourne aniden Piccadilly’de bir yemek randevusu olduğunu hatırlayıp toparlanmaya başladı. Çıkmak üzereyken kapının önünde döndü:

“Bak dostum, diyecektim ki, bu akşam önemli bir toplantıya davetliyim. Leonard Evershott şerefine bir parti, amcalarımdan biri veriyor. Evershott’u biliyorsundur; şu büyük işadamı. Biliyorum, gayet az zaman kala söylüyorum, ama senin de gelmeni istiyorum, ciddiylim. Daha önceleri uğrayacaktım sana ama bir türlü olmadı. Parti Charingworth’te.”

Hemen cevap vermeyince bana doğru bir adım yaklaştı ve “Seni düşündüm çünkü aklıma geldi. Aklıma geldi de, sen hep ‘münasebetleri olan biri’ olduğum için benim hakkımda bir şeyler öğrenmeye çalışırdın. E hadi ama, unutmuş gibi yapma! Beni insafsızca sorguya çekerdin. ‘Münasebetleri olmak. Tam olarak ne demek bu münasebetleri olmak?’ Hah, düşündüm ki şimdi işte bizim Banks kendi gözleriyle görme şansı yakalamış olacak ne demekmiş ‘münasebetleri olmak’”. Sonra bir hatırayı anımsamış gibi kafasını salladı, “Tanrım” dedi, “okuldayken nasıl da tuhaf bir çocuktun”.

Sanıyorum, akşam için sunduğu teklifi tam o noktada kabul etmeye karar verdim ki o akşam, daha sonra izah edeceğim üzere, o an düşündüğümünden çok daha önemli bir şekle bürünecekti. Son söylediği sözlerle ilgili kızgınlığımı hiç belli etmeden onu uğurladım.

Yeniden oturduğumda kızgınlığım daha da arttı. Osbourne’un neye atıfta bulunduğunu derhal anlamış-

tım. Gerçek Şu ki, okul hayatımız boyunca Osbourne'un "münasebetleri olan biri" olduğunu hep duyagelmiŐtim. İnsanlar ondan bahsettiğinde bitmez tükenmez bir Şekilde gündeme gelen bir laftı bu ve sanırım ben de ondan bahsetmem icap eden bir durumda bu lafı kullanıyordum. Geri kalanımızdan farklı görünmüyor ve davranmıyor olsa da, onun daha yüksek yerlerde esrarengiz bağlantılarının, münasebetlerinin olması bana çok çekici gelen bir Şeydi. Ne ki, iddia ettiği gibi onu "insafsızca sorguya çektiğimi" hiç zannetmiyordum. Doğruydu, bu konu on dört veya on beş yaŐlarımda üstünde çok düşündüğüm bir Şeydi; ancak, Osbourne ve ben okulda pek de yakın değildik ve aslında hatırladığım kadarıyla bunu onunla yalnızca bir defa konuŐmuŐtum.

Sisli bir sonbahar sabahıydı ve ikimiz köydeki hanın alçak duvarında oturuyorduk. O sıralar Beş'te filan olmamız lazım. Düzenlenen açık koŐuda gözlemci olarak görevlendirilmiŐtik ve tarlada, sisin içinden çıkıp gelecek koŐuculara çamur içindeki yoldan gitmeleri gereken istikameti göstermek üzere bekliyorduk. KoŐucuların bir süre daha görünmeyeceğini bildiğimizden, laf olsun diye söyleŐiyorduk. İşte o gün, Osbourne'a bu "münasebetleri olmak" meselesini sorduğuma eminim. Osbourne, bütün taşkınlığına rağmen mütevazı bir tabiata sahipti ve konuyu değiştirmeye çalıŐmıŐtı. Ben ısrar edince sonunda Şöyle dedi:

"Of kes Şunu Banks! Saçmalık bunlar, tahkik edilecek bir Şey yok. İnsan diğer insanları tanır, o kadar. İnsanın annesi babası vardır, amcaları, aile dostları. Neyi merak ediyorsun, anlamıyorum." Ama söylediklerinin hemen farkına varıp dönmüş ve kolumu tutarak "Feci Şekilde özür dilerim dostum" diye eklemiŐti. "Feci düşüncesizce konuştum."

Bu gaf Osbourne'u benden fazla üzmüş olsa gerek.

Hakikaten de o akşam Charingworth Kulübü'nde kendisine eşlik etmemi istemekle yıllardır vicdanını rahatsız eden bir şeyi tamir etmeye çalışıyor olması hiç de imkânsız değildi. Yine de dediğim gibi, o sisli sabah kendisinin de düşüncesizce olduğunu kabul ettiği yoruma, zannettiği gibi üzülmemiştim. Aslında bir başkasının talihsizliğini alay konusu etmeye her halükârda pek meraklı okul arkadaşlarımın, anne babamın olmadığını duyduklarında büründükleri sessiz ağırbaşlılık bana son derece sinir bozucu geliyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse, kulağa biraz tuhaf gelebilir, ama anne babamın olmayışını (Shropshire'daki teyzemden başka İngiltere'de hiçbir akrabamın bulunmayışını) fazlaca mesele etmiyordum çoktandır. Arkadaşlarımın sık sık dikkatini çektiğim üzere, bizimki gibi bir yatılı okulda, hepimiz anne babasız yaşamayı öğrenmiştik; üstelik benimki de benzeri olmayan bir durum değildi. Gene de geriye dönüp baktığımda şunu görüyorum: Osbourne'un "münasebet" meselesinden bu denli etkilenmemin sebebi, St. Dunstan dışındaki dünya ile hiçbir bağım olmadığını gayet iyi kavramış olmamdı galiba. Zamanı geldiğinde, benzer bağlantıları kurma işini ben de taklit edecek ve çizdiğim yolda ilerleyecektim, bundan şüphem yoktu. Ancak muhtemelen, Osbourne'dan çok kritik bir şey öğrenecektim; süreç esnasında bu tür şeylerin işe yaradığını.

Fakat Osbourne'un kapıdan çıkarken ettiği lafların bana dokunduğunu söylerken, onun yıllar önce kendisini "sorguya çektiğim" konusunu gündeme getirmiş olmasını kastetmiyordum. Daha çok, benim hakkımda özensizce vardığı "okulda hep tuhaf biri" olmam yargısına takılmıştım.

Esasında, o sabah Osbourne'un ettiği laf kafamı haylice karıştırmıştı; çünkü benim hafızamdaki şey İngiliz okul hayatına fevkalade iyi bir şekilde katılmış olduğum-

du. Hatta St. Dunstan'daki ilk haftalarım da bile kendimi utandıracak bir şey yapmamıştım. Mesela, okuldaki ilk günümde, hatırlıyorum, diğer çocuklarda belli bir davranış şekli gözlemlemiştim: Ayakta dikilip konuşurlarken sağ eli ceketin cebine sokmak ve sol omzu yaptıkları yorumu güçlendirmek için aşağı yukarı oynatmak gibi bir hareket yapıyorlardı. Bu hareketi, hem de aynı gün, öyle bir ustalikle tatbik etmiştim ki tek bir sınıf arkadaşımın bile bende garip ya da alay edilecek bir nokta yakalayamadığını özellikle hatırlıyorum.

Aynı cüretli ruh haliyle arkadaşlarım arasında revaçta olan laf ve nidalarla diğer jestleri ve yeni çevremde geçerlilik kazanmış daha incelikli âdetlerle adabı muaşeret kurallarını hızlıca özümsemiştim. Elbette çarçabuk fark ettiğim başka bir şey, suç ve suçun tespit edilmesi hakkındaki fikirlerimi açıkça -Şanghay'da her daim yaptığım gibi- ifade edemeyeceğim oldu. Hatta o kadar ki üçüncü yılımda yaşanan bir dizi hırsızlık olayında bütün okul dedektifçilik oynarken, arkadaşlarıma katılmaktan dikkatle sakındım ve ekibin sadece ismen parçası olmakla yetindim. Ve şüphesiz Osbourne'un bana geldiği sabah ona "planlarımın" çok az bir kısmını açmam da bu politikanın bir tür uzantısını takip etmemin sonucuydu.

Mamafih, bütün tedbirlerime rağmen aklıma okuldan en az iki olay geliyor ki en azından arada bir, tutkularım hakkında fikir verecek denli savunmamı düşürmüş olmalıyım. Bu olaylar hakkında o zamanlar sebep gösteremedim, şimdi de gösterebilecek durumda değilim.

Bu hadiselerin ilki, on dördüncü yaşgünümde cereyan etti. O zamanlarda iyi arkadaş olduğum Robert Thornton-Browne ve Russell Stanton beni köyde bir pastaneye götürmüşlerdi. Kremalı keklerle çöreklerimizi zevkle yiyorduk. Yağmurlu bir cumartesi öğleden sonrasıydı ve diğer bütün masalar doluydu. Bu şu anlama geliyordu: Her

birkaç dakikada bir yağmurdan sıırıslıklam olmuş birkaç müşteri içeri giriyor, etrafa göz atıp sanki onlar için derhal masayı boşaltmamız gerektiğini ima eden, ayıplayıcı bakışlarla bizi süzüyordu. Ama müessesenin sahibesi olan Bayan Jordan bize hep misafirperver davranırdı. O doğum günü öğleden sonrasında da köy meydanına bakan büyük pencere önündeki en sevilen masayı işgal etme hakkını kendimizde görmüştük. O gün neler konuştuğumuzu pek hatırlamıyorum, ama tabaklarımızı bitirdikten sonra iki arkadaşım kısaca bakıştılar ve Thornton-Browne çantasına eğilerek bir hediye paketi çıkarıp bana uzattı.

Açmaya başlayınca, paketin çok sayıda kâğıt katmanıyla sarıldığını anladım; ben bir katmanı açıp da diğeriyle karşılaştıkça dostlarım sesi sesli gülüyorlardı. Bütün bunlar, sonunda bir şaka nesnesi bulacağıma işaret ediyordu. Nihayet paketin tamamını açınca deri kaplı bir kutuya ulaştım; küçük kilidi açıp kapağı kaldırıncaya karşıma bir büyüteç çıktı.

O büyüteç şu anda önümde duruyor. Görünümü yıllar içinde çok az değişti; zaten bana verildiği o gün de haylice aşınmış haldeydi. Bunu hatırladığım gibi, son derece kuvvetli bir büyütme kapasitesi olduğunu, şaşırtıcı bir şekilde ağır olduğunu ve fildişi sapının kenarının hafifçe çatlamış olduğunu da hatırlıyorum. 1887'de Zürih'te imal edildiğini ise (yazıyı görmek için ikinci bir büyüteç gerekiyordu) daha sonraları fark etmiştim.

Bu hediyeye olan ilk tepkim inanılmaz bir coşkuydu. Kutusundan kaptığım gibi çıkarmış, masayı kaplamış olan kâğıt tomarını bir kenara itip –büyük bir ihtimalle birkaç tabaka kâğıdın yerlere düşmesine sebep olarak– masa örtüsüne bulaşmış tereyağı parçacıklarının üstünde derhal denemeye koyulmuştum. Kendimi öyle bir kaptırmış olmalıyım ki arkadaşlarımın ancak bir başkasına yapılan şakaya gülünebilecek şiddette kahkaya boğulduğunu zor

fark ettim. En nihayet kendime gelip kafamı kaldırdığımda, sebebini çıkaramadığım bir sessizliğe bürünmüşlerdi. O sırada Thornton-Browne sinir bozucu bir gülümsemeye “İleride dedektif olacağına göre böyle bir şeye ihtiyacın olur diye düşündük” dedi.

Bu noktada mizahi niteliklerimi yeniden toparlayıp, bunun eğlenceli bir jest olduğunu düşünüyormuşum gibi davrandım. O ara arkadaşlarım da niyetleri konusunda bir kafa karışıklığına düşmüş olacaklar ki pastanede oturduğumuz sürece eski tasasız halimize bir türlü dönemedik.

Dediğim gibi, büyüteç şu anda önümde. Mannering olayının araştırmasında kullandım, hatta daha yakın tarihte, Trevor Richardson olayı esnasında da kullandım. Büyüteç halk arasında yayılan efsanenin öngördüğü gibi vazgeçilmez bir ekipman olmayabilir; ama belli türde delillerin toplanması için hâlâ yararlı bir gereç olduğu unutulmamalıdır. Robert Thornton-Browne ve Russell Stanton’dan yadigâr büyütecimi bir süre daha taşımaya devam edeceğim sanırım. Şimdi ona göz gezdirirken aklıma gelen düşünce şu: Eğer dostlarımla niyeti benimle alay etmek idiyse, o halde bu şaka şimdi onlara yapılıyor demek lazım. Fakat maalesef, asıl niyetlerinin ne olduğunu ortaya çıkarmak mümkün olmadığı gibi, bütün tedbirlerine rağmen gizli tutkum hakkında nasıl fikir sahibi olmuş olabileceklerini de kestiremiyorum. Gönüllü asker olabilmek için yaşını büyük söyleyen Stanton Üçüncü Ypres Muharebesi’nde öldü. Duyduğuma göre Thornton-Browne da iki yıl önce veremden ölmüş. Velhasıl, her iki çocuk da St. Dunstan’dan beşinci yılın sonunda ayrıldıkları için, ölüm haberlerini alıncaya dek onlarla irtibatım olmamıştı. Gene de Thornton-Browne okuldan ayrıldığı zaman nasıl hayal kırıklığına uğradığımı hatırlıyorum; İngiltere’ye gelişimi takiben edindiğim tek iyi arkadaşım ve St. Dunstan’daki yıllarım boyunca da onu özleyecektim.

Bahsettiğim hadiselerin ikincisi birkaç yıl sonra gerçekleşti (on ikinci sınıfta); ancak, hatırlayabildiklerim diğeri denli detaylı değil. Aslında, bahsini edeceğim dakikadan önce ve sonra ne olduğunu hiç mi hiç hatırlamıyorum. Hatırmadaki manzara, üst bölmedeki dar revaklardan içeri giren yoğun ve havadaki tozu görünür kılan günışığıyla dolu bir sınıf (15 numaralı sınıf, Old Priory binasında). Hoca gelmek üzereydi, ama ben birazcık gecikmiş olmalıyım; çünkü sınıf arkadaşlarımla çoktan sınıfa girip sıra kapaklarının üstüne, sıralara ve pencere pervazına tünemiş olduklarını hatırlıyorum. Beş-altı kişilik bir gruba yaklaşıyordum ki suratları bana döndüğünde tam da benden bahsetmekte olduklarını hemen anladım. O sıra, daha bir şey söylememe fırsat kalmadan, grubun üyelerinden Roger Brenthurst beni göstererek “İyi de, Sherlock olmak için boyu çok kısa, bu kesin” dedi.

Oğlanlardan birkaçı güldü, öyle kaba bir şekilde değil gerçi. Hatırladığım kadarıyla olay bundan ibaretti. Ondan sonra “Sherlock” olma hayallerim hakkında başka bir şey duymadıysam da, küçük sırrımın açığa çıktığına ve bir muhabbet konusu haline geldiğine yönelik can sıkıcı bir endişe zamanla içimde yer etti.

Sırası gelmişken söyleyeyim; bu konuda duyduğum tutkuya ilişkin hissettiğim dikkatli davranma ihtiyacı ben St. Dunstan’a gelmeden önce zuhur etmişti. Çünkü İngiltere’ye geldikten sonraki ilk birkaç haftamı Shropshire’da yaşayan teyzemin evinin yakınındaki çayırılıkta ıslak eğrelti otlarının arasında geçirmiştım. Şanghay’da Akira ile beraber uydurduğumuz dedektiflik hikâyelerini canlandırırıyordum kendi kendime. Tabii artık yalnız olduğum için, onun rollerini de ben oynamak zorundaydım. Evin penceresinden görülebildiğimin fazlasıyla farkında olduğumdan, hikâyeleri son derece kısıtlı hareketlerle oynamaya çalışıyor, lafları ağzımın içinden

mırıldanarak söylüyordum ki bu durum Akira ile alıştığımız sınırsızlık halinin tam bir tezatıydı.

Gene de bu türden tedbirler yetersiz kaldı. Bir sabah bana tahsis edilmiş tavan arasındaki küçük odadan, teyzemin salonda ağırladığı arkadaşlarıyla konuştuğunu duydum. Merakımı uyandıran şey, aniden seslerini alçalttıklarını fark etmem oldu. Kısa süre sonra kendimi döşemede sürünürken ve sonra da tırabzandan sarkarken buldum.

“Saatlerce ortadan yok oluyor” dediğini duyabiliyordum.

“Onun yaşında bir erkek çocuğunun kendi âlemine böyle gömülmesi... Hiç sağlıklı değil. Biraz ilerisini düşünmesi lazım.”

“Ama muhakkak anlaşılır bir şey” dedi aralarından biri, “başına gelen bütün olaylardan sonra...”

Teyzem dertli bir sesle “Kara kara düşünmekle eline ne geçecek ki” dedi. “Her ihtiyacı karşılanıyor ve bu anlamda gayet şanslı. Biraz geleceğe bakmasının zamanıdır artık. Bu kadar içine kapanmasına bir dur demem lazım.”

O günden sonra çayıra gitmeyi bıraktım ve genel olarak “içe kapanıklık” olarak görülecek davranışlarda bulunmaktan kaçınmaya çalıştım. Ama gene de hâlâ çok küçüktüm ve tavanarasındaki daracık odamda, geceleri uzandığım yerden teyzemin saatlerini kurarak veya kedilerini besleyerek evde dolaşmasını ve tahtaların gıcirtısını dinlerken, dedektif hikâyelerimizi hayalimde tekrar tekrar oynardım. Akira’yla hep yaptığımız şekilde...

Ama şimdi Kensington’daki daireye Osbourne’un geldiği o yaz gününe döneyim. Osbourne’un “tuhaf bir çocuk” olduğuma ilişkin yorumunun zihnimi birkaç dakikadan fazla meşgul etmediğini belirtmek isterim. Aslında, Osbourne’un hemen arkasından ben de dışarı çıktım, gayet keyifli bir biçimde St. James Parkı’nda çiçek tarhla-

rının arasında dolaştım. Akşamki toplantıyı gittikçe daha da merak ediyordum.

O öğleden sonrayı düşündükçe fark ediyorum da aslında heyecanlı olmakta son derece haklıydım ve bu hakkı kullanmamak, Londra'daki ilk günlerimde kapıldığım sersemce kibrin sonucudur. Bu akşamın daha evvel üniversitede katıldığım toplantılardan farklı bir seviyede seyredeceğinin farkındaydım; üstüne üstlük hiç aşına olmadığım birtakım âdet ve davranışlarla karşılaşabiliyordum. Ancak bu türden zorlukları her zamanki ihtiyatlı halimle aşacağımdan ve genel itibariyle benden beklendiği şekilde davranacağımdan emindim. Parkta gezinirken duyduğum endişeler başka türden şeylerle ilgiliydi. Osbourne "iyi münasebetleri olan" misafirlerden bahsederken, ben hemen, bunların içinde dönemin tanınmış dedektiflerinden birkaçının olacağını tahmin etmiştim. Sanırım o öğleden sonranın büyük bir kısmı, Matlock Stevenson veya hatta belki Profesör Charleville ile tanıştırlırsam onlara cevaben ne diyeceğimi bulmaya çalışmakla geçti. Yapmayı istediğim şeyleri nasıl sıralayacağımı –tevazuyla ama belli bir vakarla da– defalarca prova ettim ve birinden birinin benimle daha yakından ilgilenerek bir yığın nasihatte bulunduğunu ve ilerde bir şeyler danışmak istediğim takdirde mutlaka kendilerine gitmem hususunda ısrar ettiklerini kafamda kurdum.

Tabii ki o akşam feci bir hayal kırıklığıyla sonuçlandıysa da (birazdan anlayacaksınız), başka nedenlerden ötürü son derece önemli bir akşam oldu. Benim henüz bilmediğim şey şuydu: Bu ülkede dedektifler bu türden toplantılara katılmayı tercih etmiyorlardı. Davet edilmedikleri için değildi bu, son şahsi tecrübemle sabit ki gözde zümreler meşhur dedektifleri sürekli olarak aralarında görebilmek için çabalıyorlardı. Ama bu vakur ve hatta münzevi insanlar kendilerini işlerine adıyor, bırakınız "sosyete" ile vakit

geçirmeyi, kendi aralarında bile oturup kalkmaktan imtina ediyorlardı.

Dediğim gibi, o akşam Charingworth Kulübü'ne geldiğimde, Osbourne'u taklit ederek şık üniformalı kapı görevlisini neşeyle selamlarken bu gerçeğin farkında değildim. Giriş katındaki kalabalık odaya girişimizi takip eden ilk birkaç dakika içinde bu hatadan derhal döndüm. Tam olarak nasıl oldu bilmiyorum –çünkü oradaki hiç kimse- nin kim olduğunu anlayabileceğim kadar vakit geçmemişti henüz– ancak önceki heyecanımın bütünüyle aptalca olduğunu düşündürtecek sezgisel bir telaş geldi üstüme. Aniden Matlock Stevenson'ın veya Profesör Charleville'in etrafımdaki finansçılarla ve bakanlarla ayaküstü tıkındıklarını görmeyi beklemenin saçma olduğunu kavradım. Dahası bulunduğum ortam ile öğleden sonra bulunmayı ümit ettiğim ortam arasındaki bu uyumsuzluk beni öyle sarstı ki bütün şevkim, geçici de olsa, beni tamamen terk etti ve yarım saatten fazla, sinirlerimi altüst edecek şekilde, Osbourne'a yapışıp kalmama sebep oldu.

O akşamı şimdi düşündüğümde, bu telaşlı ruh halinin birçok noktayı abartılı veya yapay kıldığını anlıyorum. Mesela, şu anda salonu gözümün önüne getiriyorum: Salon, duvardaki apliklere, masalardaki mumlara ve tepemizdeki avizelere rağmen, bunların hiçbirisi derinleşen karanlığa işlemiyormuşçasına, anlaşılmaz şekilde loş. Halı öyle kalın ki odada dolaşırken ayaklarınızı sürümek durumunda kalıyorsunuz. Siyah ceketli, geçkince adamlar aynen bu şekilde, yani ayaklarını sürüyerek ve hatta fırtınaya karşı ilerlermiş gibi zorlanarak yürümeye çalışıyorlar. Gümüş tepsiler taşıyan garsonlar, sohbet eden insanlara tuhaf bir açıyla sokuluyorlar. Hanım misafir yok denecek kadar az, olanlar da ilginç bir şekilde görünür olmamaya gayret ederek adeta siyah takım elbise ormanının arkasında eriyiveriyorlar.

Dediğim gibi bu izlenimler gerçeği yansıtmıyor ama o akşam hatırimda bu şekilde kalmış. Gayet tutuk bir halde, donmuş gibi dikildiğimi, ben sık aralıklarla içkimi yudumlarken, Osbourne'un birçoğu bizden en az bir otuz yaş büyük misafirlerle dostça sohbet ettiğini hatırlıyorum. Sohnete katılmayı bir veya iki kez denedim esasında ama sesim dikkat çekecek kadar çocuksu çıktı; zaten konuşmaların çoğunda, tanımadığım kişilerden veya bilmediğim olaylardan bahsediliyordu.

Bir süre sonra kendime, Osbourne'a ve tüm bu tabloya kızdığımı fark ettim. Kendimi etrafımdaki insanları hakir görmekte son derece haklı buluyordum; çünkü pek çoğu pekâlâ idealizmle alakası olmayan veya topluma karşı mesuliyet hissetmeyen, kendi menfaatlerini her şeyin önüne koyan açgözlü insanlardı. Bu öfkenin verdiği hızla Osbourne'un yamacından çekilip salonun loşluğuna karışarak başka bir tarafa geçtim.

Küçük bir aplikten yayılan mat ışık havuzuyla aydınlanmış bir yere geldim. Kalabalık burada biraz seyrelmişti ve yetmiş yaşlarında, saçları ağarmış bir adam o anda dikkatimi çekti. Arkası salona dönük vaziyette puro içiyordu. İçeri geçecektim ki başını hiç çevirmeden bana şunu sordu:

"Nasıl, eğleniyor musunuz?"

"Ah, evet" dedim kibar bir gülüşle. "Teşekkür ederim. Evet, harika bir toplantı."

"Ama biraz dağınık sanki, ne dersiniz?"

Bir an duraksadım, ardından gene güldüm. "Belki biraz. Evet, bayım."

Gümüş saçlı adam döndü ve beni dikkatle inceledi. "Arzu ederseniz, buradakilerden bazılarının kim olduklarını size söyleyebilirim. Özel olarak konuşmak istediğiniz biri varsa, sizi yanına götürür ve kendisiyle tanıştırırım. Ne dersiniz?"

"Çok naziksiniz derim. Gerçekten çok naziksiniz."

“İyi o zaman.”

Bir adım yaklaşarak, salonun görüş açımıza giren kısmını taradı. Sonra bana doğru eğilip, kimin kim olduğunu anlatmaya koyuldu. Gösterdiği kimi isimler tanınmış olsa da, benim anlamam için “finans uzmanı”, “besteci” vesaire gibi etiketler eklemeyi ihmal etmedi. Daha az tanınanlar içinse söz konusu kişinin kariyerine ve önemine dair detayları özetledi. Sanırım pek yakınımızda bulunan bir rahipten bahsediyordu ki aniden sustu ve “Ah, görüyorum ki dikkatiniz dağıldı” dedi.

“Çok özür dilerim...”

“Mahzuru yok. Nihayetinde pek tabii, sizin gibi bir delikanlı.”

“Sizi temin ederim bayım...”

“Özre mahal yok” diyerek güldü ve kolumu hafifçe sıkıttı.

“Güzel, değil mi?”

Nasıl cevap vereceğimi bilemedim. Birkaç metre sohumuzda iki orta yaşlı adamla sohbet halinde olan genç kadının dikkatimi dağıttığını inkâr edemezdim. Fakat onu ilk gördüğümde aslında hiç de güzel bulmamıştım. İnce yapılı, hatta orman cini gibi ufacık, koyu renk saçları omuz hizasında bir kadındı. Orada o dakika, onu ilk gördüğümde sonradan keşfedeceğim özelliklerinin onun önemli bir parçası olduğunu bir şekilde sezmiş olmam mümkün. O sıra, konuştuğu adamları etkilemeye çalışıyor olduğu rahatlıkla anlaşılıyordu ve gülümsemesinin bir anda bir küçümsemeye dönüşebileceğini görüyordum. Omuzlarında avcı kuşlarınkine benzer, hafif bir çökme vardı; bu duruşu yüzünden entrikacı bir tip gibi görünüyordu. Hepsinden önemlisi, gözlerindeki bir şey (ciddiyet, kırılması zor bir hoşgörüsüzlük) şimdi geriye dönünce anlıyorum da, o akşam ona hayranlıkla bakakalmama sebep olan en önemli şeydi.

O sıra biz hâlâ ona bakarken, o da bize doğru döndü ve yanımdaki beyi tanıdığı için uzaktan ona tebessüm etti; çabuk ve soğuktu bu tebessüm. Gümüş saçlı adam saygılı bir şekilde başını eğerek selam verdi.

“Hoş bir genç hanım” diye mırıldandı beni diğer tarafta yönlendirirken. “Ama sizin gibi bir delikanlının onun peşinde harcayacak vakti olmaması gerekir. Haddimi aşmak istemem, siz düzgün birine benziyorsunuz. Onun Bayan Hemmings olduğunu biliyorsunuz herhalde. Bayan Sarah Hemmings.”

Bu isim bana hiçbir şey ifade etmiyordu. O âna dek gösterdiği herkesin hikâyesini anlatmaya pek hevesli olan rehberim, bu kadının ismine aşına olmamı bekliyordu. O yüzden de kafamı sallayarak “Ah, evet. Demek o hanım Bayan Hemmings” dedim.

Bulunduğumuz keşif noktasından salonu bir kez daha taradı.

“Dur bakayım, galiba iş dünyasında sana bir omuz verecek birilerini arıyorsun. Doğru mu? Merak etme. Ben de gençken aynı tezgâhtan geçtim. Dur bakayım, burada kimler varmış?” dedi. Sonra aniden bana döndü ve “Ne iş yapmak istiyorum demiştin?” diye sordu.

Tabii ki ona henüz bir şey söylememiştim, ama hafif bir tereddütten sonra, basit bir şekilde cevapladım.

“Dedektiflik, bayım.”

“Dedektif. Hmm” diyerek salonu gözden geçirmeye devam etti.

“Yani... polis mi demek istiyorsun?”

“Danışman gibi daha ziyade.”

Başını salladı: “Pek tabii, pek tabii.” Derin derin düşünerek purosundan nefesler çekmeye devam ediyordu. Sonra dönüp şöyle dedi:

“Müzelerle ilgileniyor olabilir misin? Şuradaki adamı yıllardır tanırım. Müzeler, kafatasları, kutsal emanetler,

o tür şeyler ilgini çekmez mi? Yok, sanmıyorum.” Salona bakmaya devam ediyor, zaman zaman birini görebilmek için başını yukarı uzatıyordu. Nihayet “Tabii” dedi, “pek çok genç adam dedektif olmak istiyor. Ben bile daha hareketli zamanlarımda istemiştım, itiraf edeyim. Sizin yaşıınızda insan kendini idealist hissediyor. Günün büyük dedektifi olmayı hayal ediyor. Yeryüzündeki bütün şerri kökünden söküp çıkarmayı. Takdire şâyân. Fakat gerçekte, delikanlı, insan koluna birkaç başka altın bilezik takmak istemez mi? Çünkü bundan bir veya iki yıl sonra –had-dimi aşmak istemem, ama– bu meseleler hakkında farklı düşünüyor olacaksın, yakın zamanda yani. Möbleyle ilgilenmez misin? Soruyorum; çünkü şurada dikilen adam Hamish Robertson’ın ta kendisi.”

“Yanlışı anlamayın, ama efendim, az evvel sizinle paylaştığım husus anlık bir arzu değil. Hayatım boyunca hissettiğim bir tutku.”

“Hayatın boyunca mı? İyi de, kaç yaşındasın ki sen? Yirmi bir mi? Yirmi iki mi? Yani belki de cesaretini kırmamalıyım. Ne de olsa idealist nosyonların peşinden sizin gibi delikanlılar gitmeyecekse, başka kim gidecek? Ve şüphesiz delikanlı, bugünün dünyasının bundan otuz yıl öncesine göre çok daha kötü bir yer olduğuna inanıyorsun, değil mi? Medeniyet o eşikte falan filan, değil mi?”

“Doğrusunu söylemek gerekirse, efendim” dedim sertçe, “konunun tam da bu olduğunu düşünüyorum.”

“Ben de bir zamanlar öyle düşünüyordum.” İnce alaycılığının yerini aniden daha düşünceli bir ton aldı ve hatta gözlerinin dolduğunu gördüm. “Sence neden, evladım? Hakikaten dünya daha kötü bir yer haline mi geliyor? *Homo sapiens* denen tür, tür olarak dejenerasyon sürecinde mi?”

“Orasını bilmiyorum, efendim” diye cevap verdim, bu kez daha yumuşak bir tavırla. “Sadece şunu söyleyebili-

rim; tarafsız bir gözlemciye göre, modern çağın suç ehli giderek daha da akıllanıyor. Daha istekli, daha cesaretli ve elbette bilim sayesinde de kullanabileceği yepyeni sofistike araçlar zincirine sahip.”

“Anlıyorum. Ve senin gibi yetenekli adamlar yanımda olmadığı takdirde başımıza çok iş açılacak, öyle mi?” Üzüntülü bir şekilde başını iki yana salladı. “Orada haklısın galiba. Benim gibi yaşlı bir adam için ahkâm kesmesi kolay. Belki de haklısın, evladım. Belki de her şeyi biraz fazla kendi haline bıraktık. Ah.”

Gümüş saçlı adam, Sarah Hemmings yanımdan geçip giderken başıyla tekrar selam verdi. Genç kadın kalabalığın arasından mağrur bir zarafetle geçerken, varlığını paylaşmaya degecek birilerini ararcasına bakışlarını sağlıklı sollu kalabalıkta gezdiriyordu. Yanımdaki arkadaşımı görmüş olduğu için, deminki gibi hafifçe gülümsedi ama yanıma gelmedi. Sadece bir saniye bakışları bana değdi, ancak derhal –tebessüm etmeme fırsat kalmadan– beni zihninden atıp salonun diğer tarafında gördüğü birilerine katılmak üzere yoluna devam etti.

Gecenin devamında Osbourne’la ikimizi Kensington’a götüren takside Sarah Hemmings hakkında daha fazla bilgi edinmeye çalıştım. Osbourne, akşamı pek sıkıcı bulmuş gibi yapıyordu ama takside kendinden memnun bir şekilde etkili insanlarla yaptığı konuşmaların detaylarını bir bir aktarmaya da can atıyordu. Bayan Hemmings konusunda merakımı ele vermeden onu konuşturmam kolay olmadı. Sonunda neyse ki ondan da bahsetti.

“Bayan Hemmings mi? Ah, evet, şu kadın. Herriot-Lewis’le nişanlıydı. Biliyorsundur, şu orkestra şefi. Gitti o Shubert konserini verdi Albert Hall’da. Geçen sonbahar. Fiyaskoyu hatırlıyorsun, değil mi?”

Bilmediğimi itiraf edince, Osbourne anlatmaya koyuldu.

“Sandalyeleri fırlatmamışlar, ama emin ol, eğer yere sabitlenmiş olmasalar, millet o sandalyeleri fırlatırdı. *The Times*’taki adam, konseri ‘tam bir maskaralık’ olarak tanımladı. Yoksa ‘rezalet’ mi demişti? Neyse, hiç beğenmemişti.”

“Bayan Hemmings de...”

“Kirli bir mendil gibi bir kenara attı onu. Dediklerine göre, nişan yüzüğünü suratına fırlatmış. Ve olaydan sonra adamdan köşe bucak kaçtı.”

“Bütün bunlar bir konser yüzünden mi oldu?”

“Ama her anlamda berbatmış. Hayli konuşuldu. Hemmings’in nişanı atması, demek istiyorum. Ama ne çok sıkıcı insan vardı bu gece, Banks. Biz de yaşlanınca öyle mi olacağız?”

* * *

Cambridge’den mezun olduktan sonraki yıl, Osbourne’la arkadaşlığım vesilesiyle düzenli sayılabilecek aralıklarla şık toplantılara katıldım. Hayatımın o dönemini düşündüğümde, bunlardan birini, özellikle bu yersiz, anlamsız olayı hatırlamadan edemiyorum. Bloomsbury veya Holborn taraflarındaki dairelerde akşam yemeği partileri, öğle yemekleri ve kokteyl partiler verildiği olurdu. O akşam Charingworth toplantısında sergilediğim tutukluğu geride bırakmıştım. Bu tür toplantılarda giderek daha da kendinden emin birinin göstereceği türden hal ve tavırlar sergiliyordum. Hatta bir aralar meşhur Londra “grup”larından birinde yer edindiğimi bile söyleyebilirim.

Bayan Hemmings benim mensubu olduğum grubun içinde değildi; fakat ismi ne zaman geçse, dostlarımın onu şahsen tanıyor olduklarını anlıyordum. Ayrıca toplantılarda veya bazen mesela büyük otellerin pastanelerinde ona

rastlıyordum. Özetle, bir şekilde onun Londra cemiyet hayatındaki yeri hakkında azımsanmayacak kadar bilgi toplamayı becermiştim.

O zamanlar hakkındaki bütün bilgimin başkalarından duyduğum bulanık izlenimlerden ibaret olması ne kadar garip! Pek çoğunun onu hiç de onaylamadığı gerçeği çabucak ortaya çıktı. Anthony Herriot-Lewis'le atılan nişan olayından önce de kendisine düşmanlar edindiği ve bu kimselerin onu açıksözlü biri olarak gördüğü anlaşıyordu. Herriot-Lewis'in arkadaşları (âdil olmak gerekirse, bu noktada tarafsız olmaları beklenemezdi) Hemmings'in orkestra şefinin peşinden amansızca koştuğunu anlattılar. Diğerleri, Sarah'yı, Herriot-Lewis'e yaklaşmak için şefin arkadaşlarını emellerine alet etmekle suçladılar. Onca azimli çabanın ardından şefi bir süre sonra bırakmasıysa bazılarınca kafa karıştırıcı olarak görülürken, bazıları bunun Hemmings'in karanlık emellerinin gerçek bir kanıtı olduğunu düşünüyordu. Diğer taraftan, Bayan Hemmings hakkında gayet iyi şeyler söyleyen pek çok kişiye de denk geldim. Onu tanımlarken sık sık "akıllı", "büyüleyici", "karmaşık" sıfatlarını kullanıyorlardı. Kadınlar, sebebi ne olursa olsun, nişanı atması hususunda özellikle onu savunuyorlardı. Ancak savunucuları bile onun "korkunç, züppe" biri olduğu ve isim sahibi olmayan bir kişiyi saygı göstermeye değer bulmayacağı hususunda birleşiyorlardı. Ve ben de o yıl boyunca Hemmings'i uzaktan gözlemlerken bu iddiaları yalanlayacak çok az şeyle karşılaşmış olduğumu söylemek zorundayım. Hatta ayrıcalıklı insanları çevreleyen havadan mahrum kaldığında, Hemmings'in doğru dürüst nefes bile alamadığı izlenimine kapılıyordum. Bir ara adının birlikte anıldığı avukat Henry Quinn'i, Charles Browning davasındaki başarısızlığının ardından terk etti. Bu defa, genç ve geleceği parlak bakan James Beacon'la arkadaşlığını ilerlettiğine dair söylentiler dolaş-

maya başladı. Her halükârda, gümüş saçlı adamın neden “benim gibi birinin” Bayan Hemmings’in ilgisini çekmeye çalışmasını anlamsız bulduğunu şüpheyi yer bırakmayacak şekilde anlamıştım. Tabii ki o zaman sözlerinin içeriğini tam olarak kavramamıştım. Artık anlıyordum ve o yıl boyunca Bayan Hemmings’in faaliyetlerini tuhaf bir ilgiyle takip etmeyi sürdürdüm. Buna rağmen, Charingworth Kulübü’ndeki karşılaşmadan sonraki iki yıl içinde, rastlaştığımız o öğleden sonraya dek onunla şahsen hiç konuşmadım.

Waldorf Otelinde çay içtiğim ahababım aniden çıkan bir işi yüzünden yanımdan ayrıldı. Palm Court katında tek başıma oturmuş iştahla reçel ve çörek yerken, balkon masalarının birinde Bayan Hemmings’in de tek başına oturduğunu gördüm. Dediğim gibi, bu türden yerlerde onunla ilk defa karşılaşmış değildim, ancak o öğleden sonra durum biraz farklıydı. Çünkü Mannering dosyası kapanalı bir ay kadar olmuştu ve ben hâlâ bulutların üstünde gibiydim. Halkın haberdar olduğu ilk zaferimin ardından gelen o dönem kesinlikle baş döndürücüydü. Önümde pek çok yeni kapı açılmıştı; henüz tanışmadığım kimselerden davetler yağıyordu; önceleri bana ancak nezaket göstermiş kişiler odaya girdiğimde beni büyük bir şevkle karşılıyorlardı. Biraz ayarımı kaybetmiş olmam gayet anlaşılır bir şeydi.

Waldorf’taki o öğleden sonra, birden bire yerimden kalkıp balkona doğru yöneliverdim. Ne beklediğimden emin değilim. Bayan Hemmings’in benimle tanışmaktan memnuniyet duyacağını düşünmekten kendimi alamadığım o günlerdeki tipik kendini beğenmişliğim üzerimdeydi. Piyanistin yanından, onun oturup kitap okumakta olduğu masaya doğru ilerlerken, aklımdan küçücük bir şüphe geçmedi değil. Gene de sesimin tonu beni memnun etmişti; nazik ve şakacı bir şekilde “Özür dilerim; ama

tahmin ediyorum artık kendimi size takdim edebilirim. Pek çok ortak arkadaşımız var. Ben Christopher Banks” dedim.

Adımı söylerken gösterişli bir tavır takınmayı becermiştim becermesine ama güvenimi daha o saniye yitirmeye başlamıştım. Bunun sebebi, Bayan Hemmings’in beni oturduğu yerden soğuk ve keskin bakışlarla süzmesiydi. Araya giren sessizlik ânında gözünün okuduğu kitaba kayıvermesi, şikâyetini ele veren bir iniltiydi adeta. Nihayet, şaşkınlığını apaçık gösteren bir sesle “Öyle mi? Nasılsınız?” diye sordu.

“Mannering davası” dedim sersem gibi. “Okumuş olabilirsiniz.”

“Evet. Siz tahkik etmiştiniz.”

Bu son derece gerçekçi sözlerin sarf edilmesi dizlerimin bağının çözülmesine sebep oldu. Çünkü sözlerinde herhangi bir şeyi fark ettiğine dair hiçbir ipucu yoktu; basit, düz bir ifadeyle benim kimliğim hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu belirtmişti ve o sırada masasının kenarında ne sebeple durduğum hususunda bir açıklama bekliyordu. Aniden, geçen haftalar boyunca duyduğum mutlu kıvancın buharlaştığını hissettim. Ve sanırım o anda, asabi bir kahkaha attım ve arkadaşlarımın bütün övgülerine rağmen, kusursuzca yürüttüğüm Mannering davasının benim dışımdaki dünyada zannettiğim önemi taşımadığını fark ettim.

Muhtemelen ben kendi masama gerisin geri dönmenden evvel son derece medeni bir şekilde vedalaştık. Düşünüyorum da, Bayan Hemmings öyle davranmakta son derece haklıydı; onu etkilemek için Mannering davası gibi bir şeyin yeterli olacağını farz etmek ne saçmaydı! Yeniden yerime geçtiğimde kendimi hem kızgın hem de mahzun hissettiğimi hatırlıyorum. Kendimi Bayan Hemmings’in karşısında rezil ettiğim ve belki de bütün tebriklerine rağ-

men arkadaşlarımın da bana güldükleri, yani geçen aydan beri sürekli olarak aynı şeyi yapmakta olduğum düşünce-sine kapıldım.

Yaşadığım şoku tamamen hak etmiş olduğum gerçe-ğini kabul etmiştim. Ama Waldorf'taki bu hadise aslında hiçbir zaman tam olarak atlatamadığım ve şüphesiz dün akşamki talihsiz olaylara da tesir eden, Bayan Hemmings'e karşı bir tür öfkeli burukluk duygusuna kapılmama sebep olmuştu. Gene de, o zamanlar bütün olayı mukadderat olarak görmüştüm. Ne de olsa kader bana insanın en fazla üzerinde durduğu hedeflerinden uzaklaşmasının nasıl kolayca mümkün olabileceğini göstermişti. Benim niyetim kötülükle mücadele etmektir (özellikle sinsî, açıkta olmayan türden kötülükle) ve bunu sosyete çevrelerinde boy göstermekle yapamayacağım apaçıktı.

Bundan sonra çok daha az sosyalleşmeye ve kendi işime çok daha derin bir şekilde gömülmeye başladım. Arşivlerdeki dikkate değer birtakım olayları, davaları inceledim ve çalıştım. Bir gün yararını göreceğimden emin olduğum yeni bilgiler edindim. O sıralarda isim yapmış kimi dedektiflerin kariyerlerini ayrıntılarıyla incelemeye başladım ve elle tutulur bir başarıyla elde edilmiş ün ile etkili bir grubun içindeki yer almakla devşirilmiş ün arasında pekâlâ bir çizgi olduğu kanaatine vardım; anladım ki dedektif için isim yapmanın bir doğru bir de yanlış yolu vardı. Kısaca, Mannering dosyasını takiben almış olduğum arkadaşlık tekliflerinden ne kadar heyecan duyarsam duyayım, Waldorf'taki karşılaşmadan sonra annemle babamın bana göstermiş olduğu örneği hatırlayıp anlamsız meşguliyetlerin konsantrasyonumu bozmasına izin ver-meme kararı aldım.

İkinci Bölüm

Hayatımın Mannering davasını takip eden döneminden bahsettiğime göre, Albay Chamberlain'le yıllar sonraki beklenmedik karşılaşmamızı anmanın sırasıdır. Çocukluğumda son derece kritik bir kavşakta oynadığı rol göz önünde bulundurulduğunda daha yakın irtibatta kalmış olmamamız şaşırtıcı bir durum. Her ne nedenle olursa olsun, tamamen şans eseri –Bayan Hemmings'le Waldorf'taki karşılaşmadan bir ya da iki ay sonra– yeniden görüştük.

Yağmurlu bir öğleden sonra Charing Cross Yolu üzerindeki bir kitapçıda *Korkusuz Şövalye Ivanhoe*'nun* resimli bir baskısını inceliyordum. Bir süredir hemen arkamdaki birinin etrafımda dolaşıp durduğunun farkındaydım ve rafların diğer tarafına ulaşmaya çalıştığına hükmederek kenara çekildim. Fakat bu kişi etrafımda oyalanmaya devam edince, dayanamayıp arkama döndüm.

Fiziki özellikleri hemen hiç değişmediği için Albay'ı hemen tanıdım. Ancak yetişkin gözleriyle bakınca, çocukluğumdan hatırladığımın aksine mazlum ve pejmürde göründüğünü fark ettim. Üzerinde bir yağmurluk vardı ve çekingen bakışlarla karşımda dikiliyordu. Ne zaman ki

* *Ivanhoe*. Sir Walter Scott'ın kaleme aldığı, 12. yüzyıl İngilteresinde geçen 1820 tarihli roman. [Çev. Barış Pirhasan, Can Yayınları, 2004] (ç.n.)

ben "Albay!" diye sevinçle seslendim, o da gülümsedi ve elini uzattı.

"Nasılsın evlat? Sen olduğundan emindim. Tanrım! Nasılsın evlat?"

Gözleri yaşarmıştı fakat gene de bana geçmişi hatırlatan bu karşılaşmanın beni kızdıracağından korkar gibi tuhaf bir hal ve tavır içindeydi. Onu yeniden görmekten memnuniyet duyduğumu hissedebilmesi için elimden geleni yaptım ve biraz önce başlamış olan şiddetli sağanak eşliğinde küçük ve sıkışık kitapçıda ayakta sohbet ettik. Hâlâ Worcestershire'da yaşıyor olduğunu öğrendim, Londra'ya bir cenazeye katılmak için gelmiş ve "ziyaretini birkaç gün uzatmaya" karar vermiş. Nerede kaldığını sorduğumda dolambaçlı bir cevap vermesi, bana makul fiyatlı konaklama yerlerini tercih etmek durumunda kaldığını dşndrtt. Ayrılmadan önce, ertesini akşam beraber yemek yemeyi nerdim. Teklifimi sevinçle karşıladı, ama sanırım Dorchester dediğimde şevki kırılır gibi oldu. Israr ederek "Geçmişte gösterdiğiniz nezaket için yapmak istediğim küçük bir şey" deyince kabul etti.

şimdi düşünüyorum da, Dorchester'ı seçmemin düşünce-sizliğin dik lsı olduğunu feci şekilde görüyorum. Albay'ın btcesinin kısıtlı olduğu kanaatine zaten varmıştım, hesabın yarısını bile ödemesinin nasıl yaralayıcı olacağını düşünmem gerekirdi. Ama o günlerde böyle şeyler hiç aklıma gelmiyordu; tahmin ediyorum, onun beni son görüşünden bu yana geçirmiş olduğum dönüşümü bir çırpıda göstermek ve onu etkilemek benim için daha önemliydi.

Emelime ulaştım da. Tesadüfen o aralar iki vesileyle Dorchester'a gtrlmştm; o yüzden Albay Chamberlain'le orada buluştuğumuz akşam girişteki görevli beni "Sizi yeniden görmek ne güzel efendim" diye karşıladı. Sonra şef garsonla şakalaştığını gördü ve or-

balaramıza başlamak üzereyken aniden gülmeye başladı.

“İnsanın akli almıyor” dedi, “o gemide yanı başımda sızlanıp duran sümüklü çocuk bu hale gelmiş olsun.”

Küçük kahkahalarını, konuya hiç temas etmemiş olması gerektiğini düşünerek aniden kesti. Ben de sakince gülümsedim ve “Yolculuk boyunca size eziyet etmiş olmalıyım Albay” dedim.

Yüzü kararır gibi oldu. “Şartlar göz önüne alındığında son derece cesur davrandın çocuğum” dedi vakarla. “Son derece cesur.”

O sıra, hatırladığım kadarıyla kısa ama tuhaf bir sessizlik oldu. İkimiz birden çorbanın nefis aromasıyla ilgili yorum yaparak bu hali savuşturduk.

Yan masada, bol mücevherli şişman bir kadın neşe içinde gülüyordu ve albay hiç de bakışlarını sakınmadan masanın o tarafını süzdü. Sonra sanki bir karara varmış gibi “Biliyor musun, tuhaf ama” dedi, “buraya gelmeden evvel, ilk tanıştığımız zamanı düşündüm. Hatırlıyor musun bilmiyorum evladım, hatırladığını hiç sanmıyorum. Pek tabii o zaman kafanda kim bilir neler vardı.”

“Aksine” dedim. “O ânın hatırası bende hâlâ capcanlı duruyor.”

Yalan değildi. Şimdi bile, bir dakika gözlerimi kapat-sam, babamın Morganbrook ve Byatt şirketindeki patronu Bay Harold Anderson’ın odasına ve Şanghay’daki o pırılıtlı sabaha hatıramda rahatlıkla dönebilirim. Meşe ve tabaklanmış deri kokan bir sandalyede oturuyordum, ihtişamlı yazı masalarının arkasında görebileceğimiz bir tür kolçaklı sandalyeydi. Bu görüşme için odanın ortasına yerleştirilmişti. Çok önemli şahsiyetlere tahsis edilecek cinsten bir sandalye olduğunu hissediyordum; bu görüşme için, şartların ağırlığı yüzünden veya belki biraz teselli olmam için buna oturtulmuşum sanırım. Ne kadar gayret edersem edeyim, özellikle de ince bir işçilikle oyulmuş kolçaklarına iki dirseğimi

birden dayayabileceğim bir duruş bulamadığımı hatırlıyorum. Üstüne üstlük, o sabah üstümde kalın gri kumaştan (nereden geldiğini hiç hatırlamıyorum) dikilmiş bir ceket vardı ve çeneme kadar iliklenmişti.

Yüksek tavanlı odada duvarda büyük bir harita ve Bay Anderson'ın masasının arkasında güneşin içeri dolduğu ve esintinin geldiği kocaman pencereler vardı. Tepemde vantilatörlerin çalışıyor olması gerek diye düşünüyorum ama bunu tam olarak hatırlamıyorum. Hatırladığım şey, odanın ortasında otururken, ciddi bir endişenin ve tartışmanın da merkezinde bulunduğumdu. Etrafımda yetişkinlerin kimisi ayakta fikir teatisi yapıyordu; bazen birkaçı pencerelere doğru giderek seslerini alçaltıp bir meseleyi tartışıyorlardı. Uzun boylu, gür bııklı ve saçları ağarmakta olan Bay Anderson'ın bana sanki eski dostmuşuz gibi davranmasına (bir süre, daha küçükkenden tanışıyormuşuz da ben unutmuşum zannetmiştim) şaşırdığımı hatırlıyorum. Çok sonraları, o sabahtan evvel tanışmış olmamızın mümkün olmadığına kanaat getirdim. Bir sebeple kendisine bir amca rolü biçmişti; sürekli gülümsüyor, sırtımı sıvazlıyor, koluma tatlı bir çimdik atıyor ve göz kırpmıyordu. Bana çay ikram etmek istedi; "Christopher, şimdi bu senin neşeni biraz yerine getirir" diyerek bir çırpıda eğildi, ben de çayımı aldım. Ardından bir fasıl daha mırıldanma ve yorum işittim. Sonra da Bay Anderson karşıma geçti ve "Tamam artık Christopher. Karar verdik. Bu, Albay Chamberlain. Kendisi seni İngiltere'ye bizzat götürmeyi kabul etme nezaketinde bulundu" dedi.

Bu noktada odaya bir sükûnet çöktüğünü hatırlıyorum. Aslında sanki bütün yetişkinler geri çekilmiş ve duvarların kenarına seyirci gibi ilişmişlerdi. Bay Anderson da cesaret verici son bir gülümsemeyle geri çekildi. Ben tam o sırada Albay Chamberlain'e baktım. Yavaşça bana doğru yaklaştı, yüzüme bakmak üzere eğildi ve elini uzat-

tı. Ayağa kalkarak elini sıkmalıyım diye düşündüm, ama Albay o kadar hızlı bir şekilde belirmişti ve ben de sandalyeye öyle bir yapışmışım ki elini oturur vaziyette sıktım. Bana “Zavallı çocuğum” dediğini hatırlıyorum. “Önce baban, şimdi de annen. Bütün dünya başına yıkılmış gibi hissediyor olmalısın. Ama yarın İngiltere’ye gidiyoruz, sen ve ben, ikimiz. Teyzen seni bekliyor. Cesur ol. Yakında her şey yoluna girecek.”

Kısa bir süre ağzımı açamadım. Açabildiğimde ise şunları söyledim: “Çok çok nazıksınız efendim. Teklifiniz için minnettarım, umarım kabalık ettiğimi düşünmezsiniz, ama efendim, şimdi İngiltere’ye gitmeye kalkmamalıyım.” Albay hemen cevap vermeyince de devam ettim:

“Çünkü efendim, dedektifler annemi ve babamı bulabilmek için deli gibi çalışıyorlar, anlıyorsunuz ya. Ve bunlar Şanghay’daki en iyi dedektifler. Sanıyorum, onları çok yakında bulacaklar.”

Albay kafasını aşağı yukarı sallıyordu. “Eminim, yetkililer ne mümkünse yapıyorlardır.”

“Yani görüyorsunuz ya efendim, nezaketiniz için çok teşekkür ederim, ama benim İngiltere’ye gitmem, galiba hiç lüzumlu olmayacak.”

Odada bir mırıltının dolaştığını hatırlıyorum. Albay sanki söylediklerimi dikkatle tartarcasına kafasını sallamaya devam etti.

“Haklı olabilirsin evladım” dedi sonunda. “Haklı olmanı samimiyetle ümit ediyorum. Ancak gene de neden benimle İngiltere’ye gelmeyesin ki? Annenle baban bulunur bulunmaz seni çağırırlar. Kim bilir, belki onlar da İngiltere’ye gelir. Ne diyorsun, söyle bakalım? Yarın sen ve ben İngiltere’ye gidelim. Sonra da neler olacak bekleyip görelim.”

“Ama efendim biliyorsunuz, özür dilerim, biliyorsunuz, annemle babamı arayan dedektifler, en iyi dedektifler onlar.”

Albay'ın buna cevaben tam olarak ne dediğini hatırlamıyorum. Belki de kafasını sallamaya devam etmiştir. Neyse, bana doğru yaklaşarak eğildi ve elini omzuma koydu.

“Bak, bunun nasıl bir şey olabileceğinin farkındayım. Dünya başına yıkılmış vaziyette ama cesur olmaya mecbursun. Hem İngiltere’de bir teyzen var. Biliyorsun, değil mi? Seni bekliyor ve o hanımı hayal kırıklığına uğratmak olmaz, değil mi?”

Çorbadan sonra masada otururken, onun bana söylemiş olduğu bu son sözleri kendisine hatırlatıp, gülmesini bekledim. Onun yerine vakur bir şekilde “Senin için çok üzülmüştüm çocuğum. Feci şekilde üzülmüştüm” dedi. Sonra nasıl bir ruh halinde olduğuma ilişkin izleniminde yanıldığını sezdi ve kısa bir kahkaha atıp “Limanda seninle beklediğimizi hatırlıyorum. Sana ikide birde ‘Bak, o gemide çok ama çok eğleneceğiz, biliyor musun? Çok güzel vakit geçireceğiz’ diyordum. Sen de bunlara ‘Evet efendim. Evet efendim. Evet efendim’ diye cevap veriyordun” dedi.

Birkaç dakika boyunca, o sabah Bay Anderson’ın bürosunda hangi eski ahbablarının bir araya geldiğine dair hatıralarını yoklamasına izin verdim. İsimlerin hiçbiri bana bir şey ifade etmiyordu. Sonra Albay sözlerine ara verdi ve kaşları çatıldı.

“Anderson denen adama gelince” dedi, “o adam bana hep bir rahatsızlık hissi verdi. Bir bit yeniği varmış gibi. Bana sorarsan o lanet meselede bir bit yeniği vardı.”

Bunu söyledikten hemen sonra irkilerek yüzüme baktı. Cevap vermeme fırsat bırakmadan, kendince İngiltere yolculuğumuzun daha emniyetli bölgesi olarak telakki ettiği konulara uzanarak hızlı hızlı anlatmaya başladı. Çok geçmeden diğer yolcular, geminin mürettebatı ve benim çoktan unuttuğum veya zaten hiç tanık olmadığım kü-

çok olaylarla ilgili hatıraları yeniden anarak kahkahalara boğuldu. Halinden pek memnundu ve ben de onu mutlu etmek için bazen hatırlamadığım şeyleri bile hatırlıyormuş gibi yaparak onun bu halini destekliyordum. Ve fakat Albay bu hatıralara devam ettikçe, giderek sinirlerimin bozulduğunu hissettim. Anlattığı neşeli anekdotlardan, benim hiç de aynı şekilde görmediğim bir tablo ortaya çıkıyordu. Benim o yolculuktaki resmim. Defalarca, benim gemide içine kapanık olduğumu ve sürekli değişen ruh halimle, en küçük şeyde gözyaşlarına boğulduğumu ima etti. Albay'ın, kendisine kahramanca bir vasi rolü biçerek değerini yükseltmeye çalışmış olduğu şüphesizdi ve zaten bunca zaman sonra ona muhalefet etmenin hem anlamsız hem de nezaketsiz bir davranış olacağına kanaat getirdim. Fakat dediğim gibi, giderek asabım bozuluyordu. Çünkü benim gayet sağlam hafızama göre, değişen şartlarımın gerçeklerine çok becerikli bir şekilde uyum sağlamıştım. O yolculuğa çıkarken kederli bir heyecan içindeydim. Elbette zaman zaman annemi babamı özliyordum, ama kendime sürekli, başka yetişkinleri de sevip onlara güvenebileceğimi telkin ettiğimi hatırlıyorum. Gemide, başıma gelenleri duyduktan sonra bir süreliğine yanıma gelip acıyan ifadeleriyle benimle ilgilenmeye çalışmış birkaç kadın vardı ve sanırım onlarla ilgili hissettiğim asap bozukluğunun aynı o gece Dorchester'da Albay'la ilgili olarak da hissettim. Gerçek şu ki etrafımdaki yetişkinlerin zannettikleri kadar sıkıntılı değildim. Hatırladığım kadarıyla o yolculuk süresince "sızlanan sümüklü çocuk" unvanını hak ettiğim sadece tek bir olay olmuş olabilirdi ki bu da yolculuğun ilk günü olmuş bir şeydi.

O sabah gökyüzü bulutlu, etrafımızdaki sular çamurluydu. Buharlıının güvertesinde durmuş geride bırakacağımız limana doğru, gemilerin dizildiği karmakarışık kıyı şeridine, borda iskelelerine, çamurdan barakalara,

karanlık mendireklere, onların arkasındaki Bund'a doğru bakıyordum. Artık hepsi toptan bir bulanıklığa gömülüyordu.

"E, söyle bakalım delikanlı" dedi yanımda duran Albay. "Günün birinde geri dönecek misin sence?"

"Evet, efendim. Geri gelmeyi ümit ediyorum."

"Belli olmaz. Bence İngiltere'ye yerleşince buraları çabucak unutacaksın. Şanghay kötü bir yer değil. Ama ben ancak sekiz yıl katlanabildim ve sanırım sen de burada yeterince yaşadın. Daha da uzarsa, Çinliye dönüşüverirsin vallahi."

"Evet efendim."

"Bak ufaklık, sahiden de biraz neşelenmen lazım. Hem bak, İngiltere'ye gidiyorsun. Memleketine dönüyorsun."

Bu son cümle, "memleketi gidiyor" olduğum düşüncesi o yolculuk boyunca ilk ve son kez duygularıma teslim olmama (bundan kesinlikle eminim) sebebiyet verdi. O zaman bile döktüğüm gözyaşı ıstıraptan çok kızgınlıktandı. Albay'ın sözlerine içlerimden. Bana göre, tek bir kişiyi bile tanımadığım yabancı bir ülkeye yol almak üzereydim ve bildiğim herkes ve her şey gözümün önünde kaybolmakta olan bu şehirdeydi. Üstelik annem ve babam hâlâ oradaydı; limanın ardında bir yerlerde, Bund'un ufku saran binalarının gerisinde bir yerlerde. Gözlerimi silerken, iskeleğe doğru koşup gelen ve el kol sallayarak dönmem için bağırان annemin –hatta babamın– görüntüsünü yakalamak için kıyıya son bir kez daha baktım. Fakat o zaman bile bu düşüncenin çocukça bir umuttan ileri geldiğinin fazlasıyla farkındaydım. Memleketim olan şehrin geride, giderek daha da seçilemez hale gelişini seyrederken, neşeli bir şekilde Albay'a dönüp "Yakında denize ulaşacağız, sizce de öyle değil mi efendim?" diye sorduğumu hatırlıyorum.

Gene de o akşam sinirlerimin bozulmuş olduğunu Albay'a hiç belli etmediğime inanıyorum. Audley Caddesi'nin aşağısından taksiye bindiği sırada ve birbirimize veda ederken keyfi yerindeydi. Bir sene kadar sonra ölüm haberini duyduğumda, o akşam Dorchester'da ona daha sıcak davranmadım diye kendimi suçlu hissettim. Aslına bakılırsa, bir zamanlar bana kayda değer bir iyiliği dokunmuştu ve gördüğüm kadarıyla da çok iyi bir insandı. Fakat benim hayatımda oynadığı rol (o noktada Albay'ın olaylarla çok kuvvetli bir şekilde ilintili olduğu gerçeği) kendisinin benim hatıramda sonsuza dek karışık duygularla anacağım biri olarak kalmasına sebebiyet verdi.

Waldorf olayından sonraki üç veya dört yıl içinde Sarah Hemmings'le hiç alakam olmadı. Onu bir kez Mayfair'de oturan birilerinin evinde verilen bir kokteyl partide gördüm. Çok kalabalıktı; ancak orada bulunanların pek çoğunu tanıımıyordum; bu yüzden partiden erken ayrılmaya karar vermiştim. Kapı istikametinde yolumu bulmaya çalışırken geçeceğim aralıkta Sarah Hemmings'i biriyle konuşurken gördüm. İlk aklıma gelen, yönümü değiştirip başka taraftan geçmekti. Ancak Roger Parker dosyasındaki başarımın hemen ertesindeydik ve Bayan Hemmings'in birkaç yıl önce Waldorf'ta olduğu gibi zorbaca davranmaya kalkıp kalkmayacağını merak etmiyor değildim. Bu sebeple misafirlerin arasında güçlkle açtığım yolumda ilerledim ve onun tam önüne rastgelen bir noktaya vardım. Geçmeye çalışırken bakışlarıyla beni süzmekte olduğunu gördüm. Kim olduğumu hatırlamaya çalışırken aklı karıştı ve bu hal yüzüne aksetti. Sonra yüzünde beni hatırladığına işaret eden bir uyanma gördüm ve gülümsemeksizin, selamlaşmaksızın bakışlarını yeniden konuşmakta olduğu kişiye dikti.

Olay üzerinde düşünmedim bile. Çok çalışmamı ge-

rektiren pek çok dosyaya gömüldüğüm bir döneme denk geldiği için. İsmimin bugün kazandığı noktanın hâlâ en az bir yıl gerisinde olmama rağmen, az çok üne sahip bir dedektifin üzerine düşen sorumlulukların derecesini kavramaya başlamıştım. Kötülüğü en korkunç şekilleriyle, hem de çoğunlukla tam da gözden kaçacakken ortaya çıkarmanın son derece çetin ve ciddi bir taahhüt olduğunu hep biliyordum. Ancak bu gerçeğin insanlar için (sadece olayların doğrudan etkilediği insanlar değil, toplumda herkes için) ne ifade ettiğini ve pusuda bekleyen kötülükten arınmanın ne kadar anlamlı olduğunu Roger Parker cinayeti münasebetiyle tecrübe etmek durumunda kalmıştım. Sonuç olarak, Londra hayatının yapmacık öncelikleriyle daha fazla meşgul olmama hususunda daha kararlı bir tavır takındım. Neticede Sarah Hemmings gibiler o sıralarda zihnimde olamazdı zaten ve eğer o gün Kensington Parkı'nda Joseph Turner'a rastlamamış olsaydım, Hemmings'in varlığını bile unutmam mümkündü.

O sıralarda Norfolk'ta bir dosyayı soruşturuyordum ve aldığım uzun notları çalışmak niyetiyle birkaç günlüğüne Londra'ya dönmüştüm. Bulutlu bir sabah Kensington Parkı'nda dolaşarak kurbanın ortadan kaybolmasıyla ilgili tuhaf detayları kafamda kuruyordum ki birinin yaklaştığını gördüm. Hemen tanımıştım, Turner'dı bu, arkadaş çevresinde karşılaştığım, pek az tanıdığım bir adamdı. Aceleyle bana doğru gelip neden "son günlerde hiç meydana görünmediğimi" sorduktan sonra, o akşam bir restoranda arkadaşıyla beraber verecekleri partiye davet etti. Soruşturmakta olduğum vakanın bütün vaktimi ve dikkatimi alıyor olması münasebetiyle davetini kibarca geri çevirdiğimde "Çok yazık" dedi. "Sarah Hemmings geliyor ve sizinle pek sohbet etmek istiyordu."

"Bayan Hemmings mi?"

"Hatırlıyorsunuz, değil mi? Emin olun, o sizi hatırlı-

yor. Birkaç yıl öncesinden tanışıklığınız olduğunu söyledi. Artık hiç ortalarda görünmemenizden pek şikâyetçi.”

İçimdeki yorum yapma isteğine direnerek sadece “Eh, lütfen kendisine iyi dileklerinizi iletiniz” dedim.

Ardından Turner’dan ayrıldım; ancak odama döndüğümde dikkatimin dağılmış olduğunu fark ettiğimi belirtmeliyim. Sonunda kendi kendime muhtemelen Turner’ın bir hata yaptığını veya en azından verdiği davete icabet etmem için konuyu abarttığını düşündüm. Ama aslına bakılırsa, sonraki aylarda da benzer haberler kulağıma geldi. Sarah Hemmings bir zamanlar arkadaş olmamıza rağmen şimdi böyle ulaşılamaz hale gelmeme kızgındı. Başka bazı kaynaklardan, beni “gizlendiğim delikten çıkarmak”la tehdit ettiğini de işitmiştim. En nihayet geçen hafta Oxfordshire’daki Shackton köyünde Studley Grange olayını soruştururken, Bayan Hemmings, büyük ihtimalle planlayarak, şahsen karşıma çıkıverdi.

Evin alt tarafında yer alan ve Charles Emery’nin cesedinin çıktığı havuz, duvarla çevrili bir bahçedeydi. Dikdörtgen bir alana inen dört taş basamağı geçerek hiç güneş görmeyen öyle bir kısma ulaştım ki etrafımdaki her şey gölgeler içinde kaldı. Sarmaşıkla kaplı duvarlar arasında insanın çatısız bir hapisane hücreğine düştüğü fikrine kapılması mümkün değildi.

Havuz bu kısmın neredeyse tamamını kaplıyordu. Birkaç kişi havuzda japon balıkları olduğunu söylemişti; fakat böylesi bulanık bir suda herhangi bir hayat belirtisi görmek hayal gücünü fazlasıyla zorladığı için, burası bana ceset bulmaya uygun bir yer gibi gelmişti. Havuzun etrafındaki yosun tutmuş kare beton plakalar çamura gömülmüştü. Bu alanı yirmi dakika kadar incelemiş olmalıyım (yüzüstü eğilmiş, büyütecimle yosunlu plakayı derinlemesine görmeye çalışıyordum). O sıra birinin beni seyret-

tiğini fark ettim. Önce bunun, ailenin beni sorularıyla rahatsız edecek üyelerinden biri olduğunu düşündüm. Daha evvelce çalışmamın bölünmemesini ısrarla belirttiğim için, kaba görünse de, kimseyi fark etmemiş gibi yapmakta mahzur görmedim.

Sonunda, bahçenin girişindeki taşlardan birine sürtünen bir pabuç sesi duydum. Göbeğimin üstünde o vaziyette uzun süre durmaktan rahatsız olmaya başlamıştım ve dahası, işime yarayacak türde bir araştırmayı o şekilde sürdürmem de mümkün değildi. Ayrıca bir cinayet mahalinin tam üzerinde durduğumu, failinin de hâlâ yakalanmadığını unutmuş değildim. Yeniden ayağa kalkarken içimden buz gibi bir duygu geçti ve üstümü başımı silkeleyerek işimi bölen kişiye doğru döndüm.

Sarah Hemmings'i karşımda görmek elbette beni şaşırtmıştı ama yüzümde farklı bir ifade belirmediğinden emindim. Mimiklerimi kızgınlığımı belli etmeyecek şekilde kontrol ediyordum; onun da yüzümde gördüğü şey bu kontrol ifadesi olmuş olsa gerek ki sözlerine "Ah, sizi gözetliyor olduğumu düşünmeyin" diye başladı. "Ama çok iyi bir fırsat gibi göründü doğrusu. Yani, harika adamın işini nasıl yaptığını seyretmek demek istiyorum."

Yüzünü dikkatle inceledim ama müstehzi bir ifadeye rastlamadım. Yine de sesimi olabildiğince soğuk tutarak "Bayan Hemmings" dedim, "beni gerekten gafil avladınız".

"Burada olduğunuzu duydum. Şurada, yakında Pamleigh'de arkadaşım ile kalıyorum da. Birkaç günlüğüne."

Benim cevap vereceğim beklentisiyle sustu. Sükûnetimi koruyunca, bozulma işareti göstermek yerine, bana doğru yaklaştı.

"Biliyor muydunuz, ben Emery ailesinin yakın dostlarından biriyim." diye sürdürdü konuşmasını. "Bu cinayet, berbat bir durum."

“Evet, berbat.”

“Aa, demek siz de cinayet olduğunu düşünüyorsunuz. Yani galiba durum da onu gösteriyor. Bir teoriniz var mı Bay Banks?”

Omuz silktim. “Zihnimde şekillenen birkaç fikir var, evet.”

“Emerylerin olayın yaşandığı geçen nisanda hemen sizin yardımınızı istemiş olmamaları ne talihsizlik. Yani düşünabiliyor musunuz, böyle bir vakayı Celwyn Henderson gibi birine emanet etmek! Ne bekliyorlardı ki? O adamın çoktan emekli edilmiş olması gerekirdi. İşte buralarda yaşayan insanların nasıl da dünyayla irtibatlarının kesildiğini gösteren bir durum. Londra’da herhangi biri onlara sizden söz edebilirdi tabii.”

Bu son yorum, itiraf etmeliyim bir şekilde beni cezbetmişti ve kısa bir tereddütten sonra “Affedersiniz ama benim hakkımda tam olarak neyin sözünü edeceklerdi?” diye sordum.

“E, elbette İngiltere’nin en parlak dedektifi olduğunuzu söylerlerdi. Biz aslında Emerylere bunu geçen bahar söyleyebilirdik ama yaralarını sarmaları çok zaman aldı. Gecikmesi hiç olmamasından iyidir tabii ama artık izlerin üstü kapanmıştır herhalde.”

“Bazen, bir vakayı biraz zaman geçtikten sonra ele almanın da avantajları olur.”

“Gerçekten mi? Ne kadar ilginç. Bense hep oraya bir an evvel varmanın hayati bir şey olduğunu sanırdım, kokuyu almak için, malum.”

“Aksine, sizin tabirinizle kokuyu almak için hiçbir zaman geç değildir.”

“Bu vakanın insanların bütün neşesini alıp götürmüş olması ne kadar iç karartıcı, değil mi? Sadece ev halkının değil üstelik. Sanki Shackton ahalisinin tamamı karamsarlaştı. Burası nasıl da mutlu ve hareketli bir alışveriş ka-

sabasıydı. Şimdi bir görseniz, birbirlerinin gözlerinin içine bakamıyorlar. Bütün bu olaylar onları sanki bir şüphe çukurunun dibine çekti. Demek istediğim Bay Banks, bu olayı çözerseniz, sizi sonsuza dek hatırlayacaklar burada.”

“Hakikaten öyle mi düşünüyorsunuz? Bu hayli ilginç olurdu.”

“Hiç şüphesiz. Minnettâr kalırlar. Evet, aynen öyle, burada kuşaklar boyunca sizi anlatırlar.”

Küçük bir kahkaha attım. “Bayan Hemmings, kasabayı iyi tanıyorsunuz anlaşılan. Oysa ben sizin bütün vaktinizi Londra’da geçirdiğinizi sanıyordum.”

“Ah, Londra’yı bir süre çekebiliyorum doğrusu, sonra biraz kaçma ihtiyacı duyuyorum. Ben aslında öyle pek de şehir kızı değilimdir, içten içe yani.”

“Beni şaşırtıyorsunuz. Sizin şehir hayatını çok daha çekici bulduğunuzu sanırdım.”

“Haklısınız Bay Banks” dedi. Sesinde onu köşeye sıkıştırmışım gibi bir gücenme vardı.

“Bir şey hakikaten de beni şehre doğru sürüklüyor. Bana göre şehrin kendince... kendince çekicilikleri var.” Yüzünü ilk kez öte yana çevirip, duvarlı bahçeye göz gezdirdi. “Bundan bahsetmişken, aklıma geldi de” dedi, “aman, aklıma filan geldiği yok, ne lüzum var şimdi ‘mış’ gibi yapmaya, konuştuğumuz süre boyunca aklımda olan bir şey var. Sizden bir iyilik isteyecektim.”

“Ne gibi, Bayan Hemmings?”

“Güvenilir kaynaklardan duyduğuma göre, bu yılki Meredith Vakfı Balosu’na siz de davetlisiniz. Doğru mu?”

Cevap vermeden evvel kısa bir süre sustum. “Evet. Doğru.”

“Sizin yaşınızda davet edilmek hayli önemli. Bu yılki balo Sir Cecil Medhurst onuruna veriliyormuş galiba.”

“Evet, zannedersem öyle.”

“Charles Wolfe’un katılacağını duydum.”

“Kemancı mı?”

Neşeyle güldü. “Başka bir iş daha yapmıyor herhalde? Ve anlaşılan Thomas Byron da.”

Gözle görülür şekilde heyecanlanmıştı; fakat bir kez daha başını başka tarafa çevirip hafif bir ürpertiyle etrafı inceledi.

En sonunda ben “Benden bir iyilik istediğinizi mi söylemiştiniz?” diye sordum.

“Ah evet, evet. Sizden... beni beraberinizde götürmenizi isteyecektim. Meredith Vakfı Balosu’na.”

Beni baştan ayağa süzüyordu. Verecek bir cevap bulmam biraz zaman aldı ve o cevabı bulduğumda sakince konuştum.

“Böyle bir lütufta bulunmak isterdim Bayan Hemmings, ancak organizatörlerin davetini günler önce cevaplandırdım. Korkarım onlara beraberimde bir misafir getirmek istediğimi bildirmek için geç oldu...”

“Saçmalık” diyerek öfkeyle sözümü kesti. “Şu ara herkesin dilinde olan sizsiniz. Beraberinizde birini getirmek isterseniz, onlar bundan sadece memnuniyet duyacaklardır. Bay Banks, beni reddetmek niyetinde değilsiniz, değil mi? Bu gerçekten münasebetsizce olur. Neticede, bir süredir iyi arkadaşız.”

Beni kendime getiren bu son cümle oldu, “arkadaşlığımız”ın gerçek karşılığının aklıma gelmesi.

“Bayan Hemmings” dedim, tereddüte yer vermeyecek bir tonla, “bu iyiliği yapıp yapmamak benim elimde değil”.

Sarah Hemmings’in gözlerine kararlı bir bakış yerleşmişti.

“Ben bütün detayları biliyorum, Bay Banks. Claridge Otelinde. Önümüzdeki çarşamba. Orada olacağım. Akşamı sabırsızlıkla bekliyorum. Lobide buluşuruz.”

“Claridge’in lobisi bildiğim kadarıyla kentin itibarlı mensuplarına açık bir yer. Eğer önümüzdeki çarşamba

orada olacaksanız sizi engelleyecek bir şey yapmam düşünülemez Bayan Hemmings.”

Gözüme büyük bir dikkatle bakıyor ama niyetimin ne olduğuna ilişkin bir karara varamıyordu. Sonunda “Önümüzdeki çarşamba görüşürüz Bay Banks” dedi.

“Söylediğim gibi, Bayan Hemmings, o sizin bileceğiniz iş. Şimdi müsaadenizle.”

Üçüncü Bölüm

Charles Emery vakasının esrarını aydınlatmam en fazla birkaç günümü aldı. Mesele diğer soruşturmalarım kadar büyük ses getirmese de, Emery ailesinin (aslında Shackton sakinlerinin tümünün) derin minnettarlığı meslek hayatımda karşılaştığım diğer vakalar kadar tatmin edici oldu. Londra'ya fevkalade bir moralle döndüm ve sonra da soruşturmanın o ilk gününde, bahçede Sarah Hemmings'le gerçekleşen karşılaşma üzerinde düşünme fırsatım olmadı. Meredith Vakfı Balosu'yla ilgili olarak ifşa ettiği niyetlerini unutmuştum demiyorum, sadece söylediğim gibi, aklımda sadece zaferim vardı ve sanırım bu türden şeyler hakkında inceden inceye düşünmemeyi tercih etmiştim.

Hem zaten dün akşam Claridge'in önünde taksiden inerken düşüncelerim başka yerlerdeydi. Bir defa son dönemdeki başarılarımın bir sonucu olarak haklı nedenlerle buraya davet edildiğimi, böyle toplantılara neden katılmam gerektiğini sorgulamamın yersiz olduğunu, diğer davetlilerin elimdeki vakalara dair kamunun bilgisine sunulmayan şeyleri öğrenmek için beni sıkıştırmaya çalışacaklarını kendime hatırlattım. Ayrıca baloda epey bir süre ayakta tek başına dikilmekle sonuçlansa bile, konuşmayı ve töreni lüzumundan önce terk etmeme kararımı bir

kez daha tekrarladım. Büyük lobiye girerken, yüzünde bir tebessümle beklemekte olan Sarah Hemmings'le karşılaşmaya hiç hazır değildim.

Koyu renk ipekten gayet etkileyici bir gece elbisesi giymiş, sade ama şık mücevherler takmıştı. Bana yaklaşıırken tek kelimeyle kendinden emin bir hali vardı, hatta yanımızdan yürüyen bir çiftte gülümseyerek selam vermeyi ihmal etmedi.

"A, Bayan Hemmings" dedim, o gün Studley Grange'da aramızda geçenleri hızla hatırlamaya çalışırken. O dakika, itiraf etmeliyim, koluma girerek içeride bana eşlik etmesini önermemi beklemeye hakkı olabileceğini düşündüm. Şüphesiz benim kendimden emin olamadığımı sezdi ve kendine güveni tazelendi.

"Sevgili Christopher" dedi, "çok şık görünüyorsunuz. Bayıldım doğrusu! Ah, sizi tebrik etme fırsatı da bulamadım. Emery ailesi için yaptıklarınız muazzamdı. Ne kadar akıllıymışsınız."

"Teşekkür ederim. Öyle karmaşık bir mesele değildi."

O esnada artık koluma girmişti ve balonun davetlilerini içeri yönlendiren görevliye doğru hareket etmiş olsaydı, eminim onu hedefinden döndürecek gücü gösteremezdim. Ama şimdi düşününce, o noktada bir hata yaptığını görüyorum. Belki o ânın tadını çıkarmaya çalışıyordu, belki de küstahlığı bir an için gün yüzüne çıkmıştı. Sebebi her neyse, yukarıya çıkmak için bir harekette bulunmadı da, onun yerine lobiye dizilmekte olan davetlilere uzun uzun bakarak "Sir Cecil henüz gelmedi. Kendisiyle konuşma fırsatı bulabileceğimi umuyorum. Bu senenin balosunun onun şerefine verilmesi ne kadar yerinde, değil mi?" dedi.

"Kesinlikle."

"Biliyor musunuz, Christopher, önümüzdeki senelerde burada sizin şerefimize toplanacağımızı tahmin etmek zor değil."

Güldüm. "Pek zannetmiyorum..."

"Hayır, hayır. Eminim bundan. Pekâlâ, birkaç yıl sonra diyelim o zaman, ama göreceksiniz, o gün gelecek."

"Çok nazıksınız, Bayan Hemmings."

Ayakta konuştuğumuz süre boyunca kolumda kaldı. Yanımızdan geçenlerin birçoğu bana ve ona tebessümle veya sözle selam veriyorlardı. Ve bu insanların (pek çoğu son derece seçkin kişilerdi) beni Sarah Hemmings'le kol-kola görmelerinden haylice haz aldığımı söylemek zorundayım. Bizimle selamlaşırken gözlerinde gördüğüm ifadeyi düşünüyordum. "Hmm. Sarah Hemmings şimdi de O'nu yakalamış anlaşılan. Gayet tabii." Bu mevhum kendimi budala veya aşağılanmış hissettirmek şöyle dursun, içimi iftiharla doldurdu. Fakat sonra aniden (buna neyin sebep olduğundan emin değilim) içimde ona karşı büyük bir hiddet doğduğunu hissediverdim. O dakika tavrımda bir değişiklik olmadığından eminim. Dostça sohbetimizi birkaç dakika daha sürdürüp, yanımızdan geçen diğer misafirleri başımızı sallamak suretiyle selamladık. Sonunda kolumu onun kolundan ayırırken döndüm ve dondurucu bir kararlılıkla "Evet, Bayan Hemmings, sizi yeniden görmek güzeldi. Ancak şimdi sizden ayrılmak ve yukarıdaki davete katılmak zorundayım" dedim.

Başımı hafifçe eğerek veda ettim ve uzaklaştım. Kesinlikle çok şaşırmış olmalıydı ve işbirliğine yanaşmama ihtimalime karşılık bir plan hazırlamış olsa bile, onu uygulamaya fırsat bulamamıştı. Ondan birkaç adım uzaklaşmış ve hatta bana selam veren yaşlı bir çifte takılmıştım ki aniden hızla yanıma geldi.

"Christopher!" dedi çileden çıkmış bir halde ama fısıltıyla. "Yapamazsınız bunu! Bana söz verdiniz!"

"Hiçbir şekilde öyle bir söz vermedim, biliyorsunuz."

"Yapamazsınız! Christopher, yapamazsınız!"

“İyi akşamlar diliyorum, Bayan Hemmings.”

Ondan ve olan biteni duymamak için ellerinden geleni yapan yaşlı dostlarımdan mecburen uzaklaşıp geniş merdivenleri hızlıca çıkmaya başladım.

Üst kata varınca pırıl pırıl aydınlatılmış bir fuayeye alındım. Donuk suratlı, üniformalı bir adamın davetlilerin isimlerini kontrol ettiği bankonun önünde sıra olmuş davetlilere katıldım. Benim sıram geldiğinde ismimi işaretleyen adamın yüzünde beliren heyecan ışıltısı beni çok memnun etti. Davetli listesini imzaladım ve görebildiğim kadarıyla hayli kalabalık bir grubun çoktan toplanmış olduğu büyük salona yöneldim. Girişten geçer geçmez içerdeki velvele adeta beni yuttu; uzun boylu, sık ve koyu sakallı bir adamla selamlaştık. Anladığım kadarıyla gecenin ev sahiplerinden biriydi; ancak bana söylediği şeylerin pek azını anlamıştım; çünkü dürüst olmak gerekirse, az önce aşağıda olanlardan başka bir şey düşünemez haldeydim. İçimde çok tuhaf bir çöküntü hissediyordum ve Bayan Hemmings’i tuzağa düşürmüş filan olmadığımı, alçaltıcı bir durumla karşılaşmışsa da buna tamamen kendisinin sebep olduğunu kendime hatırlatıyordum.

Fakat sakallı adamdan ayrılıp da salonun içine doğru sürüklenirken, Sarah Hemmings’i aklımdan bir türlü atamadım. Aparatif tepsisiyle yaklaşan garsonun da, dönüp beni selamlayan insanların da pek farkında değildim. Hepsi de bir biçimde beni tanıyan üç dört bilim adamıyla sohbet ettim. Salona gireli on beş dakika kadar olmuştu ki ortamda hafif bir değişiklik yaşandığını sezdim; bana doğru yönelmiş bakışlar ve mırıldanmalar eşliğinde, az evvel salona alındığımız girişin yakınında bir yerlerde bir çeşit kargaşa çıktığını gördüm.

Bunu fark ettikten hemen sonra, kötü bir durumun yaklaştığı içime doğdu ve aklıma gelen ilk şey, salonun de-

rinliklerine doğru kaçmak oldu. Fakat aynı anda esraren-giz bir güç beni girişe doğru itiyordu ve kendimi yeniden, o anda resepsiyona arkasını dönmüş, fuayede vuku bulan dramatik sahneyi yüzünde kederli bir ifadeyle seyreden sakallı adamın yanında buldum.

Dikkatle bakınca patırtının merkezindeki kişinin Ba-yan Hemmings'in ta kendisi olduğunu gördüm. Bankoda davetlilerin isimlerinin kontrol edilmesine mani oluyordu. Avaz avaz bağırıyor değildi; ancak kendisine hâkim olma-ya çalışmadığı aşikârdı. Onu yatıştırmaya koşan yaşlıca bir otel görevlisini uzaklaştırıp bankoya dayanarak, orada hâlâ donuk suratıyla oturan adama ateş püskürmek üze-re olduğunu seyrediyordum. Neredeyse ağlayarak "Ama siz hiçbir şey anlamıyorsunuz! Oraya girmek zorundayım, duymuyor musunuz? Dostlarımın hemen hepsi orada, ben oraya aitim, anlamıyor musunuz! Tanrı aşkına biraz ma-kul olun!" diyordu.

"Gerçekten çok üzgünüm Bayan..." diyen donuk surat-lı adamın sözlerine kulak vermeyen Sarah Hemmings'in yapılı saçı yüzünün bir tarafına devrilmişti.

"Aptalca bir karışıklık olmuş işte, hepsi bu, anlamıyor musunuz? Sersemce bir karışıklık. Bunu bile bile canavar-ca davranıyorsunuz bana, inanamıyorum doğrusu! Kesinlikle inanamıyorum!"

Hadiseye tanık olan herkes, hepimiz bir an ortak bir utançla donakaldık. O sıra sakallı adam toparlandı ve du-rumu kontrol altına almak niyetiyle fuayeye doğru ilerledi.

"Mesele nedir?" diye sakinleştirici bir tonla sordu. "Hanımefendi, bir hata mı yapılmış? Buyrun, buyrun lüt-fen, eminim şimdi hallederiz. Emrinizdeyim." Sonra ani-den geri çekildi ve "Siz Bayan Hemmings değil misiniz?" diye sordu heyecanla.

"Elbette benim, ben Bayan Hemmings'im. Görmüyor musunuz? Bu adam bana canavarca davranıyor..."

“Sevgili Bayan Hemmings, bu şekilde sinirlenmenizi gerektirecek bir şey yok. Gelin, bir dakika şöyle geçelim de...”

“Hayır! Hayır diyorum! Beni buradan çıkaramazsınız, hiçbir şekilde yapamazsınız bunu. Söyledim size, içeri mutlaka ve mutlaka girmek zorundayım! Onca zaman bunun hayalini kurdum...”

Hadiseyi seyredenler arasında bir adam “Genç hanım için bir şeyler yapılması mümkün olsa gerek. Niçin böyle adice davranılıyor? Zahmet edip buraya gelmiş, niçin içeri girmesine izin verilmesin ki?” dedi.

Bu sözler üzerine kalabalıktan bir onaylama mırıltısı yükseldi; gerçi durumu tasvip etmeyen yüzler de fark ettim. Sakallı adam tereddüt etti ama önceliğin bu sıkıntılı sahneyi derhal sonlandırmak olduğunun ayırdına varmış görünüyordu.

“E, o zaman, durumun özelliği nedeniyle...” dedi ve donuk suratlı adama dönerek devam etti: “Eminim Bayan Hemmings’i memnun edecek bir şeyler yapabiliriz, öyle değil mi Bay Edwards?”

Daha uzakta kalabilirdim, ama tüm bunlar esnasında, Bayan Hemmings’in beni birden fark edip bu son derece tatsız hadisenin suçlusu gibi gösterebileceği ve içine çekebileceği korkusuyla taş kesilmiştim. Aslında, ben geriye doğru çekilirken, bir an dosdoğru bana bakmıştı. Ama bir şey yapmadı ve öfkeden deliye dönmüş bakışları tekrar sakallı adama yöneldi. Fırsattan istifade edip, orayı hızla terk ettim.

Yirmi dakika boyunca balo salonunun girişten en uzak noktalarında saklandım. Orada bulunanlardan şaşılacak denli büyük bir kısmı, olan bitene lüzumundan fazla itibar etmemiş olsa gerek ki salondaki konuşmalar (hem etrafımda duyduklarım hem de bizzat iştirak ettiklerim) neredeyse tamamen karşılıklı edilen iltifatlar üzerine ku-

ruluydu. İltifatlaşmanın sonuna gelindiğinde ise şeref misafiri olan kişiye methiye düzülmeye başlıyordu. Bir ara, Sir Cecil Medhurst'ün uzun başarı listesi diyebileceğim türde bir nutuk atan yaşlı beyefendiye "Acaba Sir Cecil gelmişler mi?" diye sordum.

Yanımdaki kişi elindeki kadehle işaret edince, dönüp salonun biraz ilerisinde, iki orta yaşlı hanımla sohbet etmekte olan büyük devlet adamının heybetli cüssesine baktım. O sıra, Sarah Hemmings'in kalabalıktan sıyrılıp doğruca Sir Cecil'e yöneldiğini gördüm.

Tavrında fuayedeki acınası halinden eser yoktu. Tek kelimeyle harika görünüyordu. Ben bunları izlerken Sir Cecil'e yaklaştı ve tek bir tereddüt emaresi göstermeksizin bir elini onun koluna koydu.

Yanında durduğum yaşlı bey beni birileriyle tanıştırdığından, mecburen diğer tarafa döndüm. Yeniden Sir Cecil'in tarafına doğru baktığımda, orta yaşlı iki hanımın zoraki bir şekilde gülümseyerek yana çekilmiş olduklarını, Sarah Hemmings'in de Sir Cecil'in dikkatini tümüyle kendisine çekmeyi başardığını gördüm. Sir Cecil başını geriye atmış, Sarah Hemmings'in şakalarına sesli sesli gülüyordu.

Bir süre sonra yemek salonuna alındık ve parlak avizelerin aydınlattığı devasa bir masaya oturtulduk. Neyse ki Sarah Hemmings benden uzak bir yere geçmişti ve epey bir süre bulduğum ortamdan zevk aldım. Her iki yanımda oturan ve farklı yönlerden hoşlukları olan iki hanımla sırayla sohbet ettim. Yiyecekler son derece lezzetli. Ancak yemek boyunca masaya eğilerek Bayan Hemmings'i masanın diğer ucunda görmeye çalıştığımı fark ettim ve hangi sebeple o şekilde davranmış olabileceğim hususunda tekrar düşündüm.

Davranışım, davetin kendisiyle ilgili şu anda hatırlayamadığım endişelerimden kaynaklanmış olabilirdi. Son-

lara doğru çeşitli şahsiyetler, Sir Cecil'in özellikle Milletler Cemiyeti'nin kuruluşunda üstlendiği rol başta olmak üzere, dünya ülkeleri arasındaki münasebetlere yaptığı katkıları övmek için ayağa kalkarak konuştular. En sonunda söz sırası Sir Cecil'e geldi.

Konuşması, hatırladığım kadarıyla, fazlasıyla mütevazı, hatta belki biraz kendi itibarını zedeler şekilde de iyimserdi. Ona göre, insanoğlu hatalarından ders almıştı artık; yeryüzünde Birinci Dünya Savaşı ölçüsünde bir felaketin bir daha tecrübe edilmemesini teminat altına alabilmek için belli bazı kurumlar meydana getirilmişti. Savaş elbette berbat bir olaydı; ancak temsil ettiği şey "İnsan'ın evriminde tuhaf bir pencereydi", o kadar; teknik gelişmenin birkaç yıl boyunca teşkilatlanma kapasitemizin önüne geçtiği zamanlarda böylesi bir durumun ortaya çıkması olağandı. Mühendislik harikası hızlı gelişmelerle ve bunun neticesi olan modern silahlarla savaşma kabiliyetimiz hepimizi şaşırtmıştı.

Fakat şimdi aradaki boşluğu kapatıyorduk. İçimizdeki dehşetin ve şiddetin serbest bırakılırsa neler doğurabileceğini bize hatırlatmış olan medeniyet galip gelmiş ve hukuk tesis edilmişti. Bu türden noktalara temas eden konuşmasını tamamlayınca, hepimiz kendisini yürekten alkışladık.

Yemeği takiben hanımlar bizden ayrılmadı ve hep birlikte balo salonuna geçmemiz istendi. Balo salonunda bir yaylı sazlar dörtlüsü çalıyor, garsonlar likör, puro ve kahve tepsileriyle davetliler arasında geziyorlardı. Davetliler hemen hareketlenmişlerdi ve ortam yemek öncesine göre çok daha rahattı. Bir ara salonun karşı tarafında duran Bayan Hemmings'le göz göze geldik. Bana gülümsemesine hayret ettim. İlk düşüncem, bu tebessümün intikam planı yapan bir düşmanın tebessümü olduğuydu; ancak gecenin ilerleyen saatlerine dek onu gözlemlemeye devam ettim ve bu hususta yanılıyor olduğuma karar verdim. Aylar, hatta

yıllar sürmüş olabilecek bir çabanın ardından bu mekânda, bu tarihte mevcut olabilmeyi başarmıştı ve amacına ulaşmış olduğu için de –söylediğine göre tıpkı yeni doğum yapmış bir kadında olduğu gibi– bu yolda tecrübe ettiği acı hatıraların tamamını ardında bırakmıştı. Dostça sohbetler ederek gruptan gruba dolaşmasını seyrettim. Halihazırda morali böyle iken onun yanına gidip barışmam gerektiğini düşünsem de, aniden başka bir hadise çıkarma ihtimaline karşı ondan uzak durmaya karar verdim.

Gecenin bu kısmını işgal eden yarım saat sonunda, nihayet Sir Cecil Medhurst’le tanıştım. Onunla tanışmak için özel bir gayret sarf etmedim ama baloyu meşhur devlet adamıyla birkaç kelime konuşmadan terk etmek de doğrusu beni hayal kırıklığına uğrattı. Neticede, bir soruşturma sırasında tanışmış olduğum Lady Adams tarafından yanıma getirildi. Sir Cecil elimi sıkıca kavradı ve içtenlikle “A genç dostum! Demek buradasınız!” dedi.

Birkaç dakika boyunca salonun ortasında yalnız kaldık. O esnada etrafımızda canlı bir gürültü vardı ve karşılıklı ettiğimiz nezaket sözlerini birbirimize yaklaşarak ve sesimizi yükselterek söylemek zorunda kaldık. Bir ara beni hafifçe yana iterek şöyle dedi: “Yemekte söylediğim her şey, dünyanın daha emin, daha medeni bir yer olmasıyla ilgili. Buna gerçekten inanıyorum, anlıyor musun? En azından...” Bu noktada elimi yeniden kavradı ve bana muzip bir ifadeyle bakarak ekledi: “En azından inanmak istiyorum. Ama bilemiyorum, genç dostum. Bilmiyorum, sonunda bütün bunları bir arada tutabilecek miyiz? Ne gerekiyorsa yapacağız. Teşkilatlanma, muhakeme ve müzakere. En büyük ülkelerin en büyük adamlarını bir araya getirme ve konuşmalarını sağlama. Ama kenardan köşeden başını çıkaracak kötüler her zaman var olacaktır. Evet! Çalışıyorlar, şimdi bile, biz burada konuşurken onlar medeniyeti yok etmek üzere planlar yapmakla meşguller. Ve

çok akıllılar, şeytani bir şekilde akıllı. İyi adamlar ve iyi kadınlar ellerinden geleni yapabilir, onları uzakta tutabilmek için hayatlarını tehlikeye atabilirler ama korkarım bu yeterli olmayacak dostum. Korkarım, olmayacak. Kötüler, sıradan düzgün vatandaşlara nispeten çok daha kurnaz. Onlar doğru düzgün bir adamı kafesleyip aklını çelerler, onu yozlaştırır ve kendi dostlarına ihanet etmesine sebep olurlar. Görüyorum bunu, artık sürekli olarak görüyorum ve daha da kötüleşecek bu. O yüzden sizin gibilerin varlığına çok daha fazla ihtiyaç duyacağız genç dostum. Bizim tarafımızda, olabildiğince akıllı birkaç kişiye. Onların dümenini hemen anlayacak ve çıbanı fazla büyümeden ortadan kaldıracak birilerine."

Muhtemelen haylice sarhoştı; muhtemelen gecenin ehemmiyeti onu çok etkilemişti. Neyse, konuşurken duygulu bir şekilde kolumu sıkıca tuttu ve bir süre daha muhabbetine devam etti. Ve belki bu seçkin adam böylesi coşkun bir ruh halinde olduğu için (veya belki de bütün gece ona bu türden bir şeyi sormak aklımda olduğu için) konuşmasını bitirdiğinde ona "Sir Cecil, yakın zamanda Şanghay'da olduğunuzu duydum" dedim.

"Şanghay mı? Çok doğru, dostum. Gidip gelmeye devam ediyorum. Çin'de olan bitenler bizi yakından ilgilendiriyor. Artık sadece Avrupa'ya bakamayız, biliyorsun. Avrupa'daki kaosu kontrol altına almak için dikkatimizi daha uzak diyarlara çevirmek zorundayız."

"Şunun için sordum efendim; oradayken benim eski bir arkadaşıma rastlamış olabilirsiniz diye düşündüm. Tabii rastlamanızı gerektirecek gerçek bir sebep yok. Ama ismi Yamaşıta. Akira Yamaşıta."

"Yamaşıta mı? Hmm, Japon yani. Şanghay'da haylice Japon var elbette. Ve orada etkileri her geçen gün artıyor. Yamaşıta mı dediniz?"

"Akira Yamaşıta."

“Karşılaştım diyemem. Diplomat filan mı, yoksa başka bir şey mi?”

“Aslına bakılırsa efendim, bilmiyorum. Çocukluk arkadaşımıydı.”

“A, anladım. Hâlâ Şanghay’da olduğundan emin misiniz? Belki de oradan ayrılmış ve Japonya’ya dönmüştür.”

“Yok, yok. Hâlâ orada olması gerek. Akira, Şanghay’ı çok severdi, Japonya’ya bir daha asla dönmemeye kararlıydı. Evet, eminim hâlâ orada olduğundan.”

“Hm, hayır, hiç rastlamadım. Saito diye bir adam vardı, onu gayet sık gördüm. Ordudan birkaç adam. Ama o isimde biriyle tanışmadım.”

“E, evet...” Hayal kırıklığını gizlemek için güldüm. “Zaten pek ihtimal dahilinde değildi. Sadece merak etmiştim.”

Tam o dakika, Sarah Hemmings’in yanı başımda durduğunu fark edip dehşete kapıldım.

“Demek büyük dedektifi köşeye sıkıştırdınız sonunda, Sir Cecil” dedi şen sesiyle.

“Hem de nasıl, canım” diye cevapladı yaşlı beyefendi, gözlerinin içi gülerek. “Önümüzdeki yıllarda ona feci şekilde ihtiyaç duyacağımızdan ve itimat edeceğimizden bahsediyordum kendisine.”

Sarah Hemmings bana gülümsedi. “Yalnız şu var Sir Cecil, ben Bay Banks’in tümüyle güvenilir olduğunu pek düşünmüyorum. Fakat onunla yetinmek zorundayız belki de.”

Bir an evvel orayı terk etmeye karar verdim ve salonda bir başkasını görmüş gibi yaparak özür dileyip yanlarından hızla ayrıldım.

Bir süre Bayan Hemmings’e bakmamaya gayret ettim. Saatler ilerledikçe davetliler yavaş yavaş salonu terk etmeye başlamıştı ve ortalık biraz olsun boşalmıştı. Ayrıca gar-

sonlar balkon kapılarından bazılarını açtıkları için salona serinletici bir gece esintisi girmişti. Buna rağmen içerisi hâlâ sıcak ve havasız olduğundan, biraz hava almak arzusuyla balkonlardan birine çıktım. Adım atar atmaz, Sarah Hemmings'in arkası salona dönük, elinde ağızlığıyla karanlık gökyüzüne bakarak kenarda durmakta olduğunu gördüm. Geriye doğru bir adım attım, ama kımıldamamış olmasına rağmen beni fark ettiğini düşündüm. Bu yüzden balkonun ön kısmına ilerledim ve "Evet Bayan Hemmings, galiba sonunda bu gece sizin oldu" dedim.

"Harikulade bir gece" dedi, bana dönmeden. Mutlu bir iç çekişle sigarasından bir nefes aldı ve dönüp hafifçe gülümsedikten sonra bakışlarını yeniden karanlığa çevirdi. "Tıpkı hayalimdeki gibiydi her şey. Bütün bu harikulade insanlar. Başınızı nereye çevirseniz. Harikulade insanlar. Ve Sir Cecil, nasıl hoş biri, sizce de öyle değil mi? Eric Mitchell'la sergisi hakkında müthiş zevkli bir sohbete daldık bir ara. Önümüzdeki ay, sergi açılmadan evvelki özel gösterime davet etti beni."

Bunlara cevaben hiçbir şey söylemedim; birkaç dakika, tırabzanın kenarında yan yana durduk sadece. İlginç bir şekilde (belki de yaylı sazlar dörtlüsünün çaldığı ince vals kulağımıza kadar geldiği için) aramızdaki sessizlik beklendiği gibi rahatsız edici olmadı. Sonunda "Herhalde bana hayret etmişsinizdir" dedi.

"Hayret etmek mi?"

"Nasıl kararlı olduğuma. Bu gece burada olabilmek için."

"Evet, hayret ettim" dedim ve ekledim: "Bayan Hemmings, bu geceki gibi bir mecliste bulunmaya çalışmanız neden bu kadar hayati bir şey?"

"Hayati mi? Sizce ben bunun hayati bir şey olduğunu mu düşünüyorum?"

"Doğrusu, öyle. Bu akşamın başında, aşağıda şahit olduklarım da bu manzarayı destekler nitelikte."

Şaşırtıcı bir şekilde, tepkisi küçük bir kahkaha oldu ve ardından bana gülümsedi. "Neden istemeyeyim ki Christopher? Neden böyle bir mecliste olmayı arzu etmeyeyim ki? Sizce de burası düpedüz... büyüleyici değil mi?"

Sessizliğimi bozmayınca gülümsemesi kayboldu.

"Sanırım beni hiç tasvip etmiyorsunuz" dedi farklı bir sesle.

"Ben sadece bir şeye işaret etmek..."

"Önemli değil. Haklısınız. Olanları, kapıda olan bite-ni utanç verici buluyor ve tasvip etmiyorsunuzdur. Ama başka ne yapabilirim ki? Yaşlandığımda geride bıraktığım hayata bakıp boş bir şey görmek istemiyorum. Gurur duyacağım bir şey görmek istiyorum. Anlıyor musunuz, Christopher? Ben *tutku dolu* bir insanım."

"Sizi anladığımdan emin değilim. Meşhur insanlarla vakit geçirirseniz daha anlamlı bir hayat süreceğinizi mi zannediyorsunuz?"

"Beni gerçekten böyle mi görüyorsunuz?"

Başını çevirdi, galiba hakikaten incinmişti. Sigarasından bir nefes daha çekti. Boşalmış caddeye ve beyaz duvarlı binalara uzun uzun baktı. Sonra sükûnetle "Öyle görünebileceğini kabul ediyorum" dedi. "En azından bana kötümser ve eleştirel bir tavırla yaklaşan birine öyle görünebilir."

"Umarım ben sizi o gözle görmüyorumdur. Öyle gördüğümü düşünmeniz beni üzer."

"O zaman biraz daha anlayışlı olmaya çalışın." Kararlı bir ifadeyle bana doğru döndü ve hemen ardından bakışlarını yeniden başka yöne çevirdi. "Annemle babam hayatta olsalardı" dedi, "bana çoktan evlenmiş olmam gerektiğini söylerlerdi. Belki olmalıydım da. Ama bir sürü kızın yaptığı şeyi yapmayacağım. Bütün sevgimi, bütün enerjimi, bütün aklımı (ortalama olmasına rağmen) kendini golfe veya Şehir'de tahvil satmaya adanmış, işe yaramaz bir adam için

harcamayacağım. Evlenirsem, hayata katkısı olan biriyle olacak bu. Yani insanlığa demek istiyorum, daha iyi bir dünyanın yaratılmasına katkıda bulunan biri. Bu çok korkunç bir hırs mı? Ben bu tür yerlere meşhur erkekler bulmak için gelmiyorum, Christopher. Buralara seçkin erkekleri bulmak için geliyorum. Arada bir utanmama sebep olacak şeyler olması umrumda değil.” Salona doğru dönüp el salladı. “Fakat hayatımı hoş, kibar ve ahlaken beş para etmez bir adam için boşa harcamanın kaderim olmasını kabul etmiyorum.”

“Böyle izah ettiğinizde” dedim, “kendinizi bir anlamda, ihtiraslı olarak görebileceğinizi anlıyorum”.

“Bir anlamda evet, Christopher. Ah, şu anda çaldıkları parça nedir? Bildiğim bir şey. Mozart mı?”

“Zannedersem Haydn.”

“Ah evet, evet, haklısınız. Haydn.” Birkaç saniye gökyüzüne baktı, müziği dinler gibiydi.

“Bayan Hemmings” dedim nihayet. “Size karşı evvelce takındığım tutumdan üzüntü duyuyorum. Aslında, şu anda öyle davranmış olduğum için çok pişmanım. Özür dilerim. Umarım beni affedersiniz.”

Ağızlığını hafifçe yanağına sürterek gecenin derinliğine bakmaya devam etti. “Çok nazıksınız, Christopher” dedi sakince. “Ama özür dilemesi gereken asıl benim. Neticede sizi kullanmaya çalışıyordum. Aynen öyle. Bu gece kendimi rezil ettiğimi biliyorum ama umursamıyorum bunu. Size kötü davranmış olmamı ise umursuyorum. Belki bana inanmıyorsunuz ama gerçeği söylüyorum.”

Güldüm. “E, o halde birbirimizi affetmeye çalışalım.”

“Evet, öyle yapalım.” Bana doğru döndü ve gözlerinde neredeyse çocuksu bir mutlulukla parıldayan bir gülümseme belirdi. Sonra yüzüne yeniden bir yorgunluk indi ve başını karanlığa çevirdi. “Çok zaman insanlara kötü davranıyorum” dedi. “Galiba hırslı olmamın bir sonucu bu. Ve fazla zamanımın kalmamış olmasının.”

“Annenizle babanızı uzun zaman önce mi kaybettiniz?” diye sordum.

“Sanki ezelden beri öksüzüm. Ama bir taraftan da her zaman benimleler.”

“Eh, gecedен zevk almanıza memnunum, nihayetinde yani. Benim parçası olduğum kısmı içinse ancak tekrar üzgün olduğumu söyleyebilirim.”

“Ah bakın, herkes çıkıyor. Ne fena! Bense sizinle bir sürü şey konuşacaktım. Arkadaşınızı mesela.”

“Arkadaşımı mı?”

“Sir Cecil’le bahsediyordunuz ya. Hani Şanghay’daki.”

“Akira mı? Bir çocukluk arkadaşım sadece.”

“Ama sizin için önemli biri olsa gerek.”

Toparlandım ve arkama baktım. “Haklısınız. Herkes çıkıyor.”

“O zaman ben de gitmeliyim” dedi. “Yoksa gidişim de gelişim gibi hayli dikkat çekici olacak.”

Fakat gitmek üzere hiçbir harekette bulunmadı. İzin isteyerek salona dönen ben oldum. Bir ara, arkama baktığımda, sigarasını gecenin içine üfleyen yalnız bir insan figürü gördüm. Sırtını döndüğü salon hızla boşalıyordu. Dönüp salondan çıkarken ona eşlik etmeyi önermek aklımdan geçmedi değil. Ama birden Akira’dan bahsetmesinin beni telaşa düşürdüğünü hatırlayarak, bu gece için Sarah Hemmings’le ilişkilerimi düzeltmek namına yeterince faaliyette bulunduğum kanaatine vardım.

İKİNCİ KISIM

Londra, 15 Mayıs 1931

Dördüncü Bölüm

Şanghay'daki bahçemizin arka tarafında, üstünde tek bir akağacın yükseldiği bir tepe vardı. Akira'yla birlikte, altı yaşımızdan itibaren o tepenin üstünde ve etrafında oynadık. Ve ben çocukluk arkadaşımı ne zaman düşünsem, ikimizin orada, tepenin eteklerinde bir aşağı bir yukarı koşturduğumuz ve bazen de dik kısımlarından atladığımız zamanlar aklıma geliyor.

Yorgunluktan halsiz düştüğümüzde, sırtımızı ağacın gövdesine verip nefes nefese tepenin doruğunda otururduk. Bu gözetleme noktasından bizim bahçeyi ve bitimindeki büyük beyaz evimizi gayet net görebiliyorduk. Gözlerimi bir an kapatsam, o resmi bütün canlılığıyla gözümün önüne getirebilirim: Çimenleri özenle biçilmiş bakımlı İngiliz bahçesi, Akira'ların bahçesini bizimkinden ayıran karaağaç sırasının düşürdüğü gölgeler ve evin kendisi; çok sayıda pencere kanadının ve kafesli balkonun görüldüğü beyaz, devasa bir yapı. Evi böyle hatırlamam muhtemelen çocuk hafızamın ürünüdür, gerçekteki hali hiç de öyle muhteşem değildir diye düşünüyorum. Emin olduğum bir şey varsa o da, o zaman bile Bubbling Well Yolu'ndan köşeyi dönünce görünen malikânelerin ihtişamı ile boy ölçüşemeyecek bir ev olduğudur. Gene de annemle babam,

ben, Mei Li ve hizmetkârlarımızdan müteşekkil bir hane için o ev ziyadesiyle büyüktü.

Ev Morganbrook ve Byatt'ın mülkü olduğu için, etraftaki pek çok bibloya ve tabloya elimi sürmem yasaktı. Bu mülkiyetin bir diğer anlamı da zaman zaman Şanghay'a yeni tayin olmuş bir çalışanın "yeni çevresine alışincaya dek" tarafımızdan "misafir edilmesi" mecburiyetiydi. Annemle babamın bu düzenlemeye itiraz edip etmediklerini bilmiyorum. Benim içinse hiçbir mahzuru yoktu; çünkü evde kalan misafir genellikle *Söğüt Ağaçlarındaki Rüzgâr*'dan* bildiğim İngiltere'nin orman patikalarıyla çayırlarının veya Conan Doyle'un dedektiflik romanlarından aklımda kalan sisli caddelerin havasını getiren genç bir adam oluyordu. Bu genç İngilizler, şüphesiz iyi bir intiba bırakabilmek için, benim uzun sorularımı cevaplamaktan, bazen de makul olmayan ricalarımı yerine getirmekten şikâyet etmiyorlardı. Fark ettim de, pek çoğu muhtemelen benim şimdi olduğum yaştan genç ve sürekli denizde, evlerinden uzak yaşayan insanlardı. Fakat o zamanlar bana göre hepsi de dikkatlice incelenecek ve benzemeye çalışılacak figürlerdi.

Akira'ya dönersek: Uydurduğumuz hikâyeyi canlandırmak için tepenin üstünden bir aşağı bir yukarı deli gibi koşup durduğumuz bir öğleden sonrası özellikle yer etmiş zihnimde. Biraz nefeslenmek için akağaca dayanmış oturuyorduk; kaban göğsümün inip kalkması geçsin diye beklerken evin arkasındaki çimenliğe bakıyordum ki Akira arkamdan seslendi:

"Dikkat et ehthiyar. Kırkayak. Senin ayağın yanında."

"Ehthiyar" dediğini gayet net duymuştum ama o ara üstünde durmadım. Fakat Akira, tabiri bir kez kullanmaktan aldığı hazla, oyunumuza döndüğümüzde bana defa-

* *Wind in the Willows*. 1908 tarihli çocuk klasiği. Yazarı Kenneth Grahame hayvanlar dünyasından seçtiği kahramanlarla İngiltere'nin kırsal bölgelerini anlatır. [Çev. Leyla Onat, İlkaynak Yayınevi, 1986] (ç.n.)

larca aynı şekilde hitap etti: “Burdan, ehthiyar!”, “Daha bile hızlı ehthiyar!”

Sonunda oyunumuzun nasıl ilerleyeceğiyle ilgili bir anlaşmazlık oldu; ben, “Hem zaten ehthiyar değil” dedim, “ihtiyar denir”.

Akira, tahmin ettiğim gibi şiddetle karşı çıktı. “Hiç de değil. Hiç de değil. Bayan Brown. Beni tekrar tekrar söyle dedi. Ehthiyar. Ehthiyar. Doğru telaffuz, hepsi. O öyle dedi, ehthiyar de. O öğretmen!”

İkna etmeye çalışmak anlamsız olacaktı; çünkü İngilizce derslerine başlayalı beri ailesinin İngilizce uzmanı olmaktan feci şekilde gurur duyuyordu. Ama aynı şekilde benim de pes etmeye niyetim yoktu; sonunda kavga öyle bir noktaya geldi ki Akira oyunu bırakıp “gizli geçit”imizden (iki bahçeyi birbirinden ayıran çalılıklar arasındaki boşluk) hiddetle yürüyüp gitti.

Birkaç hafta sonra Bubbling Well Yolu’ndan büyük evlerin ve güzel bahçelerin önünden beraber yürürken o tabir tekrar ortaya çıktı; oysa ben meseleyi çoktan unutmuştum. Ona tam olarak ne demiştım hatırlamıyorum, ama her neyse, şu şekilde cevap verdi:

“Çok iyisin ihtiyar.”

Sonunda benim dediğime geldiğini söyleme arzumu bastırıldığını hatırlıyorum. Akira’nın “ihtiyar” demesi evvelce kendisinin hatalı olduğunu gizlice kabul etmesinden kaynaklanmıyordu. Aksine, ikimizin de tuhaf bir şekilde kabul etmiş olduğu gibi, sözcüğün “ihtiyar” olduğunu iddia edenin başından beri o olduğunu, şu an itibariyle pekâlâ sadece iddiasını ispat etmiş olduğunu ve benim karşı koymayışımın da onun haklı zaferini teyit ettiğini sezdiriyordu. Üstüne üstlük bütün öğleden sonra boyunca yüzünde kendini beğenmiş bir ifadeyle beni “ihtiyar”lamaya devam etti, sanki “Sersemlik yapmayı bırakman iyi oldu. Aklını başına topladığına sevindim” diyordu.

Bu türden davranışlar Akira'da sık görmediğim şeyler değildi ve bunları son derece sinir bozucu bulmama rağmen, bir sebepten ötürü karşı çıkmak için gayret göstermiyordum. Doğrusu –şu anda bunu açıklamak zor görünüyor ama– Akira adına bu türden fantezileri muhafaza etmek gibi bir ihtiyaç hissediyordum; mesela “ehtiyar” anlaşmazlığına bir yetişkin dahil olmuş olsaydı, ben Akira'nın tarafını tutardım.

Bununla Akira'nın benim üzerimde bir hâkimiyeti olduğunu veya arkadaşlığımızın eşitsiz bir tabiatı olduğunu ima ediyor değilim. Oynadığımız oyunlarda ben de onun kadar rol sahibiydim ve hatta kritik kararları daha çok ben alıyordum. Gerçek şu ki, ben entelektüel açıdan ondan üstün olduğuma inanıyordum ve bir noktaya kadar Akira bunu kabulleniyordu. Diğer taraftan Japon dostumun benim nazarımda otorite sahibi olduğu farklı konular vardı. Mesela onun hoşuna giden bir oyun değişikliğini uygulamakta direndiğimde veya onun canını sıkan bazı sözler sarf ettiğimde başvurduğu kol bükme manevrası vardı. Daha genel olarak, yaşça benden sadece bir ay büyük olmasına rağmen, benden daha fazla hayat bilgisine sahip olduğunu seziyordum. Benim bilmediğim pek çok, pek çok şey hakkında bilgi sahibiydi. Bunların haricinde bir de tabii Uluslararası Yerleşim Bölgesi'nin sınırları dışında gerçekleştiğini iddia ettiği birkaç macerası vardı.

Bugün baktığımda, o yaşta, başımızda kimse olmadan sağa sola gidebilmemizi biraz şaşkınlıkla karşılıyorum. Elbette bu gene de Uluslararası Yerleşim'in nispeten güvenli sınırları dahilinde geçerliydi. Mesela benim, kentin Çinli nüfusu barındıran bölgelerine gitmem kesinlikle yasaktı ve hatırladığım kadarıyla Akira'nın anne babası da bu konuda daha serbest değillerdi. O bölgelerde, bize dendiğine göre, akla gelebilecek her türden tehlikeli hastalık, pislik

ve kötü insan vardı. Yerleşim'in dışını görmek bâbında tek tecrübem, annemle beraber bindiğimiz fayton beklenmedik bir şekilde güzergâhını değiştirince Çaypey bölgesine sınır teşkil eden Suçov kanalı boyunca yaptığımız yolculuktu. Kanalin karşı tarafındaki birbiri üzerine yığılı çatıları görmüş ve suyu aşarak bize hava yoluyla ulaşacak salgından duyduğum korkuyla nefesimi tutabildiğim kadar tutmuştum. Dolayısıyla arkadaşımın bu türden yerlere pek çok gizli ziyarette bulunduğu iddiası bende ister istemez bir hayranlık uyandırmıştı.

Akira'yı atıldığı kahramanlıklar hakkında soru yağmuruna tuttuğumu hatırlıyorum. Çin mahalleleriyle ilgili gerçekler, Akira'nın söylediğine göre, söylentilerden çok daha kötüydü. Doğru düzgün tek bir bina bile şey yoktu; mahalle birbirine neredeyse yapışık yığın yığın kulübeyle doluydu. Buralar, dediğine göre, Bun Yolu'ndaki pazar yerine benziyordu; ama farkı şuydu: Sergi tezgâhlarının altında aileler yaşıyordu. Üstelik her yer, üzerinde sineklerin kaynadığı ceset kümeleriyle doluydu ve bu kimsenin umrunda değildi. Bir defasında Akira kalabalık bir sokakta yürürken, adamın birinin (belli bölgeleri hâkimiyetleri altında tutan komutanlardan olduğunu varsaymıştı) kılıç kuşanmış dev gibi bir adamla tahtirevanda gittiğini görmüştü. Adam canının istediği birini işaret eder etmez, bu dev yaratık kılıcına davranıp zavallının kafasını uçuruyordu. Tabii ki insanlar ellerinden geldiğince saklanmaya çalışıyorlardı. Ama sadece Akira olduğu yerde kalmış ve hiç umursamadan adamın gözlerinin içine bakmıştı. Öbürü Akira'nın kafasının kesilmesini emretmek ile emretmemek arasında bir dakika düşünüp belli ki arkadaşımın cesaretinden etkilendiği için en sonunda şöyle bir gülmüş, sonra da eğilip başını okşamıştı. Komutanla beraberindekiler arkalarında pek çok kopuk kafa bırakarak yollarına devam etmişlerdi.

Akira'ya bu iddiaları konusunda itiraz etmeye kalkmamıştım sanırım. Birinde anneme, arkadaşımın Uluslararası Yerleşim dışındaki maceralarından öylesine bahsettiğimde bana gülümsediğini ve meseleye şüpheyile yaklaşmama neden olacak şeyler söylediğini hatırlıyorum. Anneme çok kızmıştım ve Akira ile aramızda geçen şeyleri onunla paylaşmaktan dikkatle kaçınmıştım.

Bu arada annem, Akira'nın özel hayranlık beslediği biriydi. Beni kol bükme manevrasıyla alt etmesine rağmen onun istediği gibi pes dememişsem, çareyi, bunun hesabını anneme vermesi gerekeceğini söylemekte bulurdum. Elbette böyle işin kolayına kaçmaktan hoşlanmıyordum, o yaşta annemin otoritesine başvurmak gururumu incitiyordu. Ancak bu yöntemi kullandığım seferlerde, acımasız düşmanımın mengene gibi kollarının bir saniye içinde nasıl da paniğe kapılmış bir çocuğunkilere dönüştüğünü görmek beni her zaman büyülüyordu. Annemin Akira üzerinde neden böyle bir etkisi olduğunu hiçbir zaman bilemedim; çünkü inanılmaz şekilde nazik olmakla beraber, Akira yetişkinlerden çekinen bir çocuk değildi. Ayrıca annemin onunla her zaman tatlı ve dostça konuşmuş olmasından başka bir şey de hatırlamıyorum. Bu sorunun cevabını ve aklıma gelen çeşitli ihtimalleri o zamanlar kafamda kurduğumu hatırlıyorum.

Bir süre Akira'nın anneme duyduğu saygının annemin "güzel" olmasından kaynaklandığı fikri üzerinde durdum. Annemin "güzel" oluşu benim büyürken gayet doğal bir biçimde kabul ettiğim bir gerçektir. Onun "güzel" olduğu hep söylenegelen bir şeydi ve sanırım ben bu "güzel" etiketini "uzun boylu" veya "ince" veya "genç" gibi etiketlerden ayırt etmeden anneme iliştiirmiştim. Aynı zamanda onun "güzelliğinin" başkaları üzerindeki etkisini de görebiliyordum. Elbette o yaşta kadınsı çekiciliğin daha derin etkilerini kavrayabilecek hissiyata sahip değil-

dim. Ancak ona eşlik ettiğim farklı farklı yerlerde, mesela Public Gardens'ta gezintiye çıktığımızda tanımadığımız insanların ona hayran hayran bakmasına veya cumartesi sabahları pasta yemeye gittiğimiz Nanking Yolu üzerindeki İtalyan Kafe'nin garsonlarının anneme gösterdikleri özel ilgiye alıştım. Fotoğraflarına (Şanghay'dan benimle beraber gelen albümde yer alan topu topu yedi fotoğraf) ne zaman baksam, güzelliği bende daha eski türden, Viktoryen gelenekten gelen bir güzellik etkisi bırakıyor. Bugün herhalde onu "hoş" bulurlardı, kesinlikle "güzel" değil. Onu günümüzün genç kadınlarında gördüğümüz koket bolerolardan ve tüllü şapkalardan oluşan bir gardıropla tahayyül edemiyorum. Fotoğraflarda (dördü Şanghay, ikisi Hong Kong ve biri de İsviçre'de olmak üzere hepsi de ben doğmadan önce çekilmiş) annem kesinlikle şık, sırtı dik, belki biraz kibirli ama gözlerinde benim çok iyi hatırladığım yumuşaklıkla görünüyor. Her neyse, anlatmaya çalıştığım şey şu: Akira'nın anneme olan tuhaf tavrının altında onun güzelliğinin olduğundan şüphelenmek, en azından başlangıçta, benim için gayet doğaldı. Yine de bir açıklama bulmuştum: Akira şirketin sağlık müfettişi evimizi ziyaret ettiğinde şahit olduklarından muazzam etkilenmiş olmalıydı.

Morganbrook ve Byatt tarafından görevlendirilmiş bir memur tarafından zaman zaman ziyaret edilmek hayatımızın alışıldık durumlarından biriydi. Bu memur bir-bir buçuk saat kadar evde dolaşıp defterine bir şeyler not eder, mutut sorular sorardı. Birinde annem, küçükken Byatt'tan gelen sağlık müfettişi oyunu oynamayı çok sevdiğimi ve çok zaman beni elimde kalemimle uzun süre lavabo akşamını kontrol ettiğim oyunumdan koparmak zorunda kaldığını anlatmıştı. Bu bir tarafa, hatırladığım kadarıyla bu ziyaretler çoğunlukla tamamen olaysız geçiyordu; yıl-

larca bunların üstünde hiç durmadım. Şimdi anlıyorum ki bu teftişler salt hijyenik şartların kontrolü için değil, hane halkının hastalık veya parazit taşıyıp taşımadığına yönelik işaretleri de tespit etmek üzere yapıldığı için, potansiyel olarak utandırıcıydı. Elbette şirketin bu işi yürütmek üzere seçtiği insanlar zarif ve hassas davranma konusunda özenliydi. Çoğunlukla İngiliz, bazen de Fransız olan bu uysal ve aceleci adamların sırf anneme değil Mei Li'ye de hürmet ettiklerini ve bu ziyaretlerin bana pek önemli gelmediğini hatırlıyorum. Fakat o sabah ki müfettiş (o sıra ben sekiz yaşında olmalıyım) hiç de öyle diğerleri gibi değildi.

Bugün o adam hakkında hatırladığım belirgin iki şey var: Sarkık bıyıkları ve şapkasının arka tarafında, şapkanın bandına da işlemiş kahverengi bir leke (belki çay lekesi). Evin önündeki fayton yolunun çevrelediği çim ekili göbekte oynuyordum. O gün hava kapalıydı. Oyuna daldığımdan, adamın dış kapıdan girip eve doğru yürüdüğünü fark etmemiştim. Yanımdan geçerken, ağzının içinden "Merhaba küçük bey, annen evde mi?" diye sordu, ancak cevabımı beklemeden yoluna devam etti. Şapkasının arkasındaki lekeyi, yürüyüp gittiği sırada fark ettim.

Daha sonra olanlarla ilgili hatırladıklarım bir saat kadar sonra vuku bulmuş olmalı. O arada Akira gelmişti ve oyun odasına gidip kendi dünyamıza dalmıştık. Oyunumuzdan başımızı kaldırmamıza ve sonra da kendimizi göstermeden dışarı çıkıp oyun odasının kapısının yanında yer alan ağır, meşe dolabın ardına gizlenmemize neden olan şey, annemle adamın sesleri (tam olarak yükselmiş değil ama giderek artan bir gerginlikle dolu) oldu.

Evimizin merdivenleri kocamandı ve meşe dolabın yanından, yani bulunduğumuz noktadan geniş antreye kıvrılarak uzanan merdivenlerin pırıldayan tırabzanını görebiliyorduk. Antrede, annem ile müfettiş yüzleri bir-

birlerine dönük şekilde ayakta duruyorlardı. Her ikisi de dimdik ve gergin, döşemenin orta noktasında adeta satranç tahtasında bırakılmış iki vezir gibiydiler. Müfettiş, lekeli şapkasını göğsünde tutuyordu. Annemse, Amerikalı papaz vekilinin karısı Bayan Lewis'in piyano çalmaya geldiği akşamlarda bir şarkı patlatmak üzereyken yaptığı gibi, ellerini göğsünün altında birleştirmişti.

Akabinde gelen tartışma kendi başına ehemmiyet arz eden bir şey olmamakla beraber, sanıyorum annem, ahla-ki bir zaferin doruk noktası olarak gördüğü bu konuşmaya bir anlam yükledi ve bunu özel bir olay haline getirdi. Büyürken, bu hadiseye, sanki benim de konuyla ilgili olarak aynı şekilde düşünmemi dilermişçesine, sık sık atıfta bulunduğunu hatırlıyorum. Bir de eve gelen misafirlere hikâyenin tamamını genellikle sonunda gülerek ve müfettişin olaydan bir süre sonra görevinden alındığı bilgisini ekleyerek anlattığını. Netice olarak hafızamda kalanların ne kadarının o gün yukarıdan şahit olduğum şeylere dayandığını ve zaman içinde annemin anlattıklarıyla nereye kadar iç içe geçtiğini tam olarak bilemiyorum. Neyse işte, bildiğim kadarıyla Akira ve ben meşe dolabın kenarından aşağıyı gözetliyorduk ve müfettiş şöyle bir şeyler söylüyordu:

“Söylediklerinize ve hissiyatınıza sonsuz saygım var, Bayan Banks; ancak burada çok daha dikkatli olunmalı. Şirket bütün çalışanlarının sağlığından, hatta sizin gibi daha tecrübeli olanlardan da sorumlu, Bayan Banks.”

“Özür dilerim, Bay Wright” diye cevapladı annem, “ama yol vermemiz konusunda ısrar ettiğiniz hizmetkârlar yıllardır bize fevkalade bir hizmet sundular. Sağlık standartları hakkında sizi tamamen temin ederim. Ve siz kendiniz söylediniz, bulaşıcı bir hastalık izine rastlamadığınızı.”

“Fakat yine de hanımefendi, bu hizmetkârlar Şantunglu ve şirket, evlerine o bölgeden hizmetkâr alan tüm

alışanlarına tavsiyede bulunmak zorunda. Feci tecr berlerden ileri gelen bir zorunluluk olduğunu söyleyeyim.”

“Ciddi olamazsınız! Siz şimdi bizim bu dostlarımızı –evet uzun s uredir bizim dost g r d ğ m z insanlar bunlar– sırf şantunglular diye sokağa atmamızı mı istiyorsunuz?”

Bu cevaba karşı müfettişin tavrı kibirli bir hal aldı. şirketin şantung’dan gelen hizmetk rlara karşı itirazlarının sadece hijyen ve sağlıkla ilgili şüphelere değil, onların dürüstlüğüyle ilgili şüphelere de dayandığını açıklamaya başladı. Ve şirkete ait bu evde de pek çok kıymetli eşya (müfettiş etrafı göstermek üzere bir hareket yaptı) bulunduğuna göre, tavsiyelerinin dikkate alınıp alınmadığını görmekle mükellefti. Annem bu son derece hayret verici genellemelerin neye dayanarak yapıldığını sormak üzere müfettişin sözünü yeniden kestiğinde, adam yorgun bir ifadeyle i çekti ve şöyle dedi:

“Tek bir kelimeyle söylemek gerekirse hanımefendi, afyon! şantung’daki afyon bağımlılığı öyle m essif seviyelere varmış vaziyette ki bazı köylerin tamamı afyon çubuğuna esir halde. Dolayısıyla düşük hijyen standartları yani yüksek oranda bulaşma riski söz konusu. Ve kaçınılmaz olarak, şantung’dan şanghai’a çalışmak için gelenler, özünde dürüst bir karaktere sahip olsalar dahi, oradaki anneleri veya babaları için, kardeşleri, kuzenleri, amcaları için er ya da geç hırsızlığa başvurmak zorunda kalıyorlar; çünkü hanımefendi, kabarmış nefsin bir şekilde doyurulması gerekiyor... Tanrı aşkına, hanımefendi! Sadece bir şey anlatmaya çalışıyorum...”

Bu noktada artık geri çekilmeye başlamış olan müfettişin yanı sıra benimle beraber olanları izleyen Akira da derin bir nefes aldı ve ona baktığımda ağzı açık bir şekilde annemi seyrettiğini gördüm. İşte onun bu resmi, o sabah olanları anneme karşı duyduğu şaşkınlığın ve korkuyla

karışık hayranlığın başlangıcı olarak görmeme neden olan resimdi.

Gene de annem o noktada müfettişi ve Akira'yı irkiltecek bir şey yapmışsa bile, bana göre olağandışı bir şey yoktu. Tavrından ve duruşundan, beyan edeceği şeylere ilişkin sözlerini zihninde birleştirmekle meşgul olduğunu anlıyordum. Fakat yine de, sanırım ben annemin hal ve tavırlarına alışkındım ve benim için normal olan bu tür durumlardaki bakış ve duruşu, bunlara aşına olmayanlar için biraz tehditkâr görünebilirdi.

Bu, yaklaşmakta olan patlamaya karşı tetikte olmadığım anlamına gelmiyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse, müfettiş "afyon" kelimesini ağzına aldığı anda, talihsiz adamın işinin bittiğini anlamıştım.

Müfettiş sözünün kesileceğini düşünerek, konuşmasına aniden son vermişti. Annem sesinin sakinliğine rağmen öfkeden patlamak üzere olduğunu işaretini veren bir tonla müfettişe sorusunu sormadan önce, kısa bir süre şiddetli bir sessizliğin havada öylece asılı kalmasına müsaade etti ve ters bakışlarını adamın üzerinden ayırmadan şöyle dedi:

"Siz, beyefendi, hem de bu firma adına, benimle afyon hakkında konuşabileceğinizi nasıl düşünürsünüz?"

Bunu takiben benim gayet iyi bildiğim ve defalarca ana hatlarını dinlemiş olduğum mesele geldi: İnsan eliyle ortaya çıkmış bir canavarlığa dair bir söylev. Annem, Morganbrook ve Byatt firması başta olmak üzere, genelde Britanya'nın Hindistan'dan Çin'e bu kadar büyük miktarlarda afyon ithal etmesinin bütün bir milleti tarifi imkânsız bir sefaletle ve çürümeyle karşı karşıya bırakmış olduğunu anlattı. Konuştukça sesi gerginleşmişti, ancak ölçülü niteliğini yitirmedi. Sonunda düşmanını bakışlarıyla terbiye etmeye devam ederek sordu:

"Utanmıyor musunuz hiç, beyefendi? Bir Hristiyan, bir İngiliz olarak, vicdanen huzursuzluk duyması gere-

ken biri olarak, böyle bir şirkete hizmet ediyor olmaktan hiç utanç duymuyor musunuz? Söyler misiniz, varlığınızı böylesi korkunç bir servete borçluyken, vicdanınız nasıl rahat ediyor?”

Cesaretini toplayabilseydi, müfettiş bu münasebetsiz nasihatlerin ve sözlerin aynı şirkette görev yapan ve o şirketin lojmanında ikâmet eden bir çalışanın eşi tarafından dile getirilmekte olduğu gerçeğine işaret edebilirdi. Fakat o noktada kendi sınırlarını zorladığını fark edip, itibarını korumak için birkaç basmakalıp laf ettikten sonra evden ayrıldı.

O günlerde, herhangi bir yetişkinin annemin afyona karşı yürüttüğü mücadele hakkında bir bilgisinin olmaması (müfettiş bey gibi) beni şaşırtan bir şeydi. Annemin Çin'deki Büyük Afyon Ejderhası'nın azılı düşmanı olarak her yerde tanınan ve takdir edilen biri olduğuna dair inancı çocukluğum boyunca taşıdım. Afyon meselesi, şöyle ifade edeyim, Şanghay'da yetişkinlerin çocuklarından saklamak için gayret sarf ettiği bir konu değildi. Fakat ben küçükken, bu soruna ilişkin pek bir şey anlamıyordum. Her gün beni okula götüren faytonla Nanking Yolu boyunca ilerlerken, kapı önlerinde, sabah güneşinin altında kıvrılıp yatmış Çinli adamlar görmeye alışkındım ve hayli bir süre ne zaman annemin mücadelesiyle ilgili bir şey duysam, hayalimde onu özel olarak bu adamlara yardım etmeye çalışırken canlandırırdım. Fakat sonraları, yani büyüdükçe, meselenin karmaşıklığı hakkında az da olsa fikir edinme fırsatı buldum; mesela annemin düzenlediği öğlen toplantılarına katılma mecburiyetinde oluşum gibi.

Bu toplantılar genellikle hafta arası babam işyerindeyken bizim evde yapılıyordu. Rutin hemen her zaman şöyle işliyordu: Eve gelen dört veya beş hanım, sarmaşıkların ve palmyelerin arasında kurulmuş olan masanın bulunduğu camekânlı bahçeye alınıyordu. Çay fincanlarını, tabakları

toplayarak yardım ediyor, sonra geleceğini bildiğim ânı bekliyordum; yani annemin misafirlerimize mensubu oldukları “şirketin politikalarını” “kalplerinin ve vicdanlarının” sesini dinlediklerinde nasıl gördüklerini sorduğu ânı. Bu noktada hoş sohbet kesiliyor ve kadınlar annemin “bizim şirketin faaliyetleri” hakkındaki derin mutsuzluğunu ve bu faaliyetleri “Hristiyanlığa ve Britanyalılığa hiç yakıştıramadığını” sessizce dinliyorlardı. Hatırladığım kadarıyla, öğle toplantısı bu meyanda sessiz ve tuhaf bir hal alır ve misafirler ziyaretlerini kısa keserek, buz gibi bir tavırla veda edip, onları bekleyen faytonlarla veya motorlu arabalarla uzaklaşırlardı. Ama söylediğine göre, annem bu şirket eşlerinden bir kısmını “kazanmıştı” ve kazanılan üyeler annemin toplantılarına katılmak üzere davet ediliyorlardı.

Bu ikinci türden toplantılar çok daha ciddi işlerdi ve benim katılmama izin verilmiyordu. Toplantılar salonunda, kapalı kapılar ardında yapılıyor ve toplantı sürerken ben bir şekilde evdeysem çıt çıkarmamam isteniyordu. Bazen annemin özel davetlilerinden biriyle (din adamı veya diplomatik görevde biri) tanıştırıldığım da oluyordu; fakat Mei Li genellikle ilk misafir içeri girmeden benim ortalıktan kaybolmamı sağlamakla görevlendirilirdi. Tabii toplantılarda daima mevcut olan kişilerden biri, Philip Amca’ydı. Misafirler evden ayrılırken yanlarında olmaya gayret ederdim ki onu kısaca da olsa görebileyim. Mutlaka gülümseyerek yanıma gelir ve benimle sohbet ederdi. Bazen gitmesini icap ettiren bir mazereti yoksa, onu kenara çekip o hafta yaptığım resimleri gösterirdim veya arka taraftaki terasa çıkar, beraber biraz otururduk.

Herkes gittikten sonra evdeki atmosfer tamamen değişirdi. Annemin morali, sanki toplantı bütün endişelerini alıp götürmüşçesine yükselirdi. Etrafı toparlarken kendi kendine şarkı söylemeye başlardı; bense bunu duyar duy-

maz çabucak bahçeye çıkar ve beklerdim. Çünkü etrafı düzene koyduktan sonra gelip beni bulacağını ve öğle yemeğine kadarki zamanın tamamını benimle geçireceğini bilirdim.

Biraz daha büyüdüğümde, toplantılardan sonra annemle Jessfield Parkı'nda yürüyüş yapmaya başladık. Oysa altı veya yedi yaşındayken evde kalır, ya bir aile oyununa başlar ya da kurşun askerlerimle oynardık. O aralar bir rutin geliştirdiğimizi hatırlıyorum. O günlerde, bahçede çimenlerin üstünde bir salıncak kuruluydu. Annem evden çıkar, çimenlere gelir ve salıncağa otururdu. Bense bahçenin ilerisinde, tümseğin üstünde bekler ve öfkelenmiş gibi yaparak ona doğru koşardım.

“Kalk oradan anne! Kıracaksın!” Elimi kolumu sallayarak salıncağın önünde zıplar “Sen kocamansın! Kıracaksın!” diye bağıırırdım.

Ve annem hiçbir şeyi duymuyor ve görmüyormuş gibi yapar, salıncakta sallanmaya devam ederken bir yandan da sesini daha da yükselterek, daha da incelterek şarkısını söylemeyi sürdürürdü: “Daisy, Daisy, artık bir cevap ver.” Yalvarmalarım sonuç vermeyince, annemin önünde (şu anda bunun mantığını hiçbir şekilde açıklayamıyorum) çimenlerin üstünde amuda kalkmaya çalışırdım. Şarkısı kahkahalarla kesilir, o da en sonunda salıncaktan iner ve ikimiz için planladığım oyun her ne ise, onu oynamaya koyulurdu. Bugün bile annemin toplantılarını ne zaman düşünsem, akabinde gelen ve özlemle beklenen anları hatırlamadan edemem.

Birkaç yıl önce British Museum'un okuma salonunda, o zamanlar Çin'i kasıp kavuran afyon ticareti fırtınası hakkındaki tartışmaları araştırmak üzere hayli zaman geçirdim. Dönemin gazete makalelerini, ilgili belgeleri ve mektupları tararken, bana o zamanlar esrarengiz gelen pek çok şeyi açığa kavuşturdum. Ne var ki, benim bu araştırmaya

girişmekteki asıl gayem –kabul etmem gerekir ki– annemle ilgili haberlere rastlayabilmektir. Neticede, evvelce de söylediğim gibi, çocukken annemin afyon ticareti karşısı mücadelede anahtar isimlerden biri olduğuna inanmışım. Hiçbir yerde bir kere bile adına rastlayamamak ise bende bir tür hayal kırıklığı yarattı. Diğer bazı isimlerden kâh alıntı yaparak, kâh övgüyle, bazen de yererek bahsedilmesine rağmen, mukayese ederek okuduğum onca belgede annemin adına bir kez bile rastlayamadım. Neyse ki Philip Amca’dan bahsedildiğine birkaç kez denk geldim. Biri, İsveçli bir misyoner tarafından *Kuzey Çin Günlük Haberleri* gazetesine gönderilmiş bir mektuptaydı. Misyoner pek çok Avrupalı şirketi kınadığı mektubunda Philip Amca’yı hayranlık uyandırıcı, dürüstlük timsali biri olarak anıyordu. Annemin ismini bulamamış olmanın yarattığı hayal kırıklığı zaten yeterince kötüydü; bir de bu zalim darbeyle karşılaşınca, araştırmamı sonlandırdım.

Şimdi burada Philip Amca’yı anmaya hiç niyetim yok. Bugün öğleden sonra Sarah Hemmings’le yaptığımız otobüs gezisinde ona Philip Amca’dan bahsettiğimi, hatta hakkında birkaç önemli şey anlattığımı zannettim. Ancak olanları yeniden düşünüyorum da, Philip Amca’nın adının hiç geçmediğinden haylice eminim ve itiraf etmeliyim ki bu beni rahatlatıyor. Sersemce düşünüyorum olabilirim, ama Philip Amca galiba sadece hatıramda var olduğu müddetçe, bende daha çok soyut bir varlık olarak kalmaya devam edecekti.

Sarah’ya biraz Akira’dan bahsettim ve şimdi üzerinde düşünme fırsatı bulduktan sonra diyebilirim ki bundan pişmanlık duymuyorum. Konuyu ilginç bulmuşsa benziyordu ama gene de ona çok fazla şey söylemedim. Ona bu meselelerden bahsetmeme neden olan şeyin ne olduğu hakkında hiçbir fikrim yok; onunla beraber

Haymarket'tan otobüse binerken böyle bir niyetim olmadığından eminim.

David Corbett diye pek az tanıdığım bir adam tarafından, o ve "birkaç arkadaşı" ile beraber öğle yemeği yemek üzere Lower Regent Caddesi'nde bir restorana davet edilmişim. Öğle yemekleri için gözde bir yerdi ve Corbett yemek salonunun arka tarafındaki on iki kişilik uzun masayı ayırtmıştı. Yemekte Sarah'yı görmekten memnuniyet duymuşum (biraz da şaşkınlık; çünkü Corbett'le arkadaş olduğunu bilmiyordum); fakat geciktiğim için onunla konuşma mesafesinde oturamadım.

Ben geldiğimde hava iyiden iyiye bulutlanmıştı; bu yüzden garson masamıza mumlar getirdi. Meclisimizde bulunan Hegley diye bir adam, mumları söndürüp sonra da tekrar yakması için garsonu çağırmanın komik bir şaka olduğuna karar verdi ve yirmi dakika içinde (neşeli temponun düştüğüne kanaat getirdiğinde) en az üç defa aynı şeyi yaptı. Diğerleri de bunu çok eğlenceli bulmuşa benziyorlardı. Görebildiğim kadarıyla Sarah da o sırada diğerleriyle beraber gülüyor ve hoş vakit geçiriyordu. Bir saat kadardır oradaydık ki (misafirlerden birkaç bey işlerine dönmek için izin istemişlerdi) herkesin dikkati, Sarah'yla aynı tarafta oturan ve gayet hassas bir kız olan Emma Cameron'da toplandı. Bildiğim kadarıyla zaten yemek boyunca kendisine yakın oturanlarla sorunlarını konuşmuştu; ancak bu safhada masaya çöken bir uyuşukluk onu topluluğun merkezi haline getirdi. Bunun üzerine, Emma'nın annesiyle olan sıkıntılı ilişkisi (anlaşılan o ki bu ilişki, Emma'nın Fransız bir adamla, hem de yenilerde nişanlanmış olmasıyla yeni bir krizin eşiğine gelmişti) hakkında yarı şaka-yarı ciddi bir muhabbet açıldı. Emma'ya her türden nasihat verildi. Hegley denen adam, bütün annelerin –ve elbette teyzelerin de– Serpentine restoranının yakınında inşa edilecek hayvanat bahçesi benzeri bir ku-

rumda tutulmalarını önerdi. Diğerleri kendi tecrübelerine dayanarak daha işe yarar tavsiyelerde bulundu ve Emma Cameron özel bir örnek olan annesinin ilik kurutan tabiatını bütün yönleriyle gözler önüne serebilecek pek çok başka teatral anekdotu bizlerle paylaşarak konuyu beslemeyi ve üzerinde toplanan ilgiyi canlı tutmayı becerdi. Tartışmanın on beşinci dakikasında Sarah'nın kalkıp, davet sahibinin kulağına bir şeyler söyledikten sonra yemek salonundan çıktığını gördüm. Bayanlar tuvaleti restoranın lobi bölümündeydi ve diğerleri (onun masadan ayrıldığını fark etmiş olanlar) Sarah'nın tuvalete gittiğini düşünüyorlardı. Fakat çıkarken yüzünde gördüğüm ifade sebebiyle ben de birkaç dakika sonra kalktım ve peşinden gitmeye karar verdim.

Onu restoranın ön tarafında, pencereden dışarı, Lower Regent Caddesi'ne bakarken buldum. Yanına gidip koluna dokununcaya dek varlığımı fark etmedi.

"Bir şey mi oldu?" diye sordum.

İrkildi ve gözlerinde yakaladığım yaş izlerini gizlemek için gülümsedi.

"Yok, yok, iyiyim. Biraz hava almak istedim, o kadar. İyiyim şimdi." Hafifçe güldü ve bir şey görmeye çalışırcasına bakışlarını caddeye çevirdi. "Özür dilerim, kabalık yaptığımı düşünecekler. İçeri dönsem iyi olur" dedi.

"Eğer istemiyorsan, içeri dönmen için bir sebep göremiyorum" dedim.

Yüzüme dikkatle baktı. "Hâlâ o konuda mı konuşuyorlar?" diye sordu.

"Ben masadan ayrılırken öyleydi" dedim ve ekledim: "Senin de benim de baş belası annelerle ilgili bir sempozyuma katılacak durumumuz yok galiba."

Aniden güldü ve benden saklamaya gerek görmeden gözyaşlarını sildi. "Yok, gerçekten de" dedi. "Sanırım biz diskalifiye olmuş bulunuyoruz." Sonra tekrar gülümsedi

ve “Benim sersemliğim. Neticede, altı üstü bir yemek toplantısı işte” diye ekledi.

Hâlâ dışarıdaki trafiğe arayan gözlerle baktığı için “Araba mı bekliyorsun?” diye sordum.

“Nasıl? Ah, hayır, hayır. Sadece bakıyordum.” Sonra da şunu söyledi: “Otobüs geçecek mi diye merak ediyordum. Bak, caddenin karşısında otobüs durağı var. Annemle ben, otobüslerde hayli zaman geçirirdik. Sırf zevk için. Bu dediğim, ben küçükken. Eğer yukarı kattaki ön koltuklar boş değilse, hemen iner, bir sonraki otobüsü beklerdik. Ve bazen saatler boyu, Londra’nın farklı yerlerinde dolaşır, her şeyi seyrederek konuşur, birbirimize değişik şeyler gösterir, öyle gezerdik. O kadar severdim ki bunu. Sen hiç otobüse binmez misin, Christopher? Üst kattan bir sürü şey görmek mümkün.”

“İtiraf edeyim, yürümeyi veya taksiye binmeyi tercih ediyorum. Londra’nın otobüslerinden korkuyorum biraz ben. Otobüsün birine binsem, beni istemediğim bir yere götürür; sonra günün geri kalanını yolumu bulmakla geçiririm diye düşünüyorum.”

“Sana bir şey söyleyeyim mi Christopher?” dedi, sesi çok derinden geliyordu. “Sersemce, ama yenilerde fark ettim. Aklıma hiç gelmemişti. O zamanlar annem aslında çok ıstırap içindeydi muhtemelen. Benimle başka şeyler yapabilecek takati yoktu. O yüzden otobüslerde o kadar zaman geçiriyorduk. Beraber yapabileceğimiz bir şey olduğu için.”

“Şimdi otobüs gezintisine çıkmak ister misin?” diye sordum.

Yeniden caddeye dönüp baktı. “Ama meşgul değil misin?”

“Çok memnun olurum. Dedim ya, tek başıma otobüslere binmeye korkuyorum. Sen de bu hususta kıdemli sayılabileceğine göre, işte tam beklediğim fırsat.”

“Pekâlâ” dedi aniden gözlerinin içi gülerek. “Londra otobüsleriyle nasıl gezilirmiş, sana göstereyim o zaman.”

Lower Regent Caddesi’nden değil de (öğle yemeği misafirlerinin çıkıp da bizi caddede beklerken görmelerini istemedik) yakındaki Haymarket durağından bindik. Üst kata çıkıp da ön koltukları boş bulunca Sarah çocuk gibi sevindi. Otobüs Trafalgar Meydanı’na doğru yolu yararken, yukarıda beraberce savrula sallana oturduk.

Bugün Londra iyice griydi ve kaldırımlardaki kalabalık şemsiyeleri ve yağmurluklarıyla yağmura hazırlıklıydı. Otobüste yarım saat, hatta daha uzun zaman geçirdik. Strand, Chancery Bulvarı ve Clerkenwell’den geçtik. Kâh sessizce oturup aşağıdaki manzaralara bakıyorduk kâh havadan sudan konuşuyorduk. Yemekten sonra morali iyice yerine geldi ve annesinden bir daha bahsetmedi. Konuya nasıl geldik, emin değilim, ama High Holborn’da bir süre ilerledikten sonra Gray’s Inn Yolu’na doğru gidiyorduk ki kendimi Akira’dan bahsederken buldum. Sanırım, ilkin ondan öylesine, çocukluk arkadaşım olarak bahsettim. Ama daha teferruatlı olarak sormuş olmalı ki, gülele “Beraber bir şey çaldığımız günü düşünüyorum hep” dediğimi hatırlıyorum.

“Ah” diye küçük bir çığlık attı. “İşte bu! Büyük dedektifin gizli bir suç geçmişi varmış meğer! O Japon çocuğun önemli olduğunu anlamıştım. Anlat bana şu yaptığınız soygunu.”

“Soygun değildi! On yaşındaydık.”

“Ama seni hâlâ vicdanen rahatsız ediyor, değil mi?”

“Hiç de değil. Önemsiz bir şeydi. Hizmetkârın odasından bir şey aşırmıştık.”

“Ne kadar eğlenceli! Şanghay’da mı oldu bu?”

Sanırım o ara geçmişten birkaç başka şey daha anlattım. Gerçekten önem taşıyan hiçbir şeyi açıklamadım elbette; ama bugün öğleden sonra ondan ayrıldığımda (New

Oxford Caddesi'nde otobüsten indik artık), ona nasıl olup da bunlardan bahsetmiş olduğuma hem şaşırdım hem de içimde bir telaş duydum. Neticede bu ülkede yaşadığım süre boyunca hiç kimseyle geçmişi konuşmamıştım ve dediğim gibi, böyle bir şeye bugün başlamak gibi bir niyetim yoktu.

Fakat bir taraftan, bu türden bir şey bir süredir ortaya çıkacakmış gibiydi. Gerçek şu ki, bir yıldır hatıralarım giderek zihnimi daha çok meşgul eder olmuştu. Bu meşguliyet, o hatıraların (çocukluğumun, annemle babamın) son zamanlarda bulanıklaşmaya başladığını keşfettiğim için ortaya çıktı. Yakınlarda, iki-üç yıl öncesine kadar zihnime nakşedilmiş olduğunu düşündüğüm bazı şeyleri hatırlamakta zorlandığım birkaç tecrübe yaşadım. Demem o ki, Şanghay'daki hayatımın giderek benden uzaklaşacağını ve bir gün zihnimde kalanların birbirine karışmış birkaç görüntüden ibaret olacağını kabul etmek zorunda kalıyordum artık. Mesela bu gece, buraya oturup, halen hatırladığım şeyleri bir sıraya koymaya kalktığımda, birçoğunun nasıl puslu olduğuna hayret ettim. Mesela az evvel naklettiğim, annemle sağlık müfettişi arasında geçen konuşmayı ele alalım: Esasını teşkil eden noktayı doğru olarak hatırladığımdan emin olmakla birlikte, olayı kafamda yeniden kurguladığımda bazı detaylar hakkında hiç de kesin konuşamayacağımı fark ediyorum. Bir defa müfettişe aynen o kelimelerle "Varlığınızı böyle korkunç bir servete borçluyken, vicdanınız nasıl rahat ediyor?" diye sorup sormadığından artık emin değilim. Annem o anda ateşli ve yürekli bir ruh halinde olmasına rağmen, söylediklerinin ne kadar tuhaf kaçacağını ve kendisiyle alay edilmesine sebebiyet vereceğini düşünmüş olmalıydı. Vaziyetin o derecede kontrolden çıkmasına asla izin verecek biri olmadığına inanıyorum. Öte yandan, bu sözleri ona atfetmiş olmam da mümkün; çünkü böyle bir soru Şanghay'da ya-

şadığımız süre boyunca annemin kendisine sürekli sorduğu bir soru olmalı. Asıl “bizim varlığımızı”, annemin tabiriyle, kötülük dolu ve cezalandırılması gereken faaliyetler içindeki bir şirkete borçlu olmamız muhtemelen bitmek bilmeyen bir eziyetti onun için.

Aslında, bu sözlerin hangi meyanda sarf edildiğini yanlış hatırlıyor olmam pekâlâ mümkün; annem o soruyu sağlık müfettişine değil, başka bir gün, birlikte geçirdiğimiz bir sabah salonda çıkan münakaşa sırasında babama sormuştu sanırım.

Beşinci Bölüm

Salondaki hadisenin sağlık müfettişinin ziyaretinden önce mi sonra mı vuku bulduğunu şu anda hatırlamıyorum. Hatırladığım şey şu: Feci yağmurlu bir öğleden sonraydı; evin her yanına kasvet çökmüştü. Kütüphanede Mei Li'nin gözetiminde aritmetik kitaplarının içine gömülmüştüm.

“Kütüphane” dediğimiz bu yer, duvarlarına kitaplar dizilmiş, girişteki küçük bekleme odasıydı yalnızca. Ortada, oraya zar zor sığdırılmış maun bir masa vardı; sırtımı salona açılan çift kanatlı kapıya dönerek o masaya oturur, ödevlerimi yapardım. Mei Li, yani *amah*, eğitimimin son derece ciddi bir önem arz ettiğini anladığı için, ben diyesim ki bir saat boyunca ödevimi yaparken, kımıldamadan başımda durur, arkasındaki raflara sırtını dayamayı veya karşımdaki dik sandalyeye oturmayı aklına getirmezd. Hizmetkârlara, ders çalışma sürelerinde hata yapmalarını öğretilmişti ve hatta mutlak bir gereklilik olmadıkça, annemle babam da rahatsız etmezlerdi.

O gün, öğleden sonra beklenmedik bir şey oldu. Babam bizim varlığımıza kayıtsız kalarak kütüphanenin içinden geçip salona girdi ve çift kanatlı kapıyı sıkıca kapattı. Birkaç dakika içinde aynı şekilde annem de yanımızdan hızlıca geçip salona girdi. İlerleyen dakikalarda, ağır

kapıların arkasında olmama rağmen, annemle babamın münakaşa ettiklerini düşünmeme yol açacak kelime veya ifadeler çalındı kulağıma. Maalesef ne zaman biraz daha fazla şey duymaya çalışsam, ne zaman kalemim yazdıklarımın üstünde biraz fazla kalsa, Mei Li'den azar işitiyordum.

Fakat o sıra –tam olarak nasıl oldu hatırlayamıyorum– Mei Li'yi çağırdılar; böylece ben, kütüphane masasında aniden yalnız kaldım. İlk Mei Li geri döner de beni sandalyemden kalkmış bulur korkusuyla dersimi yapmaya devam ettim. Fakat Mei Li'nin yokluğu sürdükçe, yan odada devam eden boğuk konuşmaları açıkça duyma arzum da giderek artıyordu. Sonunda yerimden kalkıp kapıya doğru gittim ama birkaç saniyede bir *amah*'ımın ayak sesini duymuşçasına masaya geri döndüm. En nihayetinde, Mei Li bir anda ortaya çıkarsa, odanın boyutlarını ölçüyordum diyebilmek için elime bir cetvel alıp, kapının yanına yerleştim.

O halde bile, ancak annemle babamın seslerini kontrol edemedikleri anlarda doğru düzgün bir şeyler duya bildim. Annemin sesinde bu sabah sağlık müfettişinin de tanıştığı o hiddetli ve haklı tonu ayırt edebiliyordum. “Günah ticareti” dediği şeye atfen birkaç kez “Rezalet” dedi. Bir ara “Buna hepimizi ortak ediyorsun! Hepimizi! Rezalet bu!” dediğini duydum. Kendini müdafaa etmeye çalıştığı anlaşılan babamın sesi umutsuz, bir yandan da hiddetliydi. “O kadar basit değil.” Ve bir noktada bağırıldığını duydum:

“Ne yazık ki ben Philip değilim! Ben öyle biri değilim çünkü. Kusura bakma! Hiç kusura bakma!”

Bu sözleri haykırırken sesinde bir şey vardı, acıklı bir teslimiyetti bu ve o an birdenbire beni bu durumda yalnız bırakıp gittiği için Mei Li'ye çılgınca bir öfke duydum. Muhtemelen o esnada, yani elimde cetvelimle ka-

pının yanında dururken ve olan biteni duyma arzumu ile odama, kurşun askerlerimin bulunduğu sığınağıma kaçma isteğim arasında bocalarken, annemin söylediklerini işittim:

“Böylesi bir şirkete hizmet etmekten utanmıyor musun? Varlığını böylesi korkunç bir servete borçlu olmak nasıl olur da seni vicdanen rahatsız etmez?”

Bunun ardından neler oldu hatırlamıyorum: Mei Li geri geldi mi, annemle babam oradan çıktığında ben hâlâ kütüphanede miydim, bilmiyorum. Yalnız şunu çıkarabiliyorum ki hadise annemle babamın arasına uzun vadeli bir sessizliğin, yani günlerce değil de haftalarca sürecektir olan bir sessizliğin girmesine neden olmuştu. Annemle babam bir süre hiçbir şekilde iletişim kurmadılar demek istemiyorum; sadece bütün konuşmalar sıkı sıkıya sorumluluklar çerçevesinde tutuldu.

Böyle dönemlere alışkın olduğumdan, onlar için lüzumundan fazla endişelenmiyordum. Ne şekilde olursa olsun, bu türden şeylerin hayatımda bıraktığı izler hayli küçük boyuttaydı. Mesela babam neşeyle “Herkesi günaydın!” diyerek kahvaltıya gelip ellerini ovuştururken, annem onu buz gibi bakışıyla karşılardı. Böyle durumlarda babam utancını saklamak için bana döner ve aynı neşeli tonda “Ya sen, Pisicik? Dün gece güzel rüyalar gördün mü?” diye sorardı.

Tecrübelerimden öğrendiğim formülü uygulayıp, anlaşılması güç bir ses çıkarır ve kahvaltıma devam ederdim. Dediğim gibi iyi kötü, genellikle kendi âlemimde olurdu. Ama sanırım bu konuları, en azından bazı zamanlarda, düşünüp anlamaya çalışıyor olmalıydım ki Akira’yla bir gün onların evinde oynarken yaptığımız bir konuşma hatırımda öylece duruyor.

Akira'nın eviyle ilgili hatırladıklarım, mimari açıdan bizimkine benzediği, hatta babamın bana söylediğine göre her iki evin de yirmi yıl kadar önce aynı Britanya firması tarafından inşa edilmiş olduğuydu. Ancak arkadaşımın evinin içi bambaşka bir âlem, benim için son derece ilgi çekici bir yerdi. Mesele evdeki Asya temalı tablo ve biblo-ların veya eşyaların bolluğu değildi (Şanghai'da geçirdiği-miz dönemde bu türden tabloların garipsenecek bir tarafı olduğunu düşünmem mümkün değil). Beni etkileyen, aile-nin Batılı mobilyayı veya döşeme unsurlarını kullanırken yaptığı tuhaf tercihlerdi. Yerde olması gereken halılar du-varlara asılmıştı, masaların etrafındaki sandalyeler masa-ya oranla yanlış ebattaydı; lambaların kendilerine büyük gelen gömlekleri, sabitlenemedikleri için sallanıyordu. En ilginç de, Akira'nın annesi ve babası tarafından evin en üst katına yaptırılan bir çift "replika" Japon odasıydı. Bu iki oda, küçük hem de fazla eşyası olmayan, zemini Japon tatami döşemesiyle kaplı ve kâğıt panellerin duvarlara tut-turulduğu mekânlardı ki, içeri giren kim olursa olsun, en azından Akira'ya göre, ağaç ve kâğıttan yapılmış orijinal bir Japon evinde olmadığını söyleyemezdi. Bu odaların ka-pılarının özellikle garip olduğunu hatırlıyorum; dışarıdan yani "Batılı" tarafından bakıldığında sağlam meşe panel-lerle pırıldayan pirinç kapı tokmakları vardı; içeride, yani Japon tarafında ise kapıya parlak süslemeli incecik kâğıtlar asılıydı.

Neyse işte, Akira ve ben, havanın kaynar sıcak ol-duğu bir gün, bu Japon odalarının birinde oynuyorduk. Bana, üzerlerinde Japon karakterlerin resimlerinin bu-lunduğu bir deste kâğıtla bir tür oyun öğretmeye çalışı-yordu. Oyunun temel kurallarını kapmayı başarmıştım ve birkaç dakika oynamıştık ki ona aniden bir soru sor-dum:

"Annen bazen babanla konuşmamazlık ediyor mu?"

Yüzüme boş boş baktı; çünkü muhtemelen ne sorduşumu anlamamıştı. Bazen böyle ilgisiz bir konudan konuştuğumda, İngilizcesi yeterli olmayabiliyordu. Sonra sorumu tekrar ettiğimde, omzunu silkti ve “Baba büroda, anne onla konuşmaz. Baba tuvalette, anne onla konuşmaz” dedi.

Sonra, sanki tiyatro sahnesindeymiş gibi bir kahkaha atıp kükredi ve sırtının üstüne yatıp ayaklarını havada sallamaya başladı. Konuyu kapatmak zorunda kalmıştım. Ancak bir kere bundan bahsettiğime göre, onun fikrini mutlaka almalıydım. Birkaç dakika sonra konuyu yeniden açtım.

Bu defa ciddiyetimi ve samimiyetimi görüp, kartları bir tarafa bıraktı ve endişelerimin tabiatını iyi-kötü anlayıncaya dek sorular sordu. Sonra sırtının üstüne yeniden devrildi; ama bu defa tepemizde dönmekte olan vantilatörün pervanesine düşünceli bir şekilde gözlerini dikti. Birkaç dakika sonra “Ben biliyor neden konuşmadıkları. Biliyor neden” dedi. Sonra bana döndü ve “Christopher. Sen yeterince İngiliz değil” diye ekledi.

Ondan bunu bana izah etmesini istediğimde tavandaki pervaneye döndü ve sessizleşti. Ben de sırtüstü yatıp, onun gibi gözlerimi pervaneye diktim. Benden biraz ötede uzanmıştı ve yeniden konuşmaya başladığında sesi tuhaf bir şekilde ona ait değilmiş gibi çıkmıştı.

“Benim için aynı” dedi. “Anne ve baba, konuşmuyor. Çünkü ben yeterince Japon değil.”

Evvelce de söylediğim gibi, Akira’yı hayatla ilgili meselelerde dünya çapında bir otorite olarak gördüğüm için, o gün onu bütün dikkatimi vererek dinledim. Annemle babam benim davranışlarım yüzünden mutsuz oldular, diye anlattı, o zaman birbirleriyle konuşmayı bıraktılar. Benim açımdan bu, bir İngiliz gibi davranmadığım anlamına geliyordu. Eğer üzerinde düşünmeye kalkarsam,

dedi, annemle babamın her küslüğünü, benim bu yönde başarısızlıkla sonuçlanmış bir davranışıma bağlayabilirim. Akira'ya göre, o zaten Japon kanına yakışmayan şeyler yaptığında bunun hep farkında olan biriydi ve annesiyle babasının artık birbirleriyle konuşmuyor olduklarını keşfetmek onu şaşırtmıştı. Ona böyle davranışlarda bulunduğumuzda neden olağan şekilde azar işitmediğimizi sordum. Akira, bunun başka türlü olduğunu izah etti; sonucunda normal olarak cezalandırıldığımız yaramazlıklar gibi değildi bu kabahatler. Anne babalarımız öyle derin bir hayal kırıklığı yaşıyorlardı ki bizi azarlamak bile gelmiyordu ellerinden.

“Anneyle baba çok fazla çok çok üzölmek” dedi yavaşça. “Yani artık konuşma yok.”

Sonra yerinden doğruldu ve o sırada pencerenin bir kısmını örten çıtalı jaluziyi gösterdi. Biz çocuklar, dedi, çıtaları birarada tutan sicim gibiyiz. Bir zamanlar bir Japon rahipten duymuştu bunu. Çoğu zaman anlamayı beceremiyorduk, ama sadece bir aileyi değil, tüm dünyayı birarada tutan şey çocuklardı. Eğer biz üzerimize düşeni yapmazsak, çıtalar birbirinden ayrılarak düşer, yerlere dağılırdı.

O günkü konuşmamıza dair başka bir şey hatırlamıyorum; hem zaten, dediğim gibi, böyle konular hakkında kafa yormakla uğraşmazdım ben. Gene de arkadaşımın söyledikleri hakkında bir-iki defa anneme bir şeyler sormayı istediğimi hatırlıyorum. Sonunda hiçbir şey sormadım, ama bir keresinde meseleyi Philip Amca'ya açtım.

Philip Amca gerçek amcam değildi. Benim doğumumdan önce, halen Morganbrook ve Byatt'ta çalışırken, Şanghay'a ilk geldiği zamanlarda annemle babamın yanında “mısafir” olarak kalmıştı. Sonra, ben hâlâ çok küçükken, annemin ifadesiyle “Çin'e nasıl yardım edileceği hususunda

işverenleriyle düştüğü son derece derin anlaşmazlık” sonucunda istifa etmişti. Onun kim olduğunu idrak edecek kadar büyüdüğümde, şehrin Çinli nüfusu barındıran bölgelerindeki şartları iyileştirmek için uğraşan Kutsal Ağaç adında bir hayır kurumunun başında bulunuyordu. Hep aile dostumuz olmuş biriydi, ama dediğim gibi annemin afyon karşıtı kampanyayı yürüttüğü yıllarda çok daha sık gördüğümüz bir ziyaretçiydi.

Annemle beraber Philip’in bürosuna sık sık gittiğimizi hatırlıyorum. Şehir merkezindeki kiliselerden birinin (tahminimce Suçov Yolu’ndaki Birlik kilisesinin) arazisinin içine kurulmuş bir yerdi. Faytonumuz bizi kilise bahçesinin içine kadar götürür ve meyve ağaçlarının gölgelediği çimenlerin yanında dururdu. Burada, bizi çevreleyen şehrin tüm gürültüsüne rağmen her şey sakinleşirdi; annem faytondan adımını atar atmaz şöyle bir durur, başını kaldırarak “Hava” derdi, “burada nasıl da daha saf”. Morali görünür şekilde yükselirdi ve bazen –eğer biraz erken gelmişsek– annemle ben çimenin üzerinde oyunlar oynayarak vakit geçirirdik. Ebelemece oynuyorsak mesela, meyve ağaçlarının arasında birbirimizi kovalarken, bazen annem aynen benim heyecanımla güler ve çığlık atardı. Bir defasında, böyle bir oyunun tam ortasında, kiliseden bir rahibin çıktığını görünce aniden durdu. İkimiz beraber çimenliğin kenarında sessizce dikilip yanımızdan geçerken onunla selamlaştık. Rahip gözden kaybolduğu anda, annem bana doğru eğilmiş ve gizli bir planı tatbik ediyormuşuz gibi kıkırdamıştı. Bu türden şeylerin birden çok defa olmuş olması mümkün. Neticede, annemin tıpkı benim gibi “azar işitebileceği” bir şeye benimle beraber katılması fikrinin beni büyülediğini hatırlıyorum. Ve belki de benim için bu anları özel kılan şey, o anların bir kilise bahçesinde kaygısızca oyun oynayabildiğimiz zaman cereyan etmesiydi.

Philip Amca'nın bürosu hatırımda dağınık ve döküntü bir yer olarak duruyor. Her yerde her ebattan kutu, kâğıt öbekleri, hatta yerlerinden çıkarılıp içindekilerle beraber tehlike arz edecek bir şekilde birbirinin üstüne konmuş çekmeceler vardı. Annemin böyle bir dağınıklığı hiç tasvip etmeyeceğini düşünürdüm ama Philip Amca'nın bürosu söz konusu olduğunda kullandığı kelimeler ancak "küçük" veya "kalabalık"tı.

Bahsettiğim ziyaretler sırasında elimi sıkıca tutarak benimle tokalaşır, beni oturtup sohbete koyulur ve annem gülümseyerek bize bakarken orada oluşumu mace-rayaya çevirmekte her zaman başarılı olurdu. Çoğu zaman bana güya önceden alıp hazırladığı bir hediye (kısa sürede anlamıştım ki aslında bu o anda gözüne takılan herhangi bir şeydi) verirdi. "Bak bakalım senin için ne var burada Pisicik!" diyerek uygun bir şeye rastlayabilmek için odaya göz gezdirirdi. Bu şekilde hayli geniş bir büro malzemeleri koleksiyonuna sahip olmuştum. Kültablası, fildişi bir kalemlik ve kurşun evrak ağırlığından oluşan hediyelerimi oyun odasında eski bir çekmecede saklıyordum. Bir defasında bana bir hediyesi olduğunu ilan ettikten sonra, gözüne hiçbir şey kestiremedi. Tuhaf bir sessizliğin ardından fırlayıp büronun içinde "E, peki nereye koydum ben onu? Ne yaptım acaba?" diye söylenerek dolaşmaya başladı. Sonunda büyük ihtimalle umutsuzluktan, duvara doğru yaklaştı ve Yangtze Bölgesi'nin bir haritasını köşesinden kaldırıp duvardan aldı, rulo haline getirip bana uzattı.

Ona içimi açtığım gün, Philip Amca ile bürosunda oturmuş, annemin bir yerden gelmesini bekliyorduk. Beni çalışma masasının arkasındaki sandalyesine oturtmuş, odada amaçsızca dolanıyordu. Her zamanki küçük eğlenceli sohbetine başlamıştı ve normalde beni hemen güldürmüştü olurdu, ama o gün –Akira ile yaptım görüşmeden bir-

kaç gün sonra– hiç o havada değildim. Philip Amca bunu gördü ve “Ee, Pisicik? Bugün tadımız yok gibi” dedi.

Aradığım fırsatı bulunca “Philip Amca, düşünüyordum da, sizce bir insan nasıl daha İngiliz hale gelir?” diye sordum.

“Daha İngiliz mi?” Durup bana baktı. Sonra düşünceli bir ifadeyle yaklaştı, bir sandalye çekti ve masanın yanına oturdu.

“Neden şu halinden daha İngiliz olmayı isteyesin ki Pisicik?”

“Düşündüm ki... Biraz daha İngiliz olabileceğimi düşündüm.”

“Senin zaten yeterince İngiliz olmadığını söyleyen kim?”

“Hiç kimse.” Bir saniye sonra ekledim: “Ama annemle babam öyle düşünüyor olabilir.”

“Peki, sen ne düşünüyorsun Pisicik? Sence biraz daha fazla İngiliz olman gerekir mi?”

“Aslında... bilmiyorum, efendim.”

“Evet. Herhalde bilemezsin. Şimdi bak, şu bir gerçek ki, burada etrafında birçok başka cinsten insanla büyüyorsun. Çinliler, Fransızlar, Almanlar, Amerikalılar ve diğerleri. Büyüdüğünde bir tür melez olursan şaşırmam” dedi ve kısa bir kahkaha attı. Sonra devam etti: “Ama bu kötü bir şey değil. Biliyor musun ben ne düşünüyorum, Pisicik? Bence senin gibi çocukların her şeyden biraz alarak yetişmeleri hiç fena olmazdı. O zaman birbirimize çok daha iyi davranırdık. Mesela şu savaş denen şey daha az olurdu. Eh, evet, kim bilir, belki bir gün tüm ihtilaflar bir son bulur ve bunu da büyük devlet adamları veya kiliseler veya teşkilatlar sayesinde değil, insanlar değiştiği için başarırız. Yani senin gibi olduklarında, Pisicik. Karışık bir şey yani. Neden melez olmayalım ki? Çok sağlıklı bir şey bu.”

“Ama öyle olursam, her şey...”

“Her şey ne, Pisicik?”

“Şu jaluzi gibi...” Elimle işaret ettim. “Sicim koparsa, her şey yere saçılır.”

Philip Amca gösterdiğim jaluziye uzun uzun baktı. Sonra yerinden kalktı, pencereye doğru gitti ve jaluziye hafifçe dokundu.

“Her şey yere saçılır. Haklı olabilirsin. Sanırım kolayca kopabileceğimiz bir şey değil bu. İnsanlar ait olduklarını hissetme ihtiyacı duyarlar. Bir millete, soya. Öbür türlü neler olabileceğini kim bilebilir ki? Şu bizim medeniyetimiz mesela, belki de yıkılıp gider.” Sanki bir münazarada onu yenilgiye uğratmışım gibi iç çekti: “Demek daha İngiliz olmak istiyorsun, öyle mi? Pekâlâ Pisicik, bunun için ne yapmayı düşünüyorsun?”

“Diyordum ki, mümkünse efendim, yani sizin için bir mahzuru yoksa, bazen sizi taklit edebilir miyim diye soracaktım.”

“Beni taklit etmek mi?”

“Evet efendim. Sadece bazen. İngiliz tarzında davranmayı öğrenmek için yani.”

“Şeref duyarım, dostum. Ama sence de bu ayrıcalığı asıl hak eden kişi baban değil mi? Hem de annenle baban fazlasıyla İngiliz olduklarına göre?”

Başımı öte yana çevirdim. Philip Amca yanlış şeyi söylemiş olduğunu derhal sezdi. Sandalyesine dönüp yeniden önüme oturdu.

“Bak” dedi sakince. “Ne yapalım, biliyor musun, bir şeyleri nasıl yapman gerektiğini bilemediğinde, aklına gelen ne olursa, doğrusunun ne olduğuna karar veremediğinde doğruca bana gel ve oturup bunu güzelce konuşalım. Neyin ne olduğunu tam olarak anlayıncaya kadar konuşalım. Oldu mu? Anlaştık mı?”

“Evet efendim, anlaştık” dedim ve gülümsemeyi başardım. “Teşekkür ederim, efendim.”

“Bak Pisicik, sen haylazın birisin. Biliyorsun tabii bunu. Ama haylaz da olsan, aslında çok da temiz bir örneksin. Eminim, annenle baban seninle çok ama çok gurur duyuyorlar.”

“Sizce gerçekten öyle mi efendim?”

“Evet, aynen öyle. Şimdi daha iyisin, değil mi?” dedikten sonra ayağa fırladı ve büronun içinde dolaşma faaliyetini kaldığı yerden sürdürdü. O tasasız haliyle, yan bürodaki kadın hakkında saçma sapan bir hikâye anlatıp beni gülmekten yerlere yatırdı.

Philip Amca’yı nasıl severdim! Onunsa beni sevmediği gibi bir şeyi düşünmek için herhangi bir sebep olabilir mi gerçekten? O sıralarda sadece benim iyiliğimi istediğini ve olayların alacağı şekil hakkında benden daha fazla sezgisi olmadığını düşünmek de pekâlâ mümkün.

Altıncı Bölüm

Akira'nın davranışlarından ciddi biçimde bıktığım dönem, o günlere (aynı yaza) tekabül eder. Bir defa, özellikle durup durup Japonların başarılarını anlatması durumu vardı. Öteden beri yaptığı bir şeydi bu, ama o yaz bu başarılarından bahsetme hali saplantılı bir düzeye ulaştı. Arkadaşım, sırf bana ticaret bölgesinde yeni yükselen bir Japon binası veya limana yakında demirleyecek olan bir Japon savaş gemisi hakkında nutuk atabilmek için, oynamakta olduğumuz oyunu ikide birde kesiyordu. Sonra da beni bunların en ince teferruatını dinlemeye zorluyor ve iki dakikada bir Japonya'nın tıpkı "İngiltere gibi büyük, yüce bir ülke" haline geldiğini iddia ediyordu. Bu vaziyetlerin en sinir bozucusu, İngilizlerin mi yoksa Japonların mı daha kolay ağladığıyla ilgili tartışmalardı. Eğer İngilizler namına konuşmaya kalkarsam, arkadaşım derhal bunu sına-mamız gerektiğini söylüyor ve beni ölümcül kol kısı kacına alıyordu. Bu durumda ya teslim olup pes ediyordum ya da gözyaşlarına boğuluyordum.

O zamanlar, Akira'nın kahraman ırkına ilişkin saplantısını gelecek sonbaharda Japonya'da okula başlayacak olmasıyla ilişkilendirdim. Annesiyle babası Akira'nın Nagazaki'de akrabalarıyla kalması için gerekli ayarlama-

ları yapmışlardı ve okul tatillerinde Şanghay'a gelecek olmasına rağmen birbirimizi daha az görecektik. Bu haber ilkin ikimizi de mahzun etmişti. Yazın ilerleyen günlerinde ise Akira Japonya'daki hayatın her anlamda çok daha üstün olacağına kendini inandırmış görünmeye ve yeni okuluyla ilgili giderek artan bir heyecan duymaya başladı. Buna karşılık ben onun Japonya'yla ilgili her şeyi ısrarla övmesinden öylesine bıkmıştım ki yazın sonuna doğru onun gidişini dört gözle bekler oldum. Hatta o gün gelip çıktığında, evlerinin önünde durup da Akira'yı limana götürmek üzere gelen motorlu arabaya el sallarken hiç de üzgün değildim.

Fakat kısa süre sonra onu özlemeye başladım. Başka arkadaşlarım yok değildi. Mesela yakınlarda oturan, sık sık beraber oynadığımız ve Akira'nın gidişinden sonra daha çok görüştüğüm iki İngiliz kardeş vardı. Onlarla iyi anlaşıyordum, özellikle de sadece üçümüz isek. Ama onların diğer okul arkadaşları da (Şanghay Özel Okulu'nda okuyan diğer oğlanlar) aramıza katıldığında bana karşı davranışları değiştirdi ve bazı tatsız şakaların hedefi haline gelirdim. Elbette bunlara bozuluyor filan değildim; çünkü esasında hepsi de iyi niyetli çocuklardı. Bir kişi hariç herkesin aynı okula gittiği beş-altı kişilik bir grupta, dışarıdan gelenin kaderi diğerlerinin zararsız şakalarının hedefi olmaktı; bunu o zamanlardan anlamıştım. İngiliz arkadaşlarımı pek sevmiyordum demiyorum; ama belli şeyler, onlarla Akira'yla kurduğum yakınlığı kurmama engel oluyordu ve aylar geçtikçe sanırım Akira'nın varlığını biraz daha özler oldum.

Gene de Akira'sız sonbahar öyle mutsuz bir dönem olmadı aslında. Şimdi zihnimden silinip gitmiş olmasına rağmen, hatırlayabildiğim kadarıyla o ara, sonu gelmeyen, bomboş öğleden sonraların birbirine eklendiği bir dönem-

di. Yalnız şu var ki sonradan hayli önemli olduğuna kanaat getirdiğim birkaç küçük olay da yine o dönemde vuku bulmuştu.

Mesela, Philip Amca'yla beraber hipodroma gitme hadisesi bunlardan biri olsa gerek; bu olay annemin cumartesi toplantılarının birinden sonra yaşandı; buna neredeyse eminim. Evvelce de sözünü ettiğim gibi, annem Mücadeleden dostlarıyla ilk toplantının yapıldığı oturma odasında bulunmama ve onların arasına çıkmama fazlasıyla taraftar olmakla beraber, salondaki toplantılara katılmama izin vermiyordu. Bir defasında ona toplantıya katılıp katılamayacağımı sormuştum. Beni şaşırtacak denli uzun süre düşündükten sonra şu cevabı verdi:

“Üzgünüm Pisicik. Lady Andreus da Bayan Callow da çocukların yanımızda bulunmasını hoş karşılamıyor. Çok yazık. Sen de bazı önemli şeyleri öğrenmiş olurdun oysa.”

Babamın toplantılara girmesi yasaklanmış değildi elbette, ama sanki onun da bu toplantılara katılmayı talep etmemesi hususunda bir anlaşmaya varılmış gibiydi. Bu düzenlemenin hangisi tarafından yapıldığını veya bunun kendiliğinden ortaya çıkıp çıkmadığını söylemek şu anda çok zor. Kesin olan şey, toplantının yapılacağı cumartesi günlerinde, kahvaltıda tuhaf bir atmosferin oluştuğuydu. Annem babama tam olarak toplantının sözünü etmezdi ama kahvaltı boyunca ona neredeyse iğrentiye yakın bir duyguyla bakardı. Babamsa, kendince zorlama bir neşeye bürünüp, annemin misafirleri gelinceye dek, yani sabah saatleri boyunca bu hali sürdürürdü. Philip Amca her zaman ilk gelenler arasındaydı; babamla oturma odasına geçer ve orada birkaç dakika sohbet edip bolca gülerlerdi. Sonra diğer misafirler gelince annem Philip Amca'yı bir köşeye çekerdi; orada ikisi ciddiyetle o günün toplantısı hakkında fikir alışverişinde bulunurlardı. Tam bu sırada

babam odadan ayrılır ve genellikle çalışma odasına çıkarak ortalıktan çekilirdi.

Hatırımda kalan o gün, misafirlerin toplantıyı terk etmekte olduklarını duyup bahçeye çıkarak annemi bekledim. Her zaman olduğu gibi birazdan gelip salıncağıma ele geçirecek ve harika sesiyle şarkı söyleyecekti. Bir süre sonra, ondan ses çıkmayınca, nerede kaldığını öğrenmek için eve girdim. Kütüphaneye gelince salon kapılarının aralandığını, toplantının da bitmiş olduğunu ama annemle Philip Amca'nın hâlâ orada, masanın başında, önlerindeki kâğıt yığınlarına eğilmiş, konuşmaya daldıklarını gördüm. Sonra babam da toplantının bittiğini düşünmüş olmalı ki arkamda belirdi. İçerden gelen sesleri duyunca durdu ve "A, hâlâ buradalar" dedi.

"Sadece Philip Amca" dedim.

Babam gülümsedi, yanımdan geçip salona ilerledi. Kapıların arasından, Philip Amca'nın ayağa kalktığını gördüm, sonra da babamla beraber ikisinin yüksek sesle güldüğünü işittim. Bir dakika sonra elinde belgelerle, sanki bir şeye öfkelenmiş gibi annem belirdi.

O sırada öğleyi çoktan geçmiştik. Philip Amca öğle yemeğine kaldı ve tatlı kahkahalar devam etti. Sonra, yemeğimizi bitirmek üzereyken, Philip Amca bir teklif yaptı: Öğleden sonra hep birlikte hipodroma gitmeye ne derdik? Annem düşündü ve harika bir fikir olduğunu söyledi. Babam da bunun iyi bir fikir olduğunu, ancak çalışma odasında kendisini bekleyen işleri yüzünden bize katılamayacağını belirtti.

Anneme dönüp "Ama canım" dedi, "sen neden Philip'le gitmeyesin ki? Dışarda hava inanılmaz güzel bugün".

"Aslında iyi fikir, pekâlâ gidebilirim" dedi annem. "Biraz heyecan hepimize iyi gelebilir. Christopher'a da tabii."

O dakika dönüp hepsi bana baktı. O sıra sadece do-

kuz yaşında olmama rağmen, sanırım durumu doğru olarak okuyabiliyordum. Bir seçim yapmak durumunda olduğumun fazlasıyla farkındaydım: Ya annemle dışarı hipodroma gidecektim ya da babamla evde kalacaktım. Ve aslında sanırım bunun daha derin anlamlarını da kavramıştım: Eğer evde kalmaya karar verirsem, annem Philip Amca'yla yalnız başına hipodroma gitmeyi reddedecekti. Bir başka deyişle, dışarı çıkma faaliyeti benim onlarla gitmeme bağlıydı. Üstelik biliyordum ki (hem de kesinlikle biliyordum) babam bizim gitmemizi hiç ama hiç istemiyordu ve dışarı çıkmamız ona korkunç bir acı verecekti. Benim böyle düşünmememe sebep olacak bir tavır sergilememişti. Galiba ben –belki istemedenden de olsa– geçen haftalar ve aylar boyunca bu duyguyu kendi kendime geliştirmiştim. Tabiatıyla o günlerde hiç anlamadığım bir sürü şey de vardı, ama şu kadarını gayet açık şekilde görebiliyordum: Durumu kurtarma konusunda babam bütünüyle bana bel bağlamıştı.

Yalnız belki de yeterince anlamamıştım. Çünkü annem “Haydi Pisicik, çabuk ol! Git ayakkabılarını giy” der demez, apaçık gösteri amaçlı sergilediğim bir şevkle dediğini yapmıştım. Ve bugün bile, babamın kapıda bizi uğurlayışını, Philip Amca'yla el sıkışıp gülerek beni, annemi ve Philip Amca'yı öğleden sonra gezmesine götürecek olan faytona el sallayışını çok iyi hatırlıyorum.

O sonbahardan özel olarak hatırımda kalan şeyler de yine babamla ilgili olanlardı: Tuhaf “böbürlenme” hadiseleri diyelim mesela. Babam her zaman mütevazı tavırlar sergileyen ve başkalarının böbürlenmesini utandırıcı bulan biriydi. Bu yüzden onun o aralar birkaç farklı ortamda o şekilde konuşmuş olmasını çok garipsemiştim. Bunların hepsi beni sadece biraz şaşırtmış olan ama yıllar içinde hatıralarımdan silemediğim küçük hadiselerdi.

Bir keresinde, akşam yemeğindeyken aniden anneme dönüp şöyle demişti:

“Sana söyledim mi canım? Hani şu liman işçileri temsilcisi olan adam vardı ya, beni görmeye geldi. Onlar için yaptıklarından ötürü bana teşekkür etmek istemiş. Bayağı da güzel İngilizce konuştu. Tabii bu Çinliler her zaman biraz fazla coşkulu konuşuyorlar, bunların laflarını gene de tartmak gerekir. Ama biliyor musun canım, bana öyle geliyordu ki samimiydi söylediklerinde. Dedi ki onların ‘şerefli kahramanı’yımışım. Buna ne dersin, şerefli kahraman.”

Babam güldü, anneme dikkatle baktı. Annem yemeğine devam ederek “Evet, canım. Daha önce de anlattın” dedi.

Babamın sevinci söner gibi oldu ama hemen neşeyle tekrar gülümsedi ve yeniden gülerek “Demek anlatmışım!” dedi. Ardından bana döndü: “Ama Pisicik bunları duymamıştı. Duymuş muydun Pisicik? Şerefli kahraman. Babana bu ismi vermişler.”

Bütün bunların tam olarak ne anlama geldiğini hatırlayamıyorum; çünkü muhtemelen o zamanlar hiç umursamamıştım. Hadiseyi sırf babamın kendi hakkında bu şekilde konuşmasının hiçbir şekilde karakteriyle bağdaşmadığını gösterdiği için hatırladım.

Bu türden bir diğer olay da annem ve babamla Public Gardens’ta çalan Kent Badosu’nu dinlemeye gittiğimizde yaşandı. Bund’un yukarı taraflarında faytondan henüz inmiştik; parkın girişine doğru uzanan geniş bulvarı seyreliyorduk. Günlerden pazardı ve her iki kaldırım da limandan gelen esintinin tadını çıkararak yürüyüş yapan iyi giyimli insanlarla doluydu.

Bund bulvarı fayton, motorlu araba ve bisiklet taksi doluydu. Annemle karşı tarafa geçmeye hazırlanıyorduk ki faytoncunun parasını ödeyen babam arkamızdan gelip,

durup dururken ve hayli yüksek sesle “Görüyorsun ya canım” dedi, “artık şirkette de biliyorlar. Pes etmeyeceğimi artık anladılar. Bir defa Bentley anladı. Evet, hem de çok iyi anladı bunu!”

Tıpkı masadaki hadisede olduğu gibi annem ilkin hiçbir tepki vermedi. Elimden tuttu ve trafiğin arasından parka doğru yöneldik. Karşıya geçtiğimizde ağzının içinden “Demek anladı” diye mırıldanmaktan başka bir şey yapmadı.

Ancak konu orada kapanmış değildi. Pazar öğleden sonrasını Public Gardens’ta geçiren her aile gibi parkta çimenliklerin ve çiçek öbeklerinin arasında dolaştık. Orada karşılaştığımız arkadaş veya tanıdıklarımızla selamlaşıyor, arada sırada kısaca sohbet etmek için duruyorduk. Okuldan veya Bayan Lewis’le piyano derslerimden tanıdığım çocukları da gördüğüm oluyordu ama onlar da aynı ben gibi anne ve babalarının beraberinde terbiyeli bir şekilde yürüyorlardı. Selamlaştık bile gayet mesafeli dururduk. Kent Bandosu saat tam beş buçukta çalmaya başladılar ve herkes de bunu bilirdi. Gene de pek çok insan sahnenin bulunduğu yere doğru hareket etmek için borazanların parkın içinden geçerek gelmelerini beklerdi.

Biz her seferinde geç hareket ettiğimiz için, oraya vardığımızda neredeyse bütün sandalyeler işgal edilmiş olurdu. Biz çocuklar sahnenin oralarda biraz daha serbest kalır ve bunu pek umursamazdık. Bense orada öbür çocuklarla laflar veya oyunlarına katılırdım. Bahsetmek istediğim gün (sonbahar olmalı; çünkü sahnenin arka kısmında, güneşin suya iyice yaklaşmış olduğunu hatırlıyorum) annem yan tarafta duran bir arkadaşıyla konuşmak için ileri doğru yürüdü. Ben müziği birkaç dakika dinledikten sonra kalabalığın en dış halkasında oynayan, önceden tanıdığım Amerikalı çocukların yanına gitmek üzere babamdan izin istedim. Cevap vermiyor ve gözlerini bandodan ayırmı-

yordu. Sorumu tekrar sormak üzereydim ki bana döndü ve usulca konuştu:

“Burada gördüğün insanlar Pisicik, bütün bu insanlar var ya... Sorsan hepsi belli prensipleri olduğunu söyleyeceklerdir. Ama büyüdükçe çok azının gerçekten prensip sahibi olduğunu anlayacaksın. Oysa annen farklı biri. Kendinden asla taviz vermiyor. Ve biliyor musun, Pisicik, işte bu yüzden nihayet başardı. Babanı daha iyi bir insan haline getirdi. Çok daha iyi bir insan. Evet, biraz sert biri, sen benden iyi biliyorsun bunu gerçi, hah ha. Ama bak seni nasıl sıkıya aldıysa, beni de aynı şekilde sıkıya aldı. Ve sonuçta, Tanrı biliyor, ben bundan ötürü daha iyi bir insanım. Uzun zaman aldı, ama becerdi. Şunu bilmeni istiyorum Pisicik, o sefer, hani annenle beraber odama dalıp beni bulduğunuz zamanki adam değilim. Hatırlıyorsun değil mi o günü, elbette hatırlıyordur. Hani çalışma odamdaydım. Babanı o şekilde görmek zorunda kaldığın için üzgünüm. Ama işte, o zaman öyleydi. Şimdi artık annen sağ olsun, çok daha güçlü bir insanım. Bir gün Pisicik, gurur duyacağın bir insan.”

Sözlerinin çok azını anlamıştım, üstelik hemen yakınlarda olan annemin bunların bir kısmını duyarsa öfkele-neceği gibi bir his vardı içimde. O yüzden babama cevap veremedim. Galiba, birkaç dakika sonra, ona Amerikalı arkadaşlarımla oynayıp oynamayacağımı sordum ve konu kapanmış oldu.

Ama ilerleyen günlerde, babamın garip konuşması hakkında düşünürken buldum kendimi. Özellikle de annemle benim çalışma odasına “dalıp” onu bulduğumuz konusunda. Uzunca bir zaman neye atıfta bulunduğunu tam olarak çıkaramadıysam da, anlattıklarını hatırladıklarımıla eşleştirebilmek için umutsuzca gayret sarf ettim. Nihayet, hayatımın çok erken yıllarına (dört ya da beş yaşından büyük olamam) tekabül eden ve o zaman bile,

yani dokuz yaşımda bile çoktan puslanmış olan bir hatıra-
da karar kıldım.

Babamın çalışma odası arka bahçenin manzarasına
tümüyle hâkim olan evin üst katında bulunuyordu. Oraya
girmem yasaktı ve yakınlarında oyun oynamamı da hoş
karşılamazlardı. Ancak merdiven ağzından çalışma odası-
nın kapısına uzanan dar bir koridor vardı burada. Bu kori-
dorun duvarlarında ağır ve hantal çerçeveli resimler asılıy-
dı. Resimler, Şanghay limanını Putang sahilinden bakan
birinin açısından gösteren, fotoğraf kadar gerçeğe yakın
ve teknik ressam elinden çıkmış gibi parçalardı. Bu şekil-
de bakıldığında arka planda Bund'un büyük binalarıyla
bütün o farklı farklı gemileri görebiliyordu insan. Resim-
ler muhtemelen 1880'lerde yapılmıştı ve tahminimce evde-
ki pek çok diğer eşya ve tablo gibi onlar da şirkete aitti.
Ben pek hatırlamıyorum, ama annem, küçükken resim-
lerin önünde dikilip bazı gemilere komik isimler takarak
oyun oynadığımızı anlatmıştı. Annemin anlattığına göre,
hemen kahkahalara boğulur ve her bir gemiye isim ver-
meden oyunu kesmeye razı olmazmışım. Eğer böyleydi-
se (oyun boyunca kahkahalarla gülmemiz gibi bir durum
vardıysa) o zaman bu eğlenceyi babam odasında çalışır-
ken sürdürmemiz hiçbir şekilde düşünülemezdi. Babamın
o gün konser sahnesinin önünde sarf ettiği sözleri daha
derin düşündüğümde, annemle beraber tavanarası katın-
da oyunumuzu oynarken gelişen bir hadiseyi hatırlama-
ya başladım. Annem benimle gülüşerek oynarken aniden
susmuş ve bulunduğu yerde çakılıp kalmıştı.

Aklıma gelen ilk şey, belki önceden söylediğim bir
sözün annemin hoşuna gitmemesi yüzünden azar işite-
ceğim oldu. Annemin gayet mesut bir anda dahi evvelce
işlediğim bir kabahati aniden hatırlayarak beni azarlaması
alışık olmadığım şey değildi. Bir patlamaya hazırlandığım

o sessizlikte annemin bir şeye kulak kabartmış olduğunu fark ettim. Sonra bir anda döndü ve babamın çalışma odasının kapısını açtı.

Annemin bedeninin ardında kalan odanın içini birazcık görebiliyordum. Hatırımda kalan şey, babamın mutsuzluktan kasılmış ve ter içindeki yüzünü masasına dayamış olduğu. Galiba ağlıyordu ve annemin dikkatini çeken de bu olmuştu. Önünde, masasının üstünde evraklar, muhasebe kayıtları, hesap defterleri vardı. Bakınca (sanırım annemin bakışını takip ediyordum) bir çıldırma ânında yere fırlatılmış olabileceği izlenimi veren başka bir yığın evrak ve defter gördüm. İrkilmiş vaziyette bize bakıyordu ve beni adeta şok eden bir sesle şöyle dedi:

“Yapamayacağız! Asla geri dönemeyeceğiz! Yapamayız! İstediğin şey çok zor Diana. Çok çok zor!”

Annem kısık sesle bir şeyler söyledi; şüphesiz kendini toplamasını emrediyordu. Babam bu noktada biraz toparlandı ve bakışlarını annemin üzerinden ilk kez bana çevirdi. Ama hemen aynı anda yüzü mutsuzlukla yeniden gerildi ve başını çaresizce sallayarak anneme döndü, aynı şeyleri söyledi:

“Olmuyor Diana. Bu bizi mahvedecek. Her şeyi düşündüm. İngiltere’ye bir daha asla dönemeyiz. Yetmez. Şirket olmadan tek kelimeyle elimiz kolumuz bağlı.”

Sonra tekrar kontrolünü kaybeder gibi oldu ve annem başka bir şey söylemeye başlayınca (o kısık, kızgın sesiyle konuşuyordu) babam anneme değilse bile, çalışma odasının duvarlarına bağırmaya başladı:

“Yapamam Diana! Tanrım, sen beni ne zannediyorsun? Bu benim boyumdan büyük bir şey, duydun mu? Benim boyumdan çok büyük! Yapamam!”

Muhtemelen bu noktada annem beni aldığı gibi çıktı ve kapıyı onun üzerine kapattı. Olayın devamıyla ilgili hiçbir şey hatırlamıyorum. Ve tabii değil babamın ne

hissettiğinden, hangi sözcükleri sarf ettiğinden bile emin değilim. Ama bu hatırayı, kabul etmeliyim ki biraz gecikmeli bir kavrayışla, ancak böyle şekle sokabildim.

O zamanlar babamın da tıpkı benim gibi ağlayıp bağırdığı anlar olduğunu keşfetmek son derece ilginç gel-diye de, bu tecrübe tek kelimeyle sersemleticiydi. Gene de meselenin ne olduğunu kendime hiç sormadım. Ayrıca babamı yeniden gördüğümde normal haline dönmüştü; annem ise kendi payına olaya hiçbir atıfta bulunmamıştı. Eğer babam yıllar sonra, konser sahnesinin orada o tuhaf konuşmayı yapmamış olsaydı, ben de muhtemelen bu hatırayı gömülü olduğu yerden bulup çıkarmayacaktım.

Ama dediğim gibi, böyle birkaç küçük garip olay haricinde, o sonbahar ve onu takip eden sıkıcı kış boyunca hatırlamaya değer pek az şey oldu. O dönemde hiçbir şeyin peşine düşmedim. Bir gün Mei Li fazla önemsemeden Akira'nın Japonya'dan döndüğü haberini bana verdiğinde mutlu oldum. Tam da o dakika yan tarafta Akira'nın çantaları arabadan indiriliyordu.

Yedinci Bölüm

Akira'nın Şanghay'a sadece ziyaret amaçlı değil, uzun vadeli planlarla döndüğünü anlayınca pek memnun oldum. Yaz sömestrinin başında Kuzey Siçuan Yolu üzerindeki okula devam edecekti artık. Dönüşünü özel bir şekilde kutlayıp kutlamadığımızı hatırlamıyorum. Galiba asgari düzeyde bir törenle, arkadaşlığımıza geçen sonbahar kaldığı yerden devam ettik. Akira'nın Japonya'da yaşadıklarını merak ediyordum, ama beni bu türden şeyleri konuşmanın çocukça (bir şekilde bizim seviyemizin altında) olduğuna ikna edince, sanki hiçbir şey bildik faaliyetlerimize ara verdirmemişçesine hayatımıza kaldığı yerden devam ettik. Elbette işlerin Japonya'da pek iyi gitmemiş olduğunu tahmin ediyordum, ama o ılık bahar gününde kimonosunun kolunu yırtıncaya dek, neler olmuş olabileceği hakkında hiç düşünmemiştim.

Dışarıda oynadığımız zamanlarda Akira genelde benim gibi tişört, şort giyer ve sıcak günlerde şapka takardı. Ama sözünü edeceğim o gün, bizim bahçenin arkasındaki tepelikte oynarken Akira'nın üzerinde kimonosu vardı; öyle özel bir kıyafet değil, evde giydiği sıradan kılık-lardan biri. Benim uydurduğum bir hikâyeyi oynuyor ve tepenin eteklerinden yukarı koşup duruyorduk ki aniden

durup oturdu ve kaşlarını çatı. Bir yerini incitti zannederek yanına geldiğimde kimonosunun kolundaki yırtığı incelediğini gördüm. O kadar endişeliydi ki ona şuna benzer bir şey dedim sanırım:

“Ne olacak ki? Hizmetçiniz veya başka biri diker hemen.”

Cevap vermedi (o an varlığını tamamen unutmuş gibiydi) ve gözlerimin önünde derin bir üzüntüye boğulmakta olduğunu gördüm. Yırtığı birkaç saniye daha muayene etti, sonra kolunu serbest bırakıp büyük bir trajedi olmuşçasına önündeki toprağa, boşluğa bakar gibi baktı.

“Bu üçüncü kere” diye mırıldandı. “Aynı hafta üçüncü kere ben kötü şey yaptım.”

Şaşkın bir ifadeyle yüzüne bakıyordum ki başka bir şey daha söyledi: “Üçüncü kötü şey. Şimdi anne ve baba beni gönder. Japonya geri.”

Tabii ki ben eski bir kimonodaki küçük bir yırtığın nasıl olup da böyle sonuçlar doğurabileceğini anlamıyordum, ama o sıra bu türden bir gelişme ihtimali karşısında geçerli sebeplerle telaşa kapılıp onun yanına çöktüm ve derhal durumu bana açıklamasını talep ettim. O gün de arkadaşşıma ulaşmam pek mümkün olmadı (yüzü gideyerek asıldı ve içine kapandı) ve sanırım biraz küs ayrıldık. İlerleyen haftalarda, o garip davranışının arkasında neyin yattığını yavaş yavaş keşfettim.

Akira daha ilk günden Japonya’da feci şekilde mutsuz olmuştu. Her ne kadar bunu açıkça kabul etmese de “yabancılığı” dolayısıyla insafsızca reddedilmiş olabileceğini çıkarabiliyordum. Davranışları, tavrı, konuşması ve onu diğerlerinden farklı kılan bin bir başka şey Akira’nın sadece öbür öğrencilerin gözünde değil, öğretmenler ve hatta kaldığı evdeki (bu konuda birkaç kez üstü kapalı bir şeyler söylemişti) akrabaları için de alay konusu olmasına yol açmıştı. Sonunda mutsuzluğu öyle bir raddeye gelmiş-

ti ki, annesiyle babası onu okul yılının ortasında eve geri getirmek zorunda kalmışlardı.

Japonya'ya geri dönme düşüncesi arkadaşımın yakasını bırakmayan bir korkuydu. Annesiyle babası hakikaten Japonya'yı çok ama çok özleyiyor ve sıklıkla ailenin oraya dönmesinden bahsediyorlardı. Japonya'da yaşama fikrine soğuk bakmayan ablası Etsuko'yu da düşününce, ailede Şanghay'da kalmayı isteyen tek kişinin kendisi olduğunu anlayan Akira, annesiyle babasının eşyaları toplayıp Nagazaki'ye doğru demir almamalarının sebebinin onun kuvvetli direnişi olduğuna kanaat getirmişti. Akira'nın tercihlerinin daha ne kadar zaman ablasının ve annesiyle babasının isteklerinin önünde tutulacağına dair ise bir fikri yoktu. Her şey bir teraziye oturtulmuş gibiydi ve Akira yüzünden ortaya çıkmış herhangi bir memnuniyetsizlik (herhangi bir kabahat, okulla veya ödevleriyle ilgili herhangi bir şikâyet) bu dengeyi onun aleyhine çevirebilirdi. Dolayısıyla kimono kolunda bir yırtık da son derece endişe verici sonuçlar doğurmaya muktedirdi.

Neyse ki kimononun yırtığı korkulan seviyede gelişmelere meydan vermedi, annesiyle babasının gazabına yol açmadı ve meselenin ardından tarihi bir değişiklik olmadı. Ancak Japonya'dan dönüşünü takip eden o aylar boyunca arkadaşımın peşini bırakmayan talihsizlikler onu endişe ve umutsuzluk çukurunun içine yeniden gömdü. Bunların en önemlisi, sanırım Ling Tien ve şu bizim "soygun"umuzla ilgili olanıdır; bugün otobüste Sarah'nın merakını fazlasıyla uyandıran "sabıkamız".

Ling Tien, Akira'nın ailesi Şanghay'a geldiğinden beri onlarla beraberdi. Yan komşuda oynamaya gittiğim günlerle ilgili ilk hatıralarım arasında en canlı olanlarından biri, yaşlı hizmetkârın elinde süpürgeyle etrafta dolaşmasıdır. Çok yaşlı görünüyor, yazın bile koyu renkli, ağır bir

uzun ceket giyiyordu. Küçük başlığının altından, atkuyruğu toplanmış saçı görünürdü. Muhitimizdeki diğer Çinli hizmetkârların aksine, çocuklara nadiren gülümserdi ama bize hırslanıp bağırılmazdı da. Aslında Akira'nın ona karşı tavrı olmasa, Ling Tien'i korku nesnesi olarak görmem pek mümkün değildi. Hatta aslında başlangıçta, hizmetkâr ne zaman etrafımızda olsa Akira'nın nutkunun tutulmasına sebep olan dehşet bana son derece anlaşılmaz gelmişti. Mesela Ling Tien koridordan geçiyorsa eğer, arkadaşım yaptığımız her ne ise derhal bırakarak odanın yaşlı adam tarafından rahatça görülebileceği bölümüne gelir, düzgün bir şekilde ayakta dururdu ve tehlike geçinceye kadar da yerinden kımlıdamazdı. Arkadaşlığımızın o ilk zamanlarında Akira'nın, Ling Tien ile ikisi arasında geçmiş özel bir meseleden kaynaklanabileceğini farz ettiğim korkusu bana da sirayet etmişti. Dedğim gibi, bu bana son derece anlaşılmaz geliyordu; ama Akira'dan davranışının sebebini açıklamasını istediğimde, beni kaale almıyordu. Zamanla onun Ling Tien korkusunu dizginleyememekten nasıl utandığını anlayacak ve oynadığımız oyun bu şekilde kesintiye uğradığında hiçbir şey söylememeyi öğrenecektim.

Fakat büyüdükçe, tahmin ediyorum Akira bu korkuyu haklı çıkarma ihtiyacı duymaya başladı. Yedi veya sekiz yaşlarına geldiğimizde, arkadaşım, Ling Tien'i görünce donup kalmayı bırakmış, her ne yapıyorsa durup bana bakarak tuhaf bir şekilde sırtmaya başlamıştı. Sonra ağzını kulağıma yaklaştırıp garip ve tekdüze bir tonla –Bun Yolu'ndaki pazar yerinde bazen gördüğümüz rahiplerin ilahi söylemelerinden pek de farklı olmayan bir şekilde– yaşlı hizmetkâr hakkında dehşet verici bazı ifşaatlarda bulunurdu.

Bu vesileyle Ling Tien'in ellerle ilgili korkunç tutkusunu öğrendim. Akira hizmetkârların koridorunda dolaştığı

bir sırada, Ling Tien'in odasına doğru tesadüfen bir göz atmış ve yaşlı adamın hiç rastlanmayacak şekilde odasının kapısını aralık bıraktığını görmüş. Akira odanın içinde, yerde küçük bir öbek halinde kesik eller görmüş. Bunlar erkek, kadın, çocuk ve maymunların kesilmiş elleriymiş. Bir başka seferinde, gece geç vakit Akira hizmetkârı, parçalanmış küçük maymun kollarıyla dolu bir sepeti eve taşıırken görmüş. Her zaman tetikte olmalıydık, Akira beni böyle uyarmıştı. Ling Tien'e en ufak bir fırsat verirsek eğer, bizim ellerimizi kesmekte tereddüt etmezdi.

Bu türden açıklamaları takiben Ling Tien'in neden ellere bu kadar düşkün olduğunu sorduğumda, Akira bana dikkatli bir şekilde bakmış ve ailesinin en karanlık sırrını saklayıp saklamayacağımı sormuştu. Sırrı saklayacağım hususunda onu temin edince de, uzunca düşünüp sonunda şöyle demişti:

"O zaman ben sana söyle ihtiyar! Korkunç bir sebep! Ling Tien neden el kesmek. Ben sana söylemek!"

Görünen o ki Ling Tien kesik elleri örümceğe çevirecek bir metot bulmuştu. Odasında muhtelif sıvılarla dolu bir sürü kabın içinde topladığı yığınla eli aylarca bekletiyordu. Sonunda parmaklar kendi kendilerine hareket etmeye başlıyorlardı. İlk küçük birer tikle kıpırdıyor, sonra kıvrılıp bükülüyor, sonunda koyu renkli kıllarla kaplanıyorlardı; Ling Tien de örümceğe dönüşen elleri içinde bulundukları sıvıdan çıkartıp mahalleye salıyordu. Akira kaç kez, gecenin kör vaktinde yaşlı hizmetkârın sırf bunu yapmak için gizlice dışarı çıktığını duymuştu. Hatta arkadaşım bir keresinde bahçede, çalıların altında Ling tarafından vaktinden önce solüsyondan çıkarıldığı için tam olarak örümceğe dönüşmemiş ve dolayısıyla rahatlıkla kesik el olarak tarif edilebilecek bir hilkat garibesinin kıpırdadığını görmüştü.

O yaşta bile bu hikâyelere tam olarak inanmıyor olmama rağmen, duyduklarım kesinlikle beni endişelen-

diriyordu ve belli bir süre, Ling Tien'in görüntüsü dahi dehşete kapılmama yetti. Yetişme çağlarımızda bile, ne ben ne de Akira, Ling Tien korkusunu üzerimizden atabilmiştik. Bu durum Akira'nın gururunu kıran bir şeydi ve sekiz yaşlarına geldiğimizde bu eski korkularla mücadele etme ihtiyacı duyar olmuştu. Hatırlıyorum da, sık sık beni çekiştirerek Ling Tien'i yerleri süpürürken veya her ne iş yapıyorsa yaparken gözetleyebileceğimiz bir yere götürdü. Bu gözetleme seanslarını pek dert etmiyordum, ama Akira'nın ısrarla Ling Tien'in odasının olduğu yere gitmem için beni kışkırtmasından feci şekilde sıkılıyordum.

O güne kadar odasına hiçbir şekilde yaklaşmamıştık; özellikle de Akira, Ling Tien'in sıvılarından çıkan dumanın bizi hipnotize edebileceği ve kapının önünden içeri doğru çekilebileceğimiz uyarısını durmadan hatırlattığı için. Ama odanın yakınına gitme fikri arkadaşım için zamanla bir tür saplantıya dönüşmüş gibiydi. Bambaşka bir şeyden bahsederken aniden yüzünde o tuhaf gülüş belirliyor ve fısıldamaya başlıyordu: "Sen korkuyor mu? Christopher sen korkuyor mu?"

Sonra beni o garip şekilde döşenmiş odaların ve hizmetkârların kaldığı kısmın önündeki fazlasıyla aydınlatılmış kemerin altından kendisini takip etmeye zorluyordu. Kemerin altından geçtikten sonra kendimizi cilalı taptadan loş bir koridorda bulurduk. Koridorun sonundaki kapı Ling Tien'in odasıydı.

Önceleri ben sadece kemerin altında durmak ve Akira'nın o berbat odaya kadarki mesafenin ancak yarısını adım adım kat edişini seyretmekle mükelleftim. Arkadaşımı ve gerginlikle katılmış tıknaz gövdesini, bana ne zaman dönüp baksa terden pırıl pırıl parlayan yüzünü, sonra kendisini birkaç adım daha zorlayıp ardından muzaffer bir tebessümle geriye döndüğü gibi koşmasını şimdi bile çok iyi hatırlıyorum. Bundan sonra, Akira, ben

de onun ulaştığı başarıya denk bir şey yapma cesaretini buluncaya dek beni tahrik ve tehdit etmeye koyulurdu. Dediğim gibi, Ling Tien'in odasıyla ilgili bu cesaret denemeleri Akira'da saplantı haline geldi ve evlerinde oyun oynamanın tadı bir hayli kaçtı.

Gene de uzun zaman boyunca, değil o kapıdan içeri girmeyi, kapısına kadar dosdoğru yürümeyi dahi aklımızdan geçirmedi. Nihayet Ling Tien'in odasına girdiğimizde, ikimiz de on yaşına gelmiştik ve o yıl –gerçi o zamanlar bilmesem de– benim Şanghay'daki son yılımdı. İşte o zamanlarda Akira ve ben küçük hırsızlığımıza, yani heyecanımız yüzünden sonraki geniş yankılarını hiç hesap edemediğimiz, düşünülmeden girilmiş bir işe baş koymuştuk.

Ling Tien'in ağustos başında altı günlüğüne Hangçov yakınlarındaki köyüne gideceğini evvelden biliyorduk ve sık sık bu fırsattan istifade ederek en nihayet o odaya gireceğimizi konuşuyorduk. Ve hiç şüphesiz Ling Tien'in yolculuğa çıktığı gün Akira'nın evine gittiğimde, arkadaşımı bu konuyu düşünürken buldum. O yaşta artık söylemem gerekir ki genel itibariyle bir yıl öncesine nazaran çok daha kendinden emin biriydim ve o eski Ling Tien korkusunu birazcık hissediyor olsam da, bunu hiçbir şekilde belli etmiyordum. Aslında sanırım odaya girme planı konusunda ben daha soğukkanlıydım ve eminim arkadaşım bunu fark etmiş, mücadeleye fazladan eklenen bir boyut olduğunu anlamıştı.

Fakat anlaşılan o ki o öğle sonrası boyunca Akira'nın annesi bir sebepten ötürü mütemadiyen odadan odaya geçmek durumunda olduğu bir elbise dikme işiyle meşguldü ve Akira teşebbüsümüzü tasarı olarak bile düşünmenin çok riskli olacağını beyan etti. Buna hiçbir itirazım yoktu, ama eminim, bu bahaneyi geçerli bulanımız Akira'ydı aslında.

Ertesi gün cumartesiydi ve öğleden önce Akira'nın evine vardığımda, annesi ve babası çoktan dışarı çıkmıştı. Akira'nın benim gibi bir *amah'*ı yoktu ve küçükken han-gimizin daha talihli olduğu hakkında sık sık münaka-şa ederdik. Ona göre Japon çocukları Batılı çocuklardan daha "cesur" oldukları için *amah'a* ihtiyaçları yoktu. Bir defasında ona, annesi dışardayken kimin, mesela buzlu su vereceğini veya diyelim ki, bir yerini keserse kimin yar-dım edeceğini sordum. Bana Japon annelerin çocukları özel olarak müsaade etmediği müddetçe asla dışarı çık-madıklarını söylemişti ki bu iddiaya inanmak çok zordu; çünkü Japon hanımların da Avrupalı hanımlar gibi Astor House'ta veya Siçuan Yolu'ndaki Marcell Pastanesi'nde toplantı tertip ettiklerini çok iyi biliyordum. Akira, annesi-nin yokluğunda onun ihtiyaçlarına yetiyecek bir hizmetçi bulunduğunu, bununla beraber hiçbir kısıtlama olmaksı-zın canının istediğini yapmakta hür olduğunu söyleyince, esas ben sıkıyönetim altındayım demiştim kendi kendime. İşin garibi, onların evinde oynadığımız ve annesinin dışa-rıda olduğu seferlerde, bir veya daha fazla hizmetkâr her yaptığımız hareketi izlemekle görevlendirilmiş oluyordu. Uygulamada hal böyle olmasına rağmen önceki görüşümü muhafaza etmeye karar vermiştim. Üstelik daha küçük yaşlardayken bu durum, başımıza bir iş açarsak, bunun sonuçlarının son derece kötü olacağından korkan suratsız bir şahsiyetin üzerimizde baskı oluşturacak kadar yakını-mızda durması, bizim de elimizden geldiğince oyunumu-zu oynamaya çalışmamız anlamına geliyordu.

Gene de tabiatıyla o yaz başımızda biri olmadan hare-ket etmemize çok daha fazla müsaade ediliyordu. Ling Tien'in odasına girdiğimiz o gün, yaşlı bir hizmetçi (bizden başka evde bulunan tek kişi) tam altımızdaki odada dikişle meşgulken, biz de evin az eşyayla döşenmiş tatami taban-lı odalarının birinde oyun oynuyorduk. Bir ara Akira'nın

yaptığı işi bırakıp parmak uçlarına basarak balkona çıktı-
ğını ve tırabzandan aşağı sarktığını hatırlıyorum; öyle çok
eğilmişti ki tepetaklak düşecek diye korkmuştum. Sonra
telaş içinde içeri geldiğinde yüzünde o tuhaf tebessümü
gördüm. Hizmetçi, fısıldayarak söylediğine göre, umdu-
ğumuz gibi oturduğu yerde uyuyakalmıştı.

“Şimdi oda girmeliyiz! Sen korkuyor mu Christopher?
Korkuyor mu?”

Akira öylesine gergin bir haldeydi ki bir ara Ling
Tien’le ilgili bütün o eski korkularımın hücumuna uğra-
dım. Fakat bu noktada ikimizden birinin geri çekilmeye
kalkması söz konusu olamazdı. Gürültü çıkarmamaya
çalışarak hizmetkârların kaldığı kanattan geçip, cilalı tah-
taları çıplak bırakılmış o loş koridora vardık.

Hatırladığım kadarıyla Ling Tien’in kapısına üç veya
dört metre kalıncaya dek koridorda neredeyse tereddüt
etmeden ilerledik. Sonra bir şey bizi durdurdu ve bir sani-
ye kadar her ikimiz de hareket edemeyecek gibi olduk; o
dakika Akira dönüp koşmaya başlasa eminim ben de aynı-
nı yapardım. Fakat arkadaşım biraz daha azimli olmaya
karar vermişçesine kolunu bana doğru uzattı ve “Hadi
ihtiyar! Biz beraber gidiyor!” dedi.

Son adımlarımızı kolkola girerek attık. Sonra Akira
kapıyı ittirdi ve ikimiz de içeri süzüldük.

Küçük, az eşyalı ve derli toplu bir odaydı. Pencerenin
jaluzisi tamamen indirilmişti ama kenarlardan parlak bir
ışık sızıyordu. İçeride hafif bir tütsü kokusu, köşede küçük
bir mihrap, alçak ve dar bir şilte ve güzelce boyanıp ver-
niklenmiş ve her bir çekmecesinden süslü püslü kulplar
sarkan şaşılacak büyüklükte bir çekmeceli dolap vardı.

İçeri doğru yürüdük, neredeyse nefes almadan ve
kımıldamadan bir süre durduk. Sonra Akira bir iç çekişle
bana dönerek, eski korkusunu nihayet yenmiş olmaktan
mesut bir şekilde kocaman gülümsedi. Fakat hemen ertesi

dakika, yaşadığı zafer hissinin yerini, odada yeterince açık bir şekilde tekinsiz özellikler bulunmadığı için kendisinin sersem gibi görüneceği korkusu aldı. Ben daha bir şey diyemeden, çekmeceli dolabı işaret ederek telaş içinde fısıldadı:

“Orada! Oranın içinde! Dikkat, dikkat ihtiyar! Örümcekler, onlar oranın içinde!”

Hiç inandırıcı değildi ve bunun farkındaydı. Buna rağmen, bir süre kafamdan o küçük çekmecelerin gözümün önünde açıldığı ve bir yaratığın geçici olarak iş görece azalarının (kesik el ile örümcek arasında farklı evrelerde) önümüze serildiği türünden bir görüntü belirdi. Fakat o anda Akira heyecan içinde Ling Tien’in yatağının başucundaki sehpanın üzerinde duran küçük bir şeyi gösteriyordu.

“Losyon!” diye fısıldadı. “Sihir losyon kullanıyor! İşte bu!” Yaş itibarıyla fazlasıyla büyük kaçırdığımız bir fanteziyi muhafaza etmek için girilmiş bu umutsuz teşebbüsle alay etmek üzereydim ki açılan çekmeceler görüntüsü zihnimde yeniden belirdi ve eski korkumun tortusu bir şey söylememe engel oldu. Üstelik meydana gelmesi çok daha muhtemel bir durum beni giderek daha çok endişelendiriyordu: Açıkça söylemek gerekirse, o odada hizmetçilerden biri veya beklenmedik bir başka yetişkin tarafından yakalanmamız ihtimali. Ardından gelecek rezaleti tahmin bile edemiyordum; cezalar, annemle babamın Akira’nın anne babasıyla yapacağı uzun konuşmalar. Yaptığımızı nasıl izah edeceğimize dair hiçbir fikrim yoktu.

Tam o sıra Akira öne doğru bir adım atarak şeyi kapı ve göğsüne bastırdı.

“Yürü, yürü!” diye tısladı ve aniden ikimiz birden paniğe kapıldık. Ses çıkartmadan kıkırdarak hızla odadan çıktık ve koridora doğru yöneldik.

Yukarıdaki odanın emniyetli duvarları arasında (aşağıdaki odadaki hizmetçi hâlâ uyuyordu) Akira çekmece-

lerin kesik ellerle dolu olduğuna dair iddiasını sürdürdü. Uzatmalı fantezimizle dalga geçeceğimden endişe ettiğini görebiliyordum ve bir şekilde ben de bu fanteziyi muhafaza etme ihtiyacı hissediyordum. O yüzden ne iddiasını çürütecek bir şey söyledim ne de Ling Tien'in odasının bir hayal kırıklığı olduğunu ve cesaretimizi yalan yanlış iddialara kanarak topladığımızı belirttim. Şişeyi yere, bir tabağın üzerine koyup oturduk ve incelemeye başladık.

Akira, dikkatlice tıpayı çıkardı. İçinde, belli belirsiz bir anason kokusu ihtiva eden açık renkli bir mayı vardı. Bugün bile yaşlı hizmetkârın bu losyonu ne için kullanmış olabileceğini bilmiyorum; tahminimce kronik bir rahatsızlık için satın aldığı özel olarak imal edilmiş bir ilaçtı. Şişenin hiçbir bilgi içermeyen dış görüntüsü amacımıza hizmet ediyordu. Şişenin içine çok dikkatli bir şekilde birkaç ince çubuk batırdık ve losyonu bir kâğıdın üzerine damlattık. Akira, ertesi sabah uyandığımızda bileklerimiz ucunda örümceklerle karşılaşmak istemiyorsak tek bir damlanın bile ellerimize temas etmemesi konusunda uyarıda bulundu. Buna ikimiz de inanmıyorduk, ancak inanıyormuş gibi yapmanın Akira'nın duyguları açısından önemli olduğunu düşünüyordum. Böylece abartılı bir ihtiyatla işimize devam ettik.

Sonunda Akira tıpayı yerine yerleştirdi ve losyonu iade etmeden evvel birkaç deney daha yapmak istediğini söyleyerek şişeyi özel bazı eşyalarını koyduğu kutunun içine yerleştirdi. Sonuç olarak o sabah birbirimizden ayrılırken ikimiz de halimizden memnunduk.

Fakat ertesi gün öğleden sonra Akira bizim eve geldiğinde bir sıkıntı yaşandığını hemen anladım; zihni meşguldü ve hiçbir şeye konsantre olamıyordu. Bir önceki günün faaliyetlerinden annesiyle babasının haberi olduğu türünden bir şeyler duymaktan ödüm koptuğu için, Akira'ya derdinin ne olduğunu soramıyordum. Gene de

sonunda dayanamadım ve bana ne olup bittiğini anlatmasını istedim. Fakat Akira, annesiyle babasının herhangi bir şeyden şüphelendiğini reddetti ve yeniden kedere gömüldü. Ancak bir hayli baskı yaptığım için nihayet pes etti ve neler olduğunu anlattı.

Ulaştığı zafer duygusunu kendine saklamakta güçlük çeken Akira, ablası Etsuko'ya yaptıklarımızı açmıştı. Etsuko şaşırtıcı bir şekilde buna korkuyla tepki vermişti. Şaşırtıcı diyorum; çünkü Etsuko (bizden dört yaş büyüktü) bizim Ling Tien'in tabiatının tekinsiz olduğu görüşümüze hiçbir zaman katılmamıştı. Ama Akira'nın anlattıklarını duyduktan sonra, adamın kıvranarak ölmesini dilercesine bir hiddet ve düşmanlık sergilemişti. Sonra Akira'ya kaçışımızın nasıl büyük bir şans olduğunu söylemişti; evlerinde daha önce istihdam edilmiş ve bizim yaptığımızı yapmaya cesaret etmiş, bunun sonucunda ortadan kaybolmuş (cesetleri Uluslararası Yerleşim sınırları dışında bir arka sokakta haftalar sonra bulunmuş) bazı hizmetkârları şahsen tanımıştı. Akira, ablasına sadece kendisini korkutmaya çalıştığını, anlattıklarının hiçbirine bir saniye bile inanmadığını söylemişti. Ama görünen o ki fazlasıyla da sarsılmıştı ve ben de Ling Tien'le ilgili tüm korkularımızı teyit eden bu sözleri işittiğimde (hem de Etsuko gibi bir otoriteden) içimden bir ürperti geçti.

O zaman Akira'yı sıkın şeyin ne olduğunu kavradım: Ling Tien üç güne kadar dönecekti ve bundan evvel birinin o şişeyi yaşlı hizmetkârın odasına geri götürmesi gerekiyordu. Ve fakat geçen günkü kabadayı hallerimizin yerinde yeller esiyordu ve o odaya yeniden girme ihtimali bize artık çok çok uzaktı.

Hep oynadığımız oyunların hiçbirisiyle tatmin olamayınca, kanalın yakınındaki özel yerimize yürümeye karar verdik. Oraya varıncaya dek yol boyunca problemimizi her açıdan ele aldık. Şişeyi yerine koyamazsak ne olurdu?

Belki losyon son derece kıymetliydi ve soruşturma yapmak üzere polis çağrılırdı. Veya belki de Ling Tien şişenin kaybolduğundan kimseye bahsetmez ama bizden şahsen korkunç bir intikam almaya karar verirdi. Bir yandan Ling Tien'le ilgili fantezimizi muhafaza edebilmeyi diliyor, öte yandan başımızın ciddi şekilde derde girmesini önleyebilmek için mantıklı bir şekilde hareket etmemiz gerektiğini gayet iyi biliyorduk. Mesela hatırladığım kadarıyla bir ara losyonun Ling Tien'in aylarca para biriktirerek aldığı bir ilaç olduğunu ve losyon olmadan feci şekilde hastalanacağını kuruyor, fakat bir saniye sonra, sonuncu bilgiyi yabana atmaksızın losyonun bizim hep düşündüğümüz gibi bir şey olduğunu varsayan başka hipotezler geliştiriyorduk.

Kanalın oradaki özel yerimiz evlerimizden on beş dakika kadar bir yürüme mesafesinde ve Jardine Matheson Şirketi'ne ait depoların arkasında bir yerlerdeydi. Bir özel mülke giriyor olmamız da mümkündü; oraya ulaşmak için her daim açık duran kapıların arasından ve bizi şüpheyle seyreden ama hiç ilismeyen Çinli işçilerin çalıştığı beton dökülmüş bir alandan geçmemiz gerekiyordu. Ondan sonra yıkık dökük bir kayıkhanenin etrafını dalgakıran boyunca dolaşır, kanalın yan yatağı üzerindeki kararmış toprak parçasına varırdık. Burası, yüzümüz suya dönük yan yana oturduğumuzda ancak ikimizin sığacağı büyüklükteydi ve en sıcak günlerde bile arkamızdaki depolar sayesinde hep gölgede kalırdı. Önümüzden ne zaman bir tekne veya *junk** geçse, sakın sular ayaklarımızı ulaşır. Suyun karşı kısmında başka depolar da vardı, fakat hatırlıyorum, hemen hemen tam karşımıza düşecek şekilde, iki binanın arasından görünen çift tarafı ağaçlı bir yol uzanıyordu. Akira ve ben buraya sık sık geliyorduk

* Uzakdoğu'ya özgü, yelkenli tekne. (ç.n.)

ama suyun kenarında oynamamızı istemeyecekleri korkusuyla bundan anne babalarımıza hiç bahsetmiyorduk.

O gün, öğleden sonra oraya oturduğumuzda bir süre endişelerimizi unutmaya çabaladık. Akira, özel yerimize geldiğimizde pek çok defa sormuş olduğu gibi, acil durum halinde suyun üzerinde görünen şu tekneye veya bu kayığa yüzüp yüzemeyeceğimi sordu. Ama bu müsabakayı sürdüremedi ve aniden ağlamaya başlayarak beni hayrete düşürdü.

Arkadaşımın ağladığını nadiren görmüştüm. Aslında şu anda, onu ağlarken gördüğüm tek seferin o gün olduğundan eminim. Amerikan Misyonu'nun arkasında oynarken bacağına koca bir inşaat harcı parçası düştüğünde bile kâğıt gibi bembeyaz olmasına rağmen ağlamamıştı. Ama kanal boyunda oturduğumuz o gün, ne yapacağını kestiremez haldeydi.

Elinde, ağlarken bir kenarından parçalar kopararak suya fırlattığı ıslak bir tahta vardı. Onu rahatlatmak istiyordum, ama söyleyecek hiçbir şey bulamadığımdan, kalıp acil bir ilaçmışçasına yerden aldığım başka birkaç tahayı ona uzattım. Sonra koparılıp atılacak tahtalar tükendi ve Akira gözyaşlarını kontrol altına alabildi.

"Anne baba duyunca" dedi sonunda, "çok kızgın olacak. Sonra beni burda kalmak onlar izin vermez. Son biz hepsi Japonya gidecek".

Hâlâ ne söyleyeceğimi bilmiyordum. Geçmekte olan bir gemiye bakarak mırıldandı: "Ben hiç Japonya yaşamak istemiyor. Asla."

Bu cümleyi ne zaman sarf etse ben de hep aynı şeyi söylediğim için tekrar ettim: "Ben de asla İngiltere'ye gitmek istemiyorum."

Susup birkaç dakika sessiz kaldık. Fakat suya gözümüzü dikmiş bakarken, bu berbat sonuçları engelleyebilecek olan tek faaliyet zihnimde aydınlanıverdi ve sonunda ona

gayet basitçe, bütün yapmamız gerekenin şişeyi zamanında yerine koymak olduğunu ve o zaman her şeyin yoluna gireceğini söyledim.

Akira beni duymamış gibi görünüyordu; bunun üzerine görüşümü tekrar ettim. Beni duymazlıktan gelmeye devam etti ve o zaman, Ling Tien korkusunun bir önceki gün atıldığımız maceradan sonra nasıl derinleşmiş olduğunu anladım; hatta bu korkunun küçüklüğümüzdeki şiddetiyle ortaya çıktığını görebiliyordum; fakat Akira'nın bunu şimdi kabullenmesi mümkün değildi. Sonunda sessizce şunu söyledim:

“Akira-san. Beraber yaparız. Tıpkı geçen seferki gibi kolkola odaya girer, şişeyi bulduğumuz yere koyarız. Eğer bu işi beraber yaparsak, hiçbir şey olmaz, başımıza kötü bir şey gelemes. Hiçbir şey. Kimse de ne yaptığımızı asla öğrenemez.”

Akira düşündü. Sonra bana dönüp yüzüme baktı; yüzünde derin ve samimi bir minnet gördüm.

“Yarın, öğleden sonra, saat üç” dedi. “Anne dışarı, park gidecek. Hizmetçi eğer gene uyur, biz fırsat var.”

Onu hizmetçinin gene uyuyup kalacağı hususunda temin ettim ve odaya eğer beraber girersek korkacak hiçbir şey olmadığını tekrarladım.

“Biz beraber yapar ihtiyar!” dedi yüzünde ani bir gülümsemeyle ve ayağa kalktı.

Dönüş yolunda planlarımızı son şekline kavuşturduk. Ertesi gün annesi çıkmadan epeyce evvel Akira'nın evinde olmaya ve o gider gitmez de yukarı çıkıp Ling Tien'in şişesi elimizde, hizmetçi kadının uyuyakalmasını beraberce beklemeye söz verdim. Akira'nın morali hissedilir şekilde düzelmmişti, ama hatırlıyorum, arkadaşım o gün ayrılırken hiç de inandırıcı olmayan bir lakaytlıkla, ertesi gün geç kalmamam konusunda beni uyarmıştı.

Ertesi gün gene sıcak ve nemliydi. Muhtelif detayları tutarlı bir sıraya koyabilmek için, o gün hakkında hatırladığım her şeyi yıllar boyunca tekrar tekrar gözden geçirdim. Zihnimde babam işe giderken ona nasıl veda ettiğimle ilgili bir resim var. Dışarıdaydım, araba yolunun kenarında oyalanıyor evden çıkmasını bekliyordum. Sonunda kapıda belirdi, üzerinde beyaz bir takım elbise ve şapka, elinde evrak çantası ve baston vardı. Gözlerini kısıp bahçe girişine doğru baktı. Ben onun bana doğru gelmesini beklerken, eşikte annem belirdi ve bir şeyler söyledi. Babam geri dönüp birkaç adım attı, anneme cevaben bir şeyler söyledi, gülümseyip onu hafifçe yanağından öptü ve doğruca benim beklediğim noktaya doğru yürüdü. O gün işe gidişiyle ilgili bütün hatırladığım bu. El sıkışıp sıkışmadığımızı, omzumu sıvazlayıp sıvazlamadığını veya son defa el sallamak için bahçe kapısından bana bakıp bakmadığını hatırlamıyorum. Genel itibariyle hatırladığım şu: O sabah evden ayrılışı ile herhangi bir sabah işe giderken evden ayrılışı arasında hal ve tavır bakımından hiçbir fark yoktu.

Sabahın geri kalan kısmıyla ilgili olarsa, odamda halının üstünde kurşun askerlerimle oynadığımı ve aklımdın günün devamında bizi bekleyen yıldırıcı göreve takılmış olduğunu hatırlıyorum. Bir ara annem dışarı çıktı ve mutfakta Mei Li'yle beraber öğle yemeği yedik. Yemekten sonra, saat üçe kadar zaman öldürebilmek için evimizin önündeki yolda, bahçe duvarına haylice yakın ama yola mesafeli duran iki büyük meşe ağacına kadar yürüdüm.

Belki de yürekli olmaya gayret ettiğimden dolayı, meşe ağacında normalde yapabildiğimden daha yükseğe tırmanmayı başardım. Dallarına muzaffer bir şekilde kurulup komşu evlerin bahçelerine ve bodur ağaçların ötesine uzanan manzaraya baktım. Yüzümde rüzgâr, birazdan girişeceğimiz işin heyecanını daha çok hissederek orada bir süre oturduğumu hatırlıyorum. Bana öyle geli-

yordu ki tedirginlik, Akira'nın Ling Tien'in odası konusunda duyduğu korkuyu daha da artırmıştı ve bu defa "lider"lik rolünü benim üstlenmem gerekecekti. Bunun uzantısı olan sorumluluğu anlıyordum ve evlerine gittiğimde mümkün olduğunca kendimden emin görünmeye karar verdim. Fakat ağaçta oturmaya devam ederken bizi planımızı uygulamaktan alıkoyacak çok sayıda muhtemel sonucu aklımdan geçirdim: Hizmetçi uyuklamayabilirdi, hatta bugün koridoru süpüreceği tutabilirdi; veya mesela Akira'nın annesi fikrini değiştirip beklenen şekilde dışarı filan gitmeyebilirdi. Ve bittabii, daha eskilere dayanan, daha az akla yatkın bazı korkular vardı ki denesem de aklımdan çıkaramıyordum.

Sonra meşeden indim ve su içip saate bakmak için eve doğru yöneldim. Bahçe kapısından girerken evin önünde iki tane motorlu araba gördüm. Biraz tuhafıma gitmişti, ama kafam onlara dikkatimi veremeyeceğim denli çok sayıda başka düşünceyle doluydu. Sonra antreden geçerken salonun açık kapılarından içeriyi süzdüm ve üç adamın ellerinde şapkalarıyla annemle konuşmakta olduklarını gördüm. Bunda garipsenecek hiçbir şey yoktu (pekâlâ annemin yürüttüğü kampanyayla ilgili görüşmeye gelmiş olabilirlerdi) ancak durumla ilgili bir şey beni durdurdu. Durduğumda onların konuşmayı bırakıp bana döndüklerini gördüm. Adamlardan biri babamın Byatt'tan meslektaşısı Bay Simpson'dı; ama diğer ikisi yabancıydı. Sonra annem göründü ve öne doğru eğilip bana baktı. Sanırım o an normalin dışında bir durumun ortaya çıkmakta olduğunu sezdim. Sonra da zaten bir dakika içinde mutfağa doğru koşturdum.

Mutfağa yeni girmiştik ki arkamda ayak sesleri duydum ve annem içeri geldi. O dakika yüzünün nasıl olduğunu (tam olarak yüzünün almış olduğu ifadeyi) hatırlayabilmek için çok çabalıyorum ama başaramıyorum. Belki

içgüdüsel olarak ona bakmamayı tercih ettim. Hatırladıklarım, onun varlığının yarattığı hisle giydiği soluk renkli yaz elbisesinin dokusu. Bu his öyle aydınlık ve genişti ki sanki aniden küçüklüğüme dönmüştüm, yeniden küçüktüm. Bana alçak ama son derece itidalli bir sesle şöyle dedi:

“Christopher, Bay Simpson’ın beraberindeki beyler polisten geliyorlar. Onlarla konuşmamı bitirmem gerekiyor. Sonra da hemen seninle konuşmak istiyorum. Beni kütüphanede bekler misin?”

İtiraz edecektim ki annemin bakışı beni susturdu.

“O zaman kütüphanede görüşürüz” dedi ve döndü: “Beylerle işim biter bitmez geleceğim.”

“Babaya bir şey mi oldu?” diye sordum.

Annem tekrar bana doğru döndü. “Baban bugün büroya gitmemiş. Ama eminim bunun gayet basit bir izahı vardır. Beni kütüphanede bekle. Uzun sürmeyecek.”

Onun ardından mutfaktan çıktım ve kütüphaneye yöneldim. Ödev masamın başına oturup, babamı değil de Akira’yı düşünerek ve gecikeceğimi anlayarak bekledim. Şişeyi tek başına yerine bırakma cesaretini göstermeye kalkar mı diye merak ediyordum; kendi başına şişeyi yerine koyabilse bile, bana kızacağını biliyordum. O dakika Akira’nın durumuyla ilgili öyle bir aciliyet hissettim ki anneme itaatsizlik edip öylece çıkıp gitmeyi bile aklımdan geçirdim. Bu arada salondaki görüşme sona ermeyecek gibiydi. Kütüphanedeki duvar saatinin kollarına gözümü dikmiş bakıyordum. Bir aralık annemin dikkatini çekebilmek ve gitmek için izin isteyebilmek ümidiyle antreye çıktım, ama salonun kapılarının bu defa kapalı olduğunu gördüm. O sıra antrede oyalanıp gene de evden sıvışmayı düşünürken, Mei Li göründü ve eliyle sertçe kütüphaneyi işaret etti. İçeri girince üzerime kapıyı kapattı; dışarda ayak seslerini duyabiliyordum. Tekrar yerime oturup

gözümü saate diktim. Saatin kolları üç buçuğu geçtiğinde hem anneme hem de Mei Li'ye öfke doluydum ve son derece üzgündüm.

Sonra, nihayet adamların uğurlanmakta olduklarını duydum. Aralarından biri "Elimizden gelen her şeyi yapacağız, Bayan Banks. Ümidimizi kaybetmeyelim ve Tanrı'ya güvenelim" dedi.

Annemin cevabını ise duyamadım.

Adamlar çıkar çıkmaz fırladım ve Akira'lara gitmek için izin istedim. Ama annem beni deli etmek istercesine, söylediklerimi tümüyle duymazdan gelerek "Haydi kütüphaneye geçelim" dedi.

Ümit ettiğim şekilde gitmeyen şeylerden ötürü mutsuz ve öfkeli olmama rağmen söyleneni yaptım ve orada, kütüphanede annem beni oturtup önümde çömelerek son derece sakin bir şekilde babamın sabahtan beri kayıp olduğunu söyledi. Bürodakiler tarafından harekete geçirilen polis arama yapıyordu, ama şimdilik işe yarar hiçbir şey bulunamamıştı.

"Ama belki de yemek saatinde burada olur" dedi gülümseyerek.

"Elbette olur" dedim, bu yaygaraya nasıl öfkelendiğimi belli etmemesini umduğum bir ses tonuyla. Sonra iskemleden kalktım ve bir defa daha gitmek için izin istedim. Fakat saatin işaret ettiği üzere artık Akira'lara gitmenin bir anlamı kalmadığı için, bu soruyu gayet isteksizce sordum. Annesi dönmüş olmalıydı; Akira'nın akşam yemeği saati yaklaşmıştı. Annemin zaten bir buçuk saat önce bin bir zahmetle mutfakta öğrenmiş olduğum şeyi söyleyebilmek için beni bu kadar zaman alıkoyması inanılmaz derecede canımı sıkıyordu. Bütün bunların sonunda oraya gidebileceğimi söyleyince, odama çıkıp askerlerimi halının üzerine yaydım ve o sıra Akira'yı ve benimle ilgili duygularını düşünmemeye çalıştım. Fakat kanal boyunda

söylediğimiz sözlerle onun minnet dolu bakışı aklımdan çıkmıyordu. Üstelik Akira'nın Japonya'ya dönmesini en az onun kadar ben de istemiyordum.

Bu sıkkın halim gece vaktine kadar sürdü; tabii ki bu tepkiyi babamla ilgili duruma gösterdiğim sanıldı. Akşam saatleri boyunca annem "Üzüntüye kapılmayalım. Mutlaka basit bir izahı vardır" türünden laflar edip durdu. Mei Li de, banyo yapmama yardım ederken hiç alışık olmadığım şekilde hassasiyetle davrandı. Fakat hatırlıyorum, akşamın ilerleyen saatlerinde annem, önümüzdeki haftalarda fazlasıyla karşılaşacağım o "uzak" anlara birkaç kez yakalandı. Ve aslında sanırım o geceydi, ben yatağımda uzanmış, ertesi gün Akira'yı gördüğümde ona ne söyleyeceğim meselesini düşünürken, annem karşı duvara boş gözlerle bakarak şunları söylemişti:

"Her ne olursa olsun, onunla gurur duyabilirsin Pisi-cik. Onun yaptıklarıyla her zaman gurur duyabilirsin."

Sekizinci Bölüm

Babamın ortadan kayboluşunun hemen ardından neler olduğunu pek hatırlamıyorum; çünkü Akira hususunda –özellikle de onu ilk gördüğümde neler söyleyeceğimi– düşündüğüm için haylice sıkıntılıydım ve o yüzden de kilitlenip kalmıştım. Bununla beraber, yandaki eve yapmam gereken ziyareti mütemadiyen erteliyor, onunla bir daha asla görüşememe (anne ve babası kabahatimizden ötürü öyle kızmışlardı ki o dakika Japonya’ya dönmek üzere toplanıyorlardı) ihtimaline dahi kendimi hazırlıyordum. O aralar dışardan gelen herhangi bir gürültü karşısında, yan bahçede yığılmış valizler göreceğim endişesiyle yukarıya, pencerenin önüne koşuyordum.

Sonra aradan üç veya dört gün geçti ve bulutlu bir sabah evin önündeki çimenlik dairenin içinde kendi kendime oynarken Akira’ların bahçe çitlerinin oradan gelen sesleri duydum. Akira’nın, ablasının bisikletiyle fayton yolunda dolaştığını hemen anladım; ona biraz büyük gelen bu bisikleti sürmeye çalışmasını o kadar çok izlemiştim ki dengesini bulabilmek için çabalarken tekerlerden çıkarttığı gıcırtyı hemen tanıdım. Bir ara paldır küldür düşerken çıkan çarpma sesiyle Akira’nın çığlığını işittim. Bana öyle geliyordu ki yukarıdan, odasının penceresinden benim

dışarıda oynadığımı görmüş, bile bile bisikleti çıkarmıştı ve dikkatimi çekmeye çalışıyordu. Birkaç dakika süren tereddütten sonra (bu süre zarfında Akira bisikletini oraya buraya çarpmaya devam etmişti) ben de bizim bahçe kapısından çıkıp döndüm ve onların ön bahçesine gözlerimi diktim.

Akira sahiden de Etsuko'nun bisikletinin tepesinde, gidonu bırakarak keskin bir dönüş yapmak gibi bir sirk manevrası denemesine dalmıştı. Beni fark edemeyecek kadar meşgul görünüyordu ve ona doğru yaklaşmama rağmen beni gördüğüne dair bir işaret vermedi. Sonunda ben sadece "O gün gelemediğim için özür dilerim" dedim.

Akira somurtarak bana şöyle bir baktı ve manevralarına döndü. Onu hayal kırıklığına uğratmış olduğum için bir açıklama yapmak istiyordum ama bir sebepten hiçbir şey söyleyemedim. Orada, öylece onu seyrederek bir süre daha dikildim. Sonra ona birkaç adım daha yaklaşıp sesi mi alçaltarak

"Ne oldu? Yerine koyabildin mi?" diye sordum.

Arkadaşım sesimin ima ettiği mahremiyeti reddeden öfkeli bir bakış attı ve bisikleti kendi etrafında döndürdü. Gözlerime yaş dolmak üzereydi, hissediyordum; ama İngilizlerin mi yoksa Japonların mı daha çabuk ağladığıyla ilgili uzatmalı kavgamızı hatırlayarak gözyaşlarıma engel olmayı başardım. Tekrar düşünüp, ona babamın ortadan kaybolması olayından bahsetmeyi aklımdan geçirdim ve aniden bunun sadece onu hayal kırıklığına uğratmamda değil, kendimi acındırmada da son derece geçerli bir sebep olacağına kanaat getirdim. "O gün gelemedim; çünkü... çünkü babam kaçırıldı!" sözcüklerini telaffuz ettiğimde Akira'nın yüzünü başkalaştıracak olan şoku ve utanç duygusunu zihnimde canlandırabiliyordum; ama bir şekilde bunları söyleyemedim. Onun yerine, sanırım sadece arkamı dönüp evime koştum.

Akira'yı birkaç gün zarfında görmedim. Bir öğleden sonra her zaman olduğu gibi arka bahçeden gelip Mei Li'ye beni sordu. Sesini duyar duymaz elimdeki işi bırakıp arkadaşım, dışarı gittim. Beni gülümseyerek selamladı ve onların bahçesine doğru yürürken sırtımı sevgiyle sıvazladı. Ling Tien meselesinde ne olup bittiğini öğrenmek için yanıp tutuşuyordum; ancak eski yaraları deşmek gibi bir isteğim olmadığı için, konu hakkında herhangi bir şey sorma arzuma direnmeye karar verdim.

Onların arka bahçesine (bizim "orman"ımız olan kalın ve tok çalılıklara) ve kısa sürede dramatik hikâyelerimizden birinin içine gömüldük. Tahmin ediyorum, benim o aralar okumakta olduğum *Korkusuz Şövalye Ivanhoe*'dan bazı sahneleri veya belki de Akira'nın Japon samurayları maceralarından birini oynuyorduk. Neyse, bir saat veya biraz daha uzun bir süre sonra arkadaşım aniden durdu ve garip bir şekilde bana baktı ve sonra "Sen isterse biz yeni oyun oynar" dedi.

"Yeni bir oyun mu?"

"Yeni oyun. Christopher babası hakkında. Sen isterse."

Şaşırmıştım ve cevaben ne dediğimi hatırlamıyorum. Uzun çimenler içinde birkaç adım daha yaklaştı ve bana adeta şefkatle bakmakta olduğunu gördüm.

"Evet" dedi. "Sen isterse biz dedektif oynar, biz Baba arar. Biz Baba kurtarır."

Anladım ki, Akira'yı bizim kapıya getiren şey babamla ilgili –şüphesiz bütün muhitte dolaşan– havadislerdi. Mevcut teklifinin de kendince benim için endişelendiğini ve yardım etmek istediğini gösterme yolu olduğunu görebiliyor ve ona olan sevgimin arttığını hissediyordum. Sonunda gayet lakayt bir şekilde şöyle dedim:

"Pekâlâ. Öyle bir şey oynamak istiyorsan oynarız."

Ve işte bu şekilde, bugün benim hatıramda apayrı bir dönem olarak kalan, iki ay kadar sürmüş olduğunu

düşündüğüm ve her gün ama her gün bambaşka varyasyonlarını oynadığımız “babamı kurtarma” temalı oyunlar başladı.

Bu esnada babamın ortadan kaybolmasıyla ilgili gerçek araştırmalar devam etmekteydi. Bunu şapkalarını ellerinde tutarak anneme ciddiyetle rapor veren adamların ziyaretlerinden; öğleden sonra annem eve geldiğinde Mei Li ile fısıldaşarak, dudakları mühürlüymüş gibi konuşmalarından ve bilhassa annemle merdivenlerin ağzında yaptığımız konuşmadan biliyordum.

O konuşmadan evvel herhangi birimizin tam olarak neyle meşgul olduğuna dair doğru düzgün bir şey hatırlamıyorum. Odamdan bir şey getirmek üzere merdivenlerden yukarı koşuyordum ki annemin merdiven başında belirip aşağı inmeye başladığını gördüm. Dışarı çıkacak olmalıydı; çünkü çürümüş yaprak kokusuna benzer tuhaf bir koku yayan bej rengi elbisesini giymişti. Sanırım tavrında bir şeyler sezmiş olmalıyım; çünkü üçüncü veya dördüncü basamakta kalıp onu bekledim. Bana yaklaşıncı gülümsedi ve elini uzattı. Bunu yaptığı sırada hâlâ benden birkaç basamak yukarıda olduğu için bir an basamakların bitimine kadar ona eşlik etmemi istediğini zannettim; tıpkı babamın merdivenlerin ağzında onu beklediği gibi. Fakat nihayetinde sadece kolunu omzuma attı ve son basamakları beraber indik. Sonra beni bıraktı ve antrenin öbür tarafındaki ayaklı şapka askısına doğru yürüdü. Bana bir şeyler söyleyebilmek için omzumu bırakmıştı.

“Pisicik, şu son günlerin senin için ne zor geçtiğini biliyorum. Dünyan başına yıkılmış gibi hissediyor olmalısın. Ama işte, benim için de zor, biliyorsun... Gene de benim yaptığımı yapmalısın. Tanrı’ya dua etmeye ve umutlu olmaya devam etmelisin. Umarım dua etmeyi unutmuyorsundur?”

“Unutmuyorum” dedim pek de umursamadan.

“Tatsız bir gerçek, ama” diye devam etti “böyle bir şehirde dahi, zaman zaman insanların kaçırıldığı oluyor. Doğrusunu söylemek gerekirse, bu gayet sık olan bir şey ve bazen, hatta pekâlâ çoğunlukla insanlar hiçbir zarar görmeden geri dönüyor. O yüzden sabırlı olmamız lazım. Pisicik, beni dinliyor musun?”

“Tabii ki dinliyorum” dedim. Çoktan arkamı dönmüş, kollarımı da tırabzandan sarkıtmıştım.

Biraz durduktan sonra annem “Hakkını vermemiz gerekiyor ki” dedi, “şehrin en iyi dedektifleri bu olayda görevlendirildi. Onlarla konuştum. Yakında bir çözüm bulunacağı hususunda çok iyimserler”.

“İyi de, bu ne kadar sürecek?” diye sordum, aksi bir tavırla.

“Umudumuzu kaybetmemeliyiz. Dedektiflere de güvenmeliyiz. Ve biraz zaman alabilir, ama sabırlı olmalıyız. Sonunda her şey yoluna girecek ve her şey tıpkı eskisi gibi olacak. Tanrı’ya dua etmeyi sürdürmeli ve umutlu olmalıyız. Pisicik, ne yapıyorsun sen? Duydun mu söylediklerimi?”

Hemen cevap vermedim; çünkü tırabzana tutunmuş haldeyken kaç basamak daha yukarı uzanabildiğimi anlamaya çalışıyordum. “İyi ama ya dedektifler çok meşgulse? Çözmeleri gereken bir sürü şey vardır. Cinayetler ve soygunlar. Her şeyi onlar yapamaz ki” diye söylendim.

Annemin bana doğru yaklaştığını duyabiliyordum. Ve benimle yeniden konuşmaya başladığında, sesine son derece dikkatli ve konuşmasını önceden hazırladığını ele veren bir ton yerleşmişti.

“Pisicik, dedektiflerin ‘çok meşgul’ olmaları diye bir şey kesinlikle mevzubahis değil. Şanghay’daki herkes, bu topluluktaki en mühim insanlar, Baba ile ilgili son derece büyük bir endişe duyuyorlar ve meselenin aydınlığa kavuşturulmasını istiyorlar. Yani, bak mesela Bay Forester

gibi beyefendiler. Ve Bay Carmichael. Hatta bizzat Konsolos Bey. Hepsinin, babanın en kısa zamanda sağ sağlim eve dönmesini şahsen mesele edindiklerini biliyorum. O yüzden Pisicik, dedektifler bütün gayretlerini bunun için sarf ediyorlar. Başka türlü mü mümkün değil. Ve şu anda da bununla uğraşıyorlar, şu dakikada bile. Soruşturmanın başına Müfettiş Kung'u getirdiklerinden haberin var mı? Evet, aynen öyle. Müfettiş Kung. Görüyorsun değil mi, umudumuzu kaybetmemiz için hiçbir sebep yok."

Bu konuşma muhakkak bir etki yaratmış olmalı ki ertesi günlerde çok da fazla meraklanmadığımı hatırlıyorum. Geceleri, korkularımın yeniden bastırdığı zamanlarda bile Şanghay dedektiflerinin bütün şehirde dolandıklarını, babamı kaçıranlara giderek yaklaştıklarını düşünerek uykuya daldım. Bazen, karanlıkta uzanırken, ertesi gün Akira'yla birlikte malzeme olarak kullanacağımız haylice teferruatlı olay örgülerini kurduktan sonra kendimi uykuya teslim ederdim.

Bu arada, bahsettiğim dönemde Akira ile benim bütün oyunlarımızın ille de babamla ilgili olduğunu söylememeliyim aslında; bazen geleneksel hikâyelerimizden birinin içinde kendimizi saatler boyunca unutabiliyorduk. Fakat arkadaşım ne zaman benim düşünceli olduğumu hissetse veya yaptığımız şeye kendimi veremediğimi görse, hemen "İhtiyar" diyordu, "haydi biz Baba Kurtarma oyunu oynar".

Babamla ilgili hikâyelerimizin, dediğim gibi, sayısız varyasyonu vardı, ama pekâlâ kısa denebilecek bir zamanda temel bir akış oturtmuştuk. Babam Uluslararası Yerleşim sınırları dışında bir evde alıkonmuştu. Onu kaçıranlar muazzam miktarda fidye peşinde olan bir çeteydi. Sonradan sabitlenecek olan pek çok küçük detay çabucak şekillenmişti. Mesela olay şu şekilde geliyordu: Çinli

nüfusun yaşadığı bölgedeki tüm korkunçluklara rağmen babamın alıkondduğu ev rahat ve temizdi. Aslında, bu özel antlaşmanın nasıl tesis edildiğini bile hâlâ hatırlıyorum. Oyunu denemekte olduğumuz ikinci veya üçüncü sefer olmalı, Akira ile ben efsanevi dedektif Müfettiş Kung rolünü sırayla devralıyorduk. Müfettişin yakışıklı hatlarını ve kusursuz bir zarafetle taşıdığı şapkasını gazetede ki resimlerinden gayet iyi tanıyorduk. Fantezimizin heyecanına kendimizi hayli kaptırdığımız bir esnada aniden hikâyemizde babam ortaya çıktı ve Akira onu benim oynamamı işaret etti.

“Sen sandalyede bağlı” dedi.

Kesintisiz akış içindeydik, ama o an ben durdum.

“Hayır” dedim, “babam bağlı filan değil. Nasıl hep bağlı tutulabilir ki?”

Bir hikâyeyi geliştirirken kendisine karşı çıkılmasından hiç hoşlanmayan Akira sabırsızca, babamın iskemleye bağlanmış olduğunu tekrar etti ve daha fazla oyalanmadan benim hemen bir ağacın dibinde o durumu canlandırmam gerektiğini söyledi. “Hayır!” diye bağırdım ve yürüyüp gittim. Ama gene de Akira’ların bahçesinden çıkmadım. Onların çimenlerinin başladığı (bizim ormanın bittiği) noktada dikilmiş karaağaca tırmanan bir kertenkeleyi izliyordum. Kısa bir süre sonra arkamda Akira’nın ayak seslerini duydum ve kendimi olabilecek en sert tartışmaya hazırladım. Fakat ona döndüğümde, beklemediğim bir şekilde arkadaşımın yüzünde son derece yatıştırıcı bir ifade gördüm. Biraz daha yaklaştı ve yumuşak bir sesle “Sen haklı. Baba bağlı değil. O çok konfor. Kaçıranlar evi konfor. Çok konfor” dedi.

Bundan sonra babamın rahatına, konforuna ve şahsi itibarına özen gösteren hep Akira oldu. Babamı kaçırıranlar ona sanki hizmetkârlarıymış gibi davranıyor, ne zaman istese ona yiyecek, içecek ve gazete getiriyorlardı.

Buna uygun olarak fidyecilerin karakterleri de yumuşadı; meğer onlar hiç öyle kötülük yapan adamlar değillermiş, sadece aileleri açlıktan kırılıyormuş. Böyle sert bir yöntem başvurmuş oldukları için pişmanlık içindeydiler; ama babama da izah ettikleri gibi çocuklarının açlıktan ölmelelerini seyretmeye tahammül edemiyorlardı. Yaptıkları şey yanlıştı, bunu biliyorlardı; fakat başka çareleri var mıydı? Bay Banks'in fakir Çinlilerin içinde bulunduğu zorluklarla ilgili ince görüşleri gayet iyi bilindiğinden, kendisi özellikle seçilmişti ve maruz bırakıldığı zorlukları da anlayabilecek nitelikte biriydi. Buna karşılık, daima benim canlandırdığım babam anlayışla iç çeker, ama hayatın zorlukları ne olursa olsun, suça müsamaha edilemeyeceği gibi şeyler söylerdi. Ayrıca, er ya da geç ama muhakkak gelen Müfettiş Kung adamlarıyla beraber fidyecileri tutuklar, sonra onlar hapse atılır, belki de idam edilirlerdi. Fidyeciler (temsili Akira'ya ait) bu sözlere şöyle karşılık veriyordu: Polis saklandıkları yeri bulduğunda zaten kendileri direnmeden teslim olacak, Bay Banks ailesine kavuşurken ona iyi dileklerini sunacaklardı. Fakat o zamana dek giriştikleri planın işe yaraması için bütün güçleriyle mücadele etmek zorundaydılar. Sonra babama akşam yemeğinde ne arzu ettiğini soracaklardı ve ben onun adına sevdiği yemekleri sipariş edecektim; fırında bonfile, tereyağlı yabani havuç ve haşlanmış mezzit daima bu siparişe dahil edilecekti. Dediğim gibi, bu türden lüks kalemlerde ısrarcı olma eğilimini gösteren, benden çok Akira'ydı ve pek çok küçük ama önemli detayı ilave eden de gene oydu. Mesela babamın odası nehri görüyordu; yattığı yatak fidyecilerin biri tarafından Palace Oteli'nden çalındığından, son derece rahattı. Akira ve ben, bütün o takiplerin, kavgaların, savaş alanına eş Çin mahallelerinde geçen silahlı çatışmaların ardından, oyunun konusu ve detayları ne olursa olsun, sonunda Jessfield Parkı'nda muhteşem bir törenle dedektif

unvanı (bazen kendimizi oynasak bile) almaya layık görüldük. Törende özel olarak inşa edilmiş bir sahne üzerine birbirimizin peşi sıra çıkıyor ve orada annem, babam ve Müfettiş Kung'la beraber bize alkış tutan dev kalabalığı selamlıyorduk. Bu bizim, daha önce de dediğim gibi, temel öykü akışımızdı ve ayrıca söylemek gerekirse, İngiltere'de çiseleyen yağmur altında, teyzemin evinin oralarda otlar arasında dolaşırken bomboş saatlerimi doldurduğum ve içimden Akira'nın repliklerini tekrarladığım hikâyenin hemen hemen aynısıydı.

Akira'ya Ling Tien'in şişesine ne olduğunu sorma cesaretini babamın ortadan kayboluşundan herhalde bir ay kadar sonra gösterebildim. Oyunumuza biraz ara vermiştik ve tepenin üstündeki çınar ağacının gölgesinde oturmuş Mei Li'nin iki çay kâsesinde getirdiği buzlu sularımızı içiyorduk. Neyse ki Akira hiçbir küskünlük işareti göstermedi.

"Etsuko şişeyi geri götür" dedi.

Ablası gerçekten de bu yardımı lütfetmişti, ama şimdi ne zaman Akira'yı bir şey yapmaya zorlasa, sırrını annesiyle babasına açık etmekle tehdit ediyordu. Buna rağmen Akira bu tezgâhı pek de öyle dert eder gibi görünmüyordu.

"Etsuko da odaya gir. O da ben gibi kötü. O söylemez."

"O halde hiç problem çıkmadı?" dedim.

"Hiç problem ihtiyar."

"O zaman Japonya'ya dönüp orada yaşaman gerekmiyor yani?"

"Japonya yok." Bana döndü ve gülümsedi. "Ben sonsuza kadar Şanghay kalacak." Sonra ciddi bir ifadeyle bakıp sordu: "Eğer baba bulunmadı. Sen İngiltere gider?"

Bu korkunç ihtimal bir sebepten hiç aklıma gelmemişti. Biraz düşündüm ve "Hayır. Baba'yı bulamasalar bile, biz sonsuza kadar burada yaşarız. Annem asla İngiltere'ye

dönmek istemez. Hem Mei Li de gitmek istemez. Çinli o" dedim.

Akira kâsenin içindeki buz kalıplarına bakarak kısa bir an düşündü. Sonra başını kaldırıp gözlerinin içi gülererek "İhtiyar" dedi, "biz burada yaşar beraber, hep!"

"Aynen öyle" dedim, "Sonsuza dek beraberce Şanghay'da yaşayacağız."

"İhtiyar! Hep!"

Şu an itibariyle son derece önemli olduğunu düşündüğüm ve babamın yok oluşunu takip eden haftalarda yaşanmış küçük bir hadise daha var. Aslında bu konudaki tavrım zamanla değişti; nitekim birkaç yıl öncesine dek, üstelik de şans eseri bir gelişme meseleyi bana yeniden hatırlatıncaya kadar da tamamen unutmuştum. Bu vesileyle, o gün tanık olduğum şeylerin yarattığı çok daha derin etkileri de kavrama imkânı buldum.

Mannering davasından hemen sonraydı. Şanghay'da geçirdiğim yılların arka planına dair araştırma yapıyordum. Bu araştırmadan daha önce bahsetmiştim galiba, British Museum'da hayli vakit geçirdiğimden. Sanırım bu çaba, en azından kısmen, bir çocuk olarak tümüyle anlama şansımın olmadığı birtakım güçlerin tabiatını bir yetişkin olarak kavramaya çalışma teşebbüsüydü. Ayrıca annem ve babamla ilgili meseleyi araştırmak için ihtiyaç duyacağım zemini hazırlamak niyetindeydim. Konu, Şanghay polisinin bütün gayretlerine rağmen çözülmeden kalmıştı. Bir de tabii, sözünü ettiğim araştırmaya çok da uzak olmayan bir gelecekte başlamak niyetindeydim. Aslında zamanımı alan bunca şey olmasaydı, şimdiye dek çoktan bu işlere girişmiştim bile.

Neyse, anlattığım gibi birkaç yıl önce, Çin'deki afyon ticareti, Morganbrook ve Byatt'ın iş ilişkileri ve o zamanın Şanghay'ındaki karışık siyasi durumla ilgili malzeme

toplamak için British Museum'da uzun saatler geçirdim. Ayrıca muhtelif zamanlarda Londra'da ulaşmamın mümkün olmadığı bazı bilgileri edinmek üzere Çin'e mektuplar gönderdim. Sonra bir gün, Şanghai'dan ayrılışımdan üç yıl sonrasına ait, sararmış bir *Kuzey Çin Günlük Haberleri* gazetesi kupürü geçti elime. Yazıştığım şahıs bana ithalat ve ihracat limanlarındaki ticaret mevzuatında yapılan değişikliklerin anlatıldığı bir makaleyi –şüphesiz benim isteğim üzerine– göndermişti; fakat benim dikkatimi asıl çeken, kesik sayfanın arkasında yer alan bir fotoğraftı.

O eski fotoğrafı çalışma masamın çekmecesinde teneke bir puro kutusunun içinde saklıyor ve zaman zaman çıkarıp dikkatle inceliyorum. Fotoğrafta yapraklarla dolu bir bulvarda, büyük bir arabanın önünde durmuş üç adam görülüyor. Üçü de Çinli. İki baştaki adamların her ikisi de Batılı tarzda takım elbiseler giymişler: Kolalı yakalar, İngiliz tipi şapkalar ve bastonlar. Ortada duran tombul adam ise geleneksel Çinli kıyafeti içinde: Koyu renk bir uzun ceket, kep ve atkuyruğu yapılmış saç. O zamanlara ait pek çok gazete fotoğrafında olduğu gibi mizansenli, biraz fazla yapmacık bir havası var ve yazıştığım şahsın makası sol taraftan resmin hemen hemen çeyreğini kesmiş görünüyor. Ve fakat ilk gördüğüm andan itibaren resim (tam olarak söylemek gerekirse, merkezdeki koyu kıyafetli figür) fevkalade ilgimi çekti.

Çekmecedeki puro kutusunda, fotoğrafın yanında, yazışma yaptığım şahsın başka bazı sorulara bir ay kadar sonra vermiş olduğu cevapları içeren mektubunu da saklıyorum. Mektupta, ortadaki kepli ve uzun ceketli tombul adamın Wang Ku olduğundan söz ediliyordu. Bu adam, fotoğrafın çekildiği zamanlar Hunan Eyaleti'nde emrindeki yaklaşık üç yüz kişilik karman çorman orduyla yönetimi ele geçirmiş bir komutanmış. O cinsten pek çok adama olduğu gibi, Çang Kay-Şek'in yükselişini takiben gücünü önemli

ölçüde kaybetmişti, ama rivayete bakılırsa hâlâ sağ ve sağlıklı iyi durumdaydı, Nanking civarında bir yerlerde gayet rahat olduğu söylenebilecek bir hayat sürüyordu. Mektubu yazan şahıs özel olarak yönelttiğim soruya cevaben, Wang Ku'nun Morganbrook ve Byatt ile bilinen herhangi bir münasebetinin olup olmadığı hususunda kesin bilgiye sahip değildi. Şahsi fikrine göre, "anılan şirketle asla alışverişte bulunmadığını varsaymak için herhangi bir sebep yok"tu. Mektubun sahibinin işaret ettiği üzere, o günlerde Yangtze Nehri boyunca ve Hunan Eyaleti'nin içinden geçmek durumunda olan herhangi bir afyon nakliyatı –ve hatta diğer aranan, istenen mallar– o bölgeye kan kusturan haydutların veya korsanların saldırısına karşı korumasızdı. Sadece malların geçtiği bölgeleri ele geçirmiş olan komutanlar etkili bir koruma sağlayabiliyordu ve Byatt şirketi de, muhtemelen bu türden adamların dostluğunu kazanma yoluna gitmişti. Wang Ku, çocukluğumun geçtiği dönemde elinde bulundurduğu güçle Şanghay'da son derece aranan bir müttefik addediliyordu. Yazıştığım şahıs daha kesin bilgiler sunamadığı için özür dileyerek mektubunu noktalıyordu.

Dediğim gibi, resmi aldıktan ancak beş veya altı hafta kadar sonra, söz konusu şahsa bilgi edinmek üzere müracaat ettim. Bu gecikmenin sebebiyse, sinir bozucu, ama resimdeki tombul adamı geçmişte bir şekilde, bir yerlerde gördüğümden emin olduğum halde, bunun nerede, nasıl, hangi sebeple gerçekleştiğini bir türlü hatırlamayışımı. Bu adam benim için bir tür utançla veya tatsız bir sahneyle ilişkiliydi; ancak hafızam bunun ötesinde bir şeye ışık tutmuyordu. Sonra bir gün, beklenmedik bir biçimde, sabah Kensington Çarşı Caddesi'nde taksi bulmak için yürürken, birden her şey aydınlandı.

Tombul adam evimize ilk geldiğinde ona pek dikkat etmemiştim. Babamın ortadan kayboluşundan iki veya üç haf-

ta sonraydı ve eve çok sayıda tanımadığım insan gelip gidiyordu: Polis memurları, Britanya Konsolosluğu'ndan adamlar, Byatt'tan adamlar, eve gelip annemin yüzünü görür görmez elemli bir feryatla kollarını açan kadınlar. Son andığım şeyle ilgili olarak, annemin o kadınları her zaman itidalli bir gülümsemeyle karşıladığını, kendisine sarılmak üzere olan hanıma yaklaşıp kucaklaşmayı önlediğini ve kendinden emin ses tonuyla, mesela "Agnes, ne iyi ettin" gibi bir şey söylediğini hatırlıyorum. Sonra misafirin elinden (muhtemelen anneme uzanmış olarak kala-kalmış) tutar ve o kişiyi salona alırdı.

Her neyse, dediğim gibi tombul Çinli adamın eve gelişi benim için ilgi çekici bir şey değildi. Oyun odasının camından bakıp, motorlu bir arabadan inişini seyrettiğimi hatırlıyorum. O günkü kılık-kıyafeti sanırım, gazeteye basılmış resmindeki gibiydi: Koyu renk uzun ceket, kep, atkuyruğu saç. Araba dev gibi ve fiyakalı bir şeydi; adama, şoförün yanı sıra iki kişi daha refakat ediyordu; ama bu bile çok etkileyici gelmiyordu bana; babamın kayboluşunu takip eden o günlerde eve çok sayıda mühim ziyaretçi gelip gitmişti. Yalnız, beni bir sebeple bir şekilde şaşırtan şey, bir veya iki saattir bizde olan Philip Amca'nın tombul adamı karşılamak üzere koşturması olmuştu. Son derece coşkulu bir şekilde selamlaştılar (yakın dostlarmış gibi) ve ardından Philip Amca ziyaretçiyi içeri aldı.

Bundan sonraki kısa zaman diliminde neyle meşgul olduğumu hatırlamıyorum. Aşağıdaki bağrıışmayı ilk duyduğumda, ziyaretçinin hâlâ bizde olmasına şaşırmıştım galiba. Oyun odasının penceresine koşunca, fayton yolundaki motorlu arabayı ve içindeki üç hizmetkârın bir hadise olduğunu duyarak arabadan alelacele ve yüzlerinde dehşet ifadesiyle çıktıklarını gördüm. Sonra tombul adam sakın sakın arabaya doğru yürüdü, adamlarına endişelenmemelerini işaret etti. Şoför tombul adama kapıyı açtı

ve adam arabanın içine girmek üzereyken, resme annem dahil oldu. Aslında beni pencereye koşturan şey de annemin sesiydi. Sesinin, bana veya hizmetçilerimizden birine kızdığı zamanki tonunda olmadığına kendimi ikna etmek için çabaladım, ama annemin görüntüsü belirince ve sarf ettiği her kelime artık açıkça duyulur hale gelince, çabam boşa çıktı. Kontrolünü kaybetmiş gibiydi; benim daha evvel hiç görmediğim, fakat babamın ortadan kayboluşuyla kabul etmem gereken bir durum olduğunu anladığım bir şey.

Tombul adama bağıırıyordu; Philip Amca ise yanında durmuş, onu sakinleştirmeye çalışıyordu. Annem tombul adama kendi ırkına karşı çalışan bir hain olduğunu, şeytanın yoldaşı olduğunu, böyle bir yardımı asla istemediğini, bu eve bir daha gelmeye kalkarsa onun suratına tıpkı pis bir hayvana tükürür gibi tüküreceğini söylüyordu.

Tombul adam bunları son derece sakin karşıladı. Adamlarına arabaya binmelerini işaret etti ve şoför arabayı yola doğru döndürürken penceresinden gülümseyerek ve sanki annem kendisine çok zarif bir şekilde veda etmiş de, bunu şükranla karşılıyormuş gibi baktı. Araba gözden kaybolduktan sonra, Philip Amca annemi içeri girmeye razı etmeye çalıştı.

Antreye girdiklerinde annem sessizdi artık. Ama Philip Amca'nın "Anlamıyor musun, mümkün olan her yolu denemek mecburiyetindeyiz" dediğini duyuyordum. Adımları salona doğru annemin adımlarını takip etti, kapı kapandı ve başka bir şey duymadım.

Annemin o şekilde davrandığını görmek elbette benim için düşündürücü ve üzücüydü. Fakat haftalar boyu duygularını sıkıca dizginledikten sonra ziyaretçisine bağıırıp çağırarak rahatlamış olması, benim de benzer bir tecrübeden geçmeme yol açtı. Annemin o şekilde patlamasına tanık olmak, en az iki üç hafta sonra benim de nihayet

başımıza gelenlerin gerçek yüzünü anlamamı sağladı ve bu farkındalık inanılmaz bir rahatlama duygusunu beraberinde getirdi.

Yalnız, bu arada o gün gördüğüm tombul Çinli adamın gazetedeki fotoğrafta yer alan ve Wang Ku diye bilinen komutan olup olmadığını ispatlayamadığımı kabul etmeliyim. Bütün söyleyebileceğim, resmi ilk gördüğüm andan itibaren o yüzü (uzun ceket, kep veya atkuyruğu değildi mesele, ki bunlar herhangi bir Çinli erkekte rastlanabilecek şeylerdi zaten; mesele o simaydı) babamın ortadan kayboluşunun hemen ardından görmüş olabileceğimi düşündüğüm. Ve zihnimde o günkü hadiseyi canlandırdıkça, fotoğrafta gördüğüm adamın o gün evimize gelen adam olduğuna daha da ikna oldum. Tahmin ediyorum, keşfettiğim bu husus, annemle babamın halen nerede oldukları konusuna ışık tutacak en önemli şeydi ve yakın gelecekte girişeceğim araştırmaların merkezine oturacaktı hiç şüphesiz.

Dokuzuncu Bölüm

Az önce naklettiğim hadiseyle ilgili burada anlatıp anlatmamak konusunda kararsız kaldığım, bir ağırlığı olup olmadığından emin olamadığım bir yön daha var. Bu konu, Philip Amca'nın o gün evin önünde annemi yatıştırmaya uğraşırkenki hali ve tavrıyla ilgili. Annemle eve girdikleri sırada "Anlamıyor musun, mümkün olan her yolu denemek mecburiyetindeyiz" derken, sesindeki tını. Tam olarak parmağımın gösterebileceğim, açık bir şey kesinlikle yoktu; ama belki de bir çocuk bu türden bulanık şeylere karşı daha hassas olabiliyor. Her neyse, bence o gün Philip Amca'da kesinlikle bir tuhaflık vardı. Sebebini bilmiyorum, ama o gün, o hadisede Philip Amca'nın "bizim tarafımız"da olmadığı, tombul Çinli adamla arasındaki muhabbetin bizimle olan muhabbetinden çok daha yakın olduğu ve hatta araba hareket ederken Philip Amca ile tombul Çinli adamın gözleriyle (bu kısmın hayal ürünü olması fazlasıyla muhtemel) birbirlerine işaret verdikleri izlenimine kapılmıştım. Dediğim gibi, bu izlenimleri destekleyecek herhangi bir şeye işaret etmem mümkün değil ve bütün bunların sonunda, sadece Philip Amca'yla aramızda olanların ışığında oluşmuş bazı kanaatleri yansıtıyor da olabilirim.

Bugün bile Philip Amca'yla ilişkimizin sonlanma biçimini hatırladıkça ıstırap çekiyorum. Daha önce açıkça ifade ettiğim gibi, Philip Amca yıllar içinde gözümde öyle bir idol haline gelmişti ki babamın kaybolduğu o ilk günlerde, yerini nasıl olsa onun alacağı düşüncesiyle duruma endişelenmeyi yersiz bulur olmuştum. Tabii ki sonunda bu fikir inandırıcılığını yitirecekti; ancak demem o ki, Philip Amca benim için özel biriydi ve bu yüzden herhalde o gün kalkanlarımı indirmiş ve peşinden gitmiştim.

“Kalkanlarımı indirmek” diyorum; çünkü o son güne kadar, bir süredir artan bir endişeyle anneme göz kulak olmaya çalışıyordum. Yalnız kalmak istediğinde bile bulunduğu odayı gözetliyor, fidyecilerin girebileceği kapı ve pencerelere dikkat kesiliyordum. Geceleri yatağıma uzanıp, onun evdeki hareketlerini dinliyordum ve silahımı (Akira'nın verdiği, ucu sivriltilmiş bir sopa) hep elimin altında bulunduruyordum.

Ancak bunu uzun uzadıya düşündüğümde, aslında korkularımın doğru çıkacağına kalben inanmıyordum. Ucu sivriltilmiş bir sopanın adam kaçırان suçlulara karşı yeterince caydırıcı bir silah olduğuna inanmamsa (merdivenlerimizden yukarı tırmanan düzinelerle adamı elimdeki sopayla teker teker yere yıktığımı hayal ederek uykuya dalıyordum) korkularımın beni ne tür bir gerçek dışılığa sürüklediğini teyit eder nitelikteydi.

Bu bir tarafa, annemin emniyeti için çok endişelendiğim ve diğer yetişkinlerin annemi korumak için hiçbir önlem almamasına hayret ettiğim şüphesizdi. O dönem annemin gözümün önünden kaybolmasından hiç hoşlanmıyordum ve dediğim gibi, eğer söz konusu olan Philip Amca olmasaydı, o gün asla ama asla kalkanları indirmezdim.

Güneşli, rüzgârlı bir sabahtı. Oyun odasının penceresinden, fayton yolunun üzerine yağın yaprakları seyrettiği-

mi hatırlıyorum. Philip Amca kahvaltıdan hemen sonra gelmişti; o zamandan beri aşağıda annemle beraberdi. O yanındayken anneme kötü bir şey olmayacağına inandığım için bir süreliğine dinlenmeye çekilmiştim.

Öğleye doğru, Philip Amca'nın beni çağırdığını duydum. Sahanlığa çıkıp da korkuluktan aşağı bakınca, annemle Philip Amca'yı yukarı, bana bakarlarken buldum. Haftalardır ilk kez onlara dair neşeli bir şeyin varlığını hissettim, sanki az önce beraber bir şakaya gülmüşler gibi. Sokak kapısı aralıktı ve antreye uzun bir günışığı huzmesi vurmuştu. Philip Amca şöyle dedi:

"Baksana Pisicik, sen hani hep akordeon istiyorum diyorsun ya, sana bir akordeon hediye etmek isterim. Dün Hankous Caddesi'nde bir vitrinde mükemmel bir Fransız modeline rastladım. Dükkânın malın değerinden haberi yok. İkimiz gidelim bir bakalım diyordum. Eğer beğenirsen, alalım onu. Nasıl, iyi plan değil mi?"

Bu sözler, merdiven başından müthiş bir hızla aşağı inmemi sağladı. Son dört basamaktan atladım ve kuş taklidi yaparak, kollarım iki yana açık, iki yetişkinin etrafında dört kez döndüm. Ben öyle yapınca annemin güldüğünü gördüm; onu uzun zamandır gülerken görmemişim. Aslında belki de tam da bu atmosfer, her şeyin daha önce olduğu haline dönmeye başladığı duygusu "kalkanlarımı indirmemde" önemli bir rol oynadı. Philip Amca'ya ne zaman gidebileceğimizi sorduğumda omzunu silkip "Şimdi olabilir aslında" dedi. "Eğer gecikirsek bir başkası fark edebilir. Hatta belki biz böyle konuşurken birisi akordeonu satın alıyor olabilir."

Ben kapıya doğru koşturunca annem yine güldü. Sonra doğru düzgün pabuçlar giymemi ve ceket almamı söyledi. Ceket konusunda itiraz edecektim; ama yetişkinler sırf akordeonla ilgili fikirlerini değil, o an içinde bulunduğumuz ve tadını çıkardığımız neşeli havayı da değiştirirler korkusuyla vazgeçtim.

Philip Amca'yla beraber yola koyulurken, her zaman ki gibi bahçeden anneme el salladım. Birkaç adım atmıştık ki, bizi bekleyen faytona doğru koştururken Philip Amca omzumdan yakaladı ve "Bak! Annene el salla!" dedi, az evvel bunu yapmış olmama rağmen. O sıra aklıma hiçbir şey gelmedi, söyleneni yaptım ve dönerek kapının önünde dimdik durmakta olan zarif anneme bir kez daha el salladım.

Yolun büyük bir kısmında, annemle şehir merkezine gittiğimiz rotayı takip ettik. Philip Amca yol boyunca sessizdi, ki bu beni biraz şaşırttı. Gene de daha evvel onunla beraber faytonla bir yere gitmediğim için, demek ki onun fayton âdeti böyle diye düşündüm. Önünden geçtiğimiz şeylere ne zaman işaret etsem neşeli bir şekilde cevap veriyordu ama hemen ardından dönüp dışarıdaki manzaraya sessizce bakmaya devam ediyordu. Yapraklarla kaplanmış bulvarlar bir süre sonra dar, kalabalık caddelere dönüştü ve arabamız önümüze çıkan bisiklet taktilere ve yayalara bağırmaya başladı. Nanking Yolu'ndaki küçük antikacıları geçtik. Kwangse Yolu'nun köşesindeki oyuncakçı dükkânının vitrinini görebilmek için boyunu zürafa gibi uzattığımı hatırlıyorum. Sebze pazarına yaklaşırken çürük zerzevat kokusuna karşı kendimi hazırlıyordum ki Philip Amca faytoncunun durması için bastonunu hafifçe vurdu.

"Buradan artık yayan gideriz" dedi bana. "Kestirme bir yol biliyorum, çok daha çabuk olur."

Çok mantıklıydı. Tecrübeyle biliyordum, Nanking Yolu'nda insan trafiği o kadar yoğunlu ki, bazen faytonların veya motorlu arabaların beş, hatta on dakika bir noktada çakılıp kaldıkları olurdu. O yüzden hiç tartışmadan, faytondan inmeme yardım etmesine izin verdim. Ama işte tam o an, hatırlıyorum, bir şeylerin ters gittiğine dair o önsezi belirdi içimde. Belki beni aşağı indirirken Philip

Amca'nın dokunuşundaki bir şey, belki de tavrında başka bir şey. Ama sonra gülümsedi ve kalabalığın gürültüsü yüzünden yakalayamadığım bir yorum yaptı. Yanımızdaki bir ara sokağa işaret etti ve şenlikli insan seli içinde kendimize yol açarken, arkasından ayrılmadım. Parlak gün ışığından gölgeye geçtik, aniden durdu ve bana döndü; tam orada, itişen kalabalığın ortasında. Elini omzuma koyarak şunu sordu:

"Christopher, şu anda nerede olduğumuzu biliyor musun? Bir tahminde bulunabilir misin?"

Etrafıma baktım. Sebze tezgâhlarını sıkıştıran insanların altından geçtiği taş bir kemeri göstererek cevap verdim: "Evet. Şuradan aşağısı Kiukiang Yolu."

"Ah, o halde nerede olduğumuzu çok iyi biliyorsun." Garip bir şekilde güldü. "Buraları gayet iyi biliyorsun sen..."

Başımı sallayıp bekledim; bir felaketin meydana gelmek üzere olduğuna dair içimden, çok derinden yükselmekte olan duyguyla. Belki Philip Amca başka bir söyleyecekti (belki bu geziyi bambaşka bir şekilde planlamıştı), ama o an, her bir yönden itilip dururken, sanırım yüzümü görüp oyunun sonuna geldiğini anladı. Yüzünde korkunç bir tereddüt ve endişe, sonsuz gürültünün içinden neredeyse duyulamayacak şekilde, "Aferin sana" dedi.

Omzumu yeniden kavradı ve bakışlarını etrafında gezdirdi. Sonra, benim çoktan beklemekte olduğum hükümü tebliğ eder gibi, "Aferin sana" dedi, bu defa daha yüksek sesle; sesi titriyordu. "Senin canının yanmasını istemedim. Anladın mı beni? Senin zarar görmeni istemedim!"

Ve aniden döndü, kalabalığın arasında kayboldu. Peşinden gitmek için gönülsüz bir gayret sarf ettimse de, bir anlığına insanların arasında beyaz ceketini görür gibi oldum ancak; sonra kemerin altından geçerek görüş alanımdan çıktı.

Birkaç dakika orada, kalabalığın arasında demin olanların mantığını kavramaktan çekinerek öylece durdum, sonra aniden, geldiğimiz yöne doğru hareket etmeye başladım, faytondan indiğimiz caddeye doğru. Bütün nezaket kurallarını bir tarafa bırakarak kalabalığı yarmaya giriştim. Kâh sertçe iterek, kâh aralardan zorla geçerek kendime yol açarken kimileri bana gülüyor, kimi insanlarsa öfkeli bir şekilde bağırıyordu. Caddeye geldiğimde faytonun oradan ayrılmış olduğunu gördüm. Kafam karmakarışık bir halde, birkaç dakika caddenin ortasında dikilip eve dönüş yolumun haritasını kafamda çıkarmaya çalıştım. Ve sonra da mümkün olduğunca hızlı bir şekilde koşmaya başladım.

Kiukiang Yolu'ndan aşağı, Yunnan Yolu'nun sert taşlarından koştum, Nanking Yolu'nda başka kalabalıkları geçerek. Sonunda Bubbling Well Yolu'na ulaşabildiğimde nefesim kesilmişti, ama hiç olmazsa önümde nispeten insansız, uzun, dümdüz bir yol olduğu için cesaretimi topladım.

Belki korkularımın fazla şahsi tabiatından –veya belki de içimde son derece sarsıcı bir değişiklik gerçekleşmekte olduğundan– bir kere bile herhangi bir yetişkinden yardım istemeye kalkmadım veya geçen faytonlara veya motorlu arabalara el kaldırmadım. O uzun yolun başından koşmaya başladım ve kısa sürede feci şekilde nefes nefese kalmama rağmen, hareketimin şok edici görüldüğünü bilmeme rağmen, sıcaklığın ve yorgunluğun beni ara ara yürüme temposuna düşürmesine rağmen, sanırım bir kere bile durmadım. Sonra Amerikan Konsolosu'nun ikametgâhının oradan ve Robertsonların evinin yanından geçtim. Bubbling Well Yolu'ndan bizim yolumuza döndüm ve ikinci sapak beni bahçe kapımıza götürdü.

Bahçeye doğru döndüğümde –bana bariz şekilde bunu anlatan hiçbir şey olmasa da– geç kaldığımı, bir şeylerin

çok önce olup bittiğini anladım. Ön kapı kilitliydi. Arka kapıya koştum, açıldı; evin içinde koşturdum. Bir sebepten annemin değil Mei Li'nin ismini haykırdım; belki o an annemi çağırmanın sonuçlarını kavramayı istemiyordum.

Ev boş görünüyordu. Giriş holünde hayretten öylece kalakalmıştım ki bir kıkırdama sesi duydum. Kütüphaneden geliyordu ve dönüp oraya yöneldiğimde yarı açık kapıdan Mei Li'nin çalışma masamda oturduğunu gördüm. Dimdik oturmuştu ve kapıda beni görünce sanki gizli bir şakaya gülüyormuş da gülüşünü bastırmaya çalışıyormuş gibi tekrar bir kıkırdama sesi çıkardı. Sonra anladım ki Mei Li ağlıyordu ve biliyordum, tıpkı eve yaptığım o canımı çıkaran koşu boyunca bildiğim gibi biliyordum; annem yoktu artık. Ve içimde Mei Li'ye karşı buz gibi bir öfke doğdu; bunca yıldır üzerimde yarattığı öfke ve saygıya rağmen, Mei Li aslında sadece kötü bir taklit, yıkılmakta olan dünyamda en küçük şeyi dahi kontrol edemeyen biri, kendisini yalan sebeplerle gözüme olduğundan büyük göstermeyi başarmış aciz, küçük bir kadındı; muazzam güçler çarpışarak birbiriyle mücadeleye girdiğinde hiçbir işe yaramamıştı. Orada, kapının ağzında durdum ve ona iğrenerek baktım.

Artık geç oldu (o son cümleyi tamamladığımdan beri en az bir saat geçmiş olmalı); fakat ben hâlâ masamın başındayım. Kimileri yıllardır aklımın köşesine uğramamış olan bu hatıraları tekrar tekrar düşünüyorum. Fakat bir taraftan geleceğe de bakıyorum, sonunda Şanghay'a döneceğim günü ve Akira'yla beraber yapacağımız bütün o şeyleri gözümün önüne getiriyorum. Tabii şehir fazlasıyla değişmiş olacaktır. Ama biliyorum ki Akira beni gezdirmekten ve şehrin gizli noktalarına dair engin bilgisini biraz da gösteriş yaparak benimle paylaşmaktan çok büyük zevk alacaktır. Nerede güzel yemek yenir, nerede içilir, neresi

yürüyüş yapmak için doğru yerdir; gecenin geç saatlerine kadar oturup konuşacağımız ve son görüşmemizden bu yana neler olup bittiğini birbirimize anlatacağımız, yani zor bir günün sonunda gideceğimiz en iyi yerleri biliyor olacaktır Akira.

Şimdi gidip biraz uyuyayım. Yarın sabah yapılacak çok iş var ve tabii, bugün o otobüsün üst katında Sarah'yla Londra gezisi yaparken kaybettiğim zamanı da telafi etmem gerekiyor.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Londra, 12 Nisan 1937

Onuncu Bölüm

Dün küçük Jennifer'ın Bayan Givens'la alışverişten dönüş saatinde çalışma odamın içi haylice kararmıştı. Teyzemin ölümünden sonra bana kalan mirasla alınan bu dik, dar ev, makul bir nüfuzla meydanı görmesine rağmen, muadillerinden daha az güneş alıyor. Çalışma odasından onu seyrettim; taksiden alışveriş torbalarını alıp merdivenlerin kenarına koyarken, Bayan Givens taksi ücretini denkleştirmek için cüzdanıyla uğraşıyordu. Nihayet içeri girdiklerinde münakaşa ettiklerini duydum ve sahanlıktan "Hoş geldiniz" diye bağırdım ama aşağı inmemeye karar verdim. Münakaşa sebebi önemsiz bir şeydi (alışverişte aldıkları veya almadıkları bir şeyler) ama o sıra, sabah aldığım mektup münasebetiyle –ve o mektubun beni fikren götürdüğü sonuçlar itibariyle– son derece heyecanlıydım ve muzaffer ruh halimin değişmesini istemiyordum.

Aşağı indiğimde münakaşa çoktan sona ermişti ve Jennifer'ı salonda, gözleri körebe oynar gibi bağlı, kollarını ileri doğru uzatmış dolaşırken buldum.

"Merhaba Jenny" dedim, sanki onu her zamanki haliyle görmüş gibi. "Yeni sömestr için lazım olan her şeyi aldın mı bakalım?"

Camlı dolabın oralara tehlikeli bir şekilde yaklaşıyor-

du, ama ikaz etme duygusuna direndim. Tam zamanında durdu, elleriyle yokladı ve kıkırdadı.

“Ah, Christopher Amca! Neden söylemedin?”

“Söylemek mi? Neyi?”

“Kör oldum! Görmüyor musun? Körüm ben! Bak!”

“Ah, evet. Demek öyle.”

Onu mobilyaları yoklar vaziyette bırakıp Bayan Givens’ın alışveriş torbalarını boşalttığı mutfığa geçtim. Beni nazikçe selamladı; ama masada bıraktığım tabağımdaki öğle yemeği artıklarına hızlıca bir bakış atmayı da ihmal etmedi. Hizmetçimiz Polly ayrıldığından beri, yani bir haftadır, Bayan Givens bu türden işlerin geçici olarak “onun tarafından” yapılmasını istememiz ihtimalini düşünüp dertleniyordu.

“Bayan Givens,” dedim, “sizinle konuşmam gereken bir şey var”. Sonra odaya bir göz atıp sesimi alçalttım: “Jennifer’ı ilgilendiren mühim bir şey hakkında.”

“Tabii ki Bay Banks.”

“Bayan Givens, acaba limonluğa geçmemiz mümkün mü? Dediğim gibi, mühim bir konu bu.”

Fakat tam o anda salondan bir şangırtı duyuldu. Bayan Givens önümden hışımla geçip kapının önünde bağırdı:

“Jennifer, keser misin şunu! Sana söylemiştim böyle olacağını!”

“Ama ben körüm” cevabı geldi. “Ne yapayım yani?”

Ona bir şeyler söylemekte olduğumu hatırlayan Bayan Givens’ın kafası iki ayrı yerdeydi sanki. Geri geldi ve sessizce “Özür dilerim Bay Banks, ne diyordunuz?” diye sordu.

“Doğrusunu isterseniz Bayan Givens, galiba bu akşam Jennifer yattıktan sonra konuşsak çok daha iyi olacak.”

“Nasıl isterseniz. O halde Jennifer yattıktan sonra yanınıza geleyim.”

Bayan Givens'in onunla konuşmak istediğim şeye dair herhangi bir önsezisi var idiyse de, o sırada bunu hiç belli etmedi. Salondaki mücadeleye girişmek üzere, hiçbir şeyi açık etmeyen tebessümlerinden birini sunup çıktı.

Jennifer'in bahsini ilk duyduğum günden bugüne hemen hemen üç yıl geçti. Epeydir görmediğim okul arkadaşım Osbourne tarafından bir akşam yemeği toplantısına davetliydim. O sıralar hâlâ Gloucester Yolu'nda oturuyordu ve o akşam ilk kez orada tanıştığım genç hanım ise şimdiki eşi olacaktı. O akşamın davetlileri arasında tanınmış hayırseverlerden birinin dul eşi Lady Beaton da vardı. Belki misafirlerden kimseyi tanımadığım için (gecenin büyük kısmını hakkında hiçbir şey bilmediğim insanlar hakkında şakalar yaparak geçirmişlerdi) neredeyse yalnızca Lady Beaton'la konuştum ve hatta ona yük olmaktan rahatsızlık duydum. Her neyse, çorba servisinden hemen sonraydı; bana öksüzlere yardım amaçlı olarak çalışan bir hayır kurumunun saymanı olarak çalıştığından ve karşısına çıkan üzücü bir olaydan bahsetti. İki yıl önce, karı-koca bir çift Cornwall'da bir deniz kazasında boğulmuş, çiftin tek çocuğu, şu anda on yaşında olan kızları ise Kanada'da büyükannesinin yanına gönderilmişti. Bu yaşlı kadının sağlığı yerinde olmadığı gibi ne dışarı çıkabiliyor ne de ziyaretçi kabul ediyordu.

"Geçen ay Toronto'ya gittiğimde" dedi Lady Beaton, "Onları kendim görmek istedim. Zavallı küçük pek mutsuzdu, İngiltere'yi nasıl özleyiyor. Yaşlı kadıncağız ise kendine bakamıyor ki küçük bir kıza nasıl baksın."

"Sizin teşkilatınız kıza yardım edemez mi?"

"Elimden geleni yapacağım, ama o kadar çok vakamız var ki... Ve açık konuşmak gerekirse, bu kız öncelikli de değil. Neticede başını sokabileceği bir yer var ve anne babasından kalanla da ihtiyaçları makul ölçüde karşılan-

biliyor. Bu tür işlerde konuyu fazla şahsi hale getirmemek çok önemli. Fakat kızcağızla tanışınca ister istemez meseleye dahil oluyor insan. Çok özel bir tarafı var, rastlanmadık bir şey, çocukcağının fena halde mutsuz olduğunu gördüğünüz halde.”

Yemeğe devam ettiğimiz müddetçe bana Jennifer hakkında başka şeyler de anlatmıştır herhalde. Nazıkçe dinlediğimi ve pek az konuştuğumu hatırlıyorum. Epey sonra, holde, misafirler yavaş yavaş dağılırken ve Osbourne biraz daha kalmamız için hepimize ricada bulunurken Lady Beaton’ı bir kenara çektim.

“Umarım bunun münasebetsizlik olduğunu düşünmezsiniz” dedim. “Hani şu kız vardı ya, bana bu gece bahsettiğiniz. Şu Jennifer. Bir şekilde yardımcı olmak istiyorum. Esasında Lady Beaton, onu pekâlâ yanıma alabilirim ben.”

Belki de kendisine haksızlık ediyordum; ama ilk tepkisi şüphe dolu bir bakışla irkilmek oldu. En azından bana öyle göründü. Sonunda “Çok iyisiniz Bay Banks. Bu konuda sizinle temasa geçeceğim” dedi.

“Ben gayet ciddiym Lady Beaton. Yakın bir zamanda şahsıma intikal eden bir miras var, dolayısıyla ona rahatlıkla bakabilirim.”

“Eminim öyledir, Bay Banks. Bakın, bunu daha geniş bir zamanda görüşelim” dedi ve diğer davetlilerin coşkulu vedalaşmalarına iştirak etmek için döndü.

Gerçekten de bir haftadan kısa bir süre içinde benimle temasa geçti. Muhtemelen karakterimle ilgili bir soruşturma yaptı; belki konuyu etraflıca düşünme zamanı buldu, ama her halükârda tavrı bir hayli değişmişti. Cafe Royal’deki öğle yemeğinde ve onun ardından gelen buluşmalarımızda bana son derece sıcak davrandı ve Osbourne’un dairesindeki yemekten sadece dört ay sonra Jennifer usulüne uygun bir şekilde yeni evine taşınmış oldu.

Jennifer'a refakat eden Bayan Hunter adındaki hemşire bizimle bir hafta kaldıktan sonra ayrılırken kızı yanğından neşeyle öpmüş ve büyükannesine mektup yazmayı unutmamasını söylemişti. Jennifer ona sunmuş olduğum üç ayrı yatak odasını dikkatlice gözden geçirmiş ve sonunda en küçüğünde karar kılmıştı. Çünkü söylediğine göre, duvar boyunca uzanan çıkıntı "koleksiyonu" için harika bir yer olacaktı. Pek yakında öğreneceğim üzere, bu koleksiyon dikkatle seçilmiş deniz kabukları, ağaç tohumları, kuru yapraklar, çakıl taşları ve yıllar içinde topladığı birkaç başka parçadan müteşekkildi. Bu nesneleri rafa güzelce yerleştirip, beni onları incelemek üzere çağırırdı.

"Her birine bir isim verdim," diye izah etti. "Biliyorum, bu biraz sersemce bir şey, ama onları çok seviyorum. Bir gün, Christopher Amca, çok meşgul olmadığımında, sana hepsini birer birer anlatırım. Lütfen Polly'ye söyler misin, bunları temizlerken biraz daha dikkatli olsun."

Lady Beaton, bana yardımcı olmak üzere dadı mülakatlarına katıldı; ama görüşmeleri yan odadan dinleyen Jennifer, alınan kararda hepimizden etkili oldu. Her aday gittikten sonra, son kararı vermek üzere ortaya çıkıyordu. "Tam anlamıyla korkunç biri" olarak niteledi kadının birini. "Son görev yaptığı çocuğun zatürreeden ölmesi tabii ki saçmalık. Zehirledi çocuğu" dedi bir diğeri hakkında. Bir başkası içinse "Hiçbir şekilde olmaz. Fazla sinirli" yorumunda bulundu.

Bayan Givens, mülakatı esnasında bende sıkıcı ve gayet soğuk bir insan intibai bırakmıştı ama bir sebeple Jennifer'ın onayını hemen alan o olmuştu ve söylemek zorundayım, o günden bu yana geçen iki buçuk yılda Jennifer'ın ona olan inancının hakkını ziyadesiyle verdi.

Jennifer'ı tanıştırdığım hemen herkes, öylesi bir trajediyi tecrübe etmiş birisi olarak Jennifer'ın nasıl da kendine ve duygularına hâkim görüldüğü hakkında yorumda

bulunuyordu. Hakikaten de son derece kendinden emin bir hali, özellikle de onun yaşında pek çok başka kızı ağlatabilecek engelleri bir şekilde hafifletme kabiliyeti vardı. Sandık olayına verdiği tepki buna güzel bir örnek.

Eve geldikten sonraki birkaç hafta boyunca, Kanada'dan deniz yoluyla gelecek olan sandığıyla ilgili defalarca konuşmuştu. Mesela birinin ona hediye ettiği ve sandıkla birlikte gelecek olan ahşap atlıkarıncayı teferruatlı bir şekilde tarif etmişti. Bir başka sefer, Bayan Givens'la birlikte Selfridge'den aldıkları kostüme iltifat ettiğimde, bana ciddiyetle bakmış ve şöyle demişti: "Ve benim buna mükemmel şekilde uyacak bir saç bandım var. Sandığımda geliyor."

Ne var ki bir gün nakliye şirketinden bir mektup aldım; sandığın denizde kaybolduğunu bildirip özür diliyor ve tazminat teklifinde bulunuyorlardı. Bunu Jennifer'a anlattığımda, ilkin sadece boş boş baktı. Sonra da hafifçe gülerek "E o zaman, Bayan Givens ve ben *çılğın* bir alışverişe çıkmak zorunda kalacağız" dedi.

Bir veya iki gün geçtikten sonra kaybı hakkında hâlâ bir rahatsızlık göstermeyince, onunla bir konuşma yapmayı düşündüm ve bir sabah, kahvaltıdan sonra bahçede dolaştığını görüp ona katılmak üzere dışarı çıktım.

Soğuk, güneşli bir sabahtı. Bahçem büyük değil, şehir standartlarındadır (bir sürü komşu tarafından seyredilebilen yeşil bir dikdörtgen) ama peyzajı iyi yapılmış ve her şeye rağmen insanda mabet hissi uyandıran bir güzelliği vardır. Bahçeye çıktığımda, Jennifer çalılarının ve diğer otların üzerinde elinde oyuncak atı, hayal kurarak geziniyordu. Oyuncak at çiğ tanelerinden zarar görür diye endişelendiğimi hatırlıyorum. Bunu ona hatırlatmak üzereydim ki vazgeçip yaklaştım ve şöyle dedim:

"Eşyaların konusunda büyük bir şanssızlık yaşandı. Sen durumu inanılmaz iyi karşıladın; ama feci bir şok olmalı."

“Ah evet.” Umursamaz bir tavırla atını oynatmaya devam etti. “Biraz can sıkıcı. Ama tazminat parasıyla yeni şeyler alabilirim. Bayan Givens, salı günü alışverişe çıkabileceğimizi söyledi.”

“Olsun. Bak, bence sen felaket şekilde cesursun; ama biliyor musun, rol yapmana hiç gerek yok, anlatabiliyor muyum? Biraz kalkanlarını indirmek istersen zararı yok, kimseye bir şey demem ve eminim Bayan Givens da demez.”

“Yok yok. Ben üzgün değilim. Altı üstü eşya. Annesiyle babasını kaybetmiş bir insan eşyayı kafaya takmaz ki” diyerek hafifçe güldü.

Hatırladığım kadarıyla annesiyle babasından bahsettiği çok az durumdan biriydi bu. Ben de güldüm ve “Evet, takmaz sanırım” diyerek eve doğru yürümeye başladım. Sonra ona döndüm ve şöyle dedim:

“Biliyor musun Jenny, aslında bunun doğru olduğundan emin değilim. Bir sürü insana bu gibi şeyler söyleyebilirsin ve onlar da sana inanabilirler. Ama görüyorsun ya, ben bunun doğru olmadığını biliyorum. Ben Şanghay’dan geldiğimde, benim sandığımda gelen eşyalar, o şeyler, onlar benim için çok önemliydi. Hâlâ öyleler.”

“Bana gösterir misin onları?”

“Sana gösterir miyim? Eh, pek çoğu sana bir şey ifade etmeyecektir.”

“Ama ben Çinli şeylerine bayılırım. Görmek isterdim.”

“Pek çoğu öyle Çinli değil zaten” dedim. “Bak, söylemeye çalıştığım şu: Benim için kendi sandığım çok özeldi. Kaybolmuş olsaydı çok üzüldüm.”

Omuz silkti ve atını yanağına yaklaştırdı. “Üzgündüm. Ama artık değilim. Hayatta ileriye bakmalı insan.”

“Evet. Bunu sana kim söylediyse, bir yerde doğru bir şey. Pekâlâ o zaman, nasıl istersen. Şimdi boşver sandığınızı. Ama unutma...” diyerek yürümeye başladım, ne söylemeye çalıştığımı bilemeden.

“Neyi?”

“Hiçbir şeyi. Bak, sadece unutma, anlatmak istediğin herhangi bir şey olursa veya canını sıkan bir şey, ben hep buradayım.”

“Tamam,” dedi neşeyle.

Eve girerken arkama dönüp baktım ve onun yeniden bahçede dolaşarak atını hayali engellerden atlattığını gördüm.

Jennifer’a laf olsun diye bu tür taahhütlerde bulunmuyordum. O zaman söylediklerimi yerine getirmek maksadındaydım ve Jennifer’a duyduğum sevgi ilerleyen günlerde daha da arttı. Ve fakat şimdi onu terk etme planları yapar haldeyim; ne kadar zaman için, hiçbir fikrim yok. Elbette onun bana olan bağlılığını ve bana duyduğu ihtiyacı abartıyor olmam mümkün. Üstelik her şey yolunda giderse, bir sonraki okul tatilinden evvel Londra’ya dönmüş olabilirim ve o da benim yokluğumu pek az hissetmiş olur. Gene de kabul etmek zorundayım ki bu akşam Bayan Givens kesin bir biçimde sorduğunda da aklıma geldiği gibi, çok daha uzun bir süre buradan uzak kalabilirim. Önceliklerimi böyle ifşa eden de işte bu belirsizlik ve eminim Jennifer gecikmeden kendince sonuçlar çıkaracaktır. İsteddiği kadar cesur görünsün, biliyorum ki benim kararımı ihanet olarak niteleyecektir.

Meselenin buraya nasıl geldiğini izah etmek kolay değil. Birkaç yıl önce (Jennifer’dan epey önce) zaman zaman belli belirsiz hissettiğim bir şey olarak başladı; sanki birilerinin beni onaylamıyor olduğu ve bunu da gizlemeye gayret ettiği gibi bir duygu. Tuhaf bir şekilde, bahsettiğim bu anlar, başarılarımı en çok takdir etmesini bekleyebileceğim insanlarla beraberken zuhur ediyordu sanki. Diyelim ki bir yemekte biriyle, devlette görevli bir kişiyle veya bir polis memuruyla konuşurken tokalaşma-

mızın samimiyetsizliği, memnuniyet içeren lafların içine sokuşturulmuş sert ve kaba bir yorum, coşkun bir minnettarlık beklerken sergilenen nazik bir mesafe dikkatimi çekiyor ve beni hayrete düşürüyordu. Başlangıçta, bu türden hadiseler cereyan ettiğinde söz konusu şahsı bilmeden veya istemeden rahatsız edecek bir şey yapmış olabilir miyim diye hafızamı yokluyordum; fakat sonradan bu tepkilerin, insanların benim hakkımdaki genel kanaatleriyle alakalı olduğu sonucuna vardım.

Burada anlatmaya çalıştığım şey öyle bulanık ki, andığım durumun açıkça görülebileceği örnekleri hatıra getirmek hiç kolay değil. Fakat mesela, geçen sonbahar Somerset'te Coring köyünün dışında, o karanlık köy yolunda Exeterli bir polis müfettişiyle aramızda geçen tuhaf konuşmayı örnek olarak gösterebilirim.

Soruşturduğum en kan dondurucu suçlardan biriydi. Çocukların cesetleri yol kenarında bulunduktan dört gün sonra köye ulaşmıştım. Cesetlerin bulunduğu hendek aralıksız devam eden yağmur yüzünden bataklığa dönmüştü ve bu durum delil toplamayı son derece güçleştirmişti. Buna rağmen müfettiş yanıma gelinceye dek ne olup bittiği hakkında kafamda gayet açık bir fikir oluşturmuştum.

Bana yaklaştığında "Tek kelimeyle dehşet verici bir şey" dedim.

"İnsanın midesi bulanıyor, Bay Banks" dedi müfettiş. "Gerçekten midesi bulanıyor."

Çalılıkları inceleyebilmek için eğilmiştim; yeniden ayağa kalkınca, aralıksız sağanağın altında yüz yüze geldik. Şöyle dedi:

"Biliyor musunuz bayım, şu anda, şimdi, keşke diyorum, keşke marangoz olsaydım. Babam marangoz olmamı istemişti. Samimiyetle söylüyorum bayım, gerçekten. Bugün, buna şahit olduktan sonra, gerçekten öyle düşünüyorum."

“Çok korkunç, size katılıyorum. Fakat insan böyle bir şeye başını çevirmemeli. Adalet yerini buluncaya dek gayret sarf etmeliyiz.”

Umutsuzca başını salladı. Sonra “Buraya olayla ilgili herhangi bir kanaat oluşturup oluşturmadığınızı sormak için geldim bayım. Çünkü, görüyorsunuz ya...” dedi. Damlacıkların düştüğü ağaçlara, yukarı doğru baktı ve zorlukla “Biliyor musunuz, kendi araştırmam beni belli bir sonuca ulaştırıyor; aslında ulaşmayı istemediğim bir sonuca” dedi.

Kederle ona baktım ve onayladım. “Korkarım ulaştığınız sonuç doğru” dedim ciddiyetle. “Dört gün önce, bu vukuat tahmin edilebilecek en korkunç suç gibi duruyordu. Şimdiyse gerçeğin daha bile dehşetli olduğunu görüyor insan.”

“Peki, nasıl olur bayım?” Müfettiş bembeyaz olmuştu. “Böyle bir şey nasıl mümkün olur? Görev yaptığım bunca yıldan sonra bile böyle bir şeyi aklım almıyor...” Sustu ve arkasını döndü.

“Maalesef başka bir ihtimal göremiyorum” dedim usulca. “Hakikaten şok edici. Sanki karanlığın tam içine bakıyor gibiyiz.”

“Yani aklını kaybetmiş herhangi bir adam olsa, öyle bir şey, belki anlayabilirim, ama bu... Düşünmekten bile iğreniyorum.”

“Korkarım mecbursunuz” dedim. “Ve kabul etmeye mecburuz. Çünkü olan bu.”

“Bundan emin misiniz bayım?”

“Eminim.”

Yakınıımızdaki tarlaların kenarına dizili, uzaklardaki evleri seyrediyordu.

“Böyle zamanlarda” dedim, “insanın cesaretinin nasıl kırıldığını çok iyi anlıyorum. Ama izninizle söyleyeyim, babanızın nasihatini tutmadığınız iyi olmuş. Sizin özellik-

lerinizi haiz insanlar, Müfettiş, gerçekten çok az. Ve görevi kötüyü mücadele etmek olan biz gibiler, bizler, nasıl desem? Biz de mesela bir panjurun parçalarını bir arada tutan çıtalar gibiyiz. Eğer parçaları iyi bir şekilde tutmazsak her şey dağılır gider. O yüzden Müfettiş, sizin böyle devam etmeniz çok çok önemli.”

Bir süre daha sessiz kaldı. Yeniden konuşmaya başladığında, sesindeki sertlik beni afallattı.

“Ben kendi halinde biriyim bayım. O yüzden burada kalıp yapabileceğim neyse onu yaparım. Ben burada kalır ve yılanla mücadele etmek için elimden geleni yaparım. Ama bu, çok başlı bir canavar. Birini keserseniz, yerine üç tane daha çıkıyor. Benim gördüğüm bu, bayım. Daha kötüye gidiyor her şey. Burada olanlar, bu zavallı küçük çocuklar...” Artık bana dönmüştü ve yüzündeki öfkeyi görebiliyordum. “Ben kendi halinde biriyim. Daha önemli biri olsaydım...” –ve tam burada, hiçbir şüphem yok, suçlayıcı bir şekilde dosdoğru gözlerimin içine bakarak– “eğer ben daha önemli biri olsaydım, bir şey söyleyeyim mi bayım, tereddüt etmezdim. Onun kalbini hedef alırdım.”

“Kalbini mi?”

“Yılanın kalbini. Ona yönelirdim. Ne diye değerli zamanımızı bir sürü başıyla uğraşarak harcayalım? Bugün, şimdi gider, o yılanın kalbini bulur ve o şeyi hep-ten keser ve bizi... bizi...”

Kelimeleri tükenmiş gibiydi ve öfkeyle bana bakıyordu. Cevaben ne dediğimi pek hatırlamıyorum. Herhalde şöyle bir şeyler geveledim:

“Evet, bu yaptığınız çok takdire şayan olurdu.” Ve arkamı döndüm.

Bir de geçen yaz H. L. Mortimer’ın konferansına katılmak üzere Kraliyet Coğrafya Cemiyeti’ne gittiğimde olan hadise var. Sıcak bir akşamdı. Yüze yakın dinleyici arasında her

kesimden özel olarak davet edilmiş kişiler bulunuyordu; aralarında asalet titri olan bir Liberal ile Oxford'dan meşhur bir tarihçiyi tanıdım. Profesör Mortimer bir saati biraz aşkın bir süre konuşmuş, konferans salonu ise giderek daha bunaltıcı hale gelmişti. "Nazizm Hristiyanlık İçin Tehdit Oluşturuyor mu?" başlıklı makalesi, esasen genel oy hakkına sahip olmanın uluslararası ilişkilerde Britanya'nın elini fazlasıyla zayıflattığını tartışan bir polemikti. Konferansın sonunda sorular kabul edilmeye başladığında, salonda Profesör Mortimer'ın fikirleri hakkında değil de, Alman ordusunun Renanya'ya ilerlemesi üzerine hayli şiddetli bir tartışma başladı. Alman hareketini mazur gören de kınayan da vardı ve hayli heyecanlı sesler çıkıyordu; fakat o gece haftalardır süren yoğun çalışmalarımın otürü çok yorgundum ve konuyu takip etmek için pek çaba sarf etmedim.

Sonradan içecek ikramının yapıldığı diğer salona yönlendirildik. Salon yeterince büyük değildi ve ben oraya ulaşabildiğimde –ki ardımda daha birçok kişi vardı– insanlar sıkışıklıktan rahatsız bir haldeydi. Önlüklü şişman kadınların ellerindeki şeri tepsileriyle kalabalığı öfkeyle dirseklediği ve yaşlı, mıymıntı profesörlerin medeni sohbet mesafesini muhafaza edebilmek için kafalarını geriye atarak çiftler halinde söyleşmekte oldukları manzara, o akşamla ilgili hatırımda kalan resimdir. Böyle bir ortamda kalmaya devam etmenin benim için mümkün olmadığını hissettiğim için, çıkışa doğru yol açmaya çalışıyordum ki birisi omzuma vurdu. Döndüğümde karşımda Canon Moorly'yi buldum; gülümsüyordu. Kendisi yakın zamanda uğraştığım bir olayda bana inanılmaz yardımı dokunmuş bir din adamıydı ve dolayısıyla durup selamlaşmamak için bir neden göremedim.

"Tek kelimeyle harika bir akşam oldu" dedi. "Düşünecek çok şey buldum."

"Evet, çok ilginçti."

“Fakat itiraf etmeliyim, Bay Banks, sizi orada salonda görünce bir şeyler söyleyeceğinizi ummuştum doğrusu.”

“Korkarım bu akşam biraz yorgun hissediyorum kendimi. Ayrıca salondaki hemen herkes konu hakkında çok daha fazla bilgi sahibiydi sanırım.”

“Yok canım, daha neler.” Güldü ve göğsüme hafifçe vurdu. Sonra eğilerek yaklaştı (biri tarafından ittirilmiş de olabilir) ve yüzüme yalnızca birkaç santimetre mesafede, gözlerime bakıp şunu söyledi: “Doğruyu söylemek gerekirse, araya girme ihtiyacı duymamanıza biraz şaşırdım. Avrupa’daki krizle ilgili tüm bu anlatılanlar. Yorgundum diyorsunuz ama galiba nezaketen. Gene de peşini bırakmanıza şaşırdım.”

“Peşini bırakmak mı?”

“Şunu demek istiyorum, bağışlayın beni, bu gece burada bulunan bazı beylerin Avrupa’yı mevcut girda-bın merkezi olarak görmeleri gayet doğal. Ama siz değil, Bay Banks. Muhakkak ki siz gerçeği biliyorsunuz. İçinde bulunduğumuz krizin gerçek kalbi çok daha uzaklarda bir yerlerde duruyor.”

Ona dikkatle baktım ve “Üzgünüm efendim. Ne söylemeye çalıştığınızı anlayamadım” dedim.

“Ah, hadi ama şimdi.” Özel bir şey kastedermişçesine gülümsüyordu. “Herkesten evvel sizin bilmeniz gerekir.”

“Gerçekten efendim, neden bu tür şeyler üzerine özel olarak bilgi sahibi olmam gerektiğini düşündüğünüz hakkında en ufak bir fikrim yok. Doğru, yıllardır pek çok suçu araştırdım ve belki de kötülüğün kendini nasıl belli şekillerde ortaya koyduğuna dair genel bir tablo sundum. Fakat güç dengesinin nasıl muhafaza edilebileceği meselesi hakkında, Avrupa’nın emellerinin birbiriyle şiddetli çatışmasını nasıl dizginleyebileceğimiz hakkında, böyle şeylerde korkarım öyle büyük bir teorim filan yok.”

“Teoriniz yok, öyle mi? Belki de yoktur.” Hâlâ gülüm-

süyordu. “Ama özel bir ilişkiniz var aslında, bugünkü korkularımızın kaynağıyla sizin özel bir ilişkiniz var. Ah, lütfen ama sayın dostum! Neyi kastettiğimi pekâlâ biliyorsunuz! Fırtınanın gözünün Avrupa’da değil, Uzakdoğu’da olduğunu herkesten iyi siz biliyorsunuz. Tam adresini vermek gerekirse, Şanghay’da olduğunu.”

“Şanghay” dedim güçsüzce, “Evet, sanırım... sanırım o şehirde bazı sorunlar yaşanıyor.”

“Hem de ne sorunlar. Ve bir zamanlar sadece oraya özgü olan bir sorunun iltihaplanmasına ve büyümesine göz yumuldu. Zehrinin yıllardır daha uzaklara, dünyaya, tam da bizim medeniyetimizin içine yayılmasına. Ama herhalde bunu sizin gibi birine hatırlatmama gerek yoktur.”

Gerginliğimi saklamaya çalışmaktan vazgeçerek, “Sanırım bana hak vereceksiniz bayım” dedim. “Yıllardır suç ve kötülük her nerede kendini göstermişse, bunların yayılmasını önlemek için çok çalıştım. Ama bittabi bunu kendi dünyamın hudutları elverdiğince yapabildim. Uzak birtakım yerlerde olan şeylere, emin olun efendim, benden beklenebilecek...”

“Ah, haydi canım! Cidden!”

Sabrım taşmıştı, ama tam o sırada başka bir din adamı kalabalığın içinden sıyrılarak, Moorly’yle selamlaşmak üzere yanımıza geldi. Canon Moorly bizi tanıştırdı; ben de fırsattan istifade, çabucak oradan ayrıldım.

Öyle pek de aleni olmadığı halde, zaman içinde beni belli bir cihete giderek daha fazla itecek şekilde şiddetlenen birkaç başka hadise oldu. Ve tabii bir de Draycoatların düğününde Sarah Hemmings’le karşılaşma konusu var.

On Birinci Bölüm

Bir yıldan fazla oldu. Kilisenin arkasına yakın bir yerde oturuyordum (gelin birkaç dakikaya kadar görünecekti) ve o sıra Sarah'nın Sir Cecil Medhurst'le beraber, kilisenin orta boşluğunun diğer yanından gelmekte olduğunu gördüm. Sir Cecil Medhurst, Meredith Vakfı'nın onun şerefine tertip etmiş olduğu balo akşamından beri yaşlanmış değildi ama Sarah'yla evlendiğinden beri inanılmaz bir şekilde gençleştiği söylentileri de abartılıydı bence. Gene de mutlu görünüyordu, tanıdığı insanlara neşeyle el sallıyordu.

Tören bitinceye dek Sarah'yla konuşmadım. Kilisenin bahçesinde, sohbet eden davetliler arasında dolaşırken hoşuma giden bir çiçek öbeğine bakıyordum ki aniden yanımda belirdi.

"Christopher," dedi, "şapkamın şıklığı münasebetiyle beni tebrik etmeyen tek kişi sensin. Celia Matheson benim için hazırladı bunu."

"Harika bir şapka. Gerçekten çok etkileyici. Peki sen nasılsın?"

Epeydir konuşmamıştık. Kalabalığın kenarından geçerek bir süre kibarca sohbet ettik. Sonra bir sessizlik olduğunda kendisine şunu sordum:

“Peki, Sir Cecil iyi mi? Pek sağlam ve sıhhatli görünüyor.”

“Ah, son derece formunda. Christopher, sen biliyordur mutlaka. Onunla evlendiğimde insanlar deh ete kapıldılar mı?”

“Deh ete kapılmak mı? Hayır, hayır. Neden  yle olsun ki?”

“Yani, onun benden ya  a çok daha büyük olması filan. Tabii, hiç kimse bunu *bize* söylemez. Ama sen duymu sundur, söyle bana. Herkes deh ete kapılmı tı, değil mi?”

“Benim bildiğim kadarıyla herkes çok memnun olmuştu. Elbette insanlar  a ırdılar. Çok ani olduğu için. Ama hayır, sanıyorum herkes çok memnun oldu.”

“E, o halde korktuğum başıma geldi. Beni ya lı bir hizmetçi olarak görüyorlardı demek ki. O yüzden deh ete falan kapılmadılar. Birkaç yıl önce olsa kesin  a kınlıktan dillerini yutarlardı.”

“Ama hakikaten...”

Sarah mütehasıs olu uma güldü ve koluma dokundu.

“Christopher, ne tatlısın. Merak etme. Hiç ama hiç merak etme” dedi ve ekledi: “Ziyaretimize gelmelisin. Cecil seni balodan hatırlıyor. Yeniden gördüğüne memnun olacaktır.”

“Ben de gelmeyi çok isterim.”

“Ah, ama muhtemelen geç kaldık. Seyahate  ıkıyoruz, biliyor musun? Uzakdoğu’ya gidiyoruz, gemiyle. Sekiz gün içinde.”

“Sahi mi? Uzun süre kalacak mısınız?”

“Ayları bulacaktır. Hatta belki yıllar. Olsun, geri döndüğümüzde gelip bizi görmelisin.”

Galiba haber beni afallatmı tı. Ama o sıra gelinle damat  imenlerden geçerek davetlilerin yanına geldiler. Sarah “Beraber ne güzel görünüyorlar, değil mi? Ne kadar yakı mı lar” dedi. Bir süre hülyalı bir şekilde baktı. Sonra

şunu söyledi: “Az evvel onlara ilerisi için ne istediklerini soruyordum. Alison, Dorset’te ikisinin de içinden yıllarca hiç çıkmayacakları küçük bir sayfiye evi istediklerini söyledi. Çocukları oluncaya dek. Ve saçları ağarıp yüzleri kırışuncaya dek. Sence de harika bir şey değil mi bu? Ümit ediyorum, diledikleri gibi olur. Ve böyle şans eseri tanışmış olmaları da ne kadar harika.”

Onlara hipnotize olmuşçasına bakmaya devam etti. En nihayet transtan çıkınca, ortak arkadaşlar hakkında havadis alışverişinde bulunduğumuzu hatırlıyorum. Sonra bize katılmak üzere başkaları geldi ve bir süre sonra yanlarından ayrıldım.

Sarah’yla aynı günün sonunda bir kez daha karşılaştım. Resepsiyonun verildiği South Downs manzaralı kır otelinde vakit akşamüstüne yakındı ve güneş alçalmıştı. O vakte kadar acayip miktarda içki içilmişti ve hatırlıyorum, otelin içinde kenar köşeye iğreti bir şekilde yaslanmış, kanepelere yayılmış, üstü başı dağınık misafir gruplarının arasından geçerek rüzgârlı terasa çıktım. Sarah’ı orada gördüm, tırazana dayanmış bahçeyi seyrediyordu. Ona doğru yürürken arkamda bir ses duydum ve tıknaz, kırmızı suratlı bir adamın terasın öbür tarafında peşimden koşturduğunu gördüm. Kolumu yakaladı ve nefeslenmek için durdu, ciddi bir ifadeyle yüzüme bakarak şöyle dedi:

“Olayı izliyordum. Ne olduğunu gördüm ve onları önceden biliyorum. Tam bir rezillik ve damadın abisi olarak senden özür dilemek istiyorum. Sarhoş mankafalar, kim olduklarını bilmiyorum. Üzgünüm dostum, hayli sinir bozucu olmalı.”

“Ah, hayır, lütfen endişelenmeyin” dedim gülerek. “Hiç ama hiç üzerime alınmadım. Biraz fazla içmişler ve sadece kendi aralarında eğleniyorlardı.”

“Yaptıkları barbarlık. Sen misafirsin, tıpkı onlar gibi ve eğer medeni olamıyorlarsa o zaman gitmeleri lazım.”

“Bakın, gerçekten, zannedersem olayı biraz büyütüyorsunuz. Bir kasıtları yoktu. Hem zaten ben de üzerime alınmadım. İnsanın bazen küçük şakalara gülüp geçmesi lazım.”

“Ama bunlar bütün gün böyleydiler zaten. Önce de gördüm onları, kilisede bile. Bu benim kardeşimin düğünü. Böyle davranışlara müsaade etmem. Derhal her şeyi yoluna koyacağım. Gel benimle dostum. Görelim bakalım, seni hâlâ eğlenceli buluyorlar mıymış.”

“Hayır, bakın, anlamadınız. Öyleyse bile, o şakaya ben de en az onlar kadar güldüm.”

“Ama buna izin veremem! Bugünlerde böyle şeylerde ölçü kaçmaya başladı artık. Hiç kimse de bir şey demediğinden coştukça coşuyorlar, ama bugün olmaz. Kardeşimin düğününde olmaz. Haydi, gel benimle.”

Kolumu çekiştiriyordu ve yüzündeki boncuk boncuk teri görüyordum. Bir sonraki kademedede ne olacaktı bilmiyorum ama tam o sırada elinde bir kokteyllle Sarah bize doğru yürüdü ve kırmızı suratlı adama “Ah, Roderick, yanlış *anladın* sen. Onlar Christopher’ın *arkadaşı*. Hem zaten Christopher korunmaya ihtiyaç duyacak en son kişi” dedi.

Kırmızı suratlı adam bir ona bir bana baktı. Sonra Sarah’ya sordu: “Emin misiniz? Çünkü bütün gün böyle devam etti bu. Ne zaman bu bey onların yanından geçse...”

“Fazla endişelisin, Roderick. Onlar Christopher’ın arkadaşları. Eğer birazcık bile kızmış olsaydı sana söylerdi. Hem Christopher onlara haddini kendi de bildirebilir. Aslında Christopher istese tek bir hamlede onlara boyun eğdirebilir veya önünde diz çöktürebilir. O yüzden boşver şimdi Rodrick. Boşver bunları, git de eğlenmene bak biraz.”

Kırmızı suratlı adam bana farklı bir saygıyla baktı ve yüzünde şaşkın bir ifadeyle elini uzattı. “Ben Jamie’nin

abisiyim” dedi, ben elimi uzatırken. “Tanıştığımıza memnun oldum. Yapabileceğim bir şey olursa, yani, beni bulun lütfen. Bir yanlış anlaşılma olduysa özür dilerim. İyi eğlen-celer diyorum o zaman.”

İçeri doğru yalpalayarak gidişini seyrettik. Sonra Sarah “Haydi Christopher. Gel de biraz sohbet edelim” dedi.

Kadehinden bir yudum alıp yürüdü. Terasın bahçeye bakan tarafına doğru ilerledi, ben de peşinden gittim.

“Az evvelki olay için teşekkür ederim” dedim yanına varınca.

“Ah, hizmete dahildi, önemli değil. Christopher bütün öğleden sonra neler yaptın bakalım?”

“Pek bir şey yapmadım. Aslında düşünüyordum. Hani birkaç yıl önce, o geceyi; Sir Cecil için verilen balo. Merak ettim, o gece onunla tanıştığında hiç düşünmüş müydün, bir gün...”

“Of Christopher” diyerek sözümü kesti. Epey sarhoş olduğunu o zaman fark ettim. “Anlatayım, sana anlatabili-rim. Cecil’le o gece tanıştığımda onu çok hoş bulmuştum. Fakat bunun ötesinde hiçbir şey düşünmedim. Daha son-raları oldu, çok daha sonra, belki bir yıl, hatta daha uzun. A, evet, anlatayım, sen öyle iyi bir dostsun ki. Bir yemek-teydim ve insanlar Mussolini hakkında konuşuyorlardı ve birkaç adam, bunun artık şakaya gelmeyeceğini, bir savaş daha çıkabileceğini, yani öbüründen çok daha kötü bir savaş çıkabileceğini söylüyorlardı. İşte o zaman biri Cecil’in ismini andı. Dedi ki, böyle zamanlarda Cecil gibi insanlara her zamankinden çok ihtiyacımız var, emekli olmamalıydı, ondan hâlâ iş çıkardı. Sonra birisi dedi ki, bu görevi üstlenebilecek adam O’dur. Ve başka biri dedi ki, hayır, adama haksızlık olur, yaşı çok geçkin, bütün yakın meslektaşları ayrıldı, eşi filan da yok artık. Ve işte o zaman aklıma geldi. Düşündüm ki onun gibi büyük bir

adam bile, tüm başarılarına rağmen, bir başkasına ihtiyaç duyuyor, fark yaratacak bir başkasına. Ona yardımcı olacak birine, mesleki hayatının sonunda son bir büyük çıkış için gereken desteği alabilmek için."

Kısa bir süre sessiz kalınca "Ve görünen o ki, Sir Cecil'in kendisi de konuyu böyle değerlendirmiş" dedim.

"İstersem ikna edici olabilirim Christopher. Üstelik beni o gece baloda ilk gördüğü an âşık olduğunu söylüyor."

"Ne kadar harika."

Aşağıda, çimenlerdeki havuzun kenarında kendi aralarında eğlenen misafirler vardı. Yakası ceketinden taşmış bir adam ördeklerle uğraşıyordu. Sonunda konuşan ben oldum:

"Bu Sir Cecil'in son bir çıkış yapması meselesi. Çabalarmını taçlandıracak olan başarı. Tam olarak aklından geçen ne? O yüzden mi aylar sürecektir bir seyahate çıkıyorsunuz?"

Sarah derin bir nefes aldı ve bakışları ciddiyetle sabitleşti. "Christopher. Bunun cevabını biliyor olmalısın."

"Bilseydim..."

"Of Tanrı aşkına. Tabii ki Şanghay'a gidiyoruz." Onun bunu söylediğini duyduğum anda ne hissettiğimi tarif etmem çok zor. Elbette bir tür sürpriz tadı aldım. Fakat her şeyden çok, bir rahatlama hissettim; onu yıllar önce Charingworth Kulübü'nde ilk gördüğümünden beri bir parçam bu ânın gelmesini beklemişti; bir anlamda Sarah'yla dostluğum hep belli bir noktaya doğru ilerliyordu ve şimdi o an gelmişti. Birkaç şey daha konuştuk; bunların adeta tarafımızdan defalarca başka bir yerlerde prova edilmiş gibi tuhaf bir etkisi vardı.

"Cecil orayı iyi tanıyor" diyordu. "Oradaki meseleleri düzeltmekte etkili olabileceğini düşünüyor ve oraya gitmesi gerektiğine inanıyor. O halde gideceğiz. Haftaya. Çantalarımız neredeyse hazır."

“Peki, o zaman ben de Sir Cecil’e, ikinize birden, Şanghay’daki görevinizin başarıyla tamamlanması için en iyi dileklerimi sunmak isterim. İstiyor musun oraya gitmeyi? Görebildiğim kadarıyla çok istiyorsun.”

“Elbette istiyorum. İple çekiyorum. Böyle bir şeyi çok uzun zaman bekledim. Londra’dan öyle usandım ki. Ve... ve bunlardan.” Elini oteli işaret ederek salladı. “Yaşım geçiyordu ve bazen şansımın hiç dönmeyeceğini düşünüyordum. Ama işte şimdi Şanghay’a gidiyoruz. Pekâlâ Christopher, senin meselen nedir?”

“Zannedersen bu sana göre biraz zayıf bir şey, ama” dedim, “gene de söyleyeceğim. Biliyor musun, ben de hep Şanghay’a dönme arzusu taşıyordum. Yani, şey için... oradaki meseleleri çözmek için. Niyetim hep buydu.”

Bir süre gün batımına bakmaya devam etti. Sonra bana dönüp gülümsedi ve tebessümü hüznle dolu ama öte yandan beni azarlar bir renkteydi. Elini uzattı ve yanıma hafifçe dokundu, sonra manzaraya yeniden döndü.

“Cecil, Şanghay’daki şeyleri belki çabucak çözer” dedi. “Belki de çözemez. Her halükârda orada uzun zaman kalma ihtimalimiz var. Eğer az önce söylediğin doğruysa Christopher, seninle orada karşılaşmamız mümkün olacak gibi görünüyor. Değil mi?”

“Evet” dedim, “aynen öyle”.

* * *

Sarah Hemmings’i denize açılmadan evvel tekrar görme-yecektim. Eğer yıllardır mümkün olan bir şeyi ertelemiş olmamdan ötürü bana haklı olarak kızgınsa, şimdi harekete geçmediğim takdirde onda yarattığım hayal kırıklığı daha da büyümez miydi? Çok açık bir şekilde görüldüğü üzere, Sir Cecil Şanghay’da arabuluculuk aylarında ne kadar ilerleme kaydetmiş olursa olsun, ufukta hâlâ

bir çözüm görünmüyor. Dünyayı yerinden oynatacak gerilimler artmaya devam ediyor, bilgi sahibi insanlar medeniyetimizi, üzerine yanan kibritlerin atılmakta olduğu bir samanlığa benzetiyorlar. Bu esnada, ben burada, Londra'da hâlâ şevksiz ve takatsiz bir şekilde oyalanıyorum. Fakat çünkü mektup da dahil olmak üzere, bulmacanın son parçaları da yerine oturdu denebilir. Artık benim, tek başıma oraya, Şanghay'a gitme vaktim kesinlikle geldi; oraya gidip –bunca yıl sonra– Exeter'li müfettişin tabiriyle “yılanı öldürme”nin zamanı geldi.

Fakat bunun bir bedeli olacak. Jennifer bu sabah, dün olduğu gibi alışverişe gitti, yeni sömestr için elzem olduğunu iddia ettiği birkaç şey için. Giderken heyecanlı ve mutlu görünüyordu; benim planlarım veya dün gece Bayan Givens'la konuştuklarımız hakkında bir şey bilmiyor henüz.

Bayan Givens'ı salona çağırdım ve kendisi en nihayet oturuncaya dek üç kez oturmasını rica ettim. Belki de onunla ne konuşacağıma dair bir sezgisi vardı ve benimle oturup konuşmayı hileli bir anlaşılmaya karışmakla bir tuttu. Durumu elimden geldiğince açık bir şekilde ortaya koymaya çalıştım; konunun arz ettiği büyük önemi, üstelik çok uzun yıllardır benim de şahsen içinde olduğum bir mesele olduğunu anlamasını sağlamaya gayret ettim. Duygularını göstermeksizin dinledi ve sustuğumda basit sorusunu sordu: Ne kadar süre burada olmayacaktım? Ona böyle bir meselede kesin bir zaman kısıtından bahsetmenin mümkün olmadığını açıklamak için biraz daha dil döktüm. Tahmin ediyorum bir şey sormak için sözümü kesen o oldu ve ardından birkaç dakika daha, gitmemin doğurabileceği muhtelif sonuçlar hakkında konuştuk. Bu konuları hayli derinlemesine ele aldıktan sonra artık çıkmak üzere ayağa kalktığında ona şöyle dedim:

"Bayan Givens, kısa vadede, bütün çabalarım rağmen yokluğumun Jennifer'a zor geleceğinin fazlasıyla farkındayım. Fakat bilmiyorum hiç düşündünüz mü, uzun vadede yokluğum kesinlikle bizim menfaatimize olacak, benim ve Jenny'nin; şayet size sözünü ettiğim ciheti takip edersem. Neticede, zamanı geldiğinde en mühim ödevini yerine getirmeyi reddetmiş olan bir vasiye Jennifer nasıl sevgi ve saygı duyacak? Şu anda içinden ne geçirirse geçirsin, büyüdüğünde beni horgörecektir. Ve bunun hangi birimi-ze, kime ne faydası var?"

Bayan Givens sabit bakışlarıyla beni süzdü ve "Hakkınız var Bay Banks" dedi. Ardından "Fakat Bay Banks, sizi özleyecek" diye ilave etti.

"Evet. Evet, zannedersem öyle. Fakat Bayan Givens, anlamıyor musunuz?" Bu noktada sesimi yükseltmiş olabilirim. "Bazı şeylerin nasıl acil bir hal aldığını anlamıyor musunuz? Bütün dünyada giderek artan çalkantıyı? Gitmek zorundayım!"

"Elbette Bay Banks."

"Özür dilerim. Çok özür dilerim. Bu gece feci şekilde yorgunum. Neticede, hayli zor bir gündü."

"Ona benim söylememi ister misiniz?" diye sordu Bayan Givens.

Biraz düşündüm ve başımı iki yana salladım. "Hayır, ben konuşurum. Kısa zaman içinde konuşurum onunla. Ben onu görünceye kadar bir şey söylemezseniz de memnun olurum."

Jennifer'la bugün bir ara konuşmayı planlamıştım. Ancak biraz düşününce bunun lüzumundan erken olacağına, üstelik onun yaklaşan okul dönemi münasebetiyle halen pek yerinde olan moralini lüzumsuz yere bozacağına kanaat getirdim. Neticede konuyu şimdilik bir kenarda bekletmek daha iyi olacak. Hazırlıklarımı tamamlar tamamlamaz gidip onu okulunda görebilirim. Jennifer'ın

inanılmaz bir tabiatı var ve benim gidişimle büyük bir yıkım yaşayacağını düşünmek için hiçbir sebep yok.

Ne var ki, iki yıl önce onu St. Margarets'ta ilk kez ziyaret ettiğim o kış gününü de hatırlamadan edemiyorum. Oraya uzak olmayan bir yerde araştırma yapıyordum ve okulunda geçirdiği ilk zamanlarda her şeyin yolunda olup olmadığını görmek istemiştim.

Okul bir hektar kadar alanın çevrelediği büyük bir malikâneydi. Binanın arkasındaki çimenliğin sonunda bir göl vardı. Belki bu gölün varlığı münasebetiyle okula yaptığım dört ziyarette de her taraf sisle kaplıydı. Asık suratlı bahçıvanlar bataklığa benzeyen arazinin bakımıyla megul olurken, kazlar keyiflerince dolaşıyordu. Burası şöyle bir bakıldığında bir hayli sert ve çetin bir yerdi; ama öğretmenlerin tavrının biraz daha yumuşak olduğunu hissetmiştim. Sözüünü ettiğim gün, Bayan Nutting adlı elli yaşlarında nazik bir kadın bana soğuk koridorlarda eşlik etmişti. Bir ara duvar girintilerinin birinde durdu ve sesini alçaltarak şunu söyledi:

“Bu şartlar altında Bay Banks, olabilecek en iyi şekilde buraya uyum sağlamaya çalışıyor. Tabii ki başlangıçta bazı zorluklar yaşadı; diğer kızlar onu yeni gelen öğrenci olarak görüyorlar hâlâ. Ve bir-iki tanesi bazen biraz acımasız olabiliyor. Fakat önümüzdeki sömestr eminim bunların hepsi geride kalacak.”

Jennifer beni büyük, meşe lambrili, ortasında koca bir kütüğün için için yandığı şömineli bir odada bekliyordu. Öğretmen bizi baş başa bırakınca, Jennifer durduğu yerden, şöminenin önünden utangaç bir şekilde gülümsedi.

“Buraları pek ısıtmıyorlar galiba” dedim ellerimi ovuşturup ateşe doğru yaklaşırken.

“Ah, asıl bizim yatakhane nasıl soğuk, görmelisin. Çarşaflarımız buzhaneden yeni gelmiş gibi oluyor ” diye rek güldü.

Ateşe yakın bir iskemleye oturdum, o ayakta kalmaya devam etti. Beni bu şartlarda görmekten rahatsız olacağından korkmuştum, ama kısa süre sonra rahat bir şekilde sohbet etmeye başladık. Badminton oynamaktan, iyi geçindiği kızlardan ve “yahni, yahni, yahni” olarak tanımladığı okul yemeklerinden bahsetti.

“İnsan bazen zorlanır” dedim bir ara, not düşer gibi. “Eğer aralarında yeniysen. Sana... Hepsi bir olup seni sıkıştırmaya filan kalkmıyorlar değil mi?”

“Yok, hayır, hayır” dedi. “Arada bir benimle dalga geçtikleri oluyor, ama kötü niyetli değil, kötülükle değil. Buradaki kızların hepsi iyi aslında.”

Yirmi dakika kadar konuştuktan sonra, ayağa kalkıp evrak çantamda getirdiğim karton kutuyu ona uzattım.

“Bu da ne böyle?” diye heyecanla sordu.

“Jenny, bu... öyle hediye gibi filan bir şey değil.”

Sesimdeki ikazı yakaladı ve kutuya ani bir ihtiyatla baktı. “Peki, ne o zaman?” diye sordu.

“Aç bakalım. Kendin gör neymiş.”

Kutunun (hemen hemen ayakkabı kutusu ebadındaki kutunun) kapağını kaldırıp içine bakışını izledim. Çoktan temkinli bir hal almış olan yüz ifadesi hiç değişmedi. Sonra elini içeri sokup bir şeye dokundu.

“Korkarım,” dedim, usulca, “sadece bunlara ulaşabildim. Sandık senin sandığın, öğrendiğime göre, denizde filan kaybolmamış. Londra’da bir depodan dört başka sandıkla beraber çalınmış. Yapabileceğim her şeyi yaptım; ama korkarım hırsızlar kolayca satamayacakları ne varsa harap etmişler. Kıyafet filan bulamadım. Bir tek bu küçük şeyler”.

Kutunun içinden bir bilezik çıkararak adeta lekelenip lekelenmediğini kontrol edercesine inceledi. Onu yerine koyup bu defa bir çift küçük gümüş zil çıkardı ve onları da aynı şekilde inceledi. Sonra kutunun kapağını kapatıp bana baktı.

“Çok naziksin, Christopher Amca” dedi. “Ve bunca işinin arasında...”

“Hayır, hayır, bana bir zahmeti olmadı. Daha fazla eşya kurtaramadığım için üzgünüm sadece.”

“Çok naziksin.”

“Peki, şimdi coğrafya dersine dönsen iyi olur. Pek uygun bir zamanda gelmemişim anlaşılan.”

Kımıldamadan duruyordu, elindeki kutuya dalmıştı. Sonra birden “Okuldayken, insan bazen unutupuyor. Sadece bazen. Öbür kızlar gibi tatile ne kadar az kaldı diye gün sayıyorsun ve sonra Anneyle Babayı göreceğini zannediyorsun” dedi.

Bu şartlar altında dahi annesiyle babasından bahsetmesi şaşırtıcı gelmişti. Birkaç şey daha söyleyecek diye bekledim, ama söylemedi; sanki bir soru sormuşçasına bakışlarını bende sabitlemişti. Nihayetinde şöyle dedim:

“Biliyorum, bazen bütün bunlar çok ağır geliyor. Sanki seni çevreleyen her şey, bütün dünyanın yıkılmış gibi. Ama sana şunu söyleyeyim Jenny, dağılan parçaların tümünü büyük bir maharetle bir araya getiriyorsun. İnan buna. Biliyorum, hiçbir şey eskisinin aynı olamaz ama senin çalışarak kendine mutlu bir gelecek inşa etmeye muktedir olduğunu görüyorum. Ve şunu bilmeni istiyorum, ne zaman yardıma ihtiyacın olursa ben yanıdayım.”

“Teşekkür ederim” dedi, “ve bunlar için de teşekkür ederim”.

Hatırladığım kadarıyla o günkü buluşmamız bu şekilde noktalanmıştı. Cereyanlı odanın içinde, ateşin verdiği kısmi sıcaklıktan uzaklaşıp koridora çıktık. O sınıfına doğru giderken arkasından baktım.

İki yıl önceki o kış günü sarf ettiğim bu sözlerin havada kalacağını bilemezdim. St. Margaret’a ona veda etmek üzere bir daha gittiğimde, muhtemelen yine o cereyanlı odada, yine o ateşin başında bir araya geleceğiz. Jenni-

fer son görüşmemizi layıkıyla hatırlamayabilir ve bu da durumu benim için daha da zorlaştırır. Fakat Jennifer akıllı bir kız ve anlık duyguları ne olursa olsun, ona söyleyeceğim her şeyi doğru şekilde anlayacaktır. Ve hatta büyüdüğünde, peşini kovaladığım mesele muzafferane bir hatıra olarak hayatımızda yerini aldığında, mesuliyetlerimin getirdiği mücadeleyi sırtlanmış olmamdan memnuniyet duyacağını, dün akşam dadısının kavradığından çok daha çabuk kavrayacaktır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Cathay Oteli, Şanghay

20 Eylül 1937

On İkinci Bölüm

Arap ülkelerine seyahat edenler o coğrafya ahalisine mensup kimselerin, ikili bir konuşma esnasında yüzle-rini karşı tarafı rahatsız edecek şekilde yaklaştırdıkları-bahsederler. Bu, elbette bizim alışkın olmadığımız mahalli bir âdettir; açık fikirli her ziyaretçi zamanla bunun üzerinde durmayı bırakır. Burada, Şanghay'da geçirdiğim üç hafta boyunca mütemadiyen bir sinir bozukluğu sebebi olan hususu ben de benzer bir anlayışla karşılamalıyım diye düşünüyorum. O hususun ne olduğuna gelince: Burada insanlar her fırsatta bir diğeri-nin görüş alanını kapatmaya azmetmiş görünüyorlar. Bir yere girdiğiniz anda veya arabadan dışarı adımınızı atar atmaz, biri veya bir başkası gülümseyerek görüş çizgini-zin tam önüne geçip etrafınızda dikkat kesileceğiniz ana alanı kapatıyor. Bu hareketi yapan kişi, çoğunlukla o anki rehberiniz veya mihmandarınız oluyor; eğer bu görevi onlar ifa edemezse, etrafta boşluğu dolduracak eli boş, işsiz-güçsüz bir sürü insan mutlaka bulunuyor. Buradaki topluluğu teşkil eden bütün milliyetlerden gruplar (İngiliz, Çinli, Fransız, Amerikalı, Japon, Rus) sözünü ettiğim davranışı aynı şevkle tatbik etmekten geri kalmadıkları için, bu âdetin Şanghay'daki Uluslararası Yerleşim'de ırk

ve sınıf tanımaksızın gelişmiş olduğu şeklinde bir sonuca ulaşmak kaçınılmaz.

Bu mahalli acayıpliğin tam olarak farkına varmam ve geldikten sonra bir süre feci şekilde bunalımama sebep olan uyumsuzluk halinin neden kaynaklandığını anlamam birkaç günden fazla aldı. Şimdi arada bir aynı şeye sinirleniyor olsam da, durum lüzumundan fazla takıldığım bir şey olmaktan çıkmış görünüyor. Ayrıca burada hayatı kolaylaştıracak bir Şanghay davranışı daha keşfettim: Anlaşılan o ki, burada yolunuzun üstündeki insanlardan kurtulmak için hayret edilecek bir sertlikte itme-kakma faaliyetinde bulunmanıza pekâlâ müsaade ediliyor. Kendi namıma bu hürriyetten istifade edecek cesareti henüz bulmuş değilim; ancak birkaç defa sosyete toplantılarında boy gösteren kibar hanımefendilerin müsaade ister gibi yapmak zahmetine bile katlanmadan, sadece tatlı bir mırıltıyla, önlerine çıkanı basbayağı iterek hareket ettiklerine şahit oldum.

Buraya varışımın ikici gecesi, Palace Oteli'nin teras katındaki balo salonuna girdiğimde bu tuhaf davranışların hiçbirini henüz teşhis etmemiştim ve bunların sebebini Uluslararası Yerleşim'in muazzam kalabalığına yordüğüm için de, yarattığı hayal kırıklığıyla gecenin büyük kısmını tatsız bir şekilde geçirmiştim. Asansörden inince balo salonuna uzanan yumuşacık tüylü halıya (kenarında Çinli komiler sıralanmıştı) şöyle güzelce bir bakacaktım ki, o gecenin ev sahiplerinden, Britanya Konsolosluğu'nda görevli Bay MacDonald koca gövdesiyle önüme geçti. Kapıya doğru ilerlerken, her bir kominin, biz önlerinden geçerken beyaz eldivenli ellerini birleştirip pek hoş bir şekilde eğildiklerini fark ettim. İkinci komiyi geçtiğimiz sırada (toplam altı veya yedi kişiydi) geriye kalan görüş alanım bu defa da Şanghay Belediye Meclisi'ni temsilen gelen ve az evvel önüme geçerek asansördeyken anlattığı her neyse ona devam eden Bay Grayson adındaki diğer

ev sahibi tarafından işgal edildi. Her iki ev sahibinin de “şehrin en şık kabaresini ve Şanghay’ın seçkinlerini” görme fırsatını bulacağımı söyledikleri salona girdiğimdeyse, kendimi amaçsızca hareket eden bir kalabalığın içinde buldum. İhtişamlı avizelerin sallandığı tavan, salonun son derece büyük ebadı hakkında bir fikir verdiyse de, bunu teyit etmem epeyce bir süre mümkün olmadı. İnsan seli içinde mihmandarlarımın peşinden giderken, o anda günbatımının kızıla boyadığı, salonun bir cephesini kaplayan büyük pencereleri gördüm. En uçta, üzerinde beyaz smokinli müzisyenlerin laflayıp dolaştığı bir sahne de gözüme çarptı. Sanki onlar da herkes gibi bir şeyi bekliyorlardı; belki de sadece güneşin tamamen batmasını. Genel itibariyle, insanların birbirini ittiği veya hiçbir açık maksat olmaksızın birbirinin etrafını sardığı rahatsız bir atmosfer hâkimdi.

Mihmandarlarımı kaybetmek üzereyken Bay MacDonald’ın bana el ettiğini gördüm ve sonunda, refakatçilerimin etraflarındakileri iterek ulaştıkları, örtüsü beyaz ve kolalı, küçük bir masaya oturdum. Alçak kalmış olmasına rağmen, bulunduğum yerden salonun büyük bir kısmının boş bırakılmış olduğunu (tahminen kabare için) ve hemen herkesin salonun parıldayan kenarı boyunca nispeten dar bir sıra halinde dizilip sıkıştığını görebiliyordum. Oturduğumuz masa, uzun bir masa sırasının parçasıydı ve bunun nereye kadar gittiğini görmeye çalıştığımda bir kez daha engellendim. İtişen kalabalık engellediğinden olsa gerek, bize en yakın komşu masalarda oturan kimse yoktu. Hatta bir süre sonra masamız Şanghay yüksek sosyetesinin dalgalarıyla boğuşan küçücük bir sandal gibi oldu. Bir de tabii buraya gelişim fark edilmemiş değildi, havadisi taşıyan mırıltının etrafımda yayıldığını duyabiliyordum ve oturduğum tarafa yönelen bakışlar da çoğalıyordu.

Bütün bunlara rağmen, vaziyet imkânsız hale gelinceye kadar, mihmandarlarımla bizi Palace Otel'i'ne getiren arabada başladığımız sohbe'te devam etmeye çalıştığımı hatırlıyorum. Bay MacDonald'a "Tavsiyeleriniz için çok teşekkür ederim efendim. Ancak gerçek şu ki kendi soruşturmamı yalnız yapmak benim için en iyisi olacaktır. Alışkın olduğum çalışma biçimi bu" diyordum.

"Nasıl istersen arkadaşım" dedi Bay MacDonald. "Sadece söyleyeyim dedim. Bahsettiğim adamların bazıları, bu şehrin altını üstünü bilen insanlar. Ve en iyileri de Scotland Yard'dakilere denk. Size, hepimize zaman kazandırıyorlar diye düşündüm."

"Fakat hatırlarsanız, Bay MacDonald, İngiltere'den ayrılmadan önce bu olayın genel çerçevesini çıkardığımı söylemiştim. Bir başka deyişle, buraya gelişim bir başlangıç değil, yıllarca sürmüş bir çalışmanın tepe noktası."

"Yani" diyerek araya girdi Grayson aniden, "buraya olayı çözüp dosyayı kapatmak üzere geldiniz. Fevkalade! Harika haberler bunlar!"

MacDonald, Belediye Meclisi görevlisine küçümseyici bir bakış attı ve söylenenleri duymamışçasına devam etti.

"Ben sizin becerilerinizle ilgili şüphem var demiyorum. İsminiz, tecrübeniz zaten anlatıyor sizi. Ben sadece personel yardımıyla destek verelim diyorum. Tamamen sizin emirlerinize uyacak şekilde elbette. Sadece o kadar, yani işleri hızlandırmak için. Buraya daha yeni geldiğiniz için bizim durumumuzun aciliyetini kavrayamamış olabilirsiniz. Biliyorum, her şey bayağı rahat görünüyor burada, ama korkarım pek de öyle fazla zamanımız kalmadı."

"Aciliyeti çok ama çok iyi anlayabiliyorum, Bay MacDonald. Fakat bir kere daha tekrar etmeme izin verin, her şeyin nispeten kısa bir zaman içinde son derece tatminkâr bir neticeye ulaşmaması için hiçbir sebep göremiyorum.

Bu tabii ki ancak araştırmalarımı hiçbir müdahale olmaksızın yrtebildiğim takdirde mümkün olacak.”

Mac Donald, “Tek kelimeyle harika!” diyerek beni destekleyen Grayson’ı yine soğuk bakışıyla süzdü.

O gün, yanında geçirdiğim süre boyunca MacDonald’ın protokol işlerine bakmaktan başka bir görevi olmayan alelade bir konsolosluk alışanıymış gibi davranması sabrımı zorlamıştı. Onu ele veren salt benim planlarıma duyduğu fazla merak veya bana “yardımcılar” yamamak-taki istekliliği değildi; kıdemli bir istihbarat görevlisi olduğuna dair işaretler, asıl o iyi yetiştirilmiş, ağır ve rahat tav-rıyla beraber taşıdığı son derece incelikli ikiyüzlülüğünün yarattığı havada gizliydi. Gecenin bir noktasında oynadığı oyunu izleyerek onunla eğlenmekten artık sıkılmıştım; o yüzden de sanki aramızda gerçeği konuşmuşasına, soru-mu sormaya karar verdim.

“Madem burada yardımdan bahsediyoruz, Bay Mac-Donald” dedim, “esasında bana inanılmaz yardımı olacak bir şey var; onu yapabilir misiniz diye merak ediyorum”.

“Söyle bakalım arkadaşım.”

“Evvelden de bahsetmiştim, buradaki polisin Sarı Yılan cinayetleri dediği konuyla özel olarak ilgileniyorum.”

“yle mi?” Mac Donald’ın yüzüne yerleşen temkinliliği görebiliyordum. Fakat Grayson, neye atıfta bulunduğu-mu bilmiyor olsa gerek, dönüp bir ona bir de bana baktı.

“Aslında” diye devam ettim, MacDonald’a dikkatle bakarak, “buraya gelme kararını işte bu Sarı Yılan cinayet-leri hakkında yeterli delil topladıktan sonra aldım”.

“Anlıyorum. Demek Sarı Yılan meselesiyle ilgileniyor-sunuz” diyerek salonda göz gezdirdi MacDonald, lakayt bir hali vardı. “Pis bir iş. Ama, olayın tamamı göz önüne alınırsa öyle fazla bir önemi olduğunu sanmam.”

“Tam aksine, olayla yakinen ilgili olduğunu dşn-yorum ben.”

Grayson “Özür dilerim” diyerek sonunda araya girdi. “Bu Sarı Yılan cinayetleri de neyin nesi? Daha önce hiç duymadım.”

“Komünistlerin intikam saldırılarına milletin taktığı isim” dedi MacDonald. “Kızılar onları ihbar etmiş olan yoldaşlarından birinin akrabalarını öldürüyor” dedi. Sonra bana döndü: “Zaman zaman karşımıza çıkıyor bu. Kızılar bu konularda çok vahşiler. Ama bu, Çinlilerin kendi aralarında bir mesele. Şu anda Kızılar’ın başında Çang Kay-Şek bulunuyor ve yerini kaptırmaya niyeti yok. Japonlar olsun olmasın. Biz bunların dışında durmaya çalışıyoruz, anlıyorsundur herhalde. Bütün bunlara merak sarmış olmana şaşırdım doğrusu, dostum.”

“Fakat bu intikamlar” dedim, “bu Sarı Yılan, uzun zamandır devam ediyor. Son dört yıldır ara ara yaşanıyor. Bu süre zarfında on üç kişi öldürüldü”.

“Bakıyorum da, detayları benden iyi biliyorsun, dostum. Ama duyduğum kadarıyla intikam saldırılarının uzun zamandır devam ediyor olmasının sebebi, Kızılar’ın haini tespit edememesiymiş. Başta yanlış insanlara kıydılar. İşte görüyorsun ya, bu Bolşevik usulü adalet yarım yamalak bir adalet oluyor. Ne zaman Sarı Yılan denen adam hakkında yeni bir haber alsalar, gidip bir aileyi ortadan kaldırıyorlar.”

“Bay MacDonald, eğer söz konusu muhbirle görüşebilirsem bana çok büyük yardımı dokunabilir. Sarı Yılan denen adamla yani.”

MacDonald omzunu silkti. “Bunlar hep Çinlilerin kendi arasında olan şeyler, dostum. Bu Sarı Yılan’ın kim olduğunu bizden kimse bilmiyor. Benim görebildiğim kadarıyla Çin hükümeti, daha fazla sayıda masum insan muhbirin akrabası diye yanlışlıkla kurban edilmeden adamın kimliğini açıklasa iyi eder. Ama cidden, bunlar Çinlilerin kendi arasında. Öyle de kalsa iyi olur.”

“Muhbirle görüşmem gerçekten çok önemli.”

“E peki, madem bu kadar önemli olduğunu düşünüyorsun, bir-iki kişiye konuyu açarım. Ama hiçbir şey için söz veremem. Bu adam her kimse, devlete epey yardımı oluyor. Çang’ın adamları onu gayet iyi saklıyorlardır diye tahmin ediyorum.”

O sıra, çok daha fazla insanın sadece beni kanlı canlı görebilmek için değil, konuştuklarımıza da kulak kabartabilmek için dört bir taraftan bizi sıkıştırmakta olduğunu fark ettim. Bu şartlar altında MacDonald’ın benimle dürüst bir konuşma yapmasını beklemek yanlıştı ve meseleyi şimdilik orada bırakmaya karar verdim. Aslında o dakika bir an evvel yerimden kalkıp biraz hava alma ihtiyacı hissettim; ama hareket etmeme fırsat kalmadan Grayson şen bir tebessümle bana eğilip şöyle dedi:

“Bay Banks, belki uygun bir zaman değil, ama hemen birkaç şey söyleyecektim. Şimdi biliyorsunuz, bendeniz töreni organize etmekle görevliyim. Yani karşılama törenini demek istiyorum.”

“Bay Grayson, nankörlük eder gibi görünmek istemem, ama tıpkı Bay MacDonald’ın da dediği gibi, zamanımız epey dar. Ve zaten inanın, cömert bir misafirperverlikle yeterince karşılama yapıldığını düşünüyorum...”

“Hayır, hayır, efendim” diye tedirgin bir tavırla güldü Grayson. “Asıl karşılama töreninden bahsediyorum. Yani, yıllar süren esaretin ardından yapılacak olan karşılama töreni.”

İtiraf etmeliyim ki bunu hiç beklemiyordum ve galiba bir süre Grayson’a öylece bakakaldım. Aynı tedirgin gülüşle konuştu:

“Tabii, bir bakıma dereyi görmeden paçaları sıvamak gibi oluyor, farkındayım. Siz önce işinizi bitirin. Ve tabii ki kadere söz geçiremeyiz, ama hazırlık yapmaya mecburuz, anlatabiliyor muyum? Davayı sonuçlandırdığınızı

ilan eder etmez herkes gözünü bize, Belediye Meclisi'ne çevirecek; çünkü böyle önemli bir ânın kutlanması için bir şey tertip etmemizi isteyecekler. Gayet özenli bir şey isteyeceklerdir ve bunu da hemen, çabucak isteyeceklerdir. Ama biliyor musunuz efendim, bahsettiğimiz ölçülerde bir şey tertip etmek hiç de kolay değil. O yüzden bazı temel seçenekleri sunmak isterim. İlk sorum, her şeyden önce tabii, tören yeri olarak Jessfield Parkı sizin için uygun mudur efendim? Biliyorsunuz, epey büyük kapasitede bir yere ihtiyaç duyacağız...”

Grayson konuşurken uzaktan –kalabalığın gürültüsü–nün ardından bir yerlerden– silah sesleri geldi kulağıma. O sıra Grayson'ın konuşması salonu sarsan bir gümbrütüyle kesildi. Dehşet içinde etrafıma baktığımda insanların ellerinde kokteyl kadehleriyle gülümsediklerini, hatta kahkahalarla gülmeye devam ettiklerini gördüm. Kısa bir süre sonra kalabalığın sanki dışarıda bir kriket maçı oynanmaya başlamışçasına pencerelere doğru hareketlendiğini hissettim. Fırsattan istifade ederek masadan kalkmaya karar verip o akışa ben de katıldım. Herhangi bir şey görmem mümkün değildi; çünkü önümde çok sayıda insan vardı ve ileri gitmeye çabalarken omzumun kenarından benimle konuşmakta olan saçları ağarmış hanımefendinin farkına vardım.

“Bay Banks” diyordu, “buraya en nihayet gelebildiğiniz için nasıl rahatladık bilemezsiniz. E tabii göstermek istemiyoruz, ama bu, şey yüzünden nasıl desem...” –silah seslerinin geldiği tarafa bakarak– “çok ama çok endişelenmeye başlamıştık. Kocam diyor ki, mümkün değil, Japonlar asla Uluslararası Yerleşim'e saldırmaya kalkmazlar. Ama işte, sonra aynı şeyi günde en az yirmi kere söylüyor, insanın hiç de inanası gelmiyor. Bay Banks, size bir şey söyleyeyim, sizin yakında geliyor olduğunuzu duyduğumuzda, aylardır aldığımız ilk iyi haber bu dedik. Kocam

Japonlarla ilgili o küçük tekerlemesini dua gibi tekrarlamayı bıraktı, hatta birkaç gün anmadı o lafları. Çok şükür!”

Gök gürlmesine benzer bir patlama müstehzi gülüşmeler eşliğinde salonu salladı. O ara önümde bir boşluk gördüm; çift kanatlı, camlı kapılar açılmış ve insanlar kendilerini balkona atmışlardı.

Genç bir adam dirseğimden tutarak “Merak etmeyin, Bay Banks” dedi. “O patırtı kesinlikle buraya, bize ulaşmaz. Kanlı Pazartesi’den* beri her iki taraf da *son derece* dikkatli davranıyor.”

“Nereden geliyor sesler?” diye sordum.

“Ah, limandaki Japon zırlıslı” dedi. “Mermi kovanları aslında üzerimizden bir yay çizerek geçiyor ve karşıda suyun ötesine düşüyor. Gece olunca manzara hayli seyre değer. Yıldız yağmuru adeta.”

“Peki, merminin menzili kısa kalırsa ne olacak?” Sadece konuştuğum adam değil, etrafındaki birkaç kişi de bu fikre –bana göre fazla yüksek sesle– güldü. Sonra bir başkası “Bu konuda Japonlara güvenmemiz lazım. Neticede eğer sakarlık ederlerse kendi cephelerinin arkasını bombalamış olurlar” dedi.

“Bay Banks, buyurmaz mısınız lütfen?”

Birisi bana opera dürbünü uzatıyordu. Elime alınca sanki bir tür sinyal vermişim gibi, kalabalık önümden çekildi ve kendimi açık camların önünde buldum.

Küçük bir balkona çıktım. Ilık esintiye hissedebiliyordum ve gökyüzü koyu pembeydi. Hayli yüksek bir noktadan aşağı bakıyordum ve hemen önümüzdeki bina sırasının ardında kanal görünüyordu. Suyun ötesindeki barakaların ve molozların üzerinden gri bir duman akşam semasına yükseliyordu.

* “Hilo Katliamı”. 1 Ağustos 1938’de, Hawaii’de bir grev sırasında gösteri yapan farklı etnik gruplardan iki yüz elli protestocunun elli birinin polis tarafından yaralandığı olay. (ç.n.)

Dürbünü gözlerime yaklaştırdım, ama ayarı tamamen bozuktu ve hiçbir şey göremiyordum. Ayar halkasıyla biraz oynayınca kendimi, yanı başlarında kopmakta olan kavgaya rağmen normal seyrine devam eden gemilerin geçtiği kanala, biraz da hayret içinde bakarken buldum. Tek başına bir kürekçinin yürüttüğü yük teknesi türünden bir şeye gözüm takıldı. Sandıklar ve çuvalarla öylesine yüklüydü ki hemen ötesindeki alçak kanal köprüsünün altından nasıl geçeceğini merak ettim. Ben izlerken tekne hızla köprüye doğru yaklaştı; yükün tepesinden bir ya da iki sandığın suya düşeceğini emindim. Muharebeyi unutmuş halde birkaç saniye daha dürbünle tekneyi izledim. Gemicinin tıpkı benim gibi taşıdığı yükün kaderine kilitlendiğini, elli metre sağında devam eden savaşın farkında olmadığını görebiliyordum. Sonra tekne köprünün altında kayboldu ve öte tarafa geçip suda zarıfçe süzülmesini, tehlike arz eden çuvalların da hâlâ yerli yerinde olduğunu görünce rahatlayarak bir iç çektim ve dürbünü indirdim.

Ben kanalı seyrederken arkamda geniş bir kalabalığın toplanmış olduğunu gördüm. Dürbünü yanımda duran birine verdim ve kimseyi özel olarak muhatap almadan “Demek ki savaş böyle bir şey. Çok ilginç. Acaba çok zayıf oluyor mu?” diye sordum.

Sözlerim bir yığın laf edilmesine sebep oldu. Birisi “Şurada, Çapey’de çok ölü var. Ama Japonlar bir-iki gün içinde orayı ele geçirince ortalık sakinleşir” dedi.

“Olmayabilir de” dedi bir başkası. “Kuomintang’cılar herkesi şaşırttılar ve bahse girerim, şaşırtmaya devam edecekler. Bahse girerim daha epey bir dayanırlar.”

Sonra etrafımdaki herkes aynı anda tartışmaya başladı. Birkaç gün, birkaç hafta, ne fark ederdi ki? Çinliler er-geç teslim olacaklardı, o halde neden hemen yapmıyorlardı bunu? Neticenin bu kadar basit olamayacağına işaret

eden birkaç kişi oldu. Her geçen gün bir şeyler değişiyordu ve birbirini olumsuz etkileyen bir sürü faktör vardı.

“Ve ayrıca” dedi biri, benim olduğum tarafa doğru yüksek sesle, “Bay Banks burada değil mi artık?”

Bu soru belli ki cevaplanma beklentisiyle sorulmuş değildi, ama gene de tuhaf bir şekilde havada asılı kaldı ve bir kez daha bütün bakışlar üzerimde toplanırken kalabalığa bir sessizlik çöktü. Sanki sadece halen içlerinde olduğum balkondaki grup değil de bütün balo salonu sessizliğe gömülmüş, cevabımı bekliyordu. O ânın beyanatta bulunmak için (salona girdiğim dakikadan itibaren benden beklenen buydu belki de) çok uygun bir zaman olduğunu fark ettim ve derin bir nefes alıp yüksek sesle konuşmaya başladım:

“Bayanlar ve baylar. Buradaki vaziyetin fazlasıyla zor bir hal aldığını gayet iyi görebiliyorum. Ve böyle bir zamanda boş vaatlerde bulunacak biri değilim. Ancak eğer bu olayı, çok yakın vadede mutlu bir sonla çözüme kavuşturacağıma dair iyimser olmasaydım buraya hiç gelmezdim, bunu söylemeliyim. Aslında, bayanlar baylar, bu konuda *kesinlikle* iyimserim. Önümüzdeki hafta ve belki biraz daha uzun bir süre boyunca sabırlı olmanızı rica ediyorum. Ondan sonra, nereye vardığımızı göreceğiz.”

Sözlerimi noktaladığımda salonda caz orkestrası çalmaya başladı. Bunun tesadüf olup olmadığını bilmiyorum, ama her halükârda konuşmamın gayet hoş bir şekilde sonlanmasına vesile oldu. Salonun dikkatinin üzerimden çekildiğini hissediyor, insanların içeri dönmeye başladığını görüyordum. Ben de salona doğru yöneldim ve masamızı bulmaya çalışırken (bir ara sanki nerede olduğumu unuttum) pistte kızlardan müteşekkil bir dans grubunun gösteriye hazırlandığını fark ettim.

Çoğu “Avrasyalı” yirmi civarında dansçı, kuş motifli, gayet açık sayılabilecek, birörnek kıyafetler içindeydi.

Dansçılar programlarına devam ederken salondakiler neşeli müziğin fonunda hâlâ açık seçik duyulabilen savaşı gürültüsüne rağmen suyun karşısında cereyan eden muharebeyi tamamen unutmuşlardı. Bu insanlara göre bir eğlence bitip bir diğeri başlıyordu adeta. Onlara karşı bir tiksinti hissetim ki Şanghay'a geldiğimden beri bunu birkaç kez daha yaşamıştım. Sadece yıllardır olayın icap ettirdiği mücadeleyi vermekte gösterdikleri acınası başarısızlıktan dolayı değil, meselenin inanılmaz komplikasyonlar içeren şu anki korkunç seviyelere gelmesine izin verdikleri için de iğreniyordum onlardan. Buraya geldiğim günden beri beni derinden sarsan şeyse, buradaki herkesin ne kadar önemli mesuliyetler ve mükellefiyetler taşıdığını inatla reddediyor olmasıydı. On beş gündür, alt veya üst kademedен hiçbir vatandaşı bir kez bile dürüstçe suçluluk duygusu uyandı-ğına rastlamadım. Burada, bir başka deyişle, medeni dünyanın tamamını yutmaya hazırlanan bir kasırganın tam göbeğinde, rezil kepaze bir inkâr hali vardı. Bu durum, artık kendi aleyhine işleyen ve tadı kaçmış bir mesuliyet inkârıydı ve sık sık karşılaştığım gibi, kendini züppece bir savunma şeklinde gösteriyordu. Ve işte şimdi, Şanghay'ın sözde seçkinleri, kanalın karşısındaki Çinli komşularının ıstırabına aşağılamayla yaklaşıyorlardı.

İnsanların kabareyi görebilmek için meydana getirdiği dış hatta ilerliyor ve mide bulantımı kontrol etmeye çalışıyordum ki birinin kolumu çekiştirdiğini fark ettim. Döndüğümde karşımda Sarah'yı buldum.

"Christopher," dedi, "bütün gece senin yanına gelmeye çalıştım. Eski dostlarına bir merhaba diyecek zamanın yok mu? Bak, Cecil orada, sana el sallıyor".

Kalabalığın içinde Sir Cecil'i tespit etmem biraz güç oldu; salonun uzak bir noktasında, tek başına masada oturmuş hakikaten bana el sallıyordu. Ben de ona el salladım ve Sarah'ya baktım.

Geldiğimden beri ilk kez karşılaşıyorduk. O gece Sarah'yla ilgili edindiğim intiba, gayet iyi görüldüğü yönündeydi. Şanghay güneşi, mutat solgunluğuna müs-pet bir etkide bulunmuştu. Üstelik dostça sohbetimiz boyunca, tavrı neşeli ve kendinden emindi. Ancak şimdi şimdi, yani dün geceki olayların ardından, o ilk karşılaşmayı etraflıca düşünüyor ve nasıl yanıldığımı anlamaya çalışıyorum. Sarah'nın gülüşünde, özellikle de Sir Cecil'den bahsederken hissettiğim aşırı ihtiyat belki sonradan kavradığım bir şeydi. Ve nezaket icabı edilen sözleri bir yana bırakıp içtenlikle sohbet etmemize rağmen, dün gecedен sonra, o akşam sarf ettiği bir söz (ilk duyduğumda da hayli aklımı karıştırmış olan) bütün gün zihnimi meşgul etti.

Sir Cecil'le beraber burada kaldıkları bir senenin nasıl geçtiğini sormuştum. Sir Cecil'in umduğu başarıyı elde edememesine rağmen, hiç olmazsa insanların kendisine müteşekkire olduğu birçok şey yaptığını söylemişti. O zaman, hiçbir imada bulunmaksızın şunu sormuştum:

“Şanghay'dan kısa vadede ayrılmak gibi bir planınız yok herhalde?”

Bunun üzerine Sarah şöyle bir gülmüş, Sir Cecil'in olduğu tarafa bir bakış atıp “Hayır, şimdilik burada gayet iyiyiz. Metropole Oteli çok konforlu. Öyle alelacele bir yere gideceğimizi hiç sanmıyorum. Birisi imdada yetişmezse tabii” demişti.

Bütün bunları –imdada yetişilmesi hususundaki son cümle de dahil olmak üzere– adeta şaka eder gibi söylemişti ve ben de tam olarak ne demek istediğini anlamadığım halde, sırf ona uymak için gülerek mukabele etmişim. Sonra, hatırladığım kadarıyla Grayson gelip de görünürde düz ve durgun giden bu konuşmayı sonlandırıncaya kadar, İngiltere'deki ortak dostlarımızdan bahsetmiştik.

Dediğim gibi, ancak şimdi, dün geceden sonra, şu son üç haftadır Sarah ile muhtelif karşılaşmalarımızı yeniden aklımdan geçiriyorum ve o şakacı, tatlı cevabına ilave ettiği son sözleri düşünmeden edemiyorum.

On Üçüncü Bölüm

Dün öğleden sonra vaktimin neredeyse tamamını, üç cese-
din bulunduğu karanlık, zemini her adımda gıcırdayan
kayıkhanede geçirdim. Polis olay yerindeki araştırmamı
rahatsız edilmeden bitirme ricamı kırmadığı için, zama-
nın nasıl geçtiğini bilemedim ve dışarıda güneşin battığını
bile geç fark ettim. Bund'u geçip Nanking Yolu'na saptı-
ğımda ışıklar çoktan pırıldamaya başlamış ve akşam kala-
balığı kaldırımları doldurmuştu. Uzun ve iç karartıcı bir
günün sonunda biraz gevşeme ihtiyacı duyduğum için, ilk
geldiğim günlerde birilerinin beni götürdüğü Nanking ile
Liangse caddelerinin köşesindeki küçük kulüp istikame-
tine döndüm. Hiçbir özelliği olmayan bir yer; bazı gece-
ler yalnız bir Fransız piyanistin Bizet veya Gershwin'den
melankolik parçalar çaldığı sakin bir bodrum katı sadece.
Ama benim ihtiyacımı karşılıyor ve şu birkaç haftadır ora-
ya zaman zaman uğruyorum. Dün gece, konsomatrisler
müşterileriyle müzik eşliğinde salınırken bir saat boyun-
ca köşede bir masada oturup hem biraz Fransız yemeği
yedim hem de kayıkhanede bulduklarım ile ilgili notlar
aldım.

Otele dönmek üzere merdivenleri çıkmıştım ki giriş-
teki Rus kapı görevlisiyle sohbet etmeye başladık. Aslın-

da bir yerlerin kontuymuş, İngilizceyi mükemmel şekilde öğrenmiş; mükemmel şekilde konuşuyor ve bana Devrim'den önce ders aldığı mürebbiyesinden bahsediyordu. Kulübe ne zaman uğrasam onunla laflıyorduk ve dün de aynı şekilde sohbet ederken (neden bahsettiğimizi şimdi hatırlamıyorum) bana birkaç saat evvel Sir Cecil ile Lady Medhurst'ün oraya uğradığını söyledi.

“Tahmin ediyorum” dedim, “şimdi artık eve dönmüşlerdir”.

Bunun üzerine Kont biraz düşündü ve “Mutlu Şans Salonu. Evet, Sir Cecil galiba oraya gideceklerini söylemişti” dedi.

Bildiğim bir müessese değildi, ama Kont ben sormadan yolu tarif edince, çok da uzak olmadığı için oraya doğru yola koyuldum.

Kont'un tarifi gayet açıktı; fakat Nanking Yolu'nun ara sokaklarını hâlâ tam bilemediğim için kısa süreliğine de olsa yolumu kaybettim. Bunu dert etmedim. Şehrin o kısmındaki atmosfer ürkütücü değildir; gece vakti bile, dilencinin birinin yolumu kesmesine ve sarhoş bir denizciyle çarpışmama rağmen kendimi sakın ve rahat bir ruh haliyle gece kalabalığının içinde gezinirken buldum. İnsanın bütün neşesini alan kayıkhanedeki işten sonra her ırk ve sınıftan zevk avcısının bulunduğu bu kalabalıkta olmak rahatlatıcıydı; pırıl pırıl aydınlatılmış kapıların önünden geçerken burnuma yiyecek ve tütsü kokuları geliyordu.

Dün gece de, o vakitlerde yapmayı adet haline getirdiğim gibi, önümden geçen kalabalığı, aralarında Akira'yı görebilir miyim diye tek tek inceliyordum sanırım. Gerçek şu ki, Şanghay'a geldikten hemen sonra, buradaki ikinci ve üçüncü gecemde arkadaşımı gördüğümünden neredeyse eminim. Jardine Matheson'dan Bay Keswick ve birkaç diğer mühim şahsiyetin benim “gece hayatının tadına bakmam” gerektiğine hükmettiği geceydi. Hâlâ uzun seyahatin ver-

diği şaşkınlık halinden mustarıptım ve dans kulüpleri ve barlar turundan yorgun düşmüştüm. İmtiyazlı Fransız Bölgesi'nin eğlence kısmındaydık (görebildiğim kadarıyla mihmandarlarım beni çok daha çarpıcı özellikleri olan yerlere götürüp şoka uğratmaktan pek zevk alıyorlardı) ve kulübün birinden çıkarken, kalabalıkta O'nun geçip gittiğini gördüm.

Şehir dışından geldikleri her hallerinden belli, şık takım elbiseler içinde bir grup Japon adamın arasındaydı. Tabii o kadar kısa bir andı ki (girişlere asılı fenerlerin ardındaki figürler bulanık birer siluetten ibarettir) o kişinin Akira olup olmadığını kesin olarak söyleyemem. Belki bu sebepten, belki başka bir şey yüzünden, eski dostumun dikkatini celp edecek herhangi bir şey yapmadım. Bunu anlamak kolay olmayabilir; ancak söyleyebileceğim tek şey bu. Galiba bu türden başka fırsatlar çıkar diye düşündüm; belki o şekilde şans eseri, yanımızda başka kişiler mevcutken karşılaşmanın uygunsuz kaçacağını, hatta benim buluşmayı bunca zamandır beklediğim dikkate alındığında pek bir kıymeti olmayacağını hissettim. Neyse, o ânın geçip gitmesine müsaade etmiştim neticede. Sonra, Bay Keswick ile diğerlerinin peşinden bizi bekleyen limuzine doğru gittim.

Mamafih, haftalardır o geceki pasifliğim yüzünden pişmanlık duyuyorum. En kalabalık saatlerde bile, çalışırken, caddelerde veya otel lobilerinde kalabalığı taramaya devam ettiysem de, onu bir daha yakalayamadım. Yerini tespit edebilmek için daha etkili teşebbüslerde bulunabileceğimi biliyorum, ama gerçekten, elimdeki olaya öncelik vermek zorundayım. Ve Şanghay öyle kocaman bir yer değil, er veya geç birbirimize rastlayacağız.

Dün gecenin hadiselerine dönelim. Kapı görevlisinin tarifi beni birkaç dar caddenin kavuştuğu ve kalabalığın çok daha yoğun olduğu küçük bir meydana getirdi. Bir

şeyler satan insanlar vardı, birileri dileniyordu; birileri de sadece dikilmiş konuşuyor ve diğerlerini seyrediyordu. Müşterisi olmayan bisiklet taksi, insan selinin içine dalıp sonra da orta yerde tikanıp kaldığı için, arabacı orada duranlardan biriyle öfkeli bir ağız dalaşına girmişti. Köşede Mutlu Şans Salonu'nu görebiliyordum ve çok geçmeden ateş kırmızısı pelüşle kaplı bir merdivenden yukarı doğru çıkacaktım.

Önce ortalama bir otel odası büyüklüğünde bir odaya girdim. Bir düzine Çinli, oyun masasının etrafındaydı. Sir Cecil'in orada olup olmadığını sorduğumda personelden iki kişi çabucak fısıldaştılar ve aralarından biri peşinden gitmem için el etti.

Bir kat daha çıkıp yarı karanlık koridordan geçerek bir grup Fransız'ın iskambil oynadığı sigara dumanına boğulmuş bir odaya götürüldüm. Başımı iki yana soru sorar gibi sallayınca önümdeki adam omuz silkti ve tekrar onu takip etmemi işaret etti. Böylece bu binanın, her birinde bir çeşit oyun oynatılan ufak ufak odalardan müteşekkil, haylice hacimli bir kumarhane olduğunu idrak ettim. Rehberimin Sarah veya Sir Cecil ismini her tekrar ettiğimde anlıyor gibi kafasını sallayıp, beni duman altı odalara sokup çıkararak tanımadığım insanların meraklı bakışlarına maruz bırakmasından ise iyiden iyiye öfke duymaya başlamıştım. Bir de zaten müessesenin niteliğini gördükçe Sir Cecil'in Sarah'yı böyle bir yere getirmesinin mümkün olmadığına kanaat getiriyordum ve tam vazgeçmek üzereydim ki bir kapıdan daha girdik ve Sir Cecil'i rulet çarkına gözlerini dikmiş, masada otururken buldum.

Odada çoğunluğu erkek, yirmiye yakın kişi vardı. İçerisi diğer odalar kadar dumanlı değildi ama sanki daha sıcaktı. Sir Cecil bütün dikkatini masaya yöneltmişti. Bana eliyle kısacık, tatsız bir selam verip, bakışlarını yeniden rulete çevirdi.

Odanın dış çemberinde kırmızımsı bir kumaşla kaplı eski püskü koltuklar vardı. Birinde yapılı bir Çinli (Batılı tarzda takım elbiseli ve terden sıırıslıklam) gömülmüş, horultular çıkararak uyukluyordu. Üzerinde birinin oturduğu diğer koltuk ise Sarah'nın başını elinin içine dayayarak, yarı kapalı gözleriyle oturmakta olduğu, oyun masasından en uzak köşede, gölgeler içindeki koltuktu.

Gidip yanına oturduğumda hayretle irkildi: "Ah Christopher! Senin burada ne işin var?"

"Şöyle bir uğramıştım. Özür dilerim, seni korkutmak istemedim."

"Uğramış mıydın? Buraya mı? İnanmıyorum. Bizi takip ediyordun."

Masada oynayanların dikkatini dağıtmamak için alçak sesle konuşuyorduk. Binada bir yerlerde çalınan trompetin sesini çok uzaktan da olsa duyuyordum.

"İtiraf etmeliyim" dedim, "buraya geldiğinizi haber aldım. Buradan geçecektim zaten, o yüzden..."

"Ah Christopher, kimsen yoktu da ondan."

"Hayır, hayır, öyle değil. Ama kasvetli bir gün geçirdim ve birazcık rahatlamaya çalışıyordum, hepsi bu. Ama tabii, böyle bir yerde olduğunuzu bilseydim tereddüt ederdim."

"Zalimlik etme. Cecil ve ben, bazen böyle kalitesizlikten hoşlanıyoruz. Eğlenceli bir şey. Bütün bunlar Şanghay'da olmanın bir parçası zaten. Şimdi anlat bakalım şu kasvetli gününü. Kederli görünüyorsun. Senin olayda hâlâ bir ilerleme yok galiba."

"İlerleme yok, ama kederli de değilim. Bazı şeyler şekillenmeye başladı."

Ellerim ve dizlerimin üstünde iki saat boyunca tahtaları erimiş bir kayığın içinde, çürümekte olan üç cesedin bulunduğu yerde çalıştığımı anlatınca yüzünü ekşitti ve sözümü kesti.

“Ne kadar korkunç. Bugün tenis kulübünde birisi cesetlerin kol ve bacaklarının kesilmiş olduğunu söyledi. Doğru mu bu?”

“Evet, öyle.”

Yüzünü bir kez daha buruşturdu. “Kelimelerle ifade edilemeyecek kadar korkunç. Ama bunlar Çinli fabrika işçileriymiş, değil mi? Yani, senin... senin annenle babanla bir alakaları olamaz herhalde.”

“Doğrusunu istersen, bu cinayetın annemle babamın olayında büyük önem arz ettiğı fikrindeyim.”

“Gerçekten mi? Tenis kulübündekiler, bu cinayetlerin hep şu Sarı Fare meselesinin bir parçası olduğunu söylüyorlar. Diyorlar ki kurbanların hepsi Sarı Fare’nin en yakınlarıyla en sevdikleri arasından insanlarmış.”

“Sarı Yılan.”

“Anlamadım?”

“Komünist muhbiri. Sarı Yılan.”

“Ah, evet. Neyse işte, çok korkunç. Çinliler ne demeye böyle bir zamanda birbirilerine düşüyorlar ki? Kızıklar ile hükümet Japonlara karşı en azından bir süre ittifak yapar diye düşünmüştük.”

“Sanırım komünistler ile milliyetçiler arasındaki nefret çok daha büyük.”

“Cecil de öyle diyor. Ah, bak şimdi şuna, o vaziyette nasıl hâlâ oynayabiliyor ki?”

Baktığı yöne dönünce, Sir Cecil’in (bize arkası dönük-tü) ağırlığını masaya vererek yan tarafa yıkılmış olduğunu gördüm. İskemleyle beraber yere yuvarlanması an meselesiydi.

Sarah dönüp biraz tuhaf bir şekilde bana baktı. Sonra yerinden kalkarak Sir Cecil’in yanına gitti, ellerini onun omuzlarına koyup yavaşça kulağına bir şeyler söyledi. Sir Cecil kendine geldi ve kendini toparlar gibi oldu. Muhtemelen o ara bakışlarımı başka yöne çevirmiş olmalıyım

ki orada, ikisinin arasında ne olduğundan hâlâ tam olarak emin değilim. Sarah'nın sanki itilmiş veya tokat yemiş gibi geriye çekildiğini gördüm. Bir an dengesini kaybeder gibi olup toparlandı. Sir Cecil ise, arkadan onu incelediğimde, yeniden dik oturmuş, dikkatini oyununa vermişti. Sarah'nın sendelemesine onun sebep olup olmadığını kestiremiyordum.

Sarah ona baktığımı gördü, gülümseyerek geri geldi ve tekrar yanıma oturdu.

"Çok yorgun" dedi. "O kadar enerjik ki. Ama bu yaşta aslında daha çok dinlenmeye ihtiyacı var."

"Siz ikiniz buraya, bu kumar dükkânına sık sık geliyor musunuz?"

'Evet' manasında başını salladı. "Bir de buna benzer birkaç yer daha. Cecil o büyük, pırıltılı yerleri sevmiyor. Oralarda kimsenin oyunu kazanarak bitireceğine inanmıyor."

"Bu maceralarda sen de ona hep eşlik ediyor musun?"

"Birinin ona göz kulak olması lazım. Biliyorsun, genç değil. Bunu dert ettiğimi sanma. Hatta epey heyecan verici. Zaten bu şehir böyle biraz."

Oyunun döndüğü masada toplu bir iç çekiş duyuldu ve oyuncular aralarında konuşmaya başladı. Sir Cecil'in ayağa kalkmaya teşebbüs ettiğini gördüm ve ancak o zaman sarhoşluğunun ne seviyede olduğunu fark ettim. İskemlesine tekrar yığıldı; fakat ikinci bir denemede yerinden kalkmayı becererek, sallana sallana bize doğru yaklaştı. El sıkışmak üzere ayağa kalktım, ama o sırf dengesini muhafaza edebilmek için elini omzuma dayadı ve "Sevgili çocuk, sevgili çocuk, seni gördüğüme sevindim" dedi.

"Şansınız yaver gitti mi, efendim?"

"Şans mı? Hayır, hayır. Bu gece kötü bir geceydi. Tam bir felaket ve hafta boyunca şansım kötü, kötü, kötüydü. Ama belli olmaz tabii. Yine ayağımın üstüne kalkarım, ha ha! Küllerimden doğarım."

Sarah da ayağa kalkmıştı ve ona destek olmak için uzandığında Sir Cecil yüzüne bile bakmadan, onu uzaklaştırmak için bir hareket yaptı. Sonra bana dönüp “Bir kokteyle ne dersin? Aşağıda bar var” dedi.

“Çok nazıksınız efendim, ama otelime dönsem iyi olacak. Yarın gene zor bir gün bekliyor beni.”

“Böyle çalışman ne kadar güzel. Tabii ben de buraya, bu kente işleri düzeltmek için gelmiştim, ama biliyor musun...” Eğilip yüzünü yüzüme iyice yaklaştırdı. “Beni fersah fersah aşılıyor. Fersah fersah hem de.”

“Cecil hayatım, hadi eve gidelim artık.”

“Eve mi? Sen o fare deliğinden bozma otel odasına ev mi diyorsun? Sen tabii, benden daha avantajlısın tatlım, avare olduğun için avarelik yapabiliyorsun. O yüzden ev diyorsun oraya, o yüzden dert etmiyorsun.”

“Hadi gidelim hayatım. Yorgunum.”

“Yorgunsun. Benim küçük serserim yorgunmuş. Banks, araban var mı?”

“Ne yazık ki, efendim. Ama isterseniz gidip bir taksi bulmaya çalışayım.”

“Taksi mi? Sen kendini Piccadilly’de mi zannettin? Burada çıkıp hop diye taksi bulacağını mı düşünüyorsun? Bunlar, bu Çinliler iki dakikada boğazını keser senin.”

“Cecil, canım, lütfen Christopher gidip Boris’i buluncaya kadar şurada otur.” Sonra bana döndü ve “Şoförümüz buralarda bir yerdedir. Ne olur gidip onu bulur musun? Yazık, Cecil bu gece çok yorgun düştü” dedi.

Moralimin bozulduğunu belli etmemeye çalışarak yanlarından ayrılıp binanın dışına çıktım; bir yandan da dönüş yolumu zihnimde canlandırmaya çalışıyordum. Meydan insan kaynıyordu; hemen ileride sıra sıra motorlu arabalarla bisiklet taksilerin beklediği bir ara cadde gördüm. O tarafa koşturdum ve Sir Cecil’in ismini zikrederek bir arabadan öbürüne dolaşırken, sonunda farklı

milliyetlerden bir sürü şoför arasından biri bana cevap verdi.

Kumarhaneye döndüğümde, Sir Cecil ve Sarah çoktan dışarı çıkmış bekliyorlardı. Sarah onu iki eliyle tutuyordu; fakat adamın büyük, eğilmiş gövdesi her an Sarah'nın üzerine yıkılabilirdi. Koşturarak onlara yaklaştım ve Sarah'ya söylediklerini işittim.

"Orada hoşlarına gitmeyen sensin canım. Ben buraya kendim geldiğimde her zaman bana kraliyet mensubu muamelesi yapıyorlardı. Evet, aynen öyle, kraliyet mensubu muamelesi. Senin gibi kadınları sevmiyorlar. Ya sahiden hanımefendileri istiyorlar ya da orospuları. Ve tabii sen ikisi de değilsin. Yani anlıyor musun, seni hiç ama hiç sevmiyorlar. Sen ille de geleceğim diye peşime takılmakta ısrar edinceye kadar burada hiç canım sıkılmamıştı benim."

"Hadi gel hayatım. Christopher geldi, bak. Aferin Christopher. Bak hayatım, Boris'i bulup getirdi bize."

Metropole Oteli yakın bir yerdeydi, ama araba yaya-
ların ve bisiklet taksilerin arasından neredeyse emekleyerek ilerliyordu. Sir Cecil bir uyuyup bir uyanırken, Sarah onun kolundan ve omzundan tutmaya devam etti. Kendine geldikçe Sarah'yı silkelemeye çalışıyor, o ise yalpalayan arabanın içinde gülerek Sir Cecil'i sabitlemeye gayret ediyordu.

Metropole'e geldiğimizde, Sarah lobi personeliyle tatlı tatlı selamlaşırken, Sir Cecil'i dönen kapılardan geçirip asansöre bindirme işini ben devraldım. Sonunda Medhurst süitine girdiğimizde Sir Cecil'i bir koltuğa oturttum.

Uyuyakalmasını bekliyordum ama aniden ayıldı ve bana nereye varmak istediğini hiçbir şekilde öngöremediğim anlamsız sorular sormaya başladı. Sonra Sarah banyodan çıkıp, getirdiği pamuklu bezle alnını silerken bana şöyle dedi:

“Banks oğlum, açık konuşabilirsin. Bu kız var ya. Görüyorsun, benden birkaç yaş genç. Öyle çok da taze bir şey değil gerçi, ha ha! Ama gene de benim biraz küçüğüm işte. Doğruyu söyle bana, Banks, oğlum, sence bu geceki gibi bir yerde, bizi bulduğun yerde mesela, sence durup ikimize bakan birinin aklına... Yani açık konuşalım! Sana şunu soruyorum, sence insanlar karımı fahişe zann ediyorlar mıdır?”

Görebildiğim kadarıyla, Sarah’nın yüz ifadesi değişmedi, ama havayı değiştirmeye yardımcı olur ümidiyle yaptığı işi hafifçe hızlandırdı. Sir Cecil adeta sinek kovalarcasına asabiyetle başını farklı yönlerle salladı ve “Hadi oğlum, dürüstçe söyle” dedi.

“Tamam artık hayatım” dedi Sarah sakince. “Hiç yakışıyor mu?”

“Sana bir sır vereceğim, oğlum. Bir sır vereceğim. Hoşuma gidiyor aslında. İnsanların karımı fahişe zannetmesi hoşuma gidiyor. O yüzden müdavimiyim bu geceki gibi yerlerin! Çekil başımdan! Rahat bırak beni!” Sarah’ı kenara ittirdi ve devam etti: “Öbür nedeni de, tabii, tahmin etmişsindir, biraz borcum var. Biraz borca girdim, biliyor musun? Tekrar kazanamayacağım bir şey değil tabii.”

“Hayatım, Christopher bu gece bize çok nazik davrandı, onu sıkma istersen.”

“Ne diyor fahişe? Ne dediğini duydun mu, oğlum? Boşver, duyma. Dinleme onu. Sürtükleri dinleme, ben bunu derim. İnsanı yoldan çıkarırlar. Bilhassa savaşta ve ihtilafta. Savaşta asla ama asla sürtüğün tekine kulak asma.”

Kendi başına ayağa kalktı. Bir süre, odanın ortasında, önümüzde sallanarak durdu. Düğmesinden kurtulan yaka şeridi boynundan fırlamıştı. Sonra yatak odasına geçti ve ardından kapıyı kapattı.

Sarah bana gülümseyip arkasından odaya girdi. O tebessüm olmasaydı veya esasında o tebessümün ardında

bir yalvarış gizli olduğunu anlamasaydım, o dakika çıkar giderdim. Ama girişteki kaidenin üzerine konmuş Çin kâsesine boş boş bakarak öylece kaldım. Bir ara Sir Cecil'in bağirtısını dinledim; sonra tüm sesler kesildi.

Beş dakika kadar sonra Sarah odadan çıktı. Benim hâlâ orada oluşuma şaşırmış bir hali vardı.

"İyi mi?" diye sordum.

"Uyuyor. Yarın iyi olur. Christopher, sana da zahmet oldu, özür dilerim. Bizi ararken aklında bunların olmadığına eminim. Telafi etmek için bir şeyler yaparız daha sonra. Seni yemeğe götürürüz. Astor House'un mutfağı hâlâ iyi."

Beni kapıya doğru götürdü. Çıkmadan evvel durdum ve "Bu tarz şeyler... Sık oluyor mu?" diye sordum.

İçini çekti. "Hayli sık. Ama dert ettiğimi düşünme sakın. Sadece, bazen gerçekten endişeleniyorum. Kalbi var, malum. O yüzden ben de hep onun beraberinde gidiyorum."

"Ona çok iyi bakıyorsun."

"Yanlış bir intibaa kapılmanı istemem. Cecil iyi bir adam. Pek yakında seni yemeğe çıkarmalıyız. Meşgul olmadığın bir ara. Ama sanırım hep meşgulsün."

"Sir Cecil akşamlarını hep böyle mi geçiriyor?"

"Çoğunu. Bazen günlerini de."

"Yapabileceğim herhangi bir şey var mı?"

"Yapabileceğin bir şey mi?" Hafifçe güldü. "Bak Christopher, ben iyiyim. Gerçekten, Cecil hakkında yanlış bir fikre kapılmamalısın. İyi bir insan. Ben... onu çok seviyorum."

"O halde iyi geceler diliyorum."

Bana doğru bir adım attı ve hafifçe elini uzattı. Elini elimle kavradım ve sonra tam olarak ne yapacağımı bilemeden öptüm. Sonra bir kez daha iyi geceler diye geveleyerek koridora çıktım.

“Beni merak etme Christopher” diye fısıldadı kapıdan. “Gayet iyiyim.”

Dün gece bana söylediği sözler bunlardı. Fakat bugün, önceki söyledikleri, üç hafta önce onu Palace Oteli’nin balo salonunda ilk defa gördüğümde söyledikleri, özel bir yeri olması münasebetiyle aklıma gelip durdu. “Öyle alelacele bir yere gideceğimizi hiç sanmıyorum” demişti, “biri si imdada yetişmezse tabii”. O akşam bana bu sözleri ne maksatla etmiş olabilirdi? Dediğim gibi o zaman bile ben de soru işareti yaratmıştı ve eğer Grayson beni bulmak için kalabalığın içinden çıkıp gelmemiş olsaydı, bunu ona sorabilecektim.

BEŞİNCİ KISIM

Cathay Oteli, Şanghay
29 Eylül 1937

On Dördüncü Bölüm

Sabah Britanya Konsolosluğu'nda MacDonald'la olan randevumda çok yanlış hareket ettim. Gece gece bu konuyu hatırlamak içimi öfke ve üzüntüyle dolduruyor. Gerçek şu ki, o gayet iyi hazırlanmıştı, bense hazırlıksızdım. Onun bana zaten başından beri açık ettiği şeyler hakkında münazara ederek yanlış mecralara sürüklenmemize defalarca izin verdim ve enerjimi boşa harcadım. Her şey bir tarafa, dört hafta önce Palace Oteli'nin balo salonunda Sarı Yılan'la görüşme talebinde bulunduğumda zaten onun önüne geçmiştim. O gün MacDonald'ı hazırlıksız yakalamış ve Şanghay'daki gerçek pozisyonunu farklı kelimelerle ona itiraf ettirmiştim. Ne var ki bu sabah, onun sadece protokol konularından sorumlu, basit bir konsolosluk memuru olduğuna dair ifadelerle uzatıp durduğu maskaralığı seyretmek zorunda kaldım.

Sanırım onu olduğundan daha zayıf gördüm ve küçümsedim. Aklımdaki şey, talep ettiğim görüşme hakkında yaptığı ayarlamaların son derece yavaş ilerlediğini belirtip onu paylamaktı. Şimdi görüyorum ki öfkelendiğim anda beni avlayacağını fark ettiği için, tuzak kurmuştu. Asabımın nasıl bozulmuş olduğunu o şekilde ifşa etmem sersemceydi; fakat mütemadiyen ağır şartlarda çalışmak-

tan yorgun düşmüştüm. Bir de tabii MacDonald'ın bürosuna çıkmak üzereyken Belediye Meclisi'nden Grayson denen adamla rastlaştık. Aslında bu sabah esas zihnimi bulandıran, bu karşılaşma oldu diyebilirim. Hatta bu yüzden, MacDonald'la görüşmemiz boyunca aklım tamamen başka yerdeydi.

Konsolosluk binasının ikinci katındaki küçük salonunda bir süredir bekliyordum. Nihayet sekreter gelerek MacDonald'ın hazır olduğunu bildirdi; ben de mermer fuayeyi geçip asansörün önüne geldim. O sıra merdivenlerden aşağı koşturan Grayson bana seslendi:

“Bay Banks, günaydın! Özür dilerim, şu an müsait miydiniz bilmiyorum ama...”

“Günaydın Bay Grayson. Aslında pek de değilim. Yukarı çıkıyordum, dostumuz MacDonald'ı görmeye.”

“Ah tamam, o zaman sizi tutmayacağım. Burada, bina daydım da, sizin de burada olduğunuzu duydum.” Şen sesi duvarlarda yankılanıyordu.

“Sizi yeniden görmek harika Bay Grayson. Ama şimdi...”

“Sadece bir saniyenizi alacağım efendim. Müsaade edin, sizi bulmak son günlerde epey zor.”

“Peki, Bay Grayson, kısaca geçebilirsek...”

“Ah, kısa, çok kısa. Şimdi efendim, bunlar çok sonraki işler gibi görünüyor, ama bu tür konularda aslında belli bir ön planlama yapmak şart. Böyle önemli bir tertipte her şey yerli yerinde değilse, bazı noktalar biraz bile ikinci sınıf veya amatörce görünürse...”

“Bay Grayson...”

“Çok özür dilerim. Karşılama resepsiyonuyla ilgili birkaç detay hakkındaki düşüncelerinizi almam gerekiyor da. Yer itibariyle şu anda Jessfield Parkı'nda karar kılmış vaziyetteyiz. Üstü kapalı bir sahne inşa edilecek ve hoparlör sistemi ayarlanacak... Çok özür dilerim, sade-

de geliyorum. Bay Banks bütün bunlarda sizin rolünüzü konuşmak istemiştim. Töreni kısa ve sade tutmanın en doğrusu olduğunu düşünüyoruz. Ben diyorum ki, siz de sahnede olayı nasıl çözdüğünüze dair birkaç şey söylemeniz. Sizi sonuca götüren hayati ipuçları nelerdi filan gibisinden. Fazla değil, birkaç cümlecik, dinleyenlerin hoşuna gidecektir. Ve konuşmanızın sonunda da onlar sahneye çıkarlar.”

“Onlar da kim, Bay Grayson?”

“Annenizle babanız efendim. Benim fikrim şöyle: Platforma çıkarlar, kalabalığı selamladıktan ve alkışları biraz dinledikten sonra çekilirler. Ama tabii bu sadece bir fikir. Eminim sizin harika önerileriniz vardır...”

“Hayır, hayır Bay Grayson.” Aniden üzerime inanılmaz bir yorgunluk çökmüştü. “Hepsi çok güzel, bütün anlattıklarınız. Şimdi eğer bitirdiysek benim hemen...”

“Son bir şey daha vardı efendim. Küçük bir şey; ama düzgünce ifa edilirse son derece etkili bir rötuş olabilir. Aklımdaki fikir şu: Anneniz ve babanız platforma çıktığı anda bando gümbürdemeye başlayacak! Mesela ‘Land of Hope and Glory’ olabilir. Bazı arkadaşlar bu fikri pek beğenmediler ama bence...”

“Bay Grayson, fikriniz tek kelimeyle muhteşem. Ayriyeten, bu olayı çözeceğime olan sarsılmaz inancınız için de size müteşekkirim. Fakat şimdi, çok rica ediyorum, Bay MacDonald’ı bekletiyorum.”

“Tabii, tabii. Şey, bana vakit ayırdığınız için çok teşekkür ederim.”

Asansörün düğmesine bastım. Beklerken Grayson yakamı bırakmadı. Yüzümü mahsus asansör kapısına çevirmiştim ki bana şunları söylediğini işittim:

“Merak ettiğim bir konu daha vardı, Bay Banks. Tören gecesi annenizle babanızın nerede konaklayacağını düşündünüz mü? Biliyorsunuz parka geliş ve gidişleri sırasın-

da kalabalıktan asgari şekilde etkilenmeleri için bunu da düşünmemiz gerekiyor.”

Cevaben ne dedim hatırlamıyorum. Galiba asansör kapıları açıldı ve ben de kısa bir cevap verip ondan kurtuldum. Fakat MacDonald’la yaptığım görüşme boyunca zihnimi meşgul eden ve dediğim gibi mevcut konu hakkında doğru dürüst düşünmemi engelleyen şey, bu son soru oldu. Ve bu gece, yeniden, şimdi artık gün boyu omzumda taşıdığım yükten kurtulduğum için, aynı soruyu düşünürken buldum kendimi.

Annemle babamın en nihayetinde nerede konaklayacaklarına dair hiç kafa yormamış da değildim. Sadece bu bana hep biraz zamanından evvel ele alınmış bir konu gibi görünüyordu.

Ve olayın karmaşık birçok yönü gün yüzüne çıkmadan bu tür sorulara cevap aramak belki biraz da risk almak anlamına geliyordu. Sanırım bu türden şeylere gerçekten kafa yormama yol açan tek vesile, eski okul arkadaşım Anthony Morgan’la buluştuğumuz akşam oldu.

Buraya gelişimin hemen ertesinde, üçüncü veya dördüncü gecemdi. Evvelce Morgan’ın Şanghay’da yaşadığını biliyordum, ama St. Dunstan’da öyle pek de yakın dost olmadığımızdan (hep aynı sınıfa denk düşmemize rağmen) onunla buluşmak için özel bir istek ve gayret göstermedim. Fakat sonradan, üçüncü günün sabahında ondan bir telefon aldım. Onunla temas kurmamış olmamdan incindiği belliydi; o akşam İmtiyazlı Fransız Bölgesi’nde bir otelde buluşmak üzere sözleştik.

Onunla otelin loş lobisinde buluştuğumda gece çoktan çökmüştü. Ona okuldan beri rastlamamıştım; nasıl kilo almış ve yaşlanmış olduğuna hayret ettim. Gene de dostça selamlaşırken intibalarımı sesime yansıtmamaya özen gösterdim.

“Ne tuhaf” dedi, sırtıma şöyle bir vurup, “sanki o kadar uzun zaman geçmemiş gibi. Ama bir taraftan da başka bir çağ gibi”.

“Aynen öyle.”

“Biliyor musun” diye devam etti, “evvelsi gün Danimarkalı Emeric’ten bir mektup aldım. Hatırladın mı? Danimarkalı Emeric! Yıllardır haber almamıştım. Viyana’daymış şimdi, öyle diyor. Bizim Emeric. Hatırladın mı?”

“Evet, tabii” dedim, aslında o isimde bir çocuğu ancak hayal meyal hatırlıyor olmama rağmen. “Şu bizim Emeric.”

Sonraki yarım saat boyunca Morgan neredeyse nefes almadan konuştu durdu. Oxford’dan hemen sonra Hong Kong’a gelmişti, sonra Jardine Matheson’da sabit bir pozisyon bulup Şanghay’a taşınmıştı. On bir yıldır buradaydı. Sonra hikâyesine ara verdi ve şöyle dedi:

“Çatışma başladığından beri şoförlerin nasıl berbat bir mesele haline geldiğini bilmezsin. Japonların bombardımana başladığı ilk gün daimi şoförüm öldürüldü. Başka birini buldum, bir tür haydut çıktı. Çetesinin verdiği görevleri yerine getirebilmek için ikide birde bir yerlere gidiyordu veya bir yere gitmek istediğimde ortadan kayboluyordu. Bir gün beni Amerikan kulübünden aldı, gömleği kan içinde. Kendi kanı değil muhtemelen. Özür dilemek gibi filan bir şey yok tabii, tipik Çinli. E bu da bardağı taşıran damla oldu benim için. Sonra iki şoför daha buldum; fakat ikisi de araba kullanamıyordu. Bir tanesi sokakta faytoncuya çarptı hatta; zavallı adam fena yaralanmıştı. Şimdiki şoförüm biraz daha iyi. Dua edelim de bizi oraya düzgünce ulaştırsın.”

O gece başka bir yere gitmekten bahsetmediğimiz için o son cümlesiyle ne demek istediğini anlamamıştım. Fakat konuyu kurcalamaya kalkmadım; o da çabucak başka bir konuya geçip otelin eksiklerini sıralamaya başladı. Oturduğumuz salonun hep böyle loş olmadığı-

nı anlattı: Çapey fabrikalarındaki ampul imalatı savaş yüzünden durmuştu; otelin başka bazı kısımlarında ziyaretçiler düpedüz karanlıkta dolaşmak zorunda kalıyorlardı. Salonun diğer tarafında dans müziği icra eden orkestranın en az üç üyesinin de enstrümanlarını çalmıyor olduklarına dikkat çekti.

“Çünkü aslında hamal bunlar” dedi. “Gerçek müzisyenler ya Şanghay’ı terk etti ya da bombardımanlarda öldü. Gene de taklitçilikte fena sayılmazlar, değil mi?”

Morgan işaret edince gördüm ki aslında feci şekilde kötü bir taklitti bu. Adamın biri öylesine sıkılmıştı ki keman yayını enstrümana yakın bir şekilde bile tutmuyordu; bir diğeri eline tutuşturulmuş bir klarnetle öylece dikiliyor, gerçekten enstrüman çalan müzisyenlere ağzı açık bir hayretle bakıyordu. Otel hakkındaki bu mahrem bilgiye sahip olduğu için Morgan’ı tebrik ettiğimde, bir aydır orada yaşadığını, çünkü Hongkev’deki dairesinin “ateş hattına fazla yakın” bir noktada bulunduğunu söyledi. Evini terk etmek mecburiyetinde kalması konusunda onu teselli edebilecek birkaç şey söylemeye çalıştığımda haletiruhiyesi aniden değişti; üstüne çöken melankoliyi görünce, okul zamanlarımdan tanıdığım mutsuz ve yalnız çocuk geldi hatırıma.

“Zaten pek de evim gibi değildi” dedi elindeki kokteyle bakarak. “Bir ben, gelip giden birkaç hizmetçi. Acınacak bir yerdi aslında. Bir yönden, sadece mazeret, çatışmalar yani. Bırakıp gitmem için yeterli bir sebep oldu. Acınası bir yerdi zaten. Bütün mobilyalarım Çin işiydi. Hiçbir koltukta rahatça oturamıyordum bile. Bir muhabbet kuşum vardı, öldü sonra. Burası daha iyi. Girip çıktığım deliklere daha yakın.” Sonra saatine baktı, kadehini boşalttı ve “Pekâlâ, bekletmeyelim onları. Araba dışarıda” dedi.

Morgan’ın tavrında acayip bir şey vardı (bir tür lakayt acelecilik) ve bu da ona itiraz etmeyi çok zor kılıyordu. Ayır-

ca, o günler, şehirde muhtelif mihmandarlarca bir davetten öbürüne taşındığım ilk dönemimdi. Bu sebeple işi kurcalamadan Morgan'ın peşi sıra çıktım. Arabasıyla Fransız İmtiyazlı Bölgesi'nin gece capcanlı olan sokaklarına daldık.

Şoför bir hamle yapıp tramvayın önünden kaçınca, bir an Morgan'ın yeniden şoförlerinden şikâyet etmeye başlayacağını düşündüm. Ama iyice içine kapanmış, neon tabelalara ve Çin flamalarına dalmıştı. Bir ara, hangi davete gittiğimize dair bir ipucu alabilmek için "Sence gecikiyor muyuz?" diye sorunca saatine bir kez daha baktı ve zihni tamamen başka bir şeyle meşgul bir halde cevap verdi: "Seni bunca zaman beklediklerine göre, birkaç dakikayı mazur göreceklerdir." Sonra hemen ilave etti: "Sana çok tuhaf geliyor olmalı."

Bir süre daha, çok az konuşarak yola devam ettik. Her iki kaldırımın da hıncahınç dolu olduğu ara bir sokağa girdik. Işık vurdukça görebiliyordum onları, çömelmiş, kimi kıvrılıp yerde uyuyakalmış, caddenin ortasında ancak trafiğin akabileceği kadar yer kalacak şekilde birbirileri üzerine yığılmış, sıkışmışlardı. Her yaştan insan (annelerinin kollarında uyuyan bebekleri görüyordum) ve etraflarında eşyaları vardı; bohçalar, çuvallar, kuş kafesleri, arada bir göze çarpan tepeleme eşya dolu el arabaları. Bu türden görüntülere artık alıştım, ama o akşam arabanın camından dışarı yılgınlıkla baktım. Gördüğüm yüzler çoğunlukla Çinliydi. Caddenin sonuna yaklaştığımızda bir küme Avrupalı çocuk da gördüm; Ruslar, diye düşündüm.

"Kanalın kuzeyinden gelen mülteciler" dedi Morgan tatsızca ve başını çevirdi. Kendisi de bir mülteci olan Morgan ondan daha fakir emsalleri için özel bir hassasiyet hissediyormuş gibi görünmüyordu. Uzanmış yatan bir şeyin üzerinden geçtiğimizi düşünerek arkama dehşet içinde baktığımda yol arkadaşım sadece "Merak etme. Muhtemelen eski bir çuval filandır" diye mırıldandı.

Birkaç dakika sonra ise beni gülüşüyle irkiltti. “Okul günleri” dedi. “İnsan nasıl da hatırlıyor. Çok da kötü değildi galiba.”

Ona baktım ve gözlerine yaş birikmiş olduğunu gördüm. Sonra “Keşke bir ekip olsaydık. Acıklı yalnızlar. Senle ben, ikimiz birlik olmalıydık. Niye yapmadık, bilmiyorum. İkimiz birlik olsaydık, öyle dışarıda kalmazdık” dedi.

Ona dönüp hayretle baktım. Fakat değişen ışıktaki yüzünün bana gösterdiği şey, onun çok uzak bir yerlerde olduğuydu.

Dedim ya, Anthony Morgan’ın “acıklı yalnız” denebilecek biri olduğunu gayet iyi hatırlıyorum. Morgan bizim tarafımızdan özel olarak korkutulup tehdit edilen veya alaya alınan biri değildi; aksine, hatırladığım kadarıyla daha ilk günlerden o rolü kendisine biçen bizzat Morgan’dı. Grubun birkaç metre gerisinde, zoraki adım atan, her zaman tek başına yürümeyi tercih eden oydu; pırıl pırıl yaz güneşinde eğlenceye katılmayı reddeden, onun yerine tek başına bir odada oturan ve bir deftere zırvalıklar dolduran oydu. Bütün bunları gayet net hatırlıyorum. Aslında onu kasvetli otel salonunda görür görmez aklıma gelen ilk şey, resim dersliğiyle revakların arasındaki dörtgeni adımlarken arkamızdan asık suratıyla, bir başına yürüyüşü olmuştu. Fakat benim de “acıklı bir yalnız” olduğumla ilgili beyanı ve beni kendisiyle bir tutması öylesine şaşırtıcıydı ki Morgan’ın kendi kendine var ettiği bir vehim olduğunu idrak etmem biraz zaman aldı. Muhtemelen mutsuz bir dönemin hatıralarını biraz daha çekilir kılmak için yıllar önce icat ettiği bir düşünceydi. Dedğim gibi, hemen aklıma gelmedi, ama hadiseyi şimdi düşününce, o an verdiğim cevabın biraz duygusuz olduğunu görebiliyorum. Hatırladığım kadarıyla şöyle bir şeyler dedim:

“Beni galiba bir başkasıyla karıştırıyorsun, dostum. Ben hep dalga geçenlerden biri oldum. Bigglesworth diye

biri vardı ya, sen onu kastediyorsun. Adrian Bigglesworth. Kesinlikle yalnız biriydi.”

“Bigglesworth mü?” Morgan bunu biraz düşündü, sonra hayır anlamında başını salladı. “Hatırlıyorum o çocuğu. Şişmanca, kepçe kulaklı, değil mi? Tabii, tabii. Ama yok, onu kastetmiyordum.”

“Yani o kişi ben değildim dostum.”

“İnanılmaz bir şey.” Başını bir kez daha salladı ve tekrar cama döndü.

Ben de başımı diğer tarafa çevirdim ve bir süre gecenin çöktüğü caddelere baktım.

Kalabalık ve hareketli bir bölgeden geçiyorduk. İnsanlar arasında Akira’nın yüzünü yakalama ümidiyle bütün yüzlere bakmaya çalışıyordum. Sonra yüksek çalılıklar ve ağaçlarla dolu, daha çok evlerin bulunduğu bir semte geldik ve kısa süre sonra şoför büyük bir evin bahçesinde arabayı durdurdu.

Morgan aceleyle arabadan çıktı. Ben de çıktım (şoför yardım etmek zahmetine girmedi) ve evin yan tarafına dolanan çakıllı patika boyunca onu takip ettim. Galiba büyükçe bir resepsiyon filan bekliyordum, oysa bizi bekleyen şeyin bu olmadığını görebiliyordum; evin büyük bir kısmı karanlıktı ve avluda bizimki hariç bir tek araba vardı.

Eve aşına olduğu fazlasıyla belli olan Morgan, bizi iki tarafında birer büyük bodur ağaç olan bir kapıya getirmişti. Zili çalmadan kapıyı açtı ve beni içeri aldı.

Mumlarla aydınlatılmış geniş bir holdeydik. Dikkatle baktığımda küflenmiş gibi görünen rulo yapılmış kağıtlar, kocaman porselen yer vazoları ve verniklenmiş bir çekmece dolabı gördüm. Havadaki koku (sanki dışkıyla karışmış gibi bir tütsü kokusu) tuhaf bir şekilde rahatlatıcıydı.

Görünürde hizmetçi veya mihmandar yoktu. Bana eşlik etmekte olan kişi ise tek kelime etmeden yanımda

dikiliyordu. Bir süre sonra bulunduğumuz yerle ilgili bir yorum yapmamı beklediğine hükmettim.

“Çin el sanatları hakkında pek az şey biliyorum; ama benim gibi birinin gözüyle bile belli ki son derece zarif şeylerle dolu burası.”

Morgan hayretle bir süre bana baktı. Sonra “Haklısındır herhalde. Hadi içeri girelim” dedi.

Bana yolu gösterdi. Karanlıkta bir-iki basamak çıktıktan sonra Mandarin dilinde konuşmalar duydum. Ve boncuklu perdeyle ayrılmış kemerin arkasından gelen ışığı gördüm. Boncukların ve ardından bir başka perdenin arasından geçip mumlar ve fenerlerle aydınlatılmış büyük, sıcak bir odaya geldik.

Gecenin geri kalanı hakkında neler hatırlıyorum acaba? Zihnimde çoktan puslu bir hal aldı, ama hatırlayabildiğim ölçüde parçaları birleştirmeye çalışayım. Odaya girdiğimizde aklımda beliren ilk düşünce, bir aile kutlamasını kesintiye uğrattığımız oldu. Üzeri çeşit çeşit yemekle kaplı büyük bir masa etrafında oturmuş sekiz veya dokuz kişi gözüme takıldı. Hepsi Çinliydi; en gençleri (yirmili yaşlarda iki erkek) Batılı tarzda takım elbise giymişti; ancak geri kalanı geleneksel kıyafetler içindeydi. Masanın bir başında oturan yaşlı hanım, bir hizmetçi tarafından elle besleniyordu. Aile reisi olduğuna kanaat getirdiğim yaşlı bir bey (bir Asyalı’ya göre şaşırtıcı şekilde uzun boylu ve geniş yapılı biri) biz odaya girer girmez ayağa kalktı ve odada bulunan diğer erkekler de aynı jestte bulundular. Fakat bu noktada, odadaki insanlar hakkındaki intibam belirsiz kalacaktı; çünkü odanın kendisi çok hızlı bir şekilde bütün dikkatimi üzerinde toplamıştı.

Tavan yüksek ve parlaktı. Yemek yiyenlerin ötesinde, tam arka tarafta parmaklıklara bir dizi kâğıt fenerin asıldığı, sahne benzeri bir şey vardı. İlgimi böylesine çeken,

odanın bu kısmı olmuştu ve artık ev sahibinin selam verişini duyamayacak denli dalmıştım o tarafa, masanın da ötesine. Ortasında dikilmekte olduğum odanın arka kısmının, bir zamanlar bizim Şanghay'daki evimizin giriş holü olduğunu en nihayet anlayabilmişim.

Belli ki yıllar içinde binada çok büyük değişiklikler yapılmıştı. Mesela Morgan'la beraber az evvel geçtiğimiz alanların bizim eski holümüze nasıl bağlandığını hiç mi hiç çözemedim. Fakat arkadaki asma kat boşluğu kesinlikle bizim büyük yılankavi merdivenlerimizin üstünde yer alan balkona tekabül ediyordu.

Biraz ilerledim ve bir zamanlar merdivenlerimizin yolu olan boşluğa ve kemerlere bakarak bir süre öylece kaldım. O haldeyken gözümün önünde bir hatıra canlandı. Çocukluğumda bir ara merdivenlerin geniş basamaklı kısmından süratle aşağı inip, son üç-dört basamakta –kollarımı da kuş gibi çırparak– merdiven altında duran kanepeye atlamayı huy edinmiştim. Babam beni ne zaman böyle görse gülerdi, ama annemle Mei Li'nin hoşuna gitmezdi oyunum. Hatta yaptığım şeyin neden yanlış olduğunu açıklamayı hiçbir zaman başaramamış olan annem, bu oyunu terk etmediğim takdirde kanepeyi oradan kaldırtacağını söyler dururdu. Sonra bir seferinde, sekiz yaşındaydım galiba, aylar süren bir aradan sonra kanepenin üstüne atlamaya kalktığımda artan ağırlığımı taşıyamayan mobilyayı kırdım. Çerçevenin bir tarafı tamamen kırıldı ve ben de ne olduğumu anlayamadan yere yuvarlandım. Bunun üzerine, hatırlıyorum da, annemin derhal merdivenlerden indiğini görünce kendimi işiteceğim felaket azara hazırlamıştım. Fakat annem şöyle bir bakıp kakhahalarla gülmeğe başlamıştı.

“Şu haline bak Pisicik!” diye gülüyordu, “yüzünün halini bir görsen!”

Bir yerim incinmiş filan değildi; fakat annem güldükçe

–ve belki azardan hâlâ çekindiğim için– bileğimdeki hafif ağrıyı abarttıkça abarttım. Annem gülmeyi kesip ayağa kalkmama yardım etti, yavaşça, tatlılıkla. Sonra kolunu omzuma dolayıp beni holde daireler çizerek yürüttü:

“Tamam canım, bak şimdi daha iyi, değil mi? Yürüdükçe geçecek. Bak böyle, yok bir şeyin.”

Hadise yüzünden azar işitmedim ve birkaç gün sonra kanepenin tamir ettirilip geri getirildi; ben ikinci veya üçüncü basamaktan yere atlamaya devam ettiysem de, kanepeye bir daha öyle dalış yapmadım.

O kanepenin eskiden nerede durduğunu anlamak için odada birkaç adım attım. Fakat bunu düşünürken, kanepenin nasıl bir şey olduğuyla ilgili zihnimde beliren resmin inanılmaz bulanıklığına rağmen döşemesinin ipeksi dokunuşunun hatıramda capcanlı durduğunu fark ettim.

Odadakilerin, yüzlerinde zarif bir tebessümle beni izlemekte olduklarını gördüm. Morgan ve yaşlı Çinli adam sessizce konuşuyorlardı. Onlara döndüğümü görünce, Morgan bir adım öne çıktı, boğazını temizledi ve bizleri tanıştırmaya başladı.

Belli ki ailenin yakın bir dostuydu ve isimleri bir bir tereddütsüzce zikretti. Bu esnada onlar da ellerini önde kavuşturarak, hafifçe eğilip gülümsüyorlardı. Morgan’ın hissedilir bir ihtiyatla takdim ettiği ve masanın başında oturan yaşlı hanım beni ifadesiz suratıyla süzmeye devam etti. Ailenin soyadı Lin’di; diğer hiçbir ismi hatırlamıyorum. Yaşlı, iri yapılı Lin adlı beyefendi kendini tanıttı.

“Sayın beyefendi, tahmin ediyorum ki” dedi çok az aksanlı bir İngilizceyle, “buraya yeniden dönmek hoşunuza gitmiştir”.

“Evet, öyle” diyerek güldüm. “Evet. Ve aynı zamanda biraz tuhaf.”

“E tabiatıyla, elbette” dedi Bay Lin. “Lütfen, buyurun şöyle, evinizde gibi. Bay Morgan yemek yemiş olduğunuzu söyledi, ama gördüğünüz gibi sizin için yemek hazırladık. Çin mutfağından hoşlanıp hoşlanmadığınızı bilmiyorduk. O yüzden İngiliz komşumuzun aşçısını ödünç aldık.”

“Ama belki Bay Banks aç değildir.”

Bunları söyleyen, takım elbiseli genç erkeklerden biriydi. Öbürü bana dönerek devam etti: “Büyükbabam eski kuşak. Eğer misafirimiz ikramlarımızı kabul etmezse kendini hakarete uğramış sayıyor.” Ve genç adam, yaşlı adama içtenlikle gülümsedi. “Sizi korkutmaya kalkmasına izin vermeyin, Bay Banks.”

“Torunum benim eski kuşak, eski moda bir Çinli olduğumu düşünüyor” dedi Bay Lin. Yüzünü hiç terk etmeyen tebessümüyle bana biraz daha yaklaştı. “Doğrusu ben burada, Şanghay’da, Uluslararası Yerleşim Bölgesi’nde doğdum, büyüdüm. Dul İmparatoriçe’nin kuvvetlerinden kaçan ailem buraya, yabancıların şehrine sığınmak mecburiyetinde kalmış. Ben su katılmamış bir Şanghay’lı olarak yetiştim. Torunumun sahici Çin’de hayatın nasıl olduğu hakkında en ufak bir fikri yok. Beni geleneksel zannediyor! Hiç aldırımıyorum beyefendiciğim. Bu evde öyle protokol kuralları işlemez. Yemek yemek istemiyorsanız, pekâlâ. Sizi korkutmaya filan kalkmıyorum.”

“Hepiniz çok nazıksınız” dedim, belki biraz dalgın bir şekilde. Çünkü hâlâ evdeki değişiklikleri kavramaya çalışıyordum.

Sonra yaşlı hanım Mandarin dilinde bir şeyler söyledi. Benimle daha önce konuşan genç adam “Büyükkannem hiç gelmeyeceğinizi düşünüyormuş. Beklemekten yorgun düşmüş. Ama şimdi sizi burada görünce geldiğiniz için mutlu olduğunu söylüyor” dedi.

Tercüme bitmeden yaşlı bayan tekrar konuşmaya başladı. Bu defa sözlerini bitirdiğinde genç adam bir süre ses-

siz kaldı. Sanki rehberliğine ihtiyaç duyarcasına büyükbabasına baktı ve sonra bir karara varmış gibi “Büyükanneyi mazur görün” dedi. “Bazen biraz tuhaf olabiliyor da.”

Yaşlı hanım herhalde İngilizce söylenenleri anlayarak, söylediklerinin tercüme edilmesini isteyen biri gibi sabırsızlığını bildiren bir işaret yaptı. Genç adam şöyle bir iç çekip şöyle dedi:

“Bu gece siz buraya gelinceye kadar size kızgınlık duyduğunu söyledi. Yani evimizi elimizden alacağınız için size öfke duyuyormuş.”

Genç adama şaşırarak baktım. Yaşlı hanım tekrar konuşmaya başlamıştı.

“Diyor ki uzun müddet ortaya çıkmamanızı ümit etmiş. Bu evin bizim, ailemizin evi olduğunu düşünüyor-muş. Ama bu gece, sizi şahsen görünce, gözlerinizdeki hissiyatı görünce artık anlayabildiğini söylüyor. Şimdi artık, kalben mukavelenin doğru olduğunu hissediyor.”

“Mukavele mi? Fakat emin olun...”

Kelimeler ağzımın içinde kaybolup gitti; kendimi konuşmaya zorlamadım. Kafam karışmasına karışmıştı; ancak genç adam büyükannesinin sözlerini tercüme ederken, eski ev ve benim mekâna temelli dönüşüm hakkında bir tür mukavelenin varlığını hatırlar gibi oldum. Ama dediğim gibi, hatırladıklarım epey bulanıktı ve bu mevzu-da mülhaza etmeye kalkmakla ancak kendimi utandırmış olacaktım. Zaten o sırada Bay Lin araya girip “Hepimiz düşüncesizlik ediyoruz. Bay Banks’i lafa tutuyoruz. Eminim evi dolaşmak isteyecektir” dedi. Sonra nazik bir tebessümle bana döndü ve “Benimle gelin, beyefendi. Daha sonra herkesle konuşmaya fırsatınız olacak. Böyle buyurun, size evi göstereyim” diye ekledi.

On Beşinci Bölüm

Dakikalarca, Bay Lin önde ben arkada, evin içinde dört döndük. Yaşına rağmen sapasağlam görünen ev sahibi gövdesini sabit bir şekilde taşıyor, yavaş hareket etmekle beraber, nefeslenmek için bile hiç ara vermiyordu. Koyu renkli uzun ceketini ve fısıldayan terliklerini dar merdivenlerden bir aşağı bir yukarı takip ediyor, tek bir kâğıt fenerin aydınlattığı koridorlarda peşi sıra yürüyordum. Düzgünce yerleştirilmiş pirinç şarabı kasalarının yanından geçip, eşyasız, örümcek ağlarının tuttuğu odalara girdik. Ev mükellef bir hale getirilmişti; resimli paneller ve duvar süsleri çok güzeldi, duvar girintilerine porse-lenler yerleştirilmişti. Ara sıra odalardan birinin kapısını açıyor, önce benim girmemi bekliyordu. Bir sürü odaya girip çıktıysam da aşına gelen hemen hiçbir şey görmedim.

Sonra bir kapıdan girdim ve hatıralarım arasında zih-nimi huzursuz eden bir şey hissettim. Birkaç saniye sürdü bu ve yoğun bir duygu eşliğinde eski “kütüphane”mizi tanıdım. Çok büyük değişiklikler yapılmıştı: Tavan yükseltilmişti, duvarlardan biri kaldırılmış, mekâna L şekli verilmişti. Bir zamanlar yemek odamıza açılan çift kanatlı kapıların yerine bir bölme konmuş, önüne yine pirinç şara-

bı kasaları yerleştirilmişti. Fakat burası, kesinlikle benim çocukken ödevlerimi yaptığım yedi.

Etrafımı süzerek odanın içine ilerledim. Bir süre sonra Bay Lin'in bana baktığını fark edip utangaç bir şekilde gülümsedim. Bunun üzerine şöyle dedi:

"Şüphesiz pek çok şey değiştirilmiş olmalı. Lütfen bu hususta beni mazur görün. Fakat eminim, on sekiz yıldır, yani burada yaşadığımız süre boyunca ailemin ve işimin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde evde bazı değişiklikler yapmak zorunda kaldığımı anlıyorsunuzdur. Ve elbette bizden önceki ev sahipleri, hatta onlardan öncekiler de evde epey bir düzenleme yapmışlar. Talihsizlik şu ki beyefendiciğim, çok az kimse bir gün sizin anne babanızla beraber..."

Sözlerini tamamlamadı, belki onu dinlemediğimi düşündüğünden, belki de pek çok Çinli gibi özür dilemekle arası iyi olmadığından. Bir süre daha bakındıktan sonra "Bu ev artık Morganbrook ve Byatt'a ait değil, öyle mi?" dedim

Son derece şaşırdı. Gülerek "Bayım, bu ev bana ait" dedi.

Onu tahkir ettiğimi fark ettim ve çabucak toparlamaya çalıştım:

"Evet, tabii ki. Çok özür dilerim."

"Rica ederim, beyefendiciğim." Dostça tebessümü hemen geri gelmişti. "Makul olmayan bir soru değildi. Neticede siz ve sevgili annenizle babanız burada yaşarken vaziyet öyleydi. Fakat tahmin ederim uzun zaman önce durum değişti. Sayın beyefendi, yıllar içinde Şanghay nasıl değişti bilemezsiniz. Her şey, her şey değişti ve hatta tekrar tekrar değişti. Tüm bunlar" –bir iç çekti ve yukarı doğru bir hareket yaptı– "bunlar nispeten küçük değişiklikler. Bu şehirde bir zamanlar avucumun içi gibi bildiğim, her gün yollarında yürüdüğüm bazı semtlere şimdi gidi-

yorum da, nereden döneceğimi bile bilmiyorum. Sürekli değişiyor, değişiyor. Ve şimdi de Japonlar, şimdi de onlar kendi değişikliklerini yapacaklar. Bugüne kadar gördüğümüz en feci değişiklikleri. Ama karamsar olmamak lazım.”

Orada bir süre sessizce etrafımıza bakarak durduk. Sonra alçak sesle şunları söyledi:

“Bu evden ayrılmak, bittabi-bittabi ailemi üzecek. Babam burada öldü. İki torunum burada dünyaya geldi. Fakat eşim az evvel hepimizin hissettiği şeyleri dile getirdi; açık sözlülüğünü hoşgörün lütfen Bay Banks. Bu evi size ve ailenize iade etmek bizim için bir şeref, bir ayrıcalıktır. Evet, şimdi arzu ederseniz devam edelim beyefendiciğim.”

Sanırım bunların hemen ardından halı kaplı bir merdivenden (benim zamanımda kesinlikle var olmayan) yukarı çıkıp çok lüks döşenmiş bir yatak odasına girdik. Dekorasyonunda ağır kumaşlar kullanılmış olan odada lambaların verdiği kızıl bir ışıltı vardı içerde.

“Eşimin odası” dedi Bay Lin.

Yaşlı hanımın gününün büyük bir kısmını geçirdiği bir mabet, ona mahsus bir odaydı. Tatlı ışığın yansımasıyla, üzerinde farklı kâğıt oyunlarının açık bırakılmış olduğu yaldızlı kordonetle süslü çekmecelerin bulunduğu yazı masasını, dört kolonlu yatağın üst kısmından peçe gibi sarkan drapeleri seçebiliyordum. Diğer yerlerde ise zarif biblolar ve ne işe yaradıklarını kestiremediğim muhtelif oyuncak benzeri eşyalar gözüme ilişti.

“Hanımefendi bu odayı çok seviyor olsa gerek” dedim. “Burası onun âlemi gibi geldi bana.”

“Tam ona göre bir oda. Ama siz onun namına endişe duymayın, sayın beyefendi. Biz ona aynı şekilde seveceği bir başka oda buluruz.”

Beni rahatlatmak istiyordu ama sesine bir kırılma gelmişti. Odanın içine doğru, şifonyerin oraya geçti ve eli-

ne geçen küçük bir şeye (belki bir broş) daldı. Bir süre sonra, sakince şunu dedi:

“Gençken çok güzeldi. En güzel çiçekti beyefendiciğim. Hayal bile edemezsiniz. Bu manada, kalben Batılıyım herhalde ben. Eş olarak ondan başka bir kadını istemedim. Tek eş pekâlâ kâfi. Tabii, başkalarını da aldım. Çinliyim neticede, bütün hayatım burada, yabancılar şehrinde geçmiş bile olsa. Başka kadınlar almaya mecbur hissettim kendimi. Fakat gerçekten sevdiğim bir tek oydu. Öbürleri geçti gitti çoktan, ama o kaldı. Öbürlerini özlüyorum, ama şimdi, bu yaşlı halimizde yeniden baş başa kaldığımız için memnunum, kalben memnunum bundan.” Bir ara sanki benim odadaki varlığımı unutmuş gibiydi. Sonra bana dönüp şöyle dedi: “Bu oda. Merak ediyorum, burayı nasıl kullanacaksınız acaba? Kusuruma bakmayın, ne kadar münasebetsizim. Fakat sizce burası sevgili eşinizin odası olur mu? Tabii biliyorum, pek çok yabancı ne kadar varlıklı olurlarsa olsunlar karı koca olarak aynı odayı paylaşıyorlar. Belki de bu oda sizin ve sayın eşinizin odası olur. Merakım çok münasebetsizce. Fakat bu oda benim için çok özel. Ümit ederim, siz de özel bir şekilde kullanırsınız.”

“Evet...” Odayı dikkatle yeniden gözden geçirdim. Sonra “Belki de eşim için değil. Eşim, aslında, doğruyu söylemek gerekirse...” dedim. Bu eş lafları edilirken zihnimde Sarah’nın belirmiş olduğunu fark ettim. Utangaçlığını saklamaya çalışarak, sözlerime çabucak devam ettim: “Demek istediğim o ki efendim, henüz evlenmedim. Eşim yok. Fakat bu oda annem için son derece uygun olacaktır.”

“Ah, evet. İçinden geçtiği onca zorluktan sonra burası onun için ideal olur. Babanız? Herhalde o da Batılı âdetleri gereği odayı eşiyle paylaşır. Lütfen, mahremiyetinizi ihlal ettim, affedin.”

“İhlal değil, Bay Lin. Bir defa beni buraya getirerek asıl siz mahremiyetinizi paylaşmış oluyorsunuz. Bu soruları

sormaya hakkınız var, hem de her şekilde. Sadece biraz anı oldu ve plan yapmaya vakit bulamadığım için...”

Sustum ve odaya göz gezdirmeye devam ettim. Biraz sonra şunları söyledim: “Bay Lin, korkarım bu sözlerim sizi üzecek. Fakat bana t hmin edemeyeceğim kadar açık ve cömert davrandığınız için, ben de size kar şı dürüst davranmak mecburiyetindeyim. Az evvel, bir evin sakinleri değiştiğinde evin de nasıl değişikliklere tabi tutulduğunu siz kendiniz işaret ettiniz.  ey, yani bayım, bu odalar sizin için çok özel olmakla beraber, korkarım ailemle beraber burada yeniden yaşamaya ba ladığımızda biz de bazı çalışmalar yapacağız. Bu oda da, tahmin ediyorum, tanınmaz şekilde değişecek.”

Bay Lin gözlerini kapattı ve üzerine ağır bir sessizlik çöktü. Bana kızıp kızmadığı merak ediyordum ve bir ara ona bu denli dürüst davranmaktan pişmanlık duydum. Fakat gözlerini yeniden a tığında bana yumuşak bir şekilde baktığını gördüm.

“Elbette” dedi, “gayet tabii. Evi  ocukluğunuzdaki haline benzeyecek şekilde restore etmek isteyeceksinizdir. Bu, pek tabii bir şey. Sayın beyefendi, sizi çok iyi anlıyorum”.

Söylediklerini biraz düşünüp şöyle dedim:

“Eh, aslında Bay Lin, tam olarak eski haline çevirmeye kalkmayacağız evi. Bir defa, hatırlıyorum, ho umuza gitmeyen bir yığın yönü vardı. Annem mesela, hiçbir zaman kendi çalışma odasına sahip olamadı. Yatak odasının kenarına yerleştirilmiş bir yazı masası kampanya çalışmalarına kâfi gelmiyordu. Babam da marangozluk i leri için küçük bir atölye istiyordu. Demek istiyorum ki saati sırf zevk için geri almanın bir manası yok.”

“ ok doğru, Bay Banks. Ve belki henüz bir e iniz yok, ama pekâlâ bir gün bir e e ihtiya ınız olabilir.  ocuklarınızın olmasını arzu edebilirsiniz.”

“Evet, elbette bunlar ihtimal dahilinde. Maalesef, bu eş konusu, Batı âdetlerine rağmen benim için...” Aklım karıştı ve sustum. Yaşlı adam evet manasında, tecrübenin verdiği olgunlukla başını salladı ve “Pek tabii, gönül meselelerinin hiçbir yönü kolay değildir” dedi. Sonra bir soru sordu:

“Beyefendi çocuk sahibi olmak istiyordur herhalde? Acaba kaç çocuğunuz olacak?”

“Esasında bir çocuğum var. Genç bir kız çocuğu. Tam olarak benim çocuğum değil ama. Öksüzdü, şimdi ona ben bakıyorum. Onu kızım olarak görüyorum.”

Epey bir zamandır Jennifer’ı aklıma getirmemiştim ve ondan böyle bahsetmek hiç beklemediğim şekilde duygulandırdı beni. Zihnime onun halleri üşüştü; okulunda ne yaptığını düşündüm, nasıl olduğunu, bugün ne yaptığını.

Duygularımı saklamak için başka tarafa döndüm. Neyse ki, Bay Lin’e baktığımda hâlâ başını sallamakta olduğunu gördüm.

“Biz Çinliler böyle tertiplere çok alışkınız” dedi. “Kan bağı önemli bir şey. Fakat aile ve hane de önemli. Babam öksüz bir kız çocuğunu himayesine almıştı; kendi kız kardeşimmiş gibi bizimle beraber büyüdü. Köklerini bilmiyor olmama rağmen, ben onu öyle gördüm. Ben çok gençken, kolera salgınında öldüğünde, kendi kanımdan olan kız kardeşlerim öldüğü zamanki kadar büyük bir acı hissettim.”

“Bay Lin, söylememe izin verin lütfen, sizinle konuşmak çok güzel. Böylesi müşkül bir anda anlayışlı birine rastlamak pek sık kismet olmaz.”

Parmaklarını göğsünde birleştirerek hafifçe eğildi. “Benim yaşadığım kadar yaşayıp, yıllar boyu gördüklerimi görünce, insan pek çok keder ve pek çok sevinç tecrübe ediyor. Ümit ederim, evlatlık kızınız burada mutlu olur. Acaba ona hangi odayı vereceksiniz? Ah, tabii, affedin beni! Söylediniz ya, değişiklik yapacaksınız.”

“Aslında evvelce gördüğüm odalardan biri Jennifer için ideal. Duvarında dar bir tahta çıkıntı vardı.”

“Öyle bir çıkıntı hoşuna gider mi?”

“Evet. Eşyaları için. Ve aslında bu evde ikamet edecek olan bir başkası daha var. Sanırım resmi anlamda bizim hizmetkârımızdı, ama o bizim evimizde çok daha fazla şey ifade ediyordu. İsmi Mei Li.”

“*Amah*’ınız herhalde, sayın beyefendi.”

Başımı evet manasında salladım. “Artık yaşlanmışır ve eminim artık çalışmamak onun da hoşuna gidecektir. Çocuklar çok külfetli olabiliyorlar. Ben hep onun yaşlılığında, burada bizimle yaşamasını istemiştim zaten.”

“Ne kadar naziksınız. Hep duyarız, yabancı aileler işi bitince *amah*’larını sokağa atıyorlar. Bu kadınlar hayatlarının son dönemini çoğunlukla sokaklarda dilenci olarak geçiriyorlar.”

Güldüm. “Mei Li o hale gelmez, eminim. Düşünmek bile anlamsız. Neyse, dediğim gibi, o da bizimle burada yaşayacak. Görevimi tamamlar tamamlamaz, bütün gayretimi onun yerini tespit etmeye harcayacağım. Zor olacağını pek zannetmiyorum.”

“Peki, sorabilir miyim beyefendiciğim, odasını hizmetkârlar katından mı yoksa aile kısmından mı vereceksiniz?”

“Tabii ki ailenin odalarından birini vereceğim. Annemle babam buna itiraz etmeye kalkabilirler. Ama ne yapalım, ailenin reisi benim artık.”

Bay Lin gülümsedi. “Sizin âdetlerinize göre öyle olacaktır. Biz Çinliler, budalalık yıllarımız gelinceye dek aileye hükmetmeyi sürdürürüz; bu da benim menfaatime elbette.”

Yaşlı adam kendi kendine güldü ve kapıya yöneldi. Peşi sıra gitmek üzereydim ki, tam o anda –gayet ani ve inanılmaz canlı bir şekilde– bir başka hatıranın içine

gömüldüm. O günden beri düşünüyorum ve bir başka şeyin değil de, neden bilhassa o hatıranın beni o anda yakaladığını bir türlü açıklayamıyorum. Altı veya yedi yaşındaydım; annemle çimenlerin üstünde yarış yapıyorduk. Bunun tam olarak nerede cereyan ettiğinden emin değilim; sanırım parklardan birindeydik (Jessfield Parkı olabilir); çünkü hemen yanımda sarmaşıkların ve eğrelti otlarının dolandığı çatkılı bir çit hatırlıyorum. Sıcak ama pek de güneşli olmayan bir gündü. Önümüzdeki kısa mesafede bir noktayı gözüme kestirip, ilerlettiğim koşu kabiliyetimi anneme gösterebilmek için durup dururken onunla yarışmak istediğimi söyledim. Onu geçeceğimden fazlasıyla emindim. O da benim niteliklerimin gelişmesinden duyduğu mutlu şaşkınlığı kendince ifade edecek zannediyordum. Fakat bütün gücümle koşuyor olmama rağmen, asap bozucu bir şekilde annem benimle başa baş gitti, bir yandan da gülerек. Hangimizin kazandığını hatırlamıyorum, ama ona duyduğum öfkeyi ve bunun son derece adaletsiz bir durum olduğuna dair bir duyguya kapıldığımı çok iyi hatırlıyorum. O gece Bayan Lin'in sıcak, korunaklı yatak odasında zihnime hücum eden hadise buydu. Veya belki, sadece bir parçası o hatıranın: Rüzgâra karşı bütün varlığımla koşuyor oluşum, hemen yanımdaki annemin kahkahaları, eteğinin hışırtısı ve artan hayal kırıklığım.

"Bayım," dedim ev sahibine, "size bir şey sormak istiyorum. Önceden bütün hayatınızı burada, Uluslararası Yerleşim'de geçirdiğinizi söylediniz. O zaman, o günlerde annemle hiç karşılaşmış mıydınız?"

"Onunla şahsen tanışma şerefine hiç erişmedim" dedi Bay Lin. "Ama tabii ki kim olduğunu biliyordum, yürüttüğünü mücadeleyi biliyordum. Hayrandım ona, bütün vicdan sahibi insanlar gibi. Eminim harika bir hanımdır. Ve duydum ki çok da güzelmiş."

“Herhalde öyleydi. Annesinin güzel olup olmadığına kafa yormuyor insan.”

“Ah, evet, duyduğuma göre Şanghay’daki en güzel İngiliz kadınıymış.”

“Olabilir. Ama artık yaşlanmıştı tabii.”

“Bazı güzellikler asla eskimez. Eşim...” Eliyle odayı gösterdi. “Bana göre halen evlendiğimiz günkü gibi güzel.”

Bunları duyunca aniden mahremiyeti ihlal ettiğim hissine kapıldım ve bu defa ilkin ben odadan çıkmak üzere hareket ettim.

O geceki ziyaretimle ilgili başka bir şey hatırlamıyorum. Belki aileyle beraber yemek yiyip konuşarak bir saat daha kalmışızdır. Her neyse, Lin ailesiyle görüşmemi son derece dostane bir şekilde noktaladım. Fakat geri dönüş yolunda Morgan’la maalesef tekrar bozuştuk.

Muhtemelen benim suçumdu. O saatte artık iyice yorulmuş, biraz da gergin bir haldeydim. Karanlıkta sessizce yol alırken, sanırım aklım önümüzdeki günlerde uğraşmak zorunda kalacağım ağır vazifelere takılmıştı. Çünkü durup dururken Morgan’a “Sen onca yıldır buradasın. Hiç Müfettiş Kung diye birinden bahsedildiğini duydun mu?” dedim.

“Müfettiş Kung mu? Polis gibi bir şey mi?”

“Burada, ben çocukken Müfettiş Kung adeta bir efsaneydi. Esasında annemle babamın olayında da görevli ilk yetkili oydu.”

Morgan gürültülü ve alaylı bir kahkaha patlatıp beni şaşırttı. Sonra da “Kung mu? İhtiyar Kung mu? Evet, tabii, polis müfettişiymiş eskiden. Eh, yani o zaman hiçbir şeyin çözülememiş olmasına şaşırmamak lazım” dedi.

Kullandığı dil beni hayrete düşürmüştü. Buz gibi cevap verdim: “O günlerde Müfettiş Kung sırf Şanghay’da

değil, belki Çin'in her yerinde müthiş saygı duyulan bir dedektifti."

"İyi kötü bir isim yapmış demek ki. İhtiyar Kung. Hiç aklıma gelmezdi."

"En azından hâlâ şehirde olduğunu duymak memnuniyet verici. Onu nerede bulabileceğimi biliyor musun?"

"En iyisi, herhangi bir gece Fransız Bölgesi'nin oralarda dolaşmak. Muhakkak karşı karşıya gelirsın onunla. Genelde ya çöp yığınının yanında veya kaldırımın üstünde olur. Eğer fare deliğinden bozma bir bara girmesine izin vermişlerse de, karanlık bir köşede horluyordur."

"Müfettiş Kung'un ayyaşın biri haline geldiğini mi ima ediyorsun?"

"Ayyaşlık. Afyon. Hepsi işte, bildiğin Çinli şeyleri. Ama âlem birisi. Parlak günleriyle ilgili hikâyeler anlatır, insanlar da ona bozukluk verirler."

"Bence yanlış adamdan bahsediyorsun, dostum."

"Hiç zannetmiyorum, dostum. İhtiyar Kung. Demek gerçekten polis müfettişiymiş. Ben de tüm o şeyleri uyduyor sanmıştım. Anlattıklarının birçoğu gerçekten inanılması epey zor şeylerdi. Neyin var?"

"Morgan, biliyor musun, insanı zorluyorsun. Niye olduğunu da söyleyeyim, her şeyi birbirine karıştırıyorsun. Önce beni Bigglesworth'le karıştırdın. Şimdi de Müfettiş Kung'u beş para etmez bir dilenciyle karıştırıyorsun. Burada bu şekilde yaşamak senin kafanı biraz pelteleştirmiş galiba arkadaşım."

"Biraz sakın olur musun? Canın kime sormak istiyorsa git sor, benim söylediklerimin aynını duyacaksın. Sözlerini de dikkate almak istemiyorum. Kafamın pelteleştiği filan yok."

Beni Cathay Otel'i'ne bıraktığı zaman belki biraz daha medeni bir tavra dönmüştük, ama ayrılırken kesinlikle her ikimiz de son derece soğuktuk ve Morgan'ı o günden

sonra hiç görmedim. Müfettiş Kung’a gelince, o geceden sonra bir an evvel onu arayıp bulmak niyetindeydim; fakat bir sebepten –belki Morgan’ın doğruyu söylüyor olabileceği korkusuyla– bu işe öncelik vermedim. En azından düne kadar, yani polis arşivlerinde araştırma yaparken Müfettiş’in ismi son derece etkileyici bir biçimde yeniden karşıma çıkana kadar.

Bu arada, sabahleyin MacDonald’a laf arasında Müfettiş Kung’dan bahsettiğimde verdiği tepki Morgan’ın o geceki tepkisinden çok farklı değildi ve fakat konsolosluğun bahçesini gören o küçük havasız büroda MacDonald’la yüz yüzeysen sabrımın taşmasına sebep olan başka bir şey vardı galiba.

Fark eden bir şey yok gerçi, biraz daha gayretle çok daha iyi bir sonuç elde edebilirdim. Bu sabah en temel hatam onun beni deli etmesine meydan vermem oldu. Korkarım, bir ara ona resmen bağıırıyordum.

“Bay MacDonald ikide birde ‘sizin gücünüzün yettiği yerlere’ diyerek meseleyi bana bırakmanız geçerli bir mazeret değil! Benim ‘gücüm’ filan yok! Ben de bir faniyim ve ancak işimi yapabileceğim şartlarda, ihtiyaç duyduğum temel yardımlar temin edilirse hedefime ulaşabilirim. Sizden çok şey istemedim, bayım. Sizden neredeyse hiçbir şey istemedim! Son derece açık bir soru sordum sadece. Komünist muhbirle görüşmek istiyorum. Sadece konuşmak için. Kısa bir mülakat kâfi olacaktır. Bu ricayı size en anlaşılır şekilde, açık kalplilikle dile getirdim. Niçin hâlâ bu görüşme için gerekenler yapılmıyor, anlamakta zorluk çekiyorum. Niçin bayım? Ha? Niçin? Ayak sürümenizin sebebi nedir, ne olabilir?”

“Şimdi bak dostum, bu benim büromun işi değil aslında. İstiyorsan buraya polis komiserini çağırırım, görüşürsün. Ama şunu söyleyeyim, bunun sana yararı dokunur mu, emin değilim. Sarı Yılan onların elinde değil...”

“Sarı Yılan’ın Çin hükümetinin himayesinde olduğunun fazlasıyla farkındayım. O yüzden polise gitmeyip size geldim. Bu ölçekte bir meselede polisin esamisi okunmaz.”

“Bir şeyler yapmaya çalışacağım. Ama şunu anlaman lazım, burası Britanya kolonilerinden biri değil. Gidip Çinlilere talimat verip, emirler yağdıracak halimiz yok. Ama uygun bir bölümle görüşürüm. Gene de çarçabuk bir şey bekleme. Çang Kay-Şek daha önce de muhbir kullandı, ama bu herifin Kızıllar’ın teşkilatıyla ilgili inanılmaz bir bilgisi var. Çang bu Sarı Yılan denen adamın başına bir şey gelmesindense, Japonlara karşı bir-iki muharebeyi kaybetmeyi bile göze alır. Anlıyorsun, değil mi? Çang’a göre asıl düşman Japonlar değil. Asıl düşman Kızıllar.”

Gürültüyle iç çektim. “Bay MacDonald, Çang Kay-Şek ve öncelikleri benim umurumda değil. Şu anda çözmem gereken bir olay var ve sizden bu muhbirle görüşmemi sağlamanız için elinizden ne geliyorsa onu yapmanızı istiyorum, anladınız mı? Bunu sizden şahsen istiyorum ve benim gayretlerim, bu son derece basit ricanın yerine getirilmemesi yüzünden boşa çıkacak olursa, buna kimin engel olduğunu açıklamakta tereddüt etmeyeceğimi...”

“Ama, lütfen! Bu şekilde konuşmanın hiç lüzumu yok! Hiç yok! Burada hepimiz senin yanındayız. Hepimiz başarıya ulaşmanı diliyoruz. Lütfen, samimi söylüyorum, hepimiz öyle. Bak şimdi, elimden geleni yapacağımı söyledim. Birkaç kişiyle konuşurum, biliyorsun, o işlerle uğraşan kişilerle. Onlara anlatırım, senin için ne kadar mühim olduğunu söylerim. Ama anlamaya mecbursun, Çinlilerle ancak bir yere kadar anlaşabiliyoruz.” Sonra öne doğru eğildi ve sır verir gibi şunu söyledi:

“Aslında biliyor musun, Fransızları deneyebilirsin. Onlar Çang’la pek iyi anlaşıyorlar. Anladın mı, kayıt dışı

denen şekilde. Bizim pek elimizi bulaştırmak istemediğimiz bir şekilde. Fransızlar işine yarar kesinlikle.”

Belki MacDonald’ın tavsiyesini dinlemek lazım. Belki hakikaten Fransız yetkililerinden yardım isteyebilirim. Ama doğrusunu söylemek gerekirse, bu sabahtan beri o seçeneği ihtimal dahilinde görmek istemiyorum. MacDonald’ın hâlâ açıklayamadığım nedenlerden ötürü lafı dolandırıp kaçamak cevaplar verdiği belli ve ben- ce, isteğimi yerine getirmesinin arz ettiği ehemmiyeti de artık gördüğüne göre, gereken neyse yapacaktır. Maalesef sabahki görüşmeyi epey beceriksizce götürdüğüm için MacDonald’la bir kez daha uğraşmak mecburiyetinde kalacağım. Hiç de öyle iple çektiğim bir görüşme değil; ama en azından bir dahaki sefere farklı bir yaklaşım sergileyeceğim ve beni öyle eli boş göndermesi hiç de kolay olmayacak.

ALTINCI KISIM

Cathay Oteli, Şanghay
20 Ekim 1937

On Altıncı Bölüm

Limanın yakınlarında, İmtiyazlı Fransız Bölgesi civarında olduğumuzu biliyordum, eğer öyle değil idiyse kaybolmuştuk. Şoför bir süredir bizi aslında araba için hiç uygun olmayan daracık ara sokaklardan götürmekte, yayaların yoldan çekilmesi içinse ikide birde klakson çalmaktaydı ve ben de kendimi evinin içine atını sokmuş adam misali aptal hissediyordum. Neyse ki çok geçmeden araba durdu ve şoför kapıyı açarak Sabah Mutluluğu Hanı'nın girişini işaret etti.

Tek gözlü bir Çinli tarafından içeri alındım. Bugün hatırıma gelen genel izlenimimse, alçak tavanlar, karanlık, ıslak ahşap ve bildik lağım kokusundan ibaret. Müessesese gene de temiz sayılırdı; bir ara dizlerinin üstünde bütün gayretleriyle yer tahtalarını ovan üç yaşlı kadının yanından geçtik. Binanın arkalarında bir yerde kapıların sıralanmış olduğu uzun bir koridora geldik. Koridor, aklıma ahır ya da hapisane gibi yerleri getirdi ama görünen oydu ki bu odacıklar hanın misafirlerini barındırıyordu. Tek gözlü adam kapılardan birini çaldı ve içeriden gelecek cevabı beklemeden kapıyı açtı.

Küçük, dar bir yerdi. Pencere yoktu ama duvar bölmeleri tavana kadar dayanmadığından (son otuz santim

kadarı tel olduğundan) ışık ve hava dolaşımı sağlanmış oluyordu. Gene de odacık havasız ve karanlıktı ve dışarıda pırıldayan öğle güneşinde telden süzülen ışık yerde tuhaf yansımalar yaratıyordu. Yatağın üzerinde uzanmakta olan gövde uyuyor gibiydi ama ben yatakla duvar arasındaki aralıkta dikilmeye başlayınca bacağını kımıldattı. Tek gözlü adam bir şeyler mırıldandı ve kapıyı çekip gitti.

Eski Müfettiş Kung bir deri bir kemik kalmıştı. Yüzü ve boynu kırış kırış olmuş, benler ve lekelerle dolmuştu; ağzı açıktı; kalın battaniyenin altından çıplak, sopa gibi bir bacak çıkmıştı; fakat şaşırtıcı beyazlıkta bir atlet giymiş olduğunu gördüm. Doğrulup oturma teşebbüsünde bulunmadı; benim varlığımı belli belirsiz fark etmiş gibiydi. Gene de görünüş itibariyle kafası afyonlu veya alkollü değildi ve nitekim ben kendimi tanıtip da ziyaret sebebi mi izah edince biraz daha toparlandı ve nezaket emareleri göstermeye başladı.

"Özür dilerim bayım." İngilizcesi, konuştuğunda gayet akıcı hale geliyordu. "Hiç çayım yok." Mandarin dilinde bir şeyler söylenerek, battaniyesinin altında bacaklarını hareket ettirip duruyordu. Sonra nerede olduğunu yeniden hatırlamış gibi "Lütfen kusura bakmayın. Pek iyi değilim. Ama yakında eski sağlığıma kavuşacağım" dedi.

"Bütün samimiyetimle ümit ederim ki kavuşursunuz" dedim. "Neticede Şanghay Emniyeti'ne hizmet etmiş en iyi dedektiflerden birisiniz."

"Hakikaten mi? Ne kadar nazıksınız bayım. Evet, belki bir zamanlar iyi bir polistim." Ani bir gayretle doğruldu, ayaklarını inanılmaz dikkatli bir biçimde, yumuşakça yere koydu. Belki terbiyeden belki de üşüdüğü için battaniyesini bel bölgesinde sarılı tuttu. "Ama işte nihayetinde" diye devam etti, "bu şehir sizi mağlup ediyor. Herkes dostuna ihanet ediyor. Birine güveniyorsunuz, bakıyorsunuz gangsterin birinin paralı adamı çıkıyor.

Devletler de gangster. Böyle bir yerde dedektif, görevini nasıl yapabilir ki? Size sigara ikram edebilirim. Bir sigara ister miydiniz?"

"Hayır, teşekkür ederim. Efendim, bir defa şunu söyleyeyim. Ben çocukken sizin kahramanlıklarınızı hayranlıkla takip ederdim."

"Çocukken mi?"

"Evet, efendim. Yan komşumuzun oğlu ve ben" – hafifçe güldüm– "oyun oynarken sizi canlandırırdık. Siz bizim... siz bizim kahramanımızdınız."

"Öyle mi sahiden?" Yaşlı adam başını iki yana salladı ve gülümsedi. "Hakikaten öyle mi? Eh o halde size bir şey ikram edemediğim için bir kez daha kusura bakmayın. Ne çay. Ne sigara."

"Esasında efendim, çok daha önemli bir şey ikram etmek elinizde. Bugün buraya gelişimin sebebi, bana hayatı bir ipucu verebileceğinize olan inancım. 1915 Baharı'nda soruşturduğunuz bir olayla ilgili: Fuçov Yolu'ndaki Vu Çeng Lu adlı restoranda meydana gelen bir silahlı saldırı. Üç kişi ölmüş, birkaç kişi de yaralanmıştı. Siz zanlı olarak iki adamı tutukladınız. Polis kayıtlarında konu 'Vu Çeng Lu Silahlı Saldırı Davası' adıyla geçiyor. Uzun yıllar önceydi, farkındayım, ama Müfettiş Kung, acaba bu olayı hatırlıyor musunuz?"

Arkandan, belki iki veya üç oda uzaktan deli gibi bir öksürme sesi geldi. Müfettiş Kung bir süre derin düşüncelere dalmış gibi olduğu yerde kaldı, sonra "Vu Çeng Lu olayını çok iyi hatırlıyorum. Benim önemli başarılarımdan biriydi. Bugün bile bazen bu yatakta uzanırken o olayı düşünürüm" dedi.

"O halde, sorguladığınız zanlılardan birinin sonradan saldırıyla hiçbir alakası olmadığına hükmettiğinizi de hatırlıyorsunuzdur. Kayıtlara göre adamın adı Çang Vei imiş. Siz onu Vu Çeng Lu olayıyla ilgili sorguya çektiniz;

ama adam çok başka, konuyla alakası olmayan itiraflarda bulundu.”

Yaşlı dedektifin bedeni eski bir kemik torbası olabilirdi ama o anda gözleri hayat doluydu. “Çok doğru” dedi. “Saldırıyla hiçbir alakası yoktu. Ama çok korkuyordu ve konuşmaya başladı. Her şeyi itiraf etti. Hatırlıyorum, eskiden bir adam kaçırma çetesinin üyesi olduğunu itiraf etti, evet.”

“Fevkalade, efendim! Aynen kayıtlarda olanı söylediniz. Şimdi, Müfettiş Kung, bu çok önemli. Bu adam size bazı adresler verdi. Çetenin kaçırdığı insanları rehin tuttukları evlerin adresleri.”

Müfettiş Kung tavanın altındaki sık tel örgünün kenarında vızıldayan sineklere dikmişti gözünü; ama sonra yavaşça bakışlarını benim durduğum yere doğru çevirdi. “Evet öyle” dedi sessizce. “Ama Bay Banks, o evlerin her birini alt üst ettik. Onun bahsettiği adam kaçırma olayları yıllar öncesine dayanıyordu. O evlerde şüpheli hiçbir şeye rastlamadık.”

“Biliyorum Müfettiş Kung, vazifenin gerektirdiği her şeyi sonuna kadar layıkıyla yapmış olduğunuzu biliyorum. Ama siz silahlı saldırıyı soruşturuyordunuz. Böyle bir yan meseleye bütün enerjinizi vakfetmemiş olmanız son derece normal. Bense şunu demeye çalışıyorum, eğer bazı kudretli kimseler o evlerden birini aramanıza engel olmaya çalışsa, siz de muhtemelen inat etmezsiniz, değil mi?”

Yaşlı dedektif yeniden derin düşüncelere daldı. Biraz sonra şunu söyledi: “Bir ev vardı, evet. Şimdi hatırlıyorum. Adamlarım raporları getirdiler. Bütün diğer evler, yedi ev, hepsinin raporlarını aldım. Hatırlıyorum, o zamanlar kafamı karıştırmıştı. Son ev hakkında rapor yoktu. Bir şekilde adamlarımın önüne engel çıkartılıyordu. Evet, neden diye düşündüğümü hatırlıyorum. Dedektif burnu. Dediğimi anlıyorsunuz, değil mi bayım?”

“O son ev. O evle ilgili hiçbir rapor görmediniz.”

“Doğru, bayım. Ama dediğiniz gibi, öncelikli olan o değildi. Biliyorsunuz, Vu Çeng Lu büyük bir olaydı. Çok tepkiye sebep oldu. Katillerin izini haftalarca sürdürdük.”

“Ve zannederseniz, sizden daha kıdemli iki meslektaşınızı yerinden etti.”

Müfettiş Kung gülümsedi. “Dedim ya, mesleğimde en önemli başarılarımdan biriydi. Diğerlerinin başarısızlığa uğradığı olayın üstesinden gelmiştim. Bütün şehir bunu konuşuyordu. Katilleri birkaç gün içinde yakalamıştım.”

“Kayıtları okudum. Çalışmanıza hayranlık duydum.”

Fakat yaşlı adam bana bir şey kastederek bakıyordu. “O ev. Adamlarımın giremediği ev. O ev. Ne diyordunuz?..”

“Evet. Ben annemle babamın orada alıkonulduğuna inanıyorum.”

“Anlıyorum.” Bir süre sessiz kaldı, bu sarsıcı iddiayı hazmetmeye çalışıyordu.

“Sizin tarafınızdan herhangi bir ihmal mevzubahis değil kesinlikle” dedim. “Tekrar edeyim, kayıtları, raporları büyük bir hayranlıkla okudum. Adamlarınız polis kuvvetleri içinde daha yüksek mevkide birtakım insanlar tarafından engellendikleri için eve giremediler. Suç örgütleri hesabına çalıştıklarını artık bilebildiğimiz insanlar tarafından.”

Öksürük sesi tekrar başladı. Müfettiş Kung biraz daha uzunca sessiz kaldıktan sonra bana döndü ve yavaşça şöyle dedi: “Bana geldiniz. O evi bulmanıza yardım edebilir miyim diye sormak için bana geldiniz.”

“Maalesef arşivler karman çorman bir halde. Bu şehirde işlerin bu şekilde yürüyor olması tam bir rezalet. Bazı evraklar yanlış dosyalanmış, kimileri tümünden kayıp. Sonunda buraya, sizin yanınıza gelirim daha iyi çalışabileceğime karar verdim. Belki, bir ihtimal, hatırlayıp hatır-

lamadığınızı sormak için. O evle ilgili küçük bir şey, herhangi bir şey.”

“O ev. Durun biraz, hatırlamaya çalışayım.” Yaşlı adam gözlerini kapatıp bütün dikkatini toplamaya çalıştı, fakat bir süre sonra başını iki yana salladı. “Vu Çeng Lu saldırısı. Yirmi küsur yıl öncesi. Özür dilerim, bu ev hakkında hiçbir şey hatırlamıyorum.”

“Ne olur bir şeyler hatırlamaya çalışın, efendim. Hangi bölgede olduğunu hatırlıyor musunuz bari? Mesela Uluslararası Yerleşim’de olabilir mi?”

Kısa bir süre daha düşündü ama sonra gene hayır anlamında başını salladı. “Uzun zaman önceydi. Ve aklım, aklım normal şekilde çalışmıyor. Bazen hiçbir şey hatırlamıyorum, bir önceki günü bile. Ama hatırlamaya gayret edeceğim. Belki yarın, belki sonraki gün uyanır ve bir şeyler hatırlarım. Bay Banks, çok özür dilerim ama şu anda hiçbir şey hatırlamıyorum.”

Uluslararası Yerleşim’e döndüğümde akşam olmuştu. Yaşlı müfettişle bir-bir buçuk saat süren görüşmemin yarattığı hayal kırıklığını unutmaya çalışarak, aldığım notları bir kez daha gözden geçirdim. Saat sekize kadar akşam yemeğine inmedim, sonra o şahane yemek salonunda her zamanki köşe masama oturdum. O akşam pek iştahım yoktu; tam yemeğimi bırakıp yukarı çıkmak üzereyken, garsonun Sarah’nın notunu getirdiğini hatırlıyorum.

O not şu anda cebimde. Üst kısmı yırtılmış çizgisiz kâğıda çalakalem yazılmış şeyler. Kelimelerin üzerinde uzun uzadıya düşünülmemiş; sadece Sarah’nın beni otelelin üçüncü ve dördüncü katları arasındaki holde buluşmaya çağırdığı yazılı. Şimdi şöyle bir düşününce, Bay Tony Keswick’in evinde bir hafta önce cereyan eden hadiseyle bu not arasındaki münasebet fazlasıyla bariz görünüyor; bu şu demek oluyor: Sarah o gün aramızda cereyan eden-

ler olmasaydı bu notu yazmazdı. Gene de tuhaf bir şekilde garson notu bana takdim ettiğinde iki şey arasında irtibat kuramadan dakikalarca orada oturup, bana ne sebeple bu daveti yaptığını anlamaya çalıştım.

Burada söylemem gereken bir şey var: O gece, Mutlu Şans Evi'ndeki karşılaşmadan sonra ona üç kez daha rastladım. Bunlardan ikisi aramızda hiçbir şeyin geçmediği, cemi-yet içinde birbirimizi ayaküstü konuştuğumuz rastlaşmalar-dı. Üçüncü seferde de (Jardine Matheson'ın genel müdürü Bay Keswick'in evinde verilen akşam yemeğinde) aslında yine cemi-yet içindeydik ve birkaç cümleden başka laf etme-miştik. Ne var ki, sonradan görebildiğim kadarıyla, oradaki rastlaşmamız bir tür dönüm noktası olarak nitelenebilir.

O akşam yemeğe biraz geç gitmiştim. Bay Keswick'in inanılmaz güzellikteki limonluğuna alındığımda altmış-tan fazla misafir çoktan türlü bitkiler ve şarap kasaları ara-sında kurulmuş masalarda yerlerini almışlardı. Mekânın bana uzak ucunda duran Sarah gözüme ilişti (Sir Cecil yanında değildi); görünüşe bakılırsa, o da yerini bulmaya çalışıyordu; o yüzden yanına gitme teşebbüsünde bulun-madım.

Bu tür toplantılarda bir Şanghay âdeti olarak, misa-firler tatlı servisi başlar başlamaz (bu yüzden tatlılarını bitiremezler hiç) başlangıçtaki oturma planını terk ederek serbestçe dolaşmaya, birbirleriyle kaynaşmaya başlıyor-lar. O an gelince Sarah'nın yanına gidip onunla konuşma-yı kafama koymuştum. Mamafih, nihayet tatlılar ufukta görüldüğünde, Hindiçin'deki siyasi durumu teferruatıyla izah etmeye can atan kadından yakamı sıyıramadım. Ney-se, tam elinden kurtulmuştum ki ev sahibi kalkıp, sıranın "müsamere"ye geldiğini bildirdi. Sahne alacak olan ilk davetliyi anons etmeye koyuldu ki bu, arkamdaki masa-dan kalkan ve anlaşıldığı kadarıyla kendi yazdığı şiiri okumak için ön tarafa geçen narin bir kadındı.

Şiir okuyan kadını, müzik eşliği olmaksızın Gilbert ve Sullivan'dan birkaç parça söyleyen bir adam takip etti. Tahminime göre, etrafımdakilerin pek çoğu buraya hazırlıklı gelmişlerdi. Sahneden bir misafir iniyor, yerini bir diğeri alıyordu; bazıları ikili veya üçlü halde bir şeyler sergiliyorlardı; madrigaller, komedi skeçleri. Dil ve ton istisnasız bir şekilde aptalca ve hatta bazen de müstehcendi.

Sonra kırmızı suratlı, iri gövdeli bir adam (sonradan öğrendiğim üzere Hong Kong ve Şanghay Bankası'nın genel müdürü) smokininin üzerine tunik gibi bir şey geçirip öne doğru geldi ve elindeki rulodan Şanghay'daki hayatın muhtelif yönlerinin hicvedildiği bir monolog okumaya başladı. Atıfta bulunulan hemen her şey (şahsiyetler, belli bazı kulüplerdeki tuvalet düzenlemeleri, son dönemde evrak takibinde meydana gelmiş hadiseler) tamamen bana yabancıydı, ama salonda bulunan grupların hepsi kahkahaya boğuluyordu. O sıra gözlerim Sarah'yı aradı; onu bir grup hanımın arasında köşede otururken ve en az onlar kadar coşkuyla gülerken gördüm. Sarah'nın yanında, epey içkili olduğu fazlasıyla belli bir kadın kendini kaybetmiş bir müptezellikle adeta haykırıyordu.

Kırmızı suratlı adamın gösterisi beş dakikadan fazla devam etti; bu süre zarfında kahkaha seviyesi arttıkça arttı ve son derece etkili dokunuşlarla birkaç başka konuyla ilgili nükteleri bütün salonu resmen gülmekten yerlere yatırdı. Tam o sırada Sarah'nın bulunduğu tarafa bir kez daha göz attım. İlk tablo az evvel gördüğüm gibiydi: Ahbaplarının arasında coşkuyla kahkahalar atan Sarah. Onu uzaktan bir süre daha izlememin sebebiyse, bir seneyi bulmayacak bir süre zarfında Şanghay sosyetesiyile böylesi içli dışlı olmasına ve bu anlaşılmaz şakaların onu yerlere yatırmasına şaşırırmamdı. Ve işte o zaman, gözlerimi ona dikmiş kafamda bunu uzun uzadıya düşünürken, aniden onun aslında kahkaha filan atmadığını fark ettim: Hayır,

zannettiğim gibi g÷lmekten yaşaran gözlerini silmiyordu, ağılıyordu. Bir süre, gözlerime inanamadan ona öylece bakakaldım. Sonra, kahkaha tufanı kopmaya devam ederken yavaşça yerimden kalkıp kalabalığın içine girdim. Birkaç manevradan sonra kendimi onun arkasında dururken buldum ve gördüklerime şüphem kalmadı. Bu mutlu şenliğin orta yerinde, hezeyan içinde ağılıyordu.

Arkasından yaklaştığım için, ona mendilimi uzattığımda irkildi. Sonra başını kaldırıp bana baktı, sabit bakışlarında merakın ve korkunun karışımı olan bir anlam yüklüydü. Bu bakışı daha iyi okuyabilmek için başımı eğdiğimde ise mendili elimden alıp kırmızı suratlı adama doğru döndü. Ve bir sonraki kahkaha patlaması salonu tuttuğunda, mendili gözlerine bastıra bastıra, gayet etkileyici bir irade sergileyerek diğerleriyle birlikte güldü.

İstemeyeceği bir şekilde dikkati onun üzerine çektiğimden kaygılanarak yerime döndüm ve diğer misafirlerin birbirleriyle vedalaştığı giriş holünde resmi bir şekilde iyi geceler deyinceye kadar, bir daha hiç yanına gitmedim.

Fakat zannedersem, o geceden sonraki birkaç gün, neler olduğuna dair benimle konuşmak isteyeceğini hissederek belli belirsiz bir beklentiye girdim. Sonra araştırmalarımın içine öylesine gömülmüş olmalıyım ki Cathay Otelinin yemek salonunda o notu aldığımda, bir önceki hadiseyle ilgisini kuramadım ve beni neden görmek istediğini merak ederek merdivenlere yöneldim.

Sarah'ın "yarı sahanlık" dediği yer aslında koltuklar, sehpa ve saksıda palmiyelerle kaplı, epey geniş bir salondur. Bilhassa sabahları büyük pencereler açıldığında, pervanelerin altında kahve içerek gazetenizi okuyabileceğiniz pek hoş bir salon olmalıydı. Geceleri ise elektrik kesintisi uygulaması yüzünden sadece merdivenlerden ve Bund'un pencerelerinden sızan ışığı alıyor ve bu yüzden de terk edilmiş bir yere benziyordu. O gece salonda, silu-

eti büyük camlara yansımış, gece semasına bakmakta olan Sarah'dan başka kimse yoktu. Ona doğru giderken iskemlelerden birine çarpınca çıkan ses yüzünden arkasına döndü.

"Ay doğar diye düşünmüştüm" dedi. "Ama ay yok. Bu gece silah sesleri de duyulmuyor."

"Evet, birkaç gecedir sakın görünüyor."

"Cecil diyor ki her iki tarafta da askerler bitkin düşmüş."

"Nasıl düşmesinler."

"Christopher, gel yanıma. Merak etme, sana bir şey yapmayacağım. Biraz daha sessiz olmamız gerek de."

Yanına gittim. Aşağıda Bund'u ve deniz kenarındaki yürüyüş yolunu aydınlatan ışıkları görebiliyordum.

"Her şeyi ayarladım" dedi sessizce. "Hiç kolay olmadı, ama artık her şey hazır."

"Nasıl, neyi ayarladın ki?"

"Her şeyi. Gereken evraklar, tekne, her şey. Burada daha fazla durmayacağım. Elimden geleni yaptım, çok denedim; ama artık yoruldum. Gidiyorum buradan."

"Anlıyorum. Peki, Cecil? Bu planlardan onun haberi var mı?"

"Onun için çok büyük bir sürpriz olacağını sanmıyorum. Ama tabii gene de şoke olacaktır. Sen şoke oldun mu Christopher?"

"Hayır, pek de olmadım. Şahit olduklarım günün birinde böyle bir şeyin yaşanacağını söylüyordu zaten. Fakat bu kadar önemli ve büyük bir adım atmadan önce her şeyi?.."

"Of, düşünülmesi gereken her şeyi düşündüm. Hiçbir faydası yok. Cecil yarın İngiltere'ye dönmeye ikna olsa bile. Hem burada o kadar çok para kaybetti ki. Hepsini geri kazanıncaya dek dönmemeye kararlı."

"Görüyorum ki bu seyahat ümit ettiğinden çok farklı gelişti. Çok üzgünüm."

“Sadece seyahat de değil.” Kk bir kahkaha attı ve yeniden sessizleşti. Bir sre sonra şunu syledi: “Cecil’i sevmeyi denedim. Onu sevmek için çok ama çok çabaladım. Kt biri değil. Herhalde sen kt biri olduğunu dşnyrsundur, yani onu burada byle gördükten sonra. Ama önceleri öyle değildi. Ve biliyorum, byk kısmı benim yüzümden zaten. Hayatının o döneminde ihtiyaç olan şey dinlenmekti. Ama ben ortaya çıkınca, bir şeyler daha yapmak istediğini düşündü. Benim suumdu. Buraya ilk geldiğimizde o da elinden geleni yaptı, bütün gücüyle denedi. Ama yapabileceği bir şey yoktu ve tahmin ediyorum, onu yıkan da bu oldu. Belki ben olmazsam kendini toparlar.”

“İyi de nereye gideceksin? İngiltere’ye mi döneceksin?”

“şu anda dönmeye yetecek kadar para yok. Makao’ya gideceğim. Ondan sonrasını orada düşünürüm herhalde. Her şey mümkün artık. Aslında o yüzden seninle konuşmak istemiştim. Christopher, itiraf edeyim, bir hayli korkuyorum. Oralara tek başıma gitmek istemiyorum. Benimle gelir miydin diye soracaktım.”

“Yani seninle Makao’ya gelmemden mi bahsediyorsun? Yarın seninle Makao’ya gidelim mi diyorsun?”

“Evet, yarın benimle Makao’ya gel. Oraya varınca bir sonraki istikametimize karar veririz. İstersen bir müddet Güney Çin Denizi kıyılarında dolaşırız. Veya Güney Amerika’ya gideriz, gece yol alan hırsızlar gibi kaarız. Güzel olmaz mı?”

Bunları söylüyor olmasına sanırım çok şaşırmıştım; fakat şimdiyse, neredeyse elle tutulacak denli güçlü bir rahatlamanın her şeyin önüne geçtiğini hatırlıyorum. Hatta birkaç saniye boyunca adeta baş dönmesi ve mutlulukla karışık bir şekilde dengemi yitirip dşecekmişim gibi hissettim, tıpkı uzun süre karanlık bir odada tutulmuş biri-

nin ilk kez aydınlığa ve temiz havaya çıktığı anda hissettiği gibi. Sanki Sarah bu teklifiyle (bunu ani bir itkiyle söylediğini biliyordum) bana hem müthiş bir yetki, hem de şimdiye dek hayal bile etmediğim bir tür icazet veriyordu.

Fakat bu duygunun beni bütünüyle sarmasına fırsat kalmadan, zihnimin bir tarafıyla, bunun Sarah'nın beni sınamak için icat ettiği bir şey olup olmadığını kurcalamaya başladım. Hatırladığım kadarıyla cevaben ona şöyle dedim:

"Mesele buradaki işim. Önce burada yapmam gerekenleri tamamlamalıyım. Neticede dünya tam bir felaketin eşiğinde. İnsanlar onları böyle yüzüstü bırakırsam hakkımda ne düşünürler? Onu bırak, sen benim için ne düşünürsün?"

"Ah Christopher, ikimiz de birbirimizden beteriz. O şekilde düşünmekten vazgeçmemiz lazım. Yoksa ikimiz de ancak bunca yıldır payımıza düşenin daha da fazlasından başka bir şey elde edemeyeceğiz. Daha fazla yalnızlık, bomboş günler, zaten bildiğimiz, yaptığımız şeyler. Artık tüm bunları geride bırakmak zorundayız. İşini bırak Christopher. O konuya hayatını verdiğin yeter. Yarın kaçalım buradan, bir tek gün bile kaybetmeyelim artık, çok geç kalmadan gidelim buradan."

"Neye geç kalmadan?"

"Geç kalmadan, geç olmadan... ah, bilmiyorum. Bildiğim tek şey şu: Bunca zaman, yıllar boyunca, ancak ama ancak yeterince çabalarsam hak edeceğim bir tür zaferin, madalyanın peşinde koştum. Ama artık istediğim o değil. Şimdi başka bir şey istiyorum; sıcak, korunaklı bir şey, sığabilecekim bir şey, her ne yapmış, kime dönüşmüş olursam olayım geri dönebileceğim bir şey. Hep orada olduğunu bileceğim bir şey, anlıyor musun, sabah gökyüzü gibi, şimdi artık aradığım bu; senin de araman gereken şey bu. Fakat çok yakında çok geç olacak. Değişemeyecek kadar

kemikleşmiş olacağız. Bu fırsatı şimdi kullanmazsak bir şans daha yakalayamayabiliriz. Christopher, o zavallı ağaca ne yapıyorsun sen?"

Hakikaten, yanımızda duran palmiyenin yapraklarını farkında olmadan yolmuş ve halıya atmıştım.

"Çok özür dilerim." Küçük bir kahkaha attım. "Mahvettim." Sonra şunu dedim: "Haklı olsan bile, bu söylediklerin, yani her şey, benim için hiçbir şey o kadar kolay değil. Çünkü biliyorsun, Jennifer var."

Bunu söylediğim anda, onunla en son görüştüğümüz zamanın hatırası olduğu gibi zihnimde canlandı. Okulun arka kısmında yer alan güzel, sevimli görüşme odasında, İngiltere'ye özgü yumuşacık bir bahar gününün ışığı meşe lambrili duvarlara aksederken oturup konuştuğumuz ve birbirimize veda ettiğimiz ânı öylece hatırladım. Aniden, ona anlattıklarımı duyunca değişen yüzünü, sanki konuyu etraflica düşünmüş gibi başını anlayışla sallayışını ve hiç de beklemediğim o sözleri edişini hatırladım.

"Biliyorsun, Jennifer var" dedim bir kez daha, hül-yalara dalmak üzere olduğumun farkına vararak. "Hatta şimdi bile beni bekliyor."

"Ben o konuyu düşündüm. Son derece ihtiyatlı ve dikkatli bir şekilde düşündüm. Onunla dost olabileceğimden eminim. Sadece dostluk değil. Üçümüz, biz, yani küçük bir aile olacağız, herhangi bir aile gibi. Bunların hepsini düşündüm Christopher, hepimiz için harika olacak. Biz kendi planımızda karar kılar kılmaz onu da çağıracağız. Avrupa'ya döneriz, mesela İtalya'ya gideriz, o da oraya, bizim yanımıza gelir. Ona annelik de edebilirim. Christopher, onun annesi olabileceğime eminim."

Bir süre sessizce düşündüm ve "Tamam o zaman" dedim.

"Bu da ne demek, Christopher?"

“Şu demek: Tamam seninle geleceğim. Seninle geleceğim ve sen ne istiyorsan onu yapacağız. Evet, haklısın galiba. Jennifer, biz, her şey. Her şey iyi olacak belki de.”

Bunları söyler söylemez omzumdan öyle büyük bir yük kalkmış gibi oldu ki gürültülü bir iç çekişle oh demiş olabilirim. Bu arada Sarah derin bakışlarıyla yüzümü inceleyerek, bir adım daha yaklaştı. Beni öpeceğini düşündüm ama son anda kendini tuttu ve beni öpmek yerine şöyle dedi:

“O zaman dinle. Lütfen dikkatli dinle; çünkü doğru hareket etmek zorundayız. Tek bir valiz hazırla. Sakın sandık filan gönderme. Makao’ya vardığımızda elimize bir miktar para geçecek; ihtiyacımız olan şeyleri orada tamamlarız. Seni almak üzere birini göndereceğim; yarın saat tam üç buçukta. Güvenilir birini bulacağım; ama gene de sen ona lüzum arz etmeyen hiçbir şey söyleme. Seni benim beklediğim yere getirecek. Christopher, kafana bir şey düşmüş gibi görünüyorsun. Beni hayal kırıklığına uğratmayacaksın, değil mi?”

“Hayır, hayır. Tamam, hazır olacağım. Yarın üç buçukta. Merak etme. Nereye gidersen... sen nereye gidersen gelirim; dünyanın neresine gidersen, oraya.”

Belki sadece bir dürtüyle, belki de Sir Cecil’i kumaraneden getirdiğimiz gece ayrılışımızın hatırası yüzünden aniden bir adım attım ve elini iki elimin arasına alıp öptüm. Sonra, sanırım ona baktım, eli hâlâ ellerimde, ne yapacağımı bilmeden öylece kalarak; hatta belki tuhaf bir kahkaha atmış bile olabilirim. Elini yavaşça elimden kurtardı ve yanağıma dokundu.

“Teşekkür ederim Christopher” dedi alçak sesle. “Evet dediğin için teşekkür ederim. Şimdi gözüme her şey o kadar farklı görünüyor ki. Ama birileri bizi burada görmeden gitmen lazım. Haydi, git şimdi.”

On Yedinci Bölüm

O gece zihnim meşgul bir şekilde uyudum, ama ertesi sabah üzerimde bir sükûnetle uyandım. Sanki omuzlarımdan ağır bir yük kalkmıştı. Giyinirken yeni durumu düşünüp nasıl da heyecanlı olduğumu fark ettim.

O günün sabahını şu anda hayal meyal hatırlıyorum. Aklımda kalan şey şu: Önümüzdeki birkaç gün için planlamış olduğum ödevleri kalan zamanımda tamamlama fikrini takıntı haline getirmiştım. Çünkü öyle yapmamak hakkaniyetsizlik olacaktı. Bu vaziyetin bariz mantıksızlığını bir şekilde göremedim ve kahvaltıdan sonra acilen çalışmaya başlayıp, muhtelif şoförleri kalabalık caddelerden sürükleyerek bir oraya bir buraya koşturup durdum. Ve bugün bana son derece anlamsız gelmesine rağmen, saat ikiden sonra oturduğum öğle yemeğinde, sabahtan planladığım şeyleri hemen hemen tamamlamış olmaktan epey bir gurur duydum.

Ve fakat aynı zamanda, o güne geri dönüp baktığımda, faaliyetlerimden garip bir şekilde kopuk olduğum kanaatine kapılıyorum, hem de çok yoğun bir şekilde. Uluslararası Yerleşim'in ileri gelen vatandaşlarıyla koştura koştura yaptığım görüşmelerde sanki bir yandan sorularıma muazzam bir ciddiyetle verdikleri cevaplara, acıklı

bir şekilde bana sözüm ona yardım etmeye çalışmalarına içimden resmen gülüyordum. Gerçek şuydu ki Şanghay'da geçirdiğim günlerde bu topluluğun sözde liderlerinden daha da nefret eder olmuştum. Araştırmalarımın devam ettiğim hemen her gün bir başka ihmalle, bir başka ahlaksızlıkla veya onların sorumluluğu dahilinde yıllardır devam etmiş olan çok daha kötü başka şeylerle karşılaşmıştım. Ve buraya adım attığımdan beri, bir tek gün bile, dürüstçe hatayı kabullenerek, durumun mevcut kriz seviyesine ulaşmasının sebebinin görev başındakilerin samimiyetsizliği, oyalanmaları, basiretsizlikleri ve hatta düpedüz sahtekârlıkları olduğu gerçeğini teslim ettiklerini duymadım, görmedim. O gün, sabah saatlerinde bir fasıl, "seçkin"lerin üç itibarlı mensubuyla Şanghay Kulübü'nde buluştum. Ve kof züppelikleriyle bu içler acısı durumda onlara düşen mesuliyeti ısrarla inkâr edişlerini bir kez daha görünce, bu insanlardan yakında tümüyle kurtulacak olma duygusu bana adeta coşku verdi. Hatta burada hemen herkes tarafından paylaşılan, benim tek vazifemin mevcut krizi çözmek olduğu zannının mesnetsiz olmak bir yana, nazar-ı itibara alınacak hiçbir tarafının bulunmadığı hususunda doğru karara varmış olduğuma iyice kanaat getirdim. Oradan ayrıldığım haberi duyulduğunda, suratlarındaki hayreti (ardından gelecek öfke ve paniği) zihnimde canlandırdım ve itiraf edeyim, bu düşünceler beni mutlu etti.

Sonra, öğle yemeğimi yerken, Jennifer'la okulunda, güneşli bir öğleden sonra yaptığımız son görüşmeyi düşünmeye daldım: Kıdemli öğrencilerin etüt salonu olan odada, koltuklarda rahatsız bir şekilde oturuyorduk; günışığı meşe lambrilerin yüzeyinde oynaşıyor, Jennifer'ın arkasında kalan pencereden, göle kadar uzanan çimenlik görünüyordu. Gitmem gerektiğini, beni Şanghay'da bekleyen vazifenin muazzam önemini elimden geldiğince izah

etmeye çalışırken beni sessizce dinledi. Soru sorar veya bir fikir beyan eder diye bazı yerlerde susarak ara verdim. Her seferinde ciddiyetle başını sallayıp devam etmemi bekledi. Sonunda, anlattıklarımı tekrar etmeye başladığı-mı fark edip sustum ve ona “Peki, o zaman Jenny, sen ne dersin?” diye sordum.

Ne beklediğimi bilmiyorum. Fakat bir süre beni içinde kızgınlığın zerresi olmayan bir bakışla süzdükten sonra şunları söyledi:

“Christopher Amca, ben pek bir şeyde becerikli değilim. Ama bu, hâlâ küçük olduğumdan. Büyüyünce, çok da zaman sonra değil bu dediğim, sana yardım edebileceğim. Sana yardım edebileceğim ve söz veriyorum, edeceğim de. O yüzden gidince lütfen unutma, e mi? Unutma, ben buradayım ve İngiltere’ye döndüğünde sana yardım edeceğim.”

Beklediğim tavır bu değildi. Buraya geleli beri bu söylediklerini düşünmüş olmama rağmen, o gün bana tam olarak ne demeye çalıştığından emin değilim. Ona anlattıkları, Şanghay’daki vazifeyi başarıyla tamamlamamın pek mümkün görünmediğine mi yormuştu? İngiltere’ye dönmek mecburiyetinde kalıp, yıllarımı gene çalışarak geçireceğimi mi söylüyordu? Muhtemelen bunlar akli karışık bir çocuğun, üzüntüsünü saklamaya çalışarak ettiği laflardı ve aslında daha fazla üzerinde durmak anlamsızdı. Buna rağmen, otelin limonluğunda oturmuş yemeğimi yerken, kendimi bu son görüşmemizi düşünürken bulmuştum.

Otelin görevlisi acilen telefona istendiğimi haber verdiğinde kahvemi bitirmek üzereydim. Fuayedeki bir telefon kulübesine yönlendirildim ve santralle küçük bir karışıklıktan sonra, ahizede pek de yabancı olmama bir ses duydum.

“Bay Banks? Bay Banks? Bay Banks, nihayet hatırladım.”

Sarah'yla planlarımızı tehlikeye atacak bir şey söylemekten korktuğum için sesimi çıkarmadım. Sonra karşıdaki ses "Bay Banks, beni duyabiliyor musunuz? Arama yapamadığımız o ev hakkında önemli bir şey hatırladım" dedi.

Karşıdakinin Müfettiş Kung olduğunu anladım; sesi hâlâ karga gibi olmakla beraber, hayret edilecek şekilde canlıydı.

"Müfettiş, özür dilerim. Hiç beklemiyordum. Buyurun, dinliyorum, nedir hatırladığınız?"

"Bay Banks. Bazen, biliyor musunuz, çubuk içtiğimde zihnim açılıyor. Unuttuğum bir sürü şey gözümün önünde beliriveriyor. O yüzden, dedim ki, iyi o zaman, al bakalım biraz afyon. Ve işte, şüphelilerden birinin bize anlattığı bir şeyi hatırladım. *Arama yapamadığımız ev. O ev. Ye Çen adında bir adamın evinin tam karşısındaki evdi.*"

"Ye Çen? Peki, kim bu?"

"Bilmiyorum. Fakirler, yani fakir insanların pek çoğu, sokak adreslerini kullanmazlar. Nirengi işaretleriyle konuşurlar. Arama yapamadığımız ev. O ev, Ye Çen'in evinin karşısındaki ev."

"Ye Çen. İsmin bu olduğundan emin misiniz?"

"Evet, eminim. Son derece berrak bir şekilde hatırlıyorum."

"Bu, bu yaygın bir isim midir? Şanghay'da kaç kişinin bu ismi taşıyabileceğini biliyor musunuz?"

"Neyse ki şüphelinin bize verdiği bir başka detay daha vardı. Bu Ye Çen denen adam kör bir adamdı. Bulmanız gereken ev, Kör Ye Çen'in evinin karşısı. Tabii bu adam taşınmış olabilir. Ama biz soruşturma yaparken bu adamın nerede yaşamış olduğu bilgisine ulaşabilirseniz eğer..."

"Elbette, Müfettiş. Tanrım, çok önemli bir şey bu."

"Çok memnun oldum. Ben de öyle düşüneceğinizi tahmin ettim."

“Müfettiş, size nasıl teşekkür edeceğimi bilmiyorum.”

Saatın farkına varmıştım ve telefonu kapatınca yemeğime dönmek yerine, derhal valiz hazırlamak üzere odama çıktım.

Hangi eşyaları beraberimde götüreceğime karar vermeye çalışırken içimde tuhaf bir gerçek dışılık duygusu oluştuğunu hatırlıyorum. Bir ara yatağın üzerine oturup pencereden görünen gökyüzüne daldım. Düne kadar, az evvel gelen bilginin hayatımın merkezine oturacağı gerçeğinin acayıplığıyla çarpılmış haldeydim. Ama işte şimdi, çoktan geçmişe ait bir parça, istemezsem hatırlamayacağım bir şey olarak zihnimde dolaşıp duruyordu.

Valizimi hazırlarken acele etmiş olmalıyım ki saat tam üç buçukta kapı vurulduğunda epeydir sandalyede oturmuş vaziyetteydim. Kapıda yirmi yaşına bile varmamış, uzun ceketli, kepini elinde tutan bir Çinli delikanlı vardı.

“Ben şoförünüz efendim” diye tanıttı kendini, yumuşak bir tavırla. “Sizin valiz varsa ben taşır.”

Genç adamın kullandığı otomobille Cathay Otel’inden uzaklaşırken, öğle sonrası aydınlığında Nanking Yolu’ndaki telaşlı kalabalığa baktım ve sanki tümünü, inanılmaz uzun bir mesafeden seyrediyormuşum gibi hissettim. Sonra her şeyi, genç olmasına rağmen kendinden emin ve becerikli görünen şoförümün ellerine teslim etmekten memnun, koltuğuma yerleştim. Sarah’yla nasıl tanıştıklarını soracaktım ki lüzum arz etmeyen hiçbir şey söylememem tembihlendiği için bundan vazgeçtim. Dolayısıyla sessizce oturdum ve kısa süre sonra Makao’yu, yıllar önce British Museum’da gördüğüm Makao fotoğraflarını düşünmeye başladım.

Bir on dakika kadar yol almış olmalıydık ki aniden öne uzandım ve genç adama “Şey, affedersiniz. Biraz tuhaf

olacak belki ama Ye Çen diye birini tanıyor musunuz?" diye sordum.

Genç adam gözünü trafikten ayırmadan ve tam ben sorumu tekrar etmek üzereyken "Ye Çen mi? Şu kör aktör mü?" dedi.

"Evet. Yani, kör olduğunu biliyorum da, aktör olduğunu bilmiyordum."

"Ünlü aktör değil Ye Çen. Bir zamanlar aktör, uzun yıllar, ben çocukken."

"Yani... yani, tanıyor musunuz?"

"Ben onu tanımıyor. Ben, o kim biliyor. Siz Ye Çen ilgisiz efendim?"

"Hayır, hayır. Tam olarak değil. Sadece birisi ondan bahsetmişti de. Önemi yok."

Yolun geri kalanında genç adama hiçbir şey demedim. Epey karışık, bir dizi dar ve küçük ara yol kat ettikten sonra, arka sokak diye tabir edebileceğim bir yerde arabayı kenara çektiğimizde, nerede olduğumuzu çıkaramadım.

Genç adam kapıyı açtı ve valizimi uzattı.

"Şu dükkân" dedi, eliyle göstererek. "Fotoğraflı."

Yolun karşısındaki dükkânın kirli vitrininin içinde, hakikaten de bir fotoğraf bulunuyordu. İngilizce yazılmış bir tabelayı da görebiliyordum. "Gramofon Plakları, Piyanolar, Notaları. El Yazmaları" Yolun iki tarafına şöyle bir göz attığımda gördüğüm, çömelmiş, aralarında söyleşen iki arabacı hariç, delikanlı ve ben sokakta yalnızdık. Valizimi aldım ve tam yolun karşısına geçmek üzereydim ki bir şey beni durdurdu. Şoföre "Acaba burada biraz bekleyebilir misin?" dedim.

Delikanlı şaşırmişti. "Lady Medhurst" dedi, "sadece sizi buraya getir".

"Evet, evet tamam. Fakat şimdi *ben* rica ediyorum senden, anlatabildim mi? Biraz beklemeni istiyorum, belki sana bir iş verebilirim diye. Belki icap etmez gerçi. Ama

işte, anlıyor musun, belki de eder. Bak, al şimdi bunları.” Elimi cebime atıp bir miktar para çıkardım. “Bak, beklemen karşılığında...”

Delikanlının yüzü öfkeden kıpkırmızı oldu ve adeta ona mide bulandırıcı bir şey uzatıyormuşum gibi geri çekildi. Somurarak arabasına bindi ve kapıyı çarparak kapattı.

Kendimce yanlış bir hesap yapmıştım ama o anda bunu düşünerek endişelenecek halde değildim. Ayrıca bütün kızgınlığına rağmen arabayı çalıştırmamıştı. Paraları cebime tekrar tıkıştırıp valizimi aldım ve yolun karşısına geçtim.

Dükkânda adım atılacak yer yoktu. İçerisi ikindi güneşiyle kavruluyor olmasına rağmen ışık sadece birkaç tozlu alanı aydınlatıyordu. Bir tarafta, tuşlarının rengi sararmış bir konsol piyano ile nota sehpasının üzerinde kapakları olmayan birkaç plak vardı. Plakların üzerinde sadece tozu değil, örümcek ağlarını da görebiliyordum. Öbür tarafta duvarlara çivilenmiş kalın, ağır kadife kumaşlarla (tiyatro perdelerinden kesilmiş gibi görünüyorlardı) operacılara ve dansçılara ait fotoğraflar vardı. Orada Sarah’ı görmeyi beklerken karşıma çıkan kişi tezgâhın arkasında oturan çöp gibi ince, kara, sivri sakallı bir Avrupalıydı.

Önünde duran muhasebe defteri cinsi bir defterden başını kaldırıp “İyi günler” dedi, Alman aksanıyla. Sonra beni baştan aşağı şöyle bir süzdü ve “İngiliz’siniz?” diye sordu.

“Evet, öyleyim, iyi günler.”

“İngiltere’den gelen plaklarımız var. Mesela Mimi Johnson’ın ‘I Only Have Eyes For You’yu söylediği bir kayıt var. İlginizi çeker miydi?”

İhtiyatlı konuşmasındaki bir şeyler bunun evvelce üzerinde anlaşılmış bir kod olduğuna işaret ediyordu. Fakat hafızamı Sarah’nın bana söylemiş olabileceği bir

parola olup olmadığı yönünde yokladıysam da, hiçbir şey hatırlayamadım. Sonunda “Burada, Şanghay’da yanımda pikap yok. Fakat Mimi Johnson’ı çok severim. Hatta birkaç yıl önce Londra’da bir konserine bile gitmiştim” dedim.

“Öyle mi? Mimi Johnson, evet.”

Yanlış cevabı vererek kafasını karıştırdığım izlenimine kapıldım ve “Benim adım Banks. Christopher Banks” dedim.

“Banks. Bay Banks.” Adam ismimi hiçbir duygu izi taşımaksızın tekrarladı. Sonra “Mimi Johnson hoşunuza gidiyorsa size ‘I Only Have Eyes For You’yu çalayım. Buyurun” dedi.

Tezgâhın altına eğildi. Fırsattan istifade, caddeyi gözleriyle şöyle bir taradım. İki arabacı hâlâ gülüşerek konuşuyorlardı. Delikanlının da hâlâ arabada oturduğunu görmüş oldum. Derken ben tam bir çeşit yanlış anlaşılma olup olmadığını merak ederken, odanın içi caz orkestrasının sıcak, baygın müziğiyle doldu. Mimi Johnson şarkısına başladı ve bu şarkının birkaç yıl önce Londra kulüplerinde nasıl da moda olduğunu hatırladım.

Bir süre sonra kürdan adamın koyu renkli, ağır perdelerin asılı olduğu arka duvarda bir noktaya işaret ettiğinin farkına vardım. Orada bir giriş olduğunu anlamamıştım; fakat ittirince kendimi hakikaten de bir iç odada buldum.

Sarah üzerinde hafif bir ceket ve başında şapkasıyla ahşap bir sandığın üstünde oturuyordu. Ağzılığında bir sigara yanıyordu ve daha çok bir dolabı andıran oda duman altıydı. Etrafımızda yığınla plak, karton kutuların ve çay paketlerinin içinde muhafaza edilmiş nota sayfaları vardı. Penceresiz bir odaydı, ama o sırada, hafifçe aralık duran ve dışarıya açılan bir arka kapı gördüm.

“İşte buradayım” dedim. “İsrar ettiğin üzere bir tek valiz getirdim. Ama görüyorum ki senin üç tane var.”

“Şu valiz, sadece Ethelbert için. Oyuncak ayım. Şey-

den beri, yani ezelden beri benimle beraber. Aptalca, değil mi?”

“Aptalca mı? Hayır canım, hiç de değil.”

“Cecil’le beraber buraya gelirken bir hata edip Ethelbert’ü bir sürü başka şeyle bir arada paketlemiştim. Sonra kutuyu açınca baktım ki kolu kopmuş. Kopan kolu bir köşede, bir terlik tekinin içinde buldum. Bu sefer bir-iki tane şal derken, ona ait koca bir çanta olmuş oldu. Sahiden aptalca.”

“Hayır, hayır. Çok iyi anlıyorum. Ethelbert, tabii ki.”

Ağızlığını dikkatlice bir kenara bıraktı ve ayağa kalktı. Ve öpüştük –tıpkı, sanırım sinema perdesindeki bir çift gibi. Neredeyse aynen önceden hayal ettiğim gibiydi, bir tek birbirimize sarılışımızda bir tuhaflık vardı sanki; birkaç kez duruşumu düzeltmeye çalıştım, fakat sağ ayağımın önünde ağır bir kutu duruyordu ve dengemi kaybetmeyi göze alamadığım için gerekli olan dönüşü yapmayayı tercih ettim. Sonra derin bir nefes alarak, gözlerini benden ayırmadan bir adım geri çekildi.

“Her şey hazır mı?” diye sordum.

Hemen cevap vermedi. Beni tekrar öpeceğini sandım. Ama sonra sadece şunu dedi:

“Her şey yolunda. Sadece burada birazcık daha bekleyeceğiz. Sonra şuradan çıkacağız.” Arka kapıyı gösterdi. “Mendireği döneceğiz ve bir *sampan*’a* binip nehirten iki mil ötede bizi bekleyen buharlımıza geçeceğiz. Ondan sonrası Makao.”

“Peki, Cecil’in haberi var mı?”

“Bütün gün görmedim onu, kahvaltıdan hemen sonra gittiği o yerlerden birine yollandı ve muhtemelen hâlâ da oradadır.”

“Çok acı. Gerçekten, keşke biri kendisini toparlaması gerektiğini söylese.”

* Çin’de nehirlerde kullanılan altı yassı kayık. (ç.n.)

“Evet, belki; ama bizimle ilgisi yok artık bunun.”

“Hayır, sanırım yok.” Birdenbire güldüm. “Sanırım artık yapmak istediğimiz şeyler haricinde hiçbir şeyle ilgimiz yok.”

“Çok doğru. Christopher, bir şey mi oldu?”

“Hayır, hayır. İsterdim ki... keşke...”

Ona tekrar sarılmak istercesine kollarımı uzattım, ama elini kaldırıp “Christopher, galiba otursan iyi olacak. Merak etme, daha sonra her şeyi ama her şeyi yapacak vaktimiz olacak” dedi.

“Evet, evet. Özür dilerim.”

“Makao’ya ulaştığımızda oturup geleceğimiz hakkında etraflıca düşünürüz. Neresi bizim için en iyi olur, iyice bir bakarız. Ve tabii neresi Jennifer için iyi, o da var. Bütün haritalarımızı yatağın üstüne serer, odamızın camından denize bakarak tartışırız. Ah, eminim münakaşa edeceğimizden. Münakaşalarımızı bile iple çekiyorum. Oturmayacak mısın? Gel, otur buraya.”

“Şey... Bak, madem biraz zamanımız var; gidip bir şey yapıp geleyim ben.”

“Bir şey yapmak mı? Tam olarak ne ama?”

“Sadece... Sadece bir şey. Bak, gerçekten, uzun sürmeyecek, birkaç dakikalık bir şey. Yani, birine bir şey sormam lazım.”

“Kime? Christopher, bence şu anda kimseyle konuşmamalıyız.”

“Hayır, onu demiyorum. İhtiyatın vesairin ne kadar elzem olduğunu biliyorum. Hayır, hayır, merak etme. Sadece o delikanlı. Hani senin gönderdiğin, beni buraya getiren. Ona bir şey sormam lazım.”

“Ama gitmiştir zaten.”

“Yok yok, gitmedi. Orada. Bak, hemen geliyorum.”

Perdenin arkasından dükkânın içine fırlayınca, sakallı kürdan adam bana hayretle baktı.

“Mimi Johnson hoşunuza gitti mi?” diye sordu.

“Evet, evet. Harika. Sadece bir dakika dışarı çıkmam lazım.”

“Bayım, müsaade ederseniz bir şey belirtmek isterim, ben İsviçreli’yim. Ülkenizle ülkem arasında hiçbir düşmanlık bulunmadığını hatırlatırım.”

“Ah, evet. Şahane. Şimdi geliyorum.”

Yolun karşısına, arabaya doğru koşturdum. Beni gören delikanlı camını indirdi ve kibarca gülümsedi; biraz evvelki kızgınlığından eser yok gibiydi. Ona doğru iyice eğildim ve “Bu Ye Çen var ya, onu nerede bulabileceğim hakkında bir fikrin var mı?” diye sordum.

“Ye Çen mi? Buraya çok yakın oturuyor.”

“Ye Çen. Kör Ye Çen’den bahsediyorum.”

“Evet. Hemen şurada.”

“Evi hemen şurada mı?”

“Evet, efendim.”

“Bana bak, anlamadın galiba. Sen bana Ye Çen’in, Kör Ye Çen’in evinin şurada bir yerde olduğunu mu söylüyorsun?”

“Evet efendim. Siz istersen yürürsün, ama istersen sizi arabaya alırım.”

“Beni dinle, bu çok çok önemli. Ye Çen buradaki evde ne zamandan beri oturuyor biliyor musun?”

Delikanlı biraz düşündü, sonra “Hep orda oturuyor efendim. Ben çocuktum orda oturuyor” dedi.

“Emin misin? Bak şimdi, bu çok ama çok önemli. Bu adamın Kör Ye Çen olduğundan ve uzun zamandır orada oturduğundan emin misin?”

“Efendim, size dedim ben. Ben küçük çocuk, o ordaydı. Tahmin ben, adam orada çok çok yıllar oturuyor.”

Doğrudum, derin bir nefes aldım ve az evvel duyduklarımın tam olarak ne demek olduğunu ve etkilerini anlamaya çalıştım. Sonra yeniden eğilip şöyle dedim: “Galiba

beni oraya götürmen gerek. Arabayla yani. Çok dikkatli hareket etmeliyiz. Beni oraya götürmeni ama arabayı evin biraz uzağında durdurmanı istiyorum. Ye Çen'in evinin *tam karşısındaki evi* açık seçik görebileceğimiz bir yerde. Dediklerimi anlıyor musun?"

Arabaya bindim ve delikanlı motoru çalıştırdı. Arabayı ters istikamete döndürdü ve daracık bir yan yola girdi. Bir sürü düşünce zihnime aynı anda hücum etmişti. Delikanlıya yolculuğumuzun önemini anlatmayı, hatta arabada silah bulundurup bulundurmadığını sormayı aklımdan geçirdim. Fakat böyle bir sorunun sadece paniğe sebep olacağına karar verdim.

Bir öncekinden daha da dar bir arka sokağa döndük. Sonra bir kez daha dönüp durduk. Bir an varış noktamıza geldiğimizi zannettim, ama sonra, bizi durduran şeyin ne olduğunu fark ettim. Sokakta, biraz önümüzde bir grup oğlan çocuğu yolunu şaşırmış bir camışı zapt etmeye çalışıyordu. Oğlanlar aralarında münakaşa ediyor gibiydiler ve onlara bakarken aralarından birinin elindeki sopayla hayvanın burnuna vurduğunu gördüm. Çocukluğum boyunca işittiğim, annemin bu hayvanların kızdırıldığında bir boğa kadar tehlikeli olduğuna dair ikazlarını hatırladım ve dehşete kapıldım. Hayvan neyse ki bir şey yapmadı ve oğlanlar da bağrıışmalarına devam ettiler. Delikanlı birkaç kez klakson çalmasına rağmen hiçbir sonuç alamayınca, sonunda bir of çekerek arabayı geldiğimiz yöne doğru geri sürdü.

Yakında bir başka ara sokağa girdik, ama bu manevra şoförümün kafasını karıştırmışa benziyordu; çünkü birkaç dönüş daha yaptıktan sonra önümüzde engel olmamasına rağmen arabayı geri vitese aldı. Bir ara, yan tarafında metruk ahşap kulübelerin uzandığı geniş, tekerlek izleriyle kaplı çamurlu bir yola saptık.

"Lütfen çabuk ol" dedim. "Çok az zamanım var."

Sonra acayip bir gürültüyle sarsıldık. Delikanlı kararlı bir şekilde arabayı sürmeye devam ediyordu, ama bir yandan da korkuyla ileriye bakıyordu.

“Çatışma” dedi. “Çatışma gene başladı.”

“Dibimizde bir yerden geldi sanki ses” dedim.

Sonraki birkaç dakika daracık köşelerden dönmeye ve küçük ahşap evlerin yanından geçmeye devam ettik, çocuklar ve köpekler yolumuzdan çekilsin diye klaksonu bağırarak. Sonra araba ani bir frenle durdu ve delikanlı sabrı taşmışçasına tuhaf bir ses çıkardı. İleri bakınca yolda kum torbaları ve dikenli tellerle barikat kurulmuş olduğunu gördüm.

“Gerisin geriye dönmek” dedi. “Başka yol yok.”

“Ama artık çok yaklaşmış olmalıyız.”

“Çok yaklaşmış, evet. Ama yol kapalı, o yüzden öbür taraf dolaşmalıyız. Sabırlı ol, efendim. Yakında geleceğiz oraya.”

Fakat delikanlının haline bariz bir değişiklik gelmişti. Evvelki kendinden emin tavrı kaybolmuştu ve gözüme araba kullanamayacak kadar genç, on beş veya on altı yaşında bir çocuk gibi görünüyordu. Bir süre pis kokulu, çamur içindeki caddelerden, ara sokaklardan geçtik. Tekerimiz her an açık mazgallardan birine saplanabilirdi; ama delikanlı neyse ki bu boşlukların kenarından sıyrılmayı her seferinde becerdi. Yol boyunca uzaktan gelen silah seslerini duyduk ve insanların evlerine veya sığınacakları bir yerlere koşturmakta olduklarını gördük. Fakat gene de önümüzden oraya buraya koşan, hiçbir tehlikeye aldırış etmeyen ve belli ki kimseye ait olmayan çocuklar ve köpekler vardı. Bir ara yolumuz küçük bir fabrikanın bahçesine çıktığında “Neden durup birine yolu sormuyorsun?” dedim.

“Sabırlı ol, efendim.”

“Sabırlı mı? Nereye gittiğimiz hakkında benden fazla fikrin yok ki!”

“Yakında geleceğiz efendim.”

“Tam bir saçmalık. Niçin bu oyunu oynamakta inat ediyorsun? İşte siz Çinliler böylesiniz. Kayboldun ama kabul etmiyorsun. Ne zamandan beri yol alıyoruz... kaç ... Yani, ebediyete gider gibiyiz.”

Hiçbir şey söylemedi ve iki tarafında fabrika atıklarının istiflendiği, dik, çamurlu bir yola geldi. O sıra yakınlarda bir yerlerden çok büyük bir patlama sesi duyuldu ve delikanlı arabanın süratini neredeyse emekleme seviyesine düşürdü.

“Efendim. Bence biz şimdi geri dönmek.”

“Geri dönmek mi? Nereye geri döneceğiz?”

“Çatışma çok yakın. Güvenli değil burada.”

“Ne demek istiyorsun, çatışma yakınımızda mı?” Sonra kafamda bir şey aydınlandı. “Çapey’e yaklaştık mı?”

“Efendim, biz Çapey’de. Biz bir süre Çapey’de.”

“Ne? Yani, Yerleşim’den çıktık mı demek istiyorsun?”

“Biz şu anda Çapey’de.”

“Ama... Aman Tanrım! Biz şimdi gerçekten Yerleşim’in sınırları dışında mıyız? Çapey’de miyiz? Bana baksana sen, sen aptalın birisin, biliyor musun? Aptal! Bana ev çok yakında dedin. Ve şimdi kaybolduk. Tehlikeli bir şekilde savaş bölgesine yaklaşmış olmalıyız. *Ve Yerleşim’in dışına çıktık!* Sen kelimenin tam anlamıyla aptalın tekisin. Niye biliyor musun? Söyleyeyim sana. Bildiğinden çok daha fazlasını biliyormuş gibi yapıyorsun. Noksanlarını kabul edemeyecek kadar kibirlisin. İşte benim aptal tanımım da bu. Tam bir aptal! Duydun mu beni? En halisinden, katıksız bir aptal!”

Arabayı durdurdu. Kapıyı açtı ve arkasına hiç bakmadan yürümeye başladı.

Sakinleşmek ve durumu değerlendirmek için birkaç dakika bekledim. Bayırın üst kısmındaydık ve araba taş kırıkları, eğik teller ve eski bir bisikletin bükülmüş teker-

lekleriyle çevrelenmiş bir noktada, çamurlaşmış yolun ortasındaydı. Delikanlının bayırın kenarından bir patika-ya doğru yürüdüğünü görebiliyordum.

Dışarı çıktım ve peşinden koştum. Geldiğimi duyuyor olmalıydı ama ne adımlarını hızlandırdı ne de dönüp baktı. Ona yetiştim ve omzundan tutarak onu durdurdum.

“Bak özür dilerim” dedim, nefes nefese. “Özür dilerim. Öyle kendimi kaybetmemeliydim. Özür dilerim, gerçekten. Hiçbir mazeretim yok. Ama bütün bunların ne anlama geldiğini tahmin edemezsin. Şimdi lütfen...” Arabayı gösterdim. “Lütfen devam edelim.”

Delikanlı yüzüme bakmıyordu. “Araba kullanmak yok” dedi.

“Ama bak, özür dilediğimi söyledim. Şimdi lütfen, biraz makul ol.”

“Araba kullanmak yok. Burada çok tehlikeli. Çatışma çok yakın.”

“Ama dinle biraz, o eve gitmem çok önemli. Çok, hem de çok önemli. Şimdi bana doğruyu söyle lütfen. Yolu mu kaybettin, yoksa evin nerede olduğunu biliyor musun?”

“Biliyorum. Evi biliyorum. Ama şimdi çok tehlikeli. Çatışma çok yakın.”

Söylediklerini teyit edercesine, makineli tüfek sesleri yankılandı. Yeterince uzaktan geliyor gibiydi; ama tam olarak hangi istikametten ateş açıldığını tespit etmek mümkün değildi ve ikimiz de bayırın tepesinde savunmasız kaldığımız düşüncesiyle şöyle bir etrafımıza baktık.

“Bak ne diyeceğim,” dedim ve cebimden defterle kalem çıkardım. “Görüyorum ki artık yanımda kalmak istemiyorsun ve ben de senin görüşünü anlayabiliyorum. Ve sana kaba davrandığım için de tekrar özür dilerim. Fakat gitmeden evvel senden iki küçük ricam daha olacak. Birincisi, Ye Çen’in evinin adresini bana yazmanı rica ediyorum.”

“Adres yok bayım. Adres filan yok.”

“Pekâlâ, o zaman bir kroki çizersin. Yol tarifini yazar-sın. Her neyse. Lütfen, çok rica ediyorum. Ondan sonra beni en yakın polis karakoluna götürmeni istiyorum sen-den. Tabii en baştan yapmam gereken şey buydu aslında. Eğitimli, silahlı adamlara ihtiyacım olacak. Lütfen.”

Defterle kalemi uzattım. Sayfalar, gün içinde yaptığım diğer soruşturmalarla ilgili notlarla doluydu. Boş bir yap-rak buluncaya dek sayfaları çevirdi. Sonra “İngilizce yok. İngilizce yazamam bayım” dedi.

“Tamam, o zaman nece yazarsan yaz. Kroki çiz. Ne olursa. Lütfen çabuk ol.”

Ondan istediğim şeylerin nasıl önemli olduğunu kav-ramışa benziyordu. Dikkatini vererek biraz düşündü ve sonra hızlı hızlı yazmaya başladı. Bir sayfayı doldurdu, bir sonrakini de. Dört-beş sayfa sonra kalemi defterin arasına koyup bana uzattı. Neler yazdığına bir göz attım, ama Çin-ce yazılardan bir şey anlamam mümkün değildi. Gene de “Teşekkür ederim. Çok ama çok teşekkür ederim. Şimdi ne olur beni bir karakola götür. Ondan sonra evine gidebi-lirsin” dedim.

“Polis karakol şu taraf bayım.” Öne doğru birkaç adım attı. Tepenin uç noktasında belki yüz elli metre kadar aşağıda, gri bloklardan oluşan bir öbeğin başladığı yeri, yoku-şun bitimini işaret etti.

“Polis karakol orda bayım.”

“Nerede? Hangi bina?”

“Orda. Bayrak var.”

“Gördüm, evet. Karakol olduğundan emin misin?”

“Emin bayım. Polis karakol.”

Baktığımız yerden bina hakikaten de polis karakolu-na benziyordu. Ayrıca oraya arabayla gitmeye kalkma-nın anlamsız olduğunu da görebiliyordum; araba tepenin öbür tarafındaydı ve az evvel çıktığımız patika da araç için

fazla dardı; yani yolu bulmaya çalışırken tekrar kaybolmamız işten bile değildi. Defteri cebime koydum ve delikanlıya biraz para vermeyi düşündüm, ama evvelce buna pek sinirlendiğini hatırlayıp vazgeçtim. O yüzden sadece “Teşekkür ederim. Çok yardımcı oldun. Bundan sonrasını kendim hallederim” dedim.

Delikanlı başıyla selamlarmış gibi çabuk bir hareket yaptı (bana hâlâ kızgın gibiydi), sonra dönerek arabanın olduğu istikamette yokuştan aşağı yürüyüp gitti.

On Sekizinci Bölüm

Karakol terk edilmiş gibi görünüyordu. Yokuşu inerken kırık pencereleri ve menteşelerinden ayrılmış kapı kanadını fark etmiştim. Fakat cam kırıklarının içinden yürüyüp karakolun danışma kısmına girince, ikisi tüfeğini bana doğrultmuş üç Çinli adam tarafından karşılandım. Üçüncü adam ise elindeki bahçıvan kazmasını üzerime savuruyordu. İçlerinden biri (Çin Ordusu üniforması giymiş olan) ne istediğimi sordu; İngilizceyi duraklayarak konuşuyordu. Kim olduğumu anlatmaya çalışıp yetkili biriyle görüşmek istediğimi söyledüğimde, adamlar kendi aralarında tartışmaya başladılar. Sonunda elinde kazma tutan adam arka taraftaki odalardan birine girip gözden kaybolurken, diğer ikisi silahlarını üzerime doğrultmaya devam ettiler ve birlikte üçüncünün gelmesini bekledik. Bu sırada etrafıma göz gezdirdim ve burada polis memuru filan olamayacağına kanaat getirdim. Duvarlarda halen ilan ve ihbar türünden şeyler asılıydı ama bina hayli zaman önce tasfiye edilmiş gibi görünüyordu. Duvarın birinden kablolar sarkıyor, odanın arka kısmında meydana gelmiş bir yangının izleri açıkça görülüyordu.

Kazmalı adam beş dakika kadar sonra geri geldi. Şanghay lehçesiyle olduğunu tahmin ettiğim birkaç söz

alışverişi daha oldu ve askerlerden biri eliyle kazmalı adamın peşinden gitmem gerektiğini işaret etti.

Kazmalıyla arka tarafa doğru giderken, silahlı adamların beklediği bir odadan geçtik. Silahlı adamların arasından geçtikten sonra kendimi karakolun bodrumuna inen ve gıcırdayarak sallanan basamaklarda buldum.

Sığınağa nasıl ulaştığımızı tam hatırlamıyorum. Galiba birkaç oda daha vardı; karşıdan vuran ve araba farı gibi parlayan ışık yüzünden iki büklüm yürümek zorunda kaldığımız bir tünelden geçtiğimizi hatırlıyorum; orada da muhafızlar vardı ve üzerime çöken siyah gövdelerin arasından geçmeye çalışırken sert duvara yapışıp sürtünmek zorunda kalıyordum.

Neyse, sonunda bir tür uyduruk askeri karargâh olarak tanımlayabileceğim penceresiz bir odaya getirilmiştim. Tavandan sarkan tek bir kabloya bağlanmış iki ampulle aydınlatılmıştı. Duvarlar ham tuğlaydı ve sağ duvarda bir kişinin sığabileceği genişlikte bir oyuk açılmıştı. Karşı köşede epey hırpalanmış bir telsiz setiyle odanın ortasında koca bir yazı masası (ilk bakışta görebildiğim kadarıyla önce ortadan ikiye ayrılmış sonra da ipler ve çivilerle kabaca yeniden tutturulmuştu) duruyordu. Oturak olarak baş aşağı konmuş ahşap kutular kullanılıyordu ve odadaki tek sandalyede baygın bir adam bağlıydı. Japon deniz piyade subayı üniforması giymişti ve yüzünün yan tarafı aldığı darbelerden berbat bir haldeydi.

Odadaki diğer iki kişi ise masaya serili bir tür çizelgenin üzerine eğilmiş duran iki Çinli subaydı. Ben içeri girince kafalarını çalıştıkları şeyden kaldırdılar ve subaylardan biri yaklaşıp elini uzattı.

“Ben Teğmen Çov. Bu da Yüzbaşı Ma. İkimiz de bizleri bu şekilde ziyaret etmenizden şeref duyduk, Bay Banks. Bize moral desteği vermeye mi geldiniz?”

“Şimdi, meselenin aslı şu ki Teğmen, buraya özel bir rica için geldim. Vazifem bittiğinde moralimiz hiç olmadığı kadar düzelecek. Sizin de, benim de. Fakat şu anda yardımınıza ihtiyacım var.”

Teğmen belli ki İngilizce bilmeyen Yüzbaşı'ya bir şeyler söyledi ve ikisi birden bana baktılar. Birdenbire sandalyedeki baygın Japon, üniformasının ön kısmına kustu. Hepimiz ona baktık ve sonra Teğmen “Yardıma ihtiyacınız olduğunu söylediniz, Bay Banks. Tam olarak ne tür bir yardım?” diye sordu.

“Burada, elimde bir yol tarifi var, belli bir evin yol tarifi. Hiç vakit kaybetmeden, derhal söz konusu evi bulmam hayati önem arz ediyor. Yol tarifi Çince yazılmış, yani benim okuyup anlamam mümkün değil. Fakat anlıyor olsam da bir kılavuza ihtiyacım var, muhiti tanıyan birine.”

“Yani kılavuz talep ediyorsunuz.”

“Sadece kılavuz da değil, Teğmen. Dört ila beş asker lazım, hatta mümkünse daha fazla. Sağlam eğitim almış ve tecrübeli olmaları gerekiyor; çünkü bu, epey hassas bir vazife.”

Teğmen küçük bir kahkaha attı ve ifadesini tekrar ciddileştirerek şöyle dedi: “Bayım, şu anda bizim bile o kadar askerimiz yok. Buradaki üs, savunma kuvvetlerimizin en önemli parçalarından biri. Ve siz de, eminim, buranın nasıl zayıf kaldığını görebiliyorsunuzdur. Ve hatta buraya getirilirken gördüğünüz adamlar da yaralı, hasta ve tecrübesiz gönüllülerden ibaret. Muharebe kabiliyeti olan bütün askerlerimiz cepheye gönderildi.”

“Teğmen, müşkül durumda olduğunuzu açıkça görüyorum. Fakat anlamak mecburiyetindesiniz, karşınıza alelade bir soruşturma talebiyle gelmiş değilim. O eve ulaşmak hayati önem taşıyor dediğimde... Bakın Teğmen, size şunu söyleyeyim, sır gibi saklamaya lüzum yok zaten.

Siz ve Yüzbaşı Ma ilk elden duymuş olun. Şu anda çok yakınımızda olan ve benim bulmak istediğim ev var ya, annemle babamın kaçırıldıktan sonra alıkondukları ev. Evet Teğmen, aynen bu şekilde! Yani bunca yıl sonra olayı çözmekten bahsediyorum size. Şimdi anlıyor musunuz içinde bulunduğunuz bu zor şartlara rağmen sizden istediğim şeyin nasıl haklı sebepleri olduğunu?”

Teğmenin gözleri yüzümde sabitlenmişti. Yüzbaşı ona Mandarin dilinde bir şey sordu; fakat Teğmen cevap vermedi. Sonra bana şunu söyledi:

“Halihazırda görevde bulunan askerlerin dönmesini bekliyoruz. Yedi kişi dışarıda. Hepsinin dönüp dönemeyeceğini bilmiyoruz. Benim niyetim, döner dönmez onları hemen bir başka mevkie göndermekti. Ama şimdi... Şu dakika itibariyle mesuliyeti şahsen üzerime alıyorum. Sözünü ettiğim askerler, kaç tanesi dönebilirse, size vazifenizde eşlik edecekler.”

Sabırsızca iç çektim. “Teşekkür ederim. Teğmen. Fakat bu askerleri ne kadar bekleriz? Dışarıda bekleyen askerlerden birkaçını beraberime alsam, kısa bir süreliğine? Neticede ev buralarda bir yerde. Ve bilmiyorsunuz, beni bekleyen biri var...” Birdenbire Sarah’yı hatırladım ve adeta bir panik hali her tarafımı kapladı. Teğmen’e doğru bir adım daha attım ve “Teğmen, telefonunuzu kullanabilir miyim diye soracaktım. O şahısla konuşmam lazım, gerçekten” dedim.

“Ne yazık ki burada telefon yok, Bay Banks. Şu gördüğünüz, bizi karargâhla ve diğer üslerle irtibatta tutan telsiz radyo sadece.”

“E, o halde bu meseleyi daha fazla vakit kaybetmeden halletmeye mecburum ben! Biliyor musunuz bayım, şu anda, biz bunları konuşurken dahi, beni bekleyen bir hanım var. Bakın, dışarıda kapıyı tutan üç ya da dört askeri yanıma alıp...”

“Bay Banks, sakin olun lütfen. Size yardımcı olabilmek için ne gerekiyorsa yapacağız. Fakat söylediğim gibi, dışarıdaki askerler böyle bir vazife için uygun kişiler değil. Vazifeyi daha beter tehlikeye atarlar. Bu olayı çözüme kavuşturmak için yılladır beklediğinizi anlıyorum. Size bu noktada aceleyle hareket etmemenizi tavsiye edeceğim.”

Teğmenin söyledikleri mantıklıydı. İç çekerek ters çevrilmiş bir çay kutusunun üzerine çöktüm.

“Askerlerin gelmesi çok sürmez artık” dedi Teğmen. “Bay Banks, o yol tarifini bir görebilir miyim?”

Defterimi ona verip vermemekte birkaç saniye tereddüt ettim ama sonra tarifi bulduğu sayfaları açarak defteri uzattım. Bir süre baktıktan sonra defteri geri verdi.

“Bay Banks, söylemek zorundayım. Bu ev. Oraya ulaşmak kolay olmayacak.”

“Fakat buraya çok yakın olduğunu biliyorum, efendim.”

“Yakın, yakın gerçekten de. Yalnız gene de kolay olmayacak. Hatta Bay Banks, şu an itibariyle Japon hattının içinde kalmış bile olabilir.”

“Japon hattı mı? Eh, sanırım Japonlarla anlaşmaya çalışabilirim. Benim şahsen Japonlarla bir alıp veremediğim yok.”

“Efendim, gelin benimle, askerleri beklerken size bulunduğumuz konumun neresi olduğunu göstereyim.”

Yüzbaşıyla hızlı hızlı, kısa bir konuşma yaptı. Sonra köşedeki uzun dolaba doğru gitti, kapaklarını açtı ve içine girdi. Peşinden gitmem gerektiğini kavramam biraz zaman aldı ama dolaba girince burnumun dibinde Teğmen’in çizmelerini, daha doğrusu çizmelerinin topuklarını gördüm. Yukarıdaki karanlıktan sesi geldi:

“Beni takip edin lütfen Bay Banks, toplam kırk sekiz basamak var. En iyisi benden en az beş basamak geride kalmanız olacaktır.”

Ayakları gözden kaybolmuştu. Dolabın içine tamamen girip yukarı uzandım ve tuğlaların önündeki demir halkalardan birini tuttum. Basamak dediği buydu. Karanlığın içinde, yukarıda küçük bir gökyüzü parçasını görebiliyordum. Uzun bir bacanın dibinde veya polis tarafından kullanılan bir gözetleme kulesinin içinde olduğumuzu tahmin ediyordum.

İlk birkaç basamak boyunca her şey öyle tuhafıma gitmişti ki; sadece karanlıkta tutunacağım halkayı bulmak konusunda değil Teğmen'in kayarak üstüme düşmesi ihtimali yüzünden de içimde bir korku vardı. Neyse ki sonunda küçük gökyüzü parçası büyüdü ve önümde Teğmen'in yukarı tırmanan gövdesini seçebildim. Bir-iki dakika içinde yanına vardım.

Dört bir yanı kilometrelerce birbirine bitişik çatıyla çevrili, yüksek, düz bir çatının tepesindeydik. İleride, belki bir kilometre kadar doğuda günbatımının yaklaştığı gökyüzüne doğru uzanmış kapkara bir duman vardı.

"Ne tuhaf" dedim etrafıma bakarak. "İnsanlar burada nasıl dolaşıyorlar ki? Sanki cadde, sokak yok gibi."

"Buradan öyle görüldüğü kesin. Ama belki şununla bakmak istersiniz."

Bana bir dürbün uzattı. Dürbünü aldım ve net görebilmek için ayarlayınca da ancak birkaç metre ötemdeki bacaları görüş alanıma sokabildim. Sonunda uzaktaki duman bulutuna odaklanmayı başardım. Teğmen bana iyice yaklaşmıştı.

"Şu anda dehlizlere bakıyorsunuz, Bay Banks. Fabrika işçilerinin yaşadığı yer. Eminim, burada geçen çocukluğunuz boyunca dehlizlere hiç gelmemişsinizdir."

"Dehlizler mi? Hayır, hiç sanmıyorum."

"Tabii ki gelmemişsinizdir. Misyoner olmadıkları müddetçe yabancılar böyle yerleri görmezler. Veya komünist değillerse. Ben Çinliyim, ama benim de, pek çok akra-

nım gibi bu tür yerlerin yakınına bile gelmem yasaktı. '32'ye kadar, Japonlarla son kez savaştığımız tarihe kadar yani, dehlizler hakkında hiçbir şey bilmiyordum. İnsanoglunun o şekilde nasıl yaşayabildiğine inanamazsınız. Karınca yuvası gibi. Orası, o evler en fakir insanlar için tasarlanmıştır. Küçücük odalarıyla sıra sıra, arka arkaya, birbirine bitişik evler. Dehliz. Dikkatli bakarsanız şeritler görürsünüz. Yollar. İnsanların ancak evlerine girebilecekleri genişlikte aralıklar. Evlerin arka tarafta penceresi yoktur. Arka odalar bir diğer eve sırtını vermiş kara deliklerdir. Bağışlayın, size bunları anlatmamın bir sebebi var, anlayacaksınız. Odalar küçüktür; çünkü fakirler için yapılmıştır. Bir dönem yedi veya sekiz kişi bir odayı paylaşıyordu. Sonra zaman geçtikçe aileler evleri bölmek zorunda kaldılar; hatta o küçücük odaları bile kirayı bölüşmek için başka ailelerle paylaştılar. Gene de kirayı denkleştiremedikleri için odayı bir kez daha bölmek zorunda olanlar vardı. Küçücük, kara in gibi odacıklarda dört ailenin yaşadığını görmüştüm. İnanabiliyor musunuz, Bay Banks, insanların bu şekilde yaşayabiliyor olduğuna?"

"İnanması güç geliyor insana, ama siz bu şartları kendi gözünüzle gördüyseniz Teğmen..."

"Japonlarla savaş bittiğinde, Bay Banks, komünistlere yardım etmeyi düşünüyorum. Size göre böyle şeyler söylemek tehlikeli olabilir. Çang'ın hizmetinde olmaktansa komünistlerle beraber mücadele vermek isteyen pek çok subay var."

Dürbünü kırık dökük çatı yığınının üzerinde gezdiriyordum. Pek çoğu tamamen yıkılmıştı. Teğmenin sözünü ettiği dar aralıkların harabeye dönmüş binaları bir iplik gibi şurasından burasından birbirine tutturduğunu görebiliyordum.

"Fakat burası baraka kent değil" diye devam etti Teğmen. "Kiracıların ekledikleri odalar dayanıksız olsa

da, esas yapı, dehlizin kendisi taştan inşa edilmiş. '32'de, Japonlar saldırdığında bu gerçek ortaya çıktı. Bugün de hâlâ böyle."

"Öyle görünüyor" dedim. "Askerlerin savunduğu yekpare bir dehliz. Modern silahlarına rağmen Japonlar için kolay lokma değil."

"Haklısınız. Japon silah gücü ve hatta özel eğitimi burada bir işe yaramaz. Mücadele tüfekle, süngüyle, bıçakla, tabancayla, kazmayla, satırla yapılıyor burada. Geçen hafta Japon hattını gerilettik hatta. Şu dumanı görüyor musunuz, Bay Banks? O nokta daha geçen hafta düşmanın elindeydi. Ama şimdi onları gerilettik."

"Aşağıda, oralarda hâlâ siviller var mı?"

"Var tabii. İnanmayacaksınız ama ateş hattına en yakın yerlerde bile dehlizlerdeki bazı evlerde kalan insanlar var. Bu tabii Japonların işini zorlaştırıyor. Önlerine geldiği gibi ateş açamıyorlar. Batılı Güçlerin gözünün burada olduğunu biliyorlar ve zalimliğin bir bedeli olacağını düşünüyorlar."

"Birlikleriniz ne kadar dayanır?"

"Kim bilir? Çang Kay-Şek destek kuvvetler gönderebilir. Veya Japonlar çekilip tekrar mevzilenerek Nanking veya Çanking bölgesine yoğunlaşabilirler. Ama bu son muharebe bize çok pahalıya patladı, Bay Banks. O yolu görüyor musunuz? Gördünüz mü? Buralarda oraya Domuzlar Sokağı denir. Öyle pek matah bir yol gibi görünmüyor ama netice itibariyle şu anda çok önemli bir yer. Görüyorsunuz değil mi, dehlizlerin kenarından geçen tek yol orası. Şu anda birliklerimiz o yolu tutmuş vaziyetler, geçit yok; bu sayede Japonları dışarıda bırakmış oluyoruz. Eğer o yol onlara açılırsa, dehlizlere kenarlardan rahatlıkla girerler. Bizim buradaki varlığımızın da hiçbir anlamı kalmaz. Düşmanla burun buruna geliriz. Annenizle babanızın bulunduğu eve gitmek için asker istediniz. Size eşlik

edecek askerler Domuzlar Sokağı'ndaki barikatın başında-
lar, orayı savunmasız bırakıp sizinle gelmek zorunda kala-
caklar. Orada birkaç gündür süren muharebeyi kaybetmek
üzereyiz. Bu esnada, dehlizlerin karşısında bulunan hattı
da tutmamız gerekiyor tabii."

"Buradan bakınca, aşağıda onca şeyin cereyan etmek-
te olduğunu insanın aklı almıyor."

"Aynen öyle. Ama emin olun, dehlizlerde şu anda
durum çok çok kötü. Bunu size söylüyorum, Bay Banks;
çünkü dehlizlerin içine girmek niyetindesiniz."

Birkaç dakika sessizce dürbünle etrafı seyrettim. Son-
ra "Teğmen, o ev, annemle babamın alıkondduğu ev. Bura-
dan o evi görmek mümkün mü?" diye sordum.

Eli hafifçe omzuma dokundu; ben dürbünü gözlerim-
den indirmedim.

"Sol tarafta, hani şu kulenin yıkıntılarını görüyor
musunuz, Bay Banks? Paskalya Adası'ndaki heykellerden
biri gibi duruyor. Evet, evet, orası işte. Oradan sağ tarafta-
ki büyük siyah binaya kadar, yani eski tekstil deposunun
oraya, bu sabah askerlerimizin Japonları püskürttüğü yere
kadar bir çizgi çizecek olsak, annenizle babanızın alikon-
duğu ev sol tarafınızdaki büyük bacayla aynı hizada kalır.
Dehlizlerin hizasından şu anda bulunduğumuz yerin
biraz soluna kadar bir çizgi çizecek olsak demek istiyor-
um. Evet, evet..."

"Yani şu çatının oralarda mı diyorsunuz, saçakları
yukarı doğru kalkık olan..."

"Evet, işte tam o. Tabii kesinkes bir şey diyemiyorum.
Fakat bana gösterdiğiniz yol tarifine göre, ev kabaca orada
bir yerde."

O çatıya dürbünün arkasından uzun uzun baktım.
Teğmen'i görevinden alıkoyduğumun fazlasıyla farkında
olmama rağmen bir süre daha orayı seyretmekten kendi-
mi alamadım. Sessizliği bölen Teğmen oldu:

“Tuhaf, değil mi? Şu anda annenizle babanızın bulunduğu eve bakıyor olabileceğinizi düşünmek yani.”

“Evet. Evet, gerçekten garip bir duygu.”

“Tabii o ev, o ev olmayabilir. Ben sadece öylesine bir tahminde bulundum. Ama çok yakınlarında bir yerlerde gene de. Size gösterdiğim o büyük baca var ya, Bay Banks. Burada insanlar oraya Doğu Fırını derler. Bize yakın olan, hemen ilerimizdeki baca, bakın hemen hemen öbürüyle aynı hizada, o baca Batı Fırını’nın bacası. Savaş başlamadan önce mahalleliler bu fırınlarda çöplerini yakıyorlardı. Dehlizlere girdiğinizde bu bacaları birer işaret olarak kullanmanızı tavsiye edeceğim efendim. Yoksa, yabancı birinin orada kaybolmamasına neredeyse imkân yok. Uzak-taki bacaya tekrar dikkatle bakın. Unutmayın, aradığınız ev o bakanın hemen yakınında, güney istikametinde bir yerde.”

Nihayet dürbünü indirdim. “Teğmen, o kadar ince davrandınız ki. Size nasıl minnettar kaldığımı anlatamam. Esasında, sizi müşkül durumda bırakmayacaksa, annemle babamın serbest kalışını kutlamak üzere Jessfield Parkı’nda düzenlenecek olan törende isminizi anmak isterim.”

“Rica ederim, ettiğim yardım o kadar önemli değil. Hem Bay Banks, vazifenin bittiğini zannetmemelisiniz. Buradan bakınca uzak görünmüyor. Fakat dehlizlerin içinde savaş var. Siz savaşa müdahil bir asker olmayabilirsiniz; ama bir evden diğerine geçmek, bir yerden öbür tarafa hareket etmek gene de çok zor olacak. Ve iki büyük fırın hariç, size nerede olduğunuzu hatırlatacak bir işaret noktası kalmadı gibi. Sonra bir de anne babanızı oradan çıkarmak var. Bir başka deyişle, önünüzde çok zor bir iş var. Artık aşağı inelim. Askerler dönmüş olmalılar, emirlerini bekliyorlardır. Ve size bir şey daha hatırlatayım, Bay Banks, gece çökmeden geri dönmüş olmanız lazım. Deh-

lizler gündüz bile cehennem gibi. Gece ise uyanamadığınız bir kâbusa dönüşecektir. Olur da oradan çıkmadan gece olursa emin bir yer bulup, askerlerle beraber gün doğana dek beklemenizi salık veririm. Daha dün, kendi askerlerimden ikisi karanlıkta telaşa kapılıp birbirini öldürdü.”

“Söylediğiniz her şeyi ezberime aldım, Teğmen. Gelin, aşağı inelim.”

Yüzbaşı Ma, üniforması paramparça bir askerle konuşuyordu. Asker yaralı görünmüyordu ama şoka uğramış ve kederli bir hali vardı. Sandalyede bağlı oturan Japon huzurlu bir şekerleme yaparmış gibi horlayarak uyuyordu. Bizden sonra tekrar kusmuş olduğunu üstündeki taze lekelerden anladım.

Teğmen hızlıca Yüzbaşı’yla konuştu, sonra yırtık üniformalı askere sorular sordu. Bana dönerek şöyle dedi:

“İşte bu kötü. Öbürleri dönememiş. İki kişi zaten kesin öldürülmüş. Geri kalanlar bir ihtimal kaçma şansları olsa da, bulundukları yerde kapana kısılmışlar. Düşman, geçici olarak diyelim, ilerlemiş görünüyor ve annenizle babanızın bulunduğu o ev de pekâlâ şu anda düşman hattının gerisinde kalmış olabilir.”

“Bütün bunları anlıyorum, Teğmen. Ben gene de gitmek zorundayım. Hem de hiç vakit kaybetmeden. Bakın, bana söz verdiğiniz askerler dönmediğine göre, o halde... çok şey istediğimin farkındayım, ama sizden bana bizzat eşlik etmenizi istemek durumundayım. Ve dürüst olmak gerekirse bayım, bu noktada bana sizden başka eşlik edebilecek kimseyi düşünmüyorum.”

Teğmen yüzünde berbat bir ifadeyle düşünüyordu. “Pekâlâ, Bay Banks” dedi sonunda, “isteğinizi yerine getireceğim. Fakat acele etmeliyiz. Bu mevkii terk etmem mümkün değil aslında. Böyle bir şey yapmak korkunç sonuçlar doğurabilir”.

Yüzbaşıya art arda bir sürü talimat verdi. Sonra çek-

mecelerden birini açıp ceplerine, kemerinin içine bir şeyler sokuşturmaya başladı.

“Tüfek taşımamanız daha iyi olur, Bay Banks. Tabancanız var mı? Yok mu? Alın şunu o zaman. Alman malı ve son derece güvenilir bir silah. Mahfuz kalsın, göstermeyin ve olur da düşmanla karşılaşırsak, tarafsızlığınızı açık biçimde beyan etmelisiniz. Şimdi lütfen benimle gelin.”

Yazı masasına dayalı duran bir tüfeği aldığı gibi karşı duvarın içindeki oyuga doğru yürüdü ve çevik bir hareketle içine girdi. Tabancayı ceketimin örteceği şekilde kemerime yerleştirdim ve hızla peşinden gittim.

On Dokuzuncu Bölüm

Yolun ilk kısmının nispeten daha kolay geçtiğini ancak şimdi görebiliyorum. O zaman, Teğmen'in adeta su üstünde kayarcasına ilerleyen gövdesi arkasında düşe kalka yol alırken, hiç ama hiç kolay olmadığını düşünüyordum. Enkaz kaplı zemin hemen ayaklarıma batmaya başlamıştı ve karşımıza çıkan her bir duvarda cebelleşmek zorunda kaldığım bu oyuklar ve delikler bana çok ama çok tuhaf geliyordu.

Bodrum katındaki karargâhta gördüğüm oyuklara benzeyen bu çarpık duvarlar bitip tükenecek gibi değildi. Kimisi çok küçük, kimi iki adamın sıkışabileceği kadar büyüktü, ama hepsinin kenarları sert ve pürüzlüydü ve içinden geçebilmek için de sıçramak gerekiyordu. Çok geçmeden takatsiz kalmıştım; deliğin birinden sıyrılmaya çalışırken hemen önümde yürüyen Teğmen'e baktım; bir sonraki duvarın içinden zarafetle geçiyordu.

Duvarların bir kısmı ayakta değildi; bazen bir diğer duvara ulaşana kadar üç veya dört evin enkazı olabilecek kadar çok parçayı önümüzden ayıklamamız gerekiyordu. Çatıların neredeyse tamamı paramparça olmuş, hatta bazıları tümüyle göçmüştü. O yüzden etrafımızda yeterince günışığı vardı; gene de arada bir çöken büyük gölge-

ler yüzünden adımımızı nereye attığımızı göremiyorduk. Zemine iyice alışınca kadar, ayaklarım defalarca iki sert taşın arasına girip acıdı veya paramparça olmuş molozların içine bileğime kadar battım.

O şartlar altında, daha birkaç hafta öncesine dek yüzlerce insanın yaşadığı evlerin içinden geçiyor olduğumuzu hatıra getirmek pek mümkün değildi. Esasında bazen bir gecekondu bölgesinde değil de devasa bir malikânenin yıkıntıları arasında ilerlediğimiz hissine kapılıyordum. Buna rağmen, ara sıra ayağımızın altındaki enkazın içinde üzerine titrenmiş aile yadigârlarının, oyuncakların, aile hayatının parçası olan basit, sevilen bir sürü şeyin yattığını idrak ediyor ve bunca masum insana böyle bir kaderi reva görenlere karşı içimde aniden, tekrar o büyük öfkeyi hissediyordum. Uluslararası Yerleşim'in burnu havada sakinlerini düşündüm; yıllarca, sorumluluklarından kaçabilmek için ne bahaneler yaratmışlardı kim bilir. Böyle anlarda Teğmen'e durmasını söyleyip, içimdeki öfkeyi haykırmak isteyecek kadar yoğun bir hiddetle sarsılıyordum.

Teğmen bir ara, kendi istediği için ara verdi; bu vesileyle ikimiz arasındaki mesafeyi kapattığımda "Bay Banks, şimdi lütfen buraya iyice bir bakın" dedi. Hemen sol tarafımızda toz toprak kaplı ama iyi kötü ayakta kalabilmiş, dev bir kazan gibi görünen fırını işaret ediyordu. "Bu, Batı Fırını. Başınızı yukarı kaldırırsanız, bugün çatıdan bakarken tespit ettiğimiz bacalardan bize yakın olanını göreceksiniz. Doğu Fırını da görünüş itibariyle buna benziyor. Bir sonraki nirengi noktamız, işaretimiz o olacak. Oraya ulaştığımızda eve yaklaşmış olduğumuzu anlayacağız zaten."

Fırını dikkatle inceledim. Gövdesinden silindirik bir şey yükseliyordu. Birkaç adım daha yaklaşıp yukarı baktığımda, gökyüzüne uzanmış devasa bacayı gördüm. Yol arkadaşım bir şeyler söylemeye başladığında hâlâ bacayı seyrediyordum.

“Lütfen, Bay Banks. Yola devam etmeliyiz. Güneş batmadan işimizi bitirmemiz çok önemli.”

Batı Fırını’ndan sonra Teğmen daha ihtiyatlı hareket etmeye başladı. Yürüyüşü yavaşladı ve deliklerin içinden geçmeden önce etrafı kontrol edip, tüfeği hazır konumda, her sese kulak kesilerek dışarı çıkmaya başladı. Ben de artık daha fazla sayıda kum torbası veya dikenli tel öbeği görmeye başlamıştım; özellikle deliklere yakın vaziyette bırakılmışlardı. Makineli tüfeği ilk duyduğum an, ateş altında olduğumuzu zannederek, olduğum yerde donup kaldım. Sonra Teğmen’in hâlâ önümde yürüdüğünü görüp derin bir nefes alarak peşinden gittim.

Sonra geçtiğim deliklerden biri beni kocaman bir alana çıkardı. Öyle yorgun bir haldeydim ki Uluslararası Yerleşim’de beni hep götürdükleri balo salonlarından birinin bombalanmış kalıntıları arasında olduğumu düşündüm. Sonra, bulunduğumuz alanın esasında birkaç odanın kapladığı ama mesnet duvarları tamamen çökmüş bir yer olduğunu fark ettim; en yakın sağlam duvar yirmi metre kadar ötedeydi. Duvarın orada, sıra halinde, arkaları bize dönük yedi veya sekiz asker gördüm. İlk bunların esir alınmış askerler olduğunu sandım, ama her birinin küçük birer deliğin önünde durduğunu ve tüfeklerinin namlularını bu deliklere dayamış olduklarını fark ettim. Teğmen moloz yığını aşmış, üç ayaklı mekanizma üzerine kurulu makineli tüfek başında siperde duran bir askerle konuşmaya başlamıştı bile. Bu makineli tüfek mekanizması, yolumuza devam edebilmek için geçmemiz gereken en büyük deliğin önünde kuruluydu. Biraz yaklaşıncı deliğin iç çeperine dikenli tel döşenmiş olduğunu fark ettim; ancak makinelinin namlusunun manevralarına izin verebilecek kadar açıklık bırakılmıştı.

İlkin Teğmen’in yolumuzdan bu engeli kaldırması için askerle konuştuğunu zannettim, ama sonra oradaki herke-

sin nasıl gerginleştüğünü gördüm. Makineli tüfeğin başındaki asker, Teğmen onunla konuştuğu müddetçe gözünü önündeki delikten ayırmadı. Duvar boyunca dizili diğer askerler de kımıldamadan ve pozisyonlarını bozmadan, öbür tarafta her ne varsa oraya tüm dikkatlerini vermeye devam ediyorlardı.

Gördüklerimin dehşet verici sonuçlarını kavrayınca, az evvel çıktığım deliğe doğru geri girmeyi düşündüm. Fakat o sırada Teğmen'in bana doğru döndüğünü görüp bulunduğum yerde kaldım.

"Biraz problem çıktı" dedi. "Birkaç saat önce Japonlar içeri doğru ilerlemişler. Şimdi onları geri püskürttük ve hatta bu sabah oldukları yere çekebildik. Yalnız galiba, birkaç Japon askeri diğerleriyle birlikte geri çekilmemiş ve bizim hattımız dahilinde kalmış. Kendi kuvvetlerinden tamamen kopuk vaziyetler ve o yüzden de son derece tehlikeliler. Askerlerim, onların şu anda duvarın öbür tarafında olduklarını düşünüyor."

"Teğmen, bir saniye, bu mesele çözülmünceye dek bekleyelim filan demiyorsunuz herhalde?"

"Korkarım beklemek zorundayız."

"İyi de, ne kadar bekleyeceğiz?"

"Bir şey söylemek çok zor. Bu askerler kapana kısılmış vaziyetler; ya yakalanacaklar ya da öldürülecekler. Ama birinden biri oluncaya dek ellerinde silahları var ve çok tehlikeliler."

"Yani saatlerce bekleyebiliriz mi diyorsunuz? Hatta günlerce?"

"Mümkündür. Bu noktada ikimizin beraber hareket etmesi çok tehlikeli zaten."

"Teğmen, doğrusu size hayret ediyorum. Sizin, yani böyle eğitilmiş bir adamın mevcut durumun aciliyetini tamamen kavradığı izlenimine kapılmıştım. Bu askerlerle karşılaşmadan geçebileceğimiz bir başka güzergâh veya güzergâhlar muhakkak ki vardır."

“Başka güzergâhlar var. Fakat bu, nasıl ilerlersek ilerleyelim tehlikede olacağımız gerçeğini değiştirmiyor. Maalesef bayım, beklemekten başka bir tercih göremiyorum. Durumun fazla uzun sürmeden çözülmesi de mümkün. İzninizle.”

Duvarın önündeki askerlerden biri telaşlı hareketlerle Teğmen'i çağırıyordu. Hemen ardından makineli tüfeğin başındaki asker kulakları sağır edecek bir ateş açtı ve ateşe son verdiğinde duvarın arka tarafından uzun bir çığlık geldi. Çığlık dopdolu bir feryat olarak başladı ve ardından tuhaf, tiz bir iniltiye dönüştü. İnsanın içini ürperten bir sestir ve dinlerken kendimi adeta felç olmuş gibi hissettim. Teğmen koşarak gelip de beni molozun arkasına ittiğinde, arkamdaki duvara saplanan mermilerin farkına varabildim. Duvarın öte yanındaki askerler de ateş ediyorlardı artık ve makinelili tüfekten de ateş açıldı. Bu silahın sahip olduğu güç, diğer tümünü susturmaya kadirdi. İnanılmaz derecede uzun gelen bir süre boyunca duyulabilen tek ses, duvarın arkasındaki yaralı adamın sesiydi. Tiz iniltiler birkaç dakika daha sürdü, sonra Japonca bağırmaya başladı; arada bir sesi çılgın bir imdada dönüşüyor sonra yeniden inilti haline geliyordu. Bu bedeninden ayrılmış ses, enkazın içinde sinir bozucu ve ürkütücü şekilde yankılanıyordu; ama önümdeki Çinli askerler delikten baktıkları şeye yoğunlaşmış halde kımıldamadan durmaya devam ediyorlardı. Makineli tüfeğin başındaki asker birdenbire döndü ve hemen yanı başına kustu, sonra da önündeki dikenli tel deliğine geri döndü. Kusma biçimine bakarak mide bulantısına sebep olan şeyin sinirleri mi, ölmek üzere olan adamın çıkardığı sesler mi, yoksa sadece bir mide rahatsızlığı mı olduğunu söylemek güçtü.

Duruşları neredeyse hiç değişmedi ama askerler görünür biçimde rahatladılar. Yanımda duran Teğmen “Sizin de gördüğünüz gibi Bay Banks buradan hareket etmek öyle kolay bir şey değil” diyordu.

Epeydir çömelmiş halde duruyorduk. Açık renk flanel takım elbisemin tamamen toz ve pislik içinde olduğunu fark ettim. Düşüncelerimi toparlayabilmek için biraz durdum, sonra şöyle dedim:

“Riskleri gayet iyi anlıyorum. Fakat devam etmeye mecburuz. Özellikle muharebe böyle sürerken annemle babamın o evde fazladan bir dakika bile kalmalarını kabul edemem. Bu askerleri beraberimize almayı teklif edebilir miyim? Japon askerleri bize saldırmaya kalkarsa çok daha güçlü bir şekilde cevap verebiliriz.”

“Burada emir yetkisini haiz subay olarak böyle bir fikri hiçbir şekilde tasdik etmem mümkün değil, Bay Banks. Eğer bu askerler bulundukları mevki terk ederlerse karargâh son derece savunmasız bir durumda kalacaktır. Ayrıca askerlerimi hiçbir mazereti olmayacak şekilde hayati bir riske atmış olurum.”

Takatim kalmamışçasına içimi çektim. “Şunu bilin Teğmen, askerlerinizin o Japonları sizin hattınızın içinde bırakmış olmaları haylice, hatta fazlasıyla baştan savma bir iş olmuş. Eğer adamlarınızın hepsi vazifelerini doğru düzgün yapsalardı, eminim böyle bir durum hiç ortaya çıkmazdı.”

“Adamlarım takdire şayan bir cesaretle savaşıyorlar, Bay Banks. Sizin vazifenizin şimdilik sekteye uğramış olması onların suçu değil.”

“Siz ne demek istiyorsunuz, Teğmen? Neyi ima ediyorsunuz?”

“Lütfen sakın olun, Bay Banks. Size sadece bunun adamlarımın suçu olmadığını...”

“Kimin suçu o zaman bayım? Neyi ima ettiğinizi biliyorum! Evet, aynen öyle! Epeydir böyle düşündüğünüzü biliyorum ben! Ağzınızdaki baklayı ne zaman çıkaracağınızı merak ediyordum.”

“Bakın efendim, ne kastettiğiniz hakkında en ufak bir...”

“Başından beri öyle düşündüğünüzü çok iyi biliyorum ben, Teğmen! Gözlerinizden okuyorum. Size göre tüm bunlar, hepsi, her şey, tüm bu korkunç ıstırap, bu berbat yıkım, hep benim suçum. Daha şimdi, etrafı incelerken yüzünüzden akıyordu. Fakat bunun sebebi hiçbir şey bilmiyor oluşunuz bayım, bu meseleyle ilgili tek bir şey bile bilmiyor oluşunuz. Savaşmakla ilgili belki bir-iki şey biliyorsunuzdur; ama ben size bir şey söyleyeyim, böylesi karmaşık bir olayı çözmek savaşmaya benzemez. Belli ki neyin ne olduğu hakkında en ufak bir fikriniz yok. Böyle şeyler zaman ister bayım! Bunun gibi olaylar inanılmaz hassasiyet ister. Tabii siz sanırım böyle bir şeyin üstüne tüfekte, süngüyle çullanmaya kalkardınız, değil mi? Biliyorum, zaman alıyor, ama bu türden olayların tabiatı böyledir. Fakat ben neden bunları anlatarak nefes tüketiyorum, bilmiyorum. Bunun neresini, ne kadar anlayabilirsiniz ki, basit bir asker olarak?”

“Bay Banks, böyle münakaşa etmemize hiç gerek yok. Ben sadece size samimiyetle başarı diliyorum. Size sadece neyin mümkün olduğunu anlatmaya...”

“Neyin mümkün olduğu veya olmadığı hakkındaki fikirlerinizle ilgilendiğimi hiç sanmıyorum, Teğmen. Çin Ordusu’nu hiç de layıkıyla temsil etmiyorsunuz bence. Verdiğiniz sözü tutmayacağınıza hükmediyorum, öyle değil mi? Bana bu noktadan sonra eşlik etmek istemiyorsunuz, değil mi? Tam da tahmin ettiğim gibi. Bu zor görevi tek başıma tamamlamaya terk edildim. Pekâlâ, öyle olsun, tamamlayayım o halde! Evi tek başıma kuşatayım o zaman!”

“Bence efendim, sakın olsanız iyi olur; daha fazla...”

“Ve bir diğer husus beyefendi! Jessfield Parkı’ndaki kutlamada sizin isminizi anmayacağımdan emin olabilirsiniz. Ansam bile, iltifatkâr sözler sarf edeceğimi hiç sanmıyorum...”

"Bay Banks, lütfen beni dinleyin. Tehlikeli olmasına rağmen yola devam etmek istiyorsanız, size engel olamam. Hiç şüphe yok ki yalnız olmanız daha emniyetli bir şey. Benimle beraber bulunduğunuzda, üzerinize ateş açılması riski doğuyor. Fakat siz, üniformasız bir beyaz adamsınız. Çok dikkatli olduğunuz ve herhangi bir karşılaşma ânında kendinizi en açık şekilde ifade ettiğiniz takdirde zarar görme ihtimaliniz çok düşük. Elbette ben buradaki durumun çözülmesini beklemeniz gerektiği yönündeki tavsiyemi tekrarlıyorum. Ama öte yandan, annesi ve babası giderek yaşlanan biri olarak, ben de sizin acilen harekete geçme isteğinizi anlıyorum."

Ayağa kalkıp, üzerimdeki tozu olabildiğince silkeledim.

"O halde yola koyulsam iyi olur" dedim buz gibi bir tonla.

"Madem öyle, Bay Banks, lütfen şunu yanınıza alın." Elinde küçük bir fener vardı. "Size tavsiyem, önce de söylediğim gibi, karanlık çökmeden istediğiniz noktaya ulaşamazsanız durup beklemeniz olacaktır. Fakat halinizden anladığım kadarıyla, bunu zorlayacak gibi duruyorsunuz. Yani fenere kesinlikle ihtiyacınız olacak. Pilleri yeni değil, o yüzden ihtiyacınız olmadığı müddetçe feneri kullanmayın."

Feneri cebime koydum ve gönülsüzce teşekkür ettim, deminki çıkışımdan zaten pişman olmuştum. Ölmek üzere olan adam konuşmaya çalışmaktan vazgeçmiş, sadece bağıırıyordu. Sesin geldiği yöne doğru yürürken Teğmen "O taraftan gidemezsiniz Bay Banks. Önce bir süre kuzeye doğru gidip sonra tekrar, kendi kendinize doğru yönü bulmak zorundasınız. Böyle gelin lütfen" dedi.

Birkaç dakika bulunduğumuz yolu dik olarak kesen bir ara sokakta benimle beraber yürüdü. Sonra içinde delik açılmış bir duvarın önüne geldik.

“Şimdi, en az üç yüz metre bu istikamette ilerleyip sonra tekrar doğuya doğru gideceksiniz. Gene de karşınıza asker çıkabilir, her iki taraftan da yani. Size anlattıklarımı unutmayın. Tabancanız görünmesin ve ilk işiniz tarafsızlığınızı beyan etmek olsun. Mahalle sakinlerine rastlarsanız da sizi Doğu Fırını’na yönlendirmelerini isteyin. Size bol şans dilerim efendim, daha fazla yardımcı olamadığım için kusura bakmayın.”

* * *

Kuzeye doğru gittikçe buradaki evlerin daha az hasar görmüş olduğunu fark ettim. Fakat bu durum yolculuğumu kolaylaştırmadı; çökmemiş çatılar yolumu daha loş bir ışıktaki bulmaya çalışmam anlamına geliyordu (el fenerini karanlık bastırınca kullanmaya karar vermiştim) ve duvarda bir delik bulmaya çalışırken çok kez duvar boyunca epeyi bir süre el yordamıyla hareket ediyordum. Bir sebepten ötürü bu bölgede çok daha fazla kırık cam vardı ve bazı yerleri su basmıştı. Büyük gruplar halinde kaçışan farelerin sesleri sıklıkla kulağıma geliyordu. Bir kez de ölü bir köpeğin üzerine kapaklanacak gibi oldum, ama etraftan hiç silah sesi gelmiyordu.

Yolun bu kısmında kendimi tekrar tekrar Jennifer’i düşünürken buldum; birbirimize veda ettiğimiz o güneşli öğleden sonra saatlerinde, etüt ablalarının odasında oturduğumuzu düşünerek ve özellikle de bana o tuhaf taahhütte bulunduğu andaki yüzünü, büyüyünce bana “yardım edeceğini” samimiyetle söyleyişini düşündüm. Bir ara, el yordamıyla yolumu açmaya çalışırken zihnimde zavallı çocuğun verdiği sözü tutmak azmiyle bu berbat yerde arkamdan koşturan resmi belirdi ve birdenbire gözlerimi yaşla dolduran bir duyguyla allak bullak oldum.

Sonra duvarın içinde sadece zifiri karanlığın görüldüğü bir deliğe denk geldim; fakat aynı yerden tahammül edilmesi mümkün olmayan bir dışkı kokusu geliyordu. Rotamdan şaşmamak için o delikten geçip öbür odacığa girmem gerekiyordu ama bu fikri tahayyül bile edemediğim için yürümeye devam ettim. Titizliğim bana pahaliya mal oldu; çünkü epeyi bir zaman başka bir delik bulamadım ve sonrasında da giderek güzergâhımdan uzaklaşmakta olduğum hissine kapıldım.

Tamamen karanlık bastırıp el fenerini yaktığımda artık biraz daha fazla yaşam belirtisiyle karşılaşmaya başlamıştım. Ara sıra pek hasar görmemiş bir çekmeceli dolaba veya Budist mihrabına ayağım takılıyor, eşyaların yerli yerinde durduğu odaların içinden geçiyordum; sanki evin sakinleri sadece misafirliğe gitmişler gibi. Öte yandan, böyle yerlerin hemen yanında tamamen yıkılıp dökülmüş odalara, su altında kalmış yerlere rastlıyordum.

Giderek daha fazla başıboş köpek çıkıyordu karşıma; bir deri bir kemik yaratıkların bana saldırmamasından endişe ediyordum; ama fenerimin ışığından korkup hırıltılarını kesiyorlardı. Bir cismi aralarına almış çekiştiren üç köpeğe denk geldim. Peşime düşeceklerinden emin olduğum için silahımı çektim; fakat bu hayvanlar bile insanoğlunun yapabileceği katliama ve verebileceği zarara hürmet etmek zorunda kaldıklarından, yanlarından geçişimi usulca seyrettiler.

O sırada karşıma çıkan aile beni o kadar da şaşırtmadı. Fenerimin ışığı onları karanlık bir köşeye büzülmüş halde buldu. Birkaç çocuk, üç kadın ve yaşlı bir adam. Etraflarında, yeryüzündeki tek varlıkları olan bohçaları ve alet-edevatları duruyordu. Gözlerini korkuyla bana dikmiş, ev yapımı silahlarını bana doğrultmuşlardı. Şüphelerini giderecek güven sözcüklerimi duyunca ellerindekileri hafifçe indirdiler. Doğu Fırını'na yakın bir yerde miyim diye sor-

maya çalışıyordum; ama aldığım cevap söylediklerimden tek kelime anlamadıklarını gösteren bakışları oldu. Yakınlardaki evlerde, tıpkı bunlar gibi, üç veya dört aileye daha denk geldim (artık duvarlardaki delikleri değil, gerçek ev kapılarını kullanıyordum); fakat o insanlardan da hiçbir cevap alamadım.

Sonra arka kısmı kızılımsı bir ışıktaki yıkanmakta olan daha geniş bir yere girdim. Gölgeler içinde bir sürü insan vardı; yine çoğunluğu kadın ve çocuklardan müteşekkil, aralarında birkaç yaşlı adamın bulunduğu gruplar. Malum güven veren sözcüklerimle konuşmaya başlamıştım ki havada bir tuhaflık olduğunu sezerek durdum ve tabancama uzandım.

Fenerin ışığında bütün yüzler bana dönmüştü. Ve fakat sanki aynı anda o bakışlar, köşede bir yerde, bir düzine kadar çocuğun başına üşüşmüş olduğu şeye çevrildi. Yerdeki şey, her neyse, çocukların bir kısmı onu sopalarla dürtüyordu ve o sırada yetişkinlerden birçoğunun da ellerinde sivri bahçıvan belleri, bıçaklar ve başka uyduruk silahlarla tetikte beklemekte olduklarını fark ettim. Sanki kötüye hizmet eden bir ritüelin akışını bozmuş gibiydim ve ilk düşüncem geçip gitmek oldu. Belki duyduğum bir sestten, belki de altıncı hissin yardımıyla kendimi, elim hâlâ tabancamda, çocukların oluşturduğu halkaya doğru ilerlerken buldum. Elleri ne olduğunu göstermekte pek istekli değillerdi, ama gölgeleri yavaşça birbirinden ayrıldı. Kısık kızıl ışıktaki, yan yatmış bir Japon askeri gördüm. Elleri arkadan bağlanmıştı; ayakları da bağlıydı. Gözleri kapalıydı ve koltukaltında üniformasını karartmış olan lekenin ıslaklığını görebiliyordum. Yüzü, saçları toz toprak içinde ve kanlıydı. Bütün bunlara rağmen Akira'yı hiç zorlanmadan tanıdım.

Çocuklar başımıza yeniden toplanmaya başladılar ve oğlanlardan biri Akira'yı sopayla ittirdi. Tabancamı sal-

layarak geri çekilmelerini söyledim ve çocuklar dikkatle beni seyretmeye devam ederek biraz geri çekildiler.

Ben ona eğilip bakarken, Akira'nın gözleri hâlâ kapalıydı. Üniformasının sırt kısmı, tenini gösterecek şekilde aşınarak yırtılmıştı, demek ki yerde sürüklenmişti. Koltukaltına yakın bir yerdeki yara muhtemelen şarapnel yarasıydı. Kafasının arka kısmında bir şişlik ve yara vardı. Fakat her tarafı öyle kötü kir içindeydi ve ışık o kadar zayıftı ki yaralarının ne kadar ciddi olduğuna dair bir şey söylemek çok zordu. El fenerini ona doğru tuttuğumda, etrafımdaki koyu gölgeler yüzünden pek bir şey göremedim.

Birkaç dakika boyunca onu inceledim. Sonunda gözlerini açtı.

"Akira" dedim, yüzümü yaklaştırarak. "Benim, Christopher."

Arkamdan vuran ışıkla ona ürkünç bir siluet gibi görünüyordum. Olabileceğim aklıma geldi ve o yüzden el fenerini bu defa yüzüme tutarak adını tekrar ettim. Akira yüzünü iğrentiyle ekşitip bana hakaretle tükürdüğüne göre, yaptığım şey, Akira'ya korkunç bir hayalet gibi görünmemle sonuçlanmış olmalıydı. Hiç takati kalmadığından, tükürüğü yanağına doğru aktı.

"Akira! Benim! Nasıl buldum seni, ne büyük şans. Şimdi sana yardım edebilirim."

Bana baktı ve "Bırak öleyim" dedi.

"Öldüğün filan yok, ihtiyar. Biraz kan kaybetmişsin, bir de birazcık hırpalanmışsın, o kadar. Ama seni doğru düzgün bir yere götüreceğiz, sonra da iyi olacaksın, bak göreceksin."

"Domuz. Domuz."

"Domuz mu?"

"Sen domuz." Tekrar tükürdü ve ağzının kenarından tekrar salya süzüldü.

“Akira. Belli ki kim olduğumun hâlâ farkına varamadın.”

“Bırak öleyim. Asker gibi. Asker gibi ölmek.”

“Akira, benim. Ben, Christopher.”

“Ben bilmek yok. Sen domuz.”

“Bak, şu ipleri çözeyim de önce, o zaman kendini daha iyi hissedeceksin. O zaman tekrar aklın başına gelecek.”

Omzumun üzerinden yan tarafıma baktım, ipleri kesmek için bir alet istesem mi diye düşünerek. Sonra odada bulunan herkesin biraz ötede, arkamda –birçoğu ellerinde hâlâ cins cins silah tutar vaziyette– adeta uğursuz bir grup fotoğrafı çektiirmek üzere poz verircesine bir araya toplanmış olduğunu gördüm. Bir anlığına onların varlığını unutmuş olduğum için şaşırdım ve tabancama davranmaya niyetlendim. Fakat tam o anda Akira taptaze bir enerjiyle “Sen eğer iplik kes, ben seni öldür. Sen uyarı, anladın, İngiliz?” dedi.

“Ne diyorsun sen? Baksana, kalın kafalı, benim, arkadaşın. Sana yardım edeceğim.”

“Sen domuz. İplik kes, ben seni öldür.”

“Bak bana, asıl buradaki insanlar seni öldürür. Zaten yaraların da enfeksiyon kapacak çok yakında. Sana yardım etmeme izin vermelisin.”

Birdenbire iki Çinli kadın bağırmaya başladı. Birincisi bana bağılıyor gibi görünüyordu, diğeri ise kalabalığa sesleniyordu. Kısa bir süreliğine bir kargaşa oldu ve sonra on yaşlarında bir oğlan çocuğu elinde bir orakla öne çıktı. Işığa yaklaştıkça orağın uç kısmından sarkan bir parça tüy –belki bir kemirgenin artığı– meydana çıktı. Çocuğun orağı sanki bir nimet sunarmış gibi yoğun bir dikkatle tutuyor olmasına hayret etmiştim, ama sonra bana bağırان kadın orağı çocuğun elinden kaptı ve ucundaki her neyse yere düştü.

“Bakın buraya!” Ayağa kalkıp kalabalığa seslendim. “Yanlışınız var. Bu adam iyi bir insan. Benim arkadaşım. Dostum.”

Kadın kenara çekilmemi işaret ederek tekrar bağırdı.

“Ama bu sizin düşmanınız değil” diye devam ettim. “Bu adam dost. Bana yardım edecek. *Olayı çözmem için yardım edecek.*”

Tabancamı kaldırdım, kadın geri çekildi. O esnada herkes aynı anda konuşuyordu. Bir bebek ağlamaya başladı. Sonra yaşlı bir adamı öne doğru ittiler; küçük bir kız elinden tutuyordu.

“Ben İngilizce biliyorum” dedi.

“Eh, çok şükür” dedim. “Rica ediyorum, burada mevcut olan herkese bu adamın benim arkadaşım olduğunu söyleyin. Bana yardım edecek.”

“O adam Japon asker. O Yun Teyze öldürdü.”

“Böyle bir şey yapmadığına eminim. Yani şahsen yapmamıştır.”

“Öldürdü ve hırsızlık etti.”

“Ama bu adam değil. Bu Akira. Bu adamın, şu anda burada gördüğünüz adamın birini öldürdüğünü veya hırsızlık yaptığını gören var mı? Hadi, sorun onlara.”

Yaşlı adam isteksiz bir şekilde dönüp bir şeyler mırıldandı. Bu durum bir fasıl daha münakaşaya sebep oldu ve başka bir silah, ucu sivri bir bahçe beli elden ele dolaştı ve öndeki kadınlardan birinin elinde kaldı.

“Evet?” diye sordum yaşlı adama. “Haklıymışım, değil mi? Kimse Akira’nın bizzat kötülük yaptığını görmemiş demek ki.”

Yaşlı adam belki bana katılmadığı belki de beni anlamadığı için kafasını hayır anlamında iki yana salladı. Akira bir ses çıkarınca, ona döndüm.

“Bak, gördün mü? İyi ki gelmişim. Seni başka bir herifle karıştırıyorlar ve öldürmek istiyorlar. Tanrı aşkına, hâlâ kim olduğumu bilmiyor musun? Akira! Benim ben, Christopher!”

Kalabalığı bir tarafa bırakıp tamamen ona dönerek el

fenerini yüzüme bir kez daha tuttum. Feneri kapatınca ilk kez yüzünde beni tanımaya başladığına dair işaretler belirdi.

“Christopher” dedi, sanki inanmaya çalışarak, emin olamadan. “Christopher.”

“Evet, benim işte. Sahiden benim. Ne kadar uzun zaman oldu. Ama tam zamanında işte. Tam zamanında.”

“Christopher. Arkadaşım.”

Ayağa kalkıp kalabalığı şöyle bir taradım ve elinde ekmek bıçağı tutan bir oğlanı yanıma çağırdım. Bıçağı ondan alınca oraklı kadın tehditkâr bir şekilde üzerime gelmeye kalktı; fakat tabancamı doğrulttum ve geri çekilmesi için bağırdım. Sonra Akira’nın yanına çömeldim ve iplerini kesmeye başladım. Akira’nın az İngilizcesi yüzünden “iplik” dediğini düşünmüştüm ama onu bağlayan iplerin hakikaten de eskimiş, sicim gibi bir şey olduğunu, bıçağın hiç zorlanmadan kesmesiyle anlıyordum.

“Söyleyin onlara” dedim yaşlı adama. Bu arada, Akira’nın elleri serbest kalmıştı. “Söyleyin, bu benim arkadaşım. Ve olayı beraber çözeceğiz. Söyleyin, büyük bir hata yapmışlar. Hadi, durmayın, söyleyin onlara.”

Akira’nın ayaklarıyla uğraşırken, yaşlı adamın bir şeyler anlattığını ve kalabalığın içinde yeni bir münakaşa çıktığını duyuyordum. Sonra Akira temkinli bir şekilde oturdu ve yüzüme baktı.

“Arkadaşım Christopher” dedi. “Evet, biz arkadaş.”

Kalabalığın yaklaşmaya başladığını hissettim ve ayağa fırladım. Belki arkadaşım için duyduğum heyecandan ötürü lüzumsuz bir saldırganlıkla bağırdım: “Sakın daha fazla yaklaşmaya kalkmayın! Hiçbiriniz! Yoksa ateş ederim! Gerçekten ederim, ona göre!” Sonra yaşlı adama dönüp haykırdım: “Söyle geri çekilsinler! Söyle, kendi iyilikleri için geri çekilsinler!”

Yaşlı adam ne tercüme etti bilmiyorum. Fakat her ne idiye, bunun kalabalık üzerindeki etkisi (bize duyduk-

ları düşmanlığı abartmışım) tam anlamıyla bir keşmekeş oldu. Kalabalığın yarısı onları duvarın kenarında durmaları konusunda uyardığımı düşünürken, diğer yarısı yere oturmalarını emretmişim gibi davranıyordu. Hal ve tavırdan hepsi, her biri dehşete kapılmıştı ve söylenenlere uyabilmek için heyecanlanıp korkarak birbirlerine çarpıyorlar ve panik içinde bağırıyorlardı.

Akira, fırsatını bulduğunu fark ederek ayağının üstüne kalkmaya teşebbüs etti. Kolundan destek oldum ve birkaç saniye dengemizi bulmaya çalışarak ayakta durduk. Diğer elimi kullanabilmek için tabancamı belime sokmak zorundaydım. İkimiz beraber adım atmaya çalışıyorduk. Yarasından gelen koku berbattı; fakat bunu zihnimden çıkararak bağırmaya başladım. Kimin, kaçının beni anladığı umurumda değildi.

“Yakında göreceksiniz zaten! Hata yaptığınızı anlayacaksınız!”

“Christopher.” Akira kulağıma mırıldanıyordu. “Arka-daşım. Christopher.”

“Bana bak” dedim alçak sesle. “Bu insanlardan uzaklaşmamız lazım. Orada, köşede kapı var. Nasıl, oraya kadar yürüyebilecek misin?”

Akira, omzuma iyice yaslanarak önündeki karanlığa baktı. “Tamam. Biz gidiyor.”

Görünüşe bakılırsa, bacaklarından yaralanmamıştı ve yürümekte zorlanmıyordu. Fakat altı-yedi adım sonra, bohça gibi yere düşmemek için gayret sarf etmeye başladık. Dışarıdan bizi seyreden biri güreştiğimizi zannedebilirdi. Sonunda başka bir duruş bulup yürüyüşümüze devam etmeyi başardık. Küçük bir oğlan çocuğu bize çamur fırlatmak üzere öne atıldı, ama kalabalıktan biri onu derhal tuttu. Sonra işte, Akira’yla beraber kapının eşikğine geldik (kapının kendisi ortada yoktu) ve yalpalayarak yandaki eve geçtik.

Yirminci Bölüm

İki duvar daha aşır hâlâ peşimizde birinin olmadığına kanaat getirdiğimde, eski dostumla en nihayet yeniden bir araya gelmiş olmanın derin mutluluğunu ilk kez hissettirdim. Birlikte yalpalayarak yürürken birkaç kez güldüm; Akira da güldü ve aramıza girmiş olan onca yıl eriyip gitti sanki.

“Ne kadar oldu Akira? Çok uzun zaman oldu.”

Yanımda, acı içinde hareket ediyordu, ama gene de “Uzun zaman, evet” diyebildi.

“Biliyor musun, eski eve gittim. Tekrar yani. Zannedersen, senin ev hâlâ hemen yandaki evdir, değil mi?”

“Evet. Yandaki ev.”

“Aaa, sen de mi gittin yoksa? Ama tabii, sen hep buradaydın. Sana göre pek de özel bir şey olmasa gerek.”

“Evet” dedi tekrar, zorlukla. “Uzun zaman. Yan ev.”

Yürüyüşümüze ara verdim ve onu yıkık bir duvarın üstüne oturttum. Sonra üniformasının yıpranmış ceke-tini dikkatlice çıkarıp el fenerim ve büyütecimle yaralarını inceledim. Gene de kesin bir hükme varamıyordum; kolunun altındaki yara kangrene dönüşmüş olabilir diye endişelenmiştim; fakat yaydığı kötü kokunun kıyafetlerine bulaşmış bir şeyden, belki yattığı yerde üstüne sıvaş-

muş bir şeyden gelebileceğine kanaat getirdim. Öte yandan, Akira'nın ateşinin feci şekilde yüksek olduğu ve tere bulandığı gözümünden kaçmamıştı.

Ceketimi çıkarıp sargı bezi niyetine kullanmak için astarını yırttım. Sonra mendilimle yarayı temizlemeye çalıştım. Cerahati elimden geldiğince nazik bir şekilde silmeye gayret ettiysem de, Akira'nın kesik ve kısa nefes alış-verişlerinden canını yakmakta olduğumu anladım.

"Affedersin Akira. Sakarlık etmemeye çalışacağım."

"Sakarlık" dedi, bu söz aklına takılmışçasına. Sonra aniden güldü ve "Sen bana yardım. Teşekkür ederim" dedi.

"Elbette edeceğim. Ve yakında sana doğru düzgün tıbbi yardım bulacağız. Sonra iyileşeceksin zaten. Ama hepsinden önce, bana yardım etmen lazım. Önce halletmemiz gereken çok acil bir vazife var ve aciliyetini herkesten çok sen anlarsın. Biliyor musun Akira, en nihayet orayı buldum. Annemle babamın alıkondduğu evi. Şu anda oraya çok yakınız. Biliyor musun ihtiyar, bir zamandır o eve yalnız gitmek zorunda kalacağımı düşünüyordum. Yapacaktım da, ama bu cidden, çok büyük risk almak demektir. İçeride kaç adam var, tanrı bilir. Aslında birkaç Çinli askeri yanıma almaya çalıştım, ama o da mümkün olmadı. Hatta Japonlardan yardım istemeyi de düşündüm. Ama şimdi, ikimiz beraberiz ya; biz yaparız, kesinlikle, biz beceririz bu işi."

Bütün bu süre boyunca eğreti bandajı yaranın üzerindeki tamponu muhafaza edebilecek şekilde beline ve boynuna sarmaya çalışıyordum. Akira dikkatle beni seyredip ben susunca gülümsedi ve "Evet. Ben sana yardım. Sen bana yardım. Güzel" dedi.

"Ama bak Akira, bir şey söyleyeyim, ben kayboldum galiba. Sana rastlamadan önce fena gitmiyordum. Ama şimdi, hangi yöne gidilmesi lazım gerçekten bilmiyorum. Doğu Fırını denen şeyi bulmamız lazım. Kocaman bir şey,

bir de bacası var. Diyorum ki ihtiyar, bu fırını nerde bulacağımıza dair bir fikrin var mı?"

Akira göğsü inip kalkarak bana bakmaya devam ediyordu. Onu böyle görünce birdenbire bizim bahçedeki tepenin üstünde nefes nefese kalıp oturduğumuz günler aklıma geldi. Tam ona bundan bahsedecektim ki, "Biliyorum. Burası ben biliyorum" dedi.

"Doğu Fırını'na nasıl gidileceğini biliyor musun? Buradan mı?" Başını evet anlamında salladı. "Burası ben savaş, haftalar haftalar. Burası, ben biliyorum." Birden sıırıtmaya başladı. "Biliyorum, kendi köy gibi."

Ben de gülümsedim, ama söylediği şey kafamı karıştırmıştı. "Hangi köy bu kendi köyün?" diye sordum.

"Kendi köy. Ben doğduğu yer."

"Uluslararası Yerleşim'i mi demek istiyorsun?"

Akira kısa bir süre sessiz kaldı, sonra "Tamam. Evet. Yerleşim. Uluslararası Yerleşim. Kendi köy" dedi.

"Evet" dedim. "Galiba benim de köyüm orası."

Gülmeye başladık ve bir süre beraber gülüşmeye, kahkahalar atmaya devam ettik, hatta belki biraz şirazeden çıkmış gibiydik. Sonra bir şekilde sakinleşince "Sana garip bir şey söyleyeceğim Akira. İngiltere'de yaşadığım onca yıl boyunca kendimi hiçbir zaman memleketimde hissetmedim. Uluslararası Yerleşim Bölgesi memleketim olarak kalacak daima" dedim.

"Ama Uluslararası Yerleşim..." Akira hayır anlamında başını sallıyordu. "Çok hassas artık. Yarın, sonraki gün..." Eliyle havada bir işaret yaptı.

"Ne demeye çalıştığını biliyorum" dedim. "Ve çocukken bize nasıl da sağlam görünüyordu. Ama işte, az önce senin dediğin gibi. Orası bizim kendi köyümüz. Başka bir yerimiz yok ki."

Canını yakmamaya büyük özen göstererek üniformasını giydirmeye başladım.

“Şimdi nasıl Akira? Biraz daha iyi misin? Şimdilik elimden bu kadarı geldiği için kusura bakma. Sonra sana bir doktor bulacağız. Fakat şimdi yapacak önemli işlerimiz var. Ne tarafa gideceğimizi söyle bana.”

Çok yavaş ilerliyorduk. El fenerini önümüzü aydınlatacak şekilde tutmak çok zordu ve karanlıkta sık sık tökezliyorduk ki bu Akira’ya pahalıya patlıyordu. Hatta bir-iki defa yolumuzu bulmaya çalışırken bilincini kaybeder gibi oldu ve omuzlarımdaki ağırlığı dayanılmaz bir hal aldı. Üstelik ben de yaralıydım; en beteri ise sağ ayağımdaki ayakkabının ikiye ayrılmış olması ve tabanımdaki derin kesik yüzünden attığım her adımın korkunç bir acı vermesiydi. Bazen öyle yorgun düşüyorduk ki on-on iki adım ancak gidiyor, ardından bir daha mola veriyorduk. Bu molalarda oturmuyor, sadece olduğumuz yerde kalıp beraberce iki yana sallanıyor, biraz nefes aldıktan sonra bir sancının yerini bir diğeriyle değiştirerek vücut ağırlığımızı yeniden ayarlıyorduk. Yarasından gelen felaket koku daha da artmış, etrafımızda aralıksız bir şekilde koşuşturan farelerin varlığı iyice sinirlerimizi bozmuştu, neyse ki o sıra hiç çatışma sesi duymadık.

Moralimizin bozulmasına engel olmak için fırsat buldukça neşeli bir şeylerden bahsetmeye çalışıyordum. Fakat gerçekte, bu karşılaşmaya dair hissettiklerim, o anki ruh halimle çok karmaşık şeylerdi. Böylesi büyük bir vazifenin tam öncesinde bizi bir araya getiren kadere minnettar olduğum muhakkaktı. Fakat aynı zamanda uzun zaman boyunca hayalini kurduğumuz bu buluşmanın böyle kötü şartlar altında gerçekleşmiş olmasından dolayı bir yanımda kederliydi. Zihnimde sihirli bir şekilde bir araya getirdiğim sahnelerden (konforlu bir otelin lobisinde oturduğumuz veya belki Akira’nın evinin verandasında sessiz bahçeye bakarak saatlerce konuştuğumuz ve hatıraları yâd ettiğimiz) çok ama çok farklıydı.

Bu esnada, Akira içinde bulunduğu zor duruma rağmen istikametimizi hiç şaşırmadı. Hayli sık bir şekilde bizi, benim çıkmaz sokak diye niteleyebileceğim bir yola sürüklüyor ve o yolun sonunda ya bir kapı ya da bir tür geçit oluyordu. Arada ahaliden insanlara rast geldik, kimileri karanlıkta sadece varlıklarını sezdiğimiz insanlardı. Kimileriye bir ateş etrafında veya fenerin ışığında toplanmışlardı. Bazen Akira'ya öyle bir düşmanlıkla bakıyorlardı ki üzerimize saldırmaya kalkmalarından korkuyordum. Fakat gene de yolun büyük kısmında taciz edilmeden ilerledik ve hatta yaşlı bir kadını, cebimde kalan son banknotlara karşılık bize biraz içme suyu vermeye ikna edebildim.

Sonra etrafımızdaki şeyler hissedilir bir şekilde değişti. Artık ailelerin başlarını soktukları o evler yoktu; karşımıza çıkan insanlar boş bakışlarla kendi kendine konuşan veya ağlayan, terk edilmiş, bir başına bırakılmış kimse-lerdi. Öyle kapı kalıntıları veya geçitler de yoktu. Sadece Teğmen'le ilk yola çıktığımızda uğraştığımız türden oyuklar vardı artık. Bunların her biri bizim için çok büyük zorluk teşkil ediyordu; çünkü Akira içlerine girmek için tırmanamıyor, –her hareketinde ona yardım ediyor olmama rağmen– acıyla kıvranıyordu.

Artık hiç konuşmuyor, her adımda sızlanarak hırıltılar çıkarıyorduk ki Akira durdu ve başını kaldırdı. O anda ben de bir ses duydum, birinin bağırarak emirler verdiğini. Ne kadar yakından geldiğini söylemek zordu; belki iki veya üç ev ilerden.

“Japonlar mı?” diye fısıldayarak sordum.

Akira kulak kabarttı, sonra hayır anlamında başını salladı.

“Kuomintang. Christopher, biz şimdi çok yaklaştı... şeye...”

“Cepheye mi?”

“Evet. Cepheye. Biz şimdi çok yaklaştı cepheye Christopher, bu çok tehlike.”

“Eve ulaşmak için buradan geçmemiz şart mı?”

“Şart. Evet.”

Birdenbire tüfekler ateşlendi ve bunlara, daha uzaklardan bir makineli tüfek cevap verdi. Bir tür içgüdüyle birbirimize sımsıkı tutunduk, ama sonra Akira benden ayrılıp oturdu.

“Christopher” dedi yavaşça. “Biz şimdi dinlenmek.”

“Ama evi bulmak zorundayız.”

“Şimdi dinlenmek. Savaş bölgesi karanlıkta gitmek çok tehlike. Biz ölü oluruz. Sabah beklemek lazım.”

Sözleri mantıklı geliyordu, hem zaten ikimiz de daha fazla gidemeyecek kadar bitkindik. Ben de oturdum ve el fenerini söndürdüm.

Epey bir müddet, sessizliği bölen tek şeyin, yani nefes alışverişimizin eşliğinde karanlıkta oturduk. Sonra aniden ateş tekrar başladı ve bir süre şiddetli bir şekilde devam etti. Sonra ateş ansızın kesildi ve kısa bir sessizlikten sonra duvarlardan tuhaf bir ses yükseldi. Vahşi bir hayvan sesi gibi uzun, tizdi, ama sonunda tam bir feryada dönüştü. Bunu çığlıklar ve hıçkırıklar takip etti ve sonra da yaralı bir adam bir şeyler söyleyerek bağırmaya başladı. Daha önce çığlıklarını dinlediğim yaralı Japon askerinin sesine çok benziyordu bu ses; yorgunluktan, bunun aynı adam olduğuna hükmettim. Tam Akira’ya zavallının nasıl da talihsiz olduğuna dair bir şey söylemek üzereydim ki adamın Japonca değil Mandarin dilinde bağırıldığını fark ettim. Bu iki olayda iki farklı adam olduğunun ayırdına varmak beni ürpertmişti. İçler acısı ağlayışları nasıl da birbirine benziyor, umutsuz yakarışları yeniden çığlıklara dönüşüyordu ve o anda anladım ki her birimizin ölüme gittiği yolda içinden geçeceğimiz şey buydu; bu korkunç sesler tıpkı yeni doğan bebeklerin ağlaması gibi evrenseldi.

Bir süre sonra, mücadele bizim bulunduğumuz yere taşıdığı takdirde, silahsız-sopasız orta yerde kalacağımızın farkına vardım. Akira'ya kuytu bir yer bulup geçmeyi önercektim ki uyuyakaldığımı gördüm. El fenerini yaktım ve dikkatlice etrafıma göz gezdirdim.

Henüz tanık olduğumuz dehşet bir tarafa, etrafımızdaki hasar çok ağırdı. Her tarafta kurşun delikleri, el bombalarının bıraktığı izler, un ufak olmuş tuğla ve kalaslar vardı. Altı-yedi metre kadar ötemizde odanın ortasında yana devrilmiş bir manda ölüsü duruyordu; tek boynuzu çatıyı işaret eder şekilde kalmış, üzeri toz toprakla kaplanmıştı. Muharipler tarafından görülmesi mümkün olan bütün muhtemel noktaları tespit edinceye kadar, fenerin ışığını küçük sığınağımızın her noktasında gezdirdim. En önemlisi, odanın bizden uzak tarafında, ölü mandanın arkasında belki bir zamanlar şömine veya soba konmuş olan tuğladan yapılmış bir girinti keşfettim. Burası geceyi emniyette geçirebileceğimiz bir yerdi. Akira'yı sarsarak uyandırdım, kolunu boynuma attım ve ikimiz de acı içinde ayağa kalktık.

Tuğladan girintiye ulaşınca yıkıntıları biraz temizleyerek ikimizin uzanabileceği genişlikte bir yer açtım; ahşap döşeme ortaya çıktı. Ceketimi serip Akira'yı dikkatle sağlam tarafına yatırdım. Sonra ben de uzandım ve uykuya geçmeyi bekledim.

Fakat bütün bitkinliğime rağmen, ölmek üzere olan adamın bitmeyen feryatları, muharebenin ortasında kalma korkum ve önümüzdeki kritik vazife uyumama engel oldu. Akira da uyanıktı, biliyordum, doğrulduğunu duyunca "Yaran nasıl?" diye sordum.

"Benim yara. Dert etme, dert etme."

"Bir bakayım..."

"Hayır, hayır. Dert etme. Ama teşekkür ederim. Sen iyi arkadaş."

Yan yana olmamıza rağmen birbirimizi seçemiyorduk. Uzun bir sessizlikten sonra "Christopher. Sen Japonca konuşma öğrenmek lazım" dedi.

"Evet, öğrenmeliyim gerçekten."

"Hayır, şimdi. Yani şimdi. Sen şimdi Japonca konuşma öğren."

"Doğrusu dostum, şu anda bunu denemek için ideal..."

"Hayır. Sen öğrenmek lazım. Eğer Japon asker gelir ben uyuyor, sen onlara söyle. Söyle biz arkadaş. Sen söylemek lazım yoksa onlar karanlık ateş etmek."

"Evet. Anlıyorum ne demek istediğini."

"O yüzden sen öğren. Ben eğer uyursa. Veya ben ölürse."

"Bak şimdi, böyle saçmalıklar duymak istemiyorum senden. Çok kısa zamanda yeniden zıpkın gibi olacaksın."

Bir sessizlik daha oldu ve eskiden günlük konuşma diline has kelimeler kullandığımda Akira'nın beni anlamakta nasıl da zorluk çektiğini hatırladım. O yüzden tane tane "Sen tamamen iyileşeceksin. Anlıyor musun beni Akira? Söz veriyorum. İyi olacaksın." Dedim.

"Çok nazık" dedi. "Ama tedbir en iyi. Sen Japonca söz öğrenmek lazım. Japonca. Eğer Japon asker gelince. Ben sana söz öğret. Sen hatırla."

Kendi dilinde bir şeyler söylemeye koyuldu, ama o kadar uzundu ki dayanamayıp araya girdim.

"Yok, yok, yok. Bunu asla öğrenemem. Kısa olsun. Sadece düşman olmadığımızı açıkça söylemek için bir şeyler."

Biraz düşündü ve bir öncekinden biraz daha kısa bir laf telaffuz etti. Tekrar etmeyi denedim ama derhal "Hayır, Christopher. Yanlışlık" dedi.

Birkaç teşebbüsten sonra "Bak, böyle olmuyor. Bana tek bir kelime söyle. 'Arkadaş' kelimesinin karşılığını. Bu gece elimden başka hiçbir şey gelmeyecek benim" dedim.

“Tomadaçi” dedi. “Sen söyle. To-ma-da-çi.”

Bu kelimeyi kendimce son derece doğru bir telaffuzla birkaç kez tekrarladım, ama karanlıkta Akira’nın gülmekte olduğunu hissediyordum. Sonra ben de gülmeye başladım ve işte yine deli gibi gülüyorduk. Belki dolu dolu bir dakika boyunca güldük ve ardından ben birdenbire uyu-yakaldım sanırım.

Uyandığımda sabahın ilk ışıkları odayı doldurmuştu. Sanki karanlığın katmanlarından yalnız biri eksilmiş gibi soluk, mavimsi bir ışıktı. Ölmek üzere olan adamdan ses gelmiyordu, bir yerlerden bir kuş ötüşü duyuluyordu. Artık görebildiğim kadarıyla üstümüzde çatı namına bir şey kalmamıştı, dolayısıyla omzumu sert tuğlaya dayayarak uzanmış olduğum yerden şafak semasının tek tük yıldızlarını seçebiliyordum.

Az ileride bir hareketlilik gözüme çarpınca korkuyla doğruldum. Üç veya dört fare manda ölüsünün etrafında dolaşıyordu ve bir süre onlara öylece bakarak oturup kaldım. Sonra neyle karşılaşacağım korkusuyla dönüp Akira’ya bakmak aklıma geldi. Yanımda hareketsiz yatıyordu, rengi solgundu; ama düzenli nefes alıp verdiğini görmek beni rahatlattı. Büyütecimi bulup yarasını incelemeye koyuldum; ama yanlışlıkla onu uyandırdım.

“Benim, ben” diye fısıldadım yavaşça. Yerinden doğrulup etrafına şaşırmış ve korkmuş bir halde bakındı; ama sonra her şeyi hatırlamış olsa gerek, gözlerine uyuşuk bir keder yerleşti.

“Rüya mı görüyordun?” diye sordum.

Evet anlamında başını salladı. “Evet. Rüya.”

“Buradan daha iyi bir yeri görüyordun ümit ederim” dedim gülerek.

“Evet.” İç çekti ve “Ben rüya görüyor, ben küçük çocuk” dedi.

Bir süre sessiz kaldık. Sonra ben "Sert bir şok olmuş olmalı. Hayalini kurduğun dünyadan, buna, buraya düşmüş olmak" dedim.

Mandanın enkazın arasından sıyrılmış kafasına bakıyordu.

"Evet" dedi. "Ben küçük çocuk, rüya görüyor ben. Benim anne, benim baba. Oğlan çocuğu."

"Akira, oynadığımız o oyunları hatırlıyor musun? Bizim bahçede, tepenin üstünde? Hatırlıyor musun, Akira?"

"Evet. Ben hatırlıyor."

"Ne güzel hatıralar onlar."

"Evet. Çok güzel hatıralar."

"Ne şahane günlerdi" dedim. "Tabii o zaman bilmiyorduk, bilmiyorduk nasıl şahane olduklarını. Çocukken bilemiyor insan galiba."

"Benim var çocuk" dedi. Akira aniden. "Oğlan çocuk. Beş yaş."

"Gerçekten mi? Tanımak isterim onu."

"Ben fotoğraf kayıp etti. Dün. Ondan önce gün. Ben yaralandı gün. Fotoğraf kayıp etti. Oğulun fotoğraf."

"Bana bak ihtiyar, ümitsizliğe kapılmak yok. Oğlunu çok yakında yeniden göreceksin."

Bir süre daha ölü mandaya bakmaya devam etti. Farelerden biri ani bir hareket yaptı, bir sinek bulutu havalanıp sonra tekrar hayvanın üstüne kondu.

"Benim oğul. Japonya'da."

"Aa! Japonya'ya mı gönderdin? Şaşırdım doğrusu."

"Benim oğul. Japonya'da. Eğer ben ölür, sen ona söyle, lütfen."

"Öldüğünü mü söyleyeceğim? Yapamam, kusura bakma. Çünkü ölmeyeceksin. En azından, daha değil."

"Sen ona söyle. Ben ülke için öldü. Ona söyle, anneye iyi bak. Koru. Ve güzel dünya kur." Artık sadece fısıldıyordu, İngilizce kelimeleri bulmaya çalışarak, ağlamamaya

çalışarak. “Güzel dünya kur” dedi tekrar, tıpkı bir boyacının duvarın üzerindeki alçıyı düzelttiği gibi elini havada gezdirdi. Elinin hareketini hayranlık dolu bakışlarla takip etti. “Evet. Güzel dünya kur.”

“Biz çocukken” dedim, “güzel bir dünyada yaşıyorduk. Bu çocuklar, önümüze çıkan bu çocuklar, her şeyin nasıl da berbat olduğunu böylesi erken bir zamanda öğrenmeleri ne kadar korkunç.”

“Benim oğul” dedi Akira, “beş yaş. Japonya’da. Hiçbir şey bilmiyor, hiçbir şey, hiçbir. Düşünüyor dünya güzel yer. İnsanlar iyi. Oyuncakları. Onun annesi, babası.”

“Sanırım biz de öyleydik. Ama manzara tamamen de karanlık değildir belki.” Arkadaşımın üzerine çökmeye başlayan tehlikeli ümitsizliği alt etmek için bütün gücümle çabalıyordum. “Neticede çocukken işler kötü gittiğinde, bir şeyleri düzeltmek için yapabileceğimiz pek bir şey yoktu. Ama şimdi yetişkiniz, şimdi bir şeyler yapabiliriz. Konu bu, anlıyor musun? Baksana bize Akira. Bunca zaman sonra, her şeyi en nihayet yoluna sokacağız. Hatırlıyor musun ihtiyar, hani nasıl o oyunları oynadığımızı? Defalarca ve yine, tekrar tekrar. Hani nasıl babamı arayan dedektifleri oynuyorduk? Şimdi büyüdük işte, en nihayet tüm bunları düzeltebiliriz.”

Akira bir süre konuşmadı. Sonra “Benim oğlan dünya güzel değil anladı zaman. Keşke...” dedi. Sustu, belki yarasının acısıyla belki de İngilizcesini bulamadığı için. Japonca bir şeyler söyledi ve sonra “Keşke ben onun yanında. Ona yardım. O anladı zaman” dedi.

“Şimdi dinle beni, koca maymun” dedim, “iyice içimi karartmaya başladın. Oğluna kavuşacaksın, ben buna kefilim. Ve bir şey daha, hani biz çocukken dünya ne güzel görünüyordu filan diyorduk ya. O da hayli büyük bir saçmalık aslında. Büyüklerin bizi inandırdığı bir şey. İnsan çocukluğu hakkında fazla da nostaljik olmamalı.”

“Nos-tal-jik” dedi Akira arayıp da bulamadığı kelime buymuş gibi. Sonra Japonca bir şeyler söyledi, belki “nostaljik”ın Japonca karşılığı olan kelimeyi.

“Nos-tal-jik. Nos-tal-jik olmak iyi şey. Çok önemli şey.”

“Gerçekten mi dostum?”

“Önemli. Çok önemli. Nostaljik. Biz nostaljik olduğu zaman biz hatırlar. Biz büyüdüğü zaman bu dünyadan daha güzel bir dünya biz bulur. Biz hatırlar ve güzel dünya geri gelsin biz ister. Nasıl çok önemli. Şimdi işte, ben rüya gördü. Ben çocuk. Anne, baba, ben beraber, yakın. Bizim evde.”

Sessizleşti ve enkazı seyretmeye devam etti.

“Akira” dedim, bu konuşma uzadıkça sözünü bile etmek istemediğim tehlikenin giderek büyüdüğünü sezinleyerek. “Hareket etmemiz lazım. Çok işimiz var.”

Makineli tüfekten açılan yayılım ateşinin sesi adeta söylediklerime cevaben patladı. Bir önceki gece duyduğumuzdan çok daha uzaktaydı, ama ikimiz de korkudan irkildik.

“Akira” dedim. “Eve yaklaştık mı artık? Çatışma başlamadan oraya ulaşmaya çalışmamız lazım. Şu anda ne kadar uzakta?”

“Uzak değil. Ama biz dikkatli git. Çinli asker çok yakın.”

Uyuduğumuz uyku, bizi dinlendirmek şöyle dursun, daha da bitkin hale getirmişti. Ayağa kalkıp da Akira’nın ağırlığını yüklenince boynumda ve omzumda hissettiğim ağrıdan dolayı inildedim. Bir süre, gövdelerimiz birbirine tekrar alışmaya dek, yürüyüşümüz tek kelimeyle işkence gibiydi.

Bizim kendi fiziki şartlarımız bir tarafa, o sabah geçtiğimiz kısım da kat ettiğimiz yolun hilafsız en zorlusuydu... Hasar o kadar büyük boyuttaydı ki yıkıntıların arasından geçebileceğimiz bir yol bulabilmek için sık sık

durmak zorunda kalıyorduk. Ve ayağımızı nereye bastığımızı görmemiz şüphesiz çok işimize yarıyordu; ne var ki, karanlığın sakladığı korkunç manzarayı şimdi böyle açıkça görmek de moralimizi altüst etmişti. Yıkımın içinde, yerler, duvarlar, kırık mobilya parçaları üzerindeki kanı (bazen taptaze, bazen haftalarca öncesinden kalma) görüyorduk. Daha kötüsü (bunun varlığını gözlerimizden evvel burnumuz bize haber veriyordu) farklı çürüme safhalarında olan insan bağırsağı öbeklerine sinir bozucu bir sıklıkla rastlıyorduk. Bir ara durduğumuzda bunu Akira'ya söyledim. Gayet normal bir şeymiş gibi "Süngü. Asker hep süngüyü karın saplar. Eğer sen buraya saplar" dedi. Kaburgalarını göstererek "Süngü geri çıkmaz. O yüzden asker öğrendi. Hep hep karın" diye ekledi.

"En azından ceset yok. Bari cesetleri topluyorlar."

Ara sıra silah sesleri duymaya devam ediyorduk ve her seferinde oraya daha da yaklaştığımız hissine kapılıyordum. Bu beni endişelendiriyordu; fakat Akira ne tarafa gitmemiz gerektiğini anlamış gibi görünüyordu. Ona ne zaman gittiğimiz yönle ilgili bir şey sorsam, başını sabırsızlıkla iki yana sallıyordu.

Güneşin göçük çatıların tepesinde yanan pırıltısı güçlenmeye başladığında iki Çinli askerin cesediyle karşılaştık. Düzgünce inceleyecek kadar yakınlarından geçmedik, ama benim tahminim, henüz birkaç saat öncesine dek hayatta oldukları yönündeydi. Askerlerden biri yüzükoyun enkazın içindeydi, diğeri ise dizlerinin üzerinde ölmüştü; alnı tuğla duvara yaslanmış vaziyetteydi, derin bir hüzne boğulmuş gibi duruyordu.

Bir ara ateş hattının tam ortasına yürüyeceğimiz şüphesi içimde öyle büyüdü ki Akira'yı durdurdum ve sordum:

"Bana bak. N'apıyorsun sen? Nereye götürüyorsun bizi?"

Hiçbir şey demedi, başını öne eğmiş, nefes almaya çalışarak bana yaslanmıştı.

“Nereye gittiğimizi gerçekten biliyor musun? Akira, cevap ver bana! Nereye gittiğimizi biliyor musun?”

Bitkinlikle başını kaldırdı ve omzumun arkasına doğru işaret etti.

Döndüm (bunu çok yavaş yaptım; çünkü hâlâ bana yaslanmış vaziyetteydi) ve yıkık bir duvarın arkasında, on-on iki adım ötede Doğu Fırını olduğunu şıp diye anladığım yapıyı gördüm.

Bir şey söylemeden, bedenlerimizi o tarafa çevirdim. İkizi gibi Doğu Fırını da hücumdan kendini koruyabilmişti. Toz-toprakla kaplıydı ama işler vaziyette olduğunu görebiliyordum. Akira’yı bırakıp (hemen molozların üzerine çöktü) dosdoğru Fırın’a yaklaştım. Tıpkı öbüründe olduğu gibi, kocaman bacası bulutlara doğru yükselmişti. Akira’nın yanına gidip sağlam olan omzuna yavaşça dokundum.

“Akira, az evvelki çıkışım için özür dilerim. Şunu bilmeni istiyorum, sana minnettarım. Burayı kendi başıma asla bulamazdım. Gerçekten, Akira, sana minnettarım.”

“Tamam.” Biraz nefeslenmiş gibiydi. “Sen bana yardım. Ben sana yardım. Tamam.”

“Ama Akira, şu anda evin çok yakınında olmalıyız. Bir bakayım. O tarafta” – elimle gösterdim – “sokak o tarafa doğru ilerliyor. Sokağı takip etmemiz lazım.”

Akira yeniden ayağa kalkmaya istekli görünmüyordu ama ona omuz verdim ve tekrar yola koyulduk. Teğmen’in çatının üzerindeyken bana gösterdiği dar sokağı takip ediyordum, ama kısa süre sonra yolumuz yıkıntılarla tıkanmıştı. Duvarın birinden tırmanıp bir eve girdik ve ardından moloz dolu odaların içinden geççe geççe sokağın bir paralelini kat ettik.

İçlerinden geçtiğimiz bu evler daha az hasar görmüş, evvelce karşımıza çıkanlardan daha sağlam kalmış haldeydi.

Yıkıntılar içinde zarar görmemiş iskemleler, şifonyerler ve hatta aynalar bile vardı. Hızla ilerlemek istiyordum, ama Akira'nın gövdesi ağırlaştığından, tekrar durmak zorunda kaldık. Yere düşmüş bir çatı kalasının üzerine oturup nefesleniyorduk ki gözüm ileride duran el yapımı bir kapı levhasına takıldı.

Levha, yapıldığı ahşap plakanın ağaç damarından temizce ikiye ayrılmıştı ve iki parça öylece, yan yana duruyordu; bir zamanlar giriş kapısına tutturulmuş olduğunu gösteren kafesli dış çerçevesinin sağlam kalan kısmını görebiliyordum. Bu türden bir eşyaya asla ve asla ilk kez rastlıyor değildik ama insiyaki bir şey, dikkatimi özellikle bu nesneye vermemeye sebep oldu. Yakınına gittim ve duvar yıkıntısından her iki parça tahtayı sökerek oturduğumuz yere getirdim.

"Akira" dedim, "bunu okuyabilir misin?"

Yazılara bir göz gezdirdi ve "Benim Çince, iyi değil. İsim. Birinin ismi" dedi.

"Akira, dinle beni. Şu karakterlere bak bakalım. Mutlaka bir şeyler biliyorsundur. Lütfen dikkatini topla da oku şunu. Çok mühim."

Tahta levhaya baktı ve başını hayır anlamında salladı.

"Akira dinle beni," dedim. "Sence burada Ye Çen yazıyor olabilir mi? Burada yazan ismin Ye Çen olması mümkün mü?"

"Ye Çen..." Akira düşünüyordu.

"Ye Çen. Evet. Mümkün. Buradaki karakter... Evet, mümkün. Bu Ye Çen yazıyor."

"Öyle mi? Emin misin?"

"Emin değil. Ama... mümkün. Çok mümkün. Evet," – başını salladı – "Ye Çen. Sanırsam ki."

Levhanın iki parçasını yere bıraktım ve dikkatlice evin önüne doğru ilerledim. Bahçe kapısından geride kalan yerdeki aralıktan bakınca dışarıda uzanan dar

sokağı gördüm. Benim bulunduğum yerden, tam karşıma denk düşen eve baktım. İki yanında bulunan komşu mülklerin ön kısmı feci şekilde hasar görmüştü; ama benim dikkatimi vermiş olduğum ev, ilginç bir şekilde tek parça halinde duruyordu. Belirgin bir tahribatın izi yok denecek kadar azdı: Pencereilerin dış kanatları, ahşap sürgülü kafes örgü kapı ve hatta kapının üzerinden sallanmakta olan ev muskası bile sapasağlamdı. İçinden geçtiğimiz o manzaradan sonra bu görüntü adeta medeni dünyadan buraya salıverilmiş bir hayalet gibiydi. Orada öylece dikilip evi bir süre daha seyrettim. Sonra Akira'ya el ettim.

"Baksana, buraya gel" dedim neredeyse fısıldayarak. "Aradığımız ev bu olmalı. Başkası olamaz."

Akira hareket etmedi, ama derin bir iç çekti. "Christopher. Sen arkadaş. Ben çok seviyor."

"Bağırmasana Akira. Geldik işte. O ev, bu ev. İliklerime kadar hissediyorum şu anda bunu."

"Christopher..." Güçlkle ayağa kalktı ve yavaş yavaş bulunduğum yere geldi. Yanıma varınca parmağımla evi gösterdim. Sokakta parlayan sabah güneşi evin önünü parçalı bir şekilde aydınlatmıştı.

"İşte, Akira. İşte orada."

Ayağımın dibine, yere oturdu ve iç çekerek "Christopher. Arkadaşım. Sen dikkatli düşünmen lazım. Çok yıllar var. Şimdi artık çok çok yıllar..." dedi.

"Tuhaf, değil mi?" dedim. "Onca muharebeden evin hiç hasar görmemiş olması? İçinde annemle babamın olduğu ev."

Bu kelimeleri söylerken birden kedere gark oldum. Fakat kendimi topladım ve "Şimdi bak Akira, içeri girmek zorundayız. Beraber gireceğiz, omuz omuza. Tıpkı eskiden olduğu gibi, hani nasıl Ling Tien'in odasına girmiştik ya. Hatırlıyor musun Akira?" dedim.

“Christopher. Benim canım arkadaş. Sen çok dikkatli düşünmen lazım. Çok yıllar, yıllar oldu. Benim arkadaşım, lütfen dinle. Belki anne ile baba... şimdi çok yıllar oldu...”

“Beraber gireriz içeri. Sonra orada yapacaklarımızı bitirir bitirmez sana düzgün tıbbi yardım bulacağız. Söz veriyorum. Aslında o evde bir şeyler olması, mesela ilk yardım malzemesi gibi bir şeyler bulmamız bile mümkün. En azından temiz su veya bandaj. Annem yarana bakar, hatta yeni bir sargıyla tekrar sarar. Merak etme, olur mu, iyi olacaksın, hem de çok kısa zamanda.”

“Christopher. Sen dikkatli düşünmen lazım. Çok yıllar geçmek...”

Karşı evin kapısı küçük bir gürültüyle açılınca sustu. Elim kolum birbirine dolaşarak tabancama davranmaya çalışıyordum ki kapıda küçük bir Çinli kız çocuğu görüldü.

Altı yaşlarındaydı sanırım. Güzel yüzünde donuk bir ifade vardı. Saçı güzelce iki yandan örülmüştü. Süssüz ceket ve geniş pantolonu üzerine biraz büyük gelmiş gibi duruyordu.

Günüşğinde gözlerini kırıştırarak etrafına bir göz attı, sonra bizim bulunduğumuz istikamete baktı. Bizi hemen görüp (ikimiz de hareketsizce duruyorduk) beklenmeyecek bir korkusuzlukla bize doğru gelmeye başladı. Sokağın ortasında bir-iki metre ötede durdu ve evi işaret ederek Mandarin dilinde bir şeyler söyledi.

“Akira, ne diyor?”

“Ben anlamıyor. Belki bizi içeri davet.”

“İyi de, bu çocuğun ne ilgisi olabilir olayla? Sence fidyecilerle bir ilgisi olabilir mi? Ne diyor?”

“Ben sanırsam, istiyor biz ona yardım.”

Tabancamı çekip “Geri çekilmesini söylemek zorundayız. Mukavemetle karşılaşabiliriz” dedim.

“Evet. İstiyor biz ona yardım. Diyor köpek yaralı. Galiba köpek diyor. Benim Çince iyi değil.”

Sonra öyle karşılıklı dururken, kızın başından, derli toplu saçlarının çıktığı çizginin bir yerlerinden, alnına ve oradan da yanağına doğru incecik bir kan sızmaya başladı. Küçük kız hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi görünüyor, ısrarla evi gösteriyordu.

“Evet” dedi Akira. “Köpek diyor. Köpek yaralı.”

“Köpeği mi yaralı? Kendisi yaralı! Hem belki ciddi şekilde!”

Ona doğru bir adım attım, yarasına bakabilmek için. Fakat hareketimi onu takip edeceğim şeklinde yorumladı ve dönüp evinin kapısına doğru koşturdu. Kapıyı açıp bizi çağırır gibi baktı ve içeride gözden kayboldu.

Kısa bir süre tereddütte kaldım. Sonra arkadaşşıma elimi uzatarak “Akira, haydi artık. İçeri girmemiz lazım. Gel, haydi, ikimiz beraber” dedim.

Yirmi Birinci Bölüm

Sokağı geçerken tabancamı elimde düzgün tutmaya çalıştım. Akira kolunu boynuma dolamıştı ve ağırlığının büyük bölümünü de ben taşımak zorunda kaldığım için, tahmin ediyorum, dışarıdan bakıldığında düşe kalka eve girişimizi gören birini etkilememiz veya gözünü korkutmamız mümkün değildi. Antrede vazo gibi bir şey gördüm; kapıdan sarkan muska biz dokununca tatlı tatlı çınladı. Sonra kızın sesini duydum ve etrafıma bakındım.

Evin ön kısmı el değmemiş gibi görünüyordu; ama içinde bulunduğumuz odanın arka yarısı tamamen enkaz haline gelmişti. Bugün düşününce, bir havan mermisinin çatıya isabet ederek evin ikinci katını, alt katın arka kısmını ve arka komşu evi harap etmiş olabileceğini söyleyebilirim. Ama o anda sadece ve sadece gözlerimle annemle babamı arıyordum ve tam olarak ne gördüğümünden şimdi emin değilim. Baş döndürücü ilk düşüncem fidyecilerin kaçmış olabileceğiydi. Sonra cesetleri görünce ölülerin annem ve babam olduğunu zannedip dehşete kapıldım; bizim yaklaştığımızı gören fidyecilerin annemle babamı öldürmüş olabileceğinden korkuyordum. İtiraf etmeliyim, ardından gelen duygu, odanın farklı yerlerindeki üç cesedin Çinlilere ait olması sebebiyle duyduğum büyük rahatlamaydı.

Arka tarafta, duvarın yanında muhtemelen küçük kızın annesi olabilecek bir kadının ölüsü vardı. Patlamada oraya fırlamış ve düştüğü yerde kalmış olmalıydı. Yüzünde hayrete düşmüş birinin ifadesi vardı. Kolunun biri dirsekten kopmuştu ve şimdi kopan kısmın kökü adeta havan mermisinin geldiği yönü işaret edencesine yukarı, gökyüzüne bakıyordu. Yıkıntıların içinde, birkaç metre ötede yaşlı bir kadın yine tavandaki deliğe bakıyordu, ağzı aralıktı. Yüzünün bir yanı yanmıştı; ama kan veya belirgin bir yara görmüyordum. Son olarak, durduğumuz yerin en yakınında, peşinden gittiğimiz kızıdan yaşça belki biraz büyük olabilecek bir oğlan çocuğu yatıyordu. Üstüne düşen bir rafın altında gizlenmiş gibiydi. Bacaklarından biri kalçadan kopmuş ve şaşırtıcı uzunluktaki bağırsakları bir uçurtmanın süslü kuyruğu gibi hasırın üzerine yayılmıştı.

“Köpek” dedi Akira yanımdan.

Dönüp boş boş baktım, sonra onun bakışını takip ettim. Enkazın tam ortasında, ölü çocuktan biraz ötede, küçük kız dizlerinin üzerine oturmuş, yavaşça önünde uzanmış olan yaralı köpeği okşuyordu. Köpeğin kuyruğu cevaben, zayıf da olsa hareket ediyordu. Yanına dikişli onu seyrederken başını kaldırıp bize bir şeyler söyledi. Sesi gene de sakın ve düzdü.

“Ne diyor Akira?”

“Galiba diyor biz köpeğe yardım” dedi Akira. “Evet. Diyor biz köpeğe yardım.” Sonra, birdenbire gülme krizine tutuldu.

Küçük kız Akira’yı muhtemelen akıl hastası olarak kabul edip bu defa sadece benimle konuşmaya başladı. Yüzünü köpeğin yüzüne iyice yaklaştırarak eliyle köpeği sevmeye devam etti.

Arkadaşımın kolundan sıyrılarak ona doğru bir adım yaklaştım ve o esnada Akira kırık bir mobilya parçasının

üzerine düştü. Geri dönüp korkuyla ona baktım, ama gülmeye devam ediyordu ve üstelik kız da yalvarmalarına ara vermemişti. Tabancamı bir şeylerin üzerine bırakıp kızın yanına gittim ve omzuna dokundum.

“Bak... Bütün bunlar...” Farkına varmamış gibi davrandığı etrafımızdaki katliamı gösterdim. “Çok ama çok büyük talihsizlik. Ama bak sen kurtulmuşsun ve gerçekten de, yani kendine güzel bir şeyler kurman mümkün eğer... eğer cesaretini koruyabilirsen...” Sinirlerim tepeme çıkmış şekilde Akira’ya döndüm ve bağırdım: “Akira! Kes şunu artık! Tanrı aşkına, gülünecek hiçbir şey yok, anladın mı? Bu zavallı kızın...”

Küçük kız bu defa kolumdan yakalamıştı. Gözlerimin içine bakarak tane tane, yavaş yavaş konuşuyordu.

“Bak, gerçekten” dedim, “sen çok cesur bir kızmışsın. Sana yemin ederim bunları yapan, tüm bu korkunç şeyleri yapanlar her kimse adaletten kaçamayacaklar. Benim kim olduğumu bilmiyor olabilirsin, ama ben esasında... yani, ben bunun için tam aradığın kişiyim. Söz veriyorum, kaçamayacaklar. Hiç merak etme sen, ben... ben...” Ceketimi karıştırıp duruyordum, neyse ki büyütecimi buldum ve ona gösterdim. “Bak, gördün mü?”

Ayağımın altında duran kuş kafesine bir tekme atıp annesinin yanına gittim. Belki biraz da alışkanlıktan olsa gerek, dizlerimin üzerine çöktüm ve cesedi incelemeye başladım. Kolun kopma yeri bilhassa temiz görünüyordu, etin içinden fırlamış gibi duran kemikse pırıl pırıl bir beyazlıktaydı, sanki deminden beri cilalanıyormuş gibi.

O dakikalara dair hatırladıklarım artık pek net değil. Ama tahmin ediyorum tam o sıra, kadının kemiğini büyüteçle inceledikten sonra aniden toparlanıp annemle babamı aramaya başladım. Müteakip durumu kısmen izah edebilmek için şunu söyleyeyim: Akira düştüğü yerde hâlâ katıla katıla gülüyordu ve küçük kız da aynı şekilde, hatta

daha ısrarlı bir tonda yardım istemeye devam ediyordu. Bir başka deyişle, atmosfer biraz fazla gergindi; bu durum, evin ayakta alan kısmını neden öylesine altüst ettiğimi bir nezbe olsun açıklayabilir.

Arka tarafta kurşunlarla delik deşik edilmiş küçücük bir oda vardı; oradan başladım. Yerdeki kırık döşeme tah-talarını söküp, kopuk bir masa ayağının yardımıyla ters dönmüş bir dolabın kapaklarını parçaladım. Sonra ilk büyük odaya dönüp, yine elimdeki masa ayağıyla tekme-lerime ve diğer darbelerime karşı koymuş ne varsa kırıp dökerek etrafı dümdüz ettim. En nihayet Akira'nın artık gülmediğini, peşimden gelerek omzumdan tutmaya çalış-tığını ve kulağıma bir şeyler söylediğini fark ettim. Ona aldırmadım, yaptığım şeye devam ettim, hatta kazayla cesetlerden birine takılıp düştüğümde bile ara vermeden. Akira hâlâ omzumdan çekiştiriyordu ve bir süre sonra tam da bana yardım etmesi gereken kişinin neden işime engel olmaya çalıştığını anlayamadığım için ona döndüm ve bağırmaya başladım:

“Çekil başımdan! Çekil! Yardım etmeyeceksen git buradan! Git köşene ve gül!”

“Askerler” diye fısıldıyordu. “Askerler geliyor.”

“Çekil başımdan! Annem, babam! Neredeler? Burada değiller! Söyle, neredeler o zaman? Neredeler?”

“Askerler! Christopher, sus, sakın olma lazım! Sen sakın olma lazım yoksa onlar öldürür biz! Christopher!”

Yüzünü yüzüme yaklaştırmış, omzumdan sarsıyordu. O anda hakikaten de yakınlarda bir yerlerden sesler geldi-ğini fark ettim.

Akira'nın beni odanın arkasına doğru çekip götürme-sine engel olmadım. Küçük kızın artık sessiz olduğunu fark ettim; köpeğin başını tatlı tatlı seviyordu. Hayvanın kuyruğu hâlâ arada bir cansızca inip kalkıyordu.

“Christopher” diye fısıldadı Akira, telaş içindeydi.

“Eğer asker Çinli, ben saklanmak lazım. Ama eğer Japon, sen söylemen lazım benim sana öğrettim kelime.”

“Hiçbir şey söyleyecek halim yok. Bak dostum, eğer bana yardım etmek istemiyorsan...”

“Christopher! Asker geliyor!”

Sendeleyerek odanın öbür tarafına sendeleyerek gitti ve köşede duran bir dolabın içine girdi. Kapısı fazlasıyla hasar görmüş olduğu için bacaklarının alt kısmı ve botlarından biri dışarıdan tamamıyla görünüyordu. Öylesine zavallı bir saklanma gayreti içindeydi ki gülmeye başladı. Hâlâ görülebilir olduğunu ona bildirmek üzereyken, kapıda askerler belirdi.

İçeri ilk giren asker beni vurmak istedi, ama kurşun arkamdaki duvara isabet etti. Sonra havaya kalkan ellerimi ve yabancı uyruklu bir sivil olduğumu fark edip arkadaşlarına doğru bağırarak bir şeyler söyledi, onlar da içeri doldular. Japon’dular ve hatırladığım bir sonraki şey, üç-dört tanesinin silahlarını bana doğrultmuş şekilde hakkımda tartışmaya başladığıydı. Başka askerler de içeri girdi ve ortalığı aramaya koyuldu. Akira’nın saklandığı yerden seslenerek Japonca bir şeyler söylediğini duydum. Askerler dolabın önünde toplandığında ortaya çıktı. Ne Akira askerleri gördüğü için, ne de askerler Akira’yı buldukları için memnun olmuşa benziyorlardı. Küçük kızın etrafında toplanmış diğer askerler de aralarında tartışıyorlardı. Sonra içeri bir subay girdi, askerler hazırola geçtiler ve odaya bir sessizlik çöktü.

Subay (genç bir yüzbaşı) odaya şöyle bir göz attı. Çocuğu, sonra beni, sonra da iki asker tarafından kollarından tutulmakta olan Akira’yı süzdü. Bunu, Akira’nın dahil olmadığı Japonca bir müzakere takip etti. Akira’nın yüzüne içinde korkunun da olduğu tevekküllü bir ifade oturdu. Bir kez Yüzbaşı’ya bir şey söylemeye davrandı, ama genç adam hemen sözünü kesti. Hızlıca birkaç şey

daha konuşuldu ve askerler Akira'yı götürmek üzere harekete geçtiler. Yüzündeki korku artık belirgindi ama direnmedi.

"Akira!" diye seslendim. "Akira, nereye götürüyorlar seni? Ne oldu?"

Akira geri dönüp baktı ve kısacık, sevgi dolu bir şekilde tebessüm etti. Sonra ona refakat eden askerlerin kolları arasında, sokağın içinde kaybolup gitti.

Genç Yüzbaşı çocuğu seyrediyordu, bana dönüp "Siz İngiliz misiniz?" diye sordu.

"Evet."

"Lütfedin beyefendi, burada ne yapıyordunuz?"

"Ben..." etrafıma bakındım. "Ben annemle babamı arıyordum. Adım Banks, Christopher Banks. Tanınmış bir dedektifim ben. Belki daha önce duy..."

Nasıl devam edeceğimi bilemedim; hem, epey bir zamandır ağlıyor olduğum için Yüzbaşı yanlış bir intiba edinebilirdi. Yüzümü sildim ve "Buraya annemle babamı bulmak için geldim. Ama burada değiller. Çok geç kaldım" dedim.

Yüzbaşı enkaza, cesetlere, can vermekte olan köpeklerle başındaki kıza bir kez daha baktı. Sonra gözlerini benden ayırmadan yanındaki askere bir şeyler söyledi. En nihayet bana "Lütfen beyefendi, benimle gelir misiniz?" dedi.

Kibar ama gene de sert bir hareketle sokağa doğru onun önünden gitmemi işaret etti. Silahını kabzasına koymamıştı ama bana doğrultmuş da değildi.

"Bu küçük kız çocuğunu" dedim, "emin bir yere götürür müsünüz onu?"

Hiçbir şey söylemeden yüzüme baktı. Sonra "Lütfedin beyefendi, siz şimdi yürüyün" dedi.

Japonlar bana genel olarak iyi baktı. Karargâhlarında (evvelce itfaiye olarak hizmet veren bir yer) beni arkada, küçük bir

odada tutup yiyecek ve içecek verdiler. Ne zaman aldığımı bile hatırlamadığım birkaç yaraya doktor müdahale etti. Ayağımı sardılar ve hatta büyükçe bir asker botu bile verdiler. Benden sorumlu olan askerler İngilizce bilmiyor, esir mi misafir mi olduğumdan emin olamıyorlardı. Ama bunları düşünemeyecek kadar yorgundum ve odaya kurdukları portatif yatakta yarı uyur yarı uyanık halde birkaç saat yat-tım. Üzerime kilit vurulmamıştı; aslında hemen yanımdaki oda olan büronun kapısı güzelce kapanmadığı için, uyanık olduğum zamanlarda Japonca edilen bir münakaşayı veya tahminen benim hakkımdaki bir telefon görüşmesinin bağı-rış çağırışını duyuyordum. Şimdi hatırlayınca düşünüyorum da, sanırım o süre boyunca ateşim çıkmıştı ve uyku ile uyanıklık arasında gidip gelirken, sırf son birkaç saatin olay-ları değil, son birkaç haftanın olayları kafamın içinde dönüp durdu. Sonra yavaş yavaş, teker teker zihnimdeki perdeler kalktı ve öğleden sonra, Albay Hasegava'nın gelişiyile uyan-dırıldığımda, bütün bu olaylarla ilgili beni meşgul eden her şey tamamen yeni ve açık bir görüntüye kavuştu.

Albay Hasegava (kırklarında, ufak tefek bir adam) nazikçe kendini tanıtip şöyle dedi: "Sizi iyi gördüğüme memnun oldum Bay Banks. Tahmin ederim ki askerleri-miz size iyi baktılar. Sevinerek söyleyeyim, sizi Britanya Konsolosluğu'na götürmek üzere talimat almış bulunuyorum. Bir an evvel yola çıkabilir miyiz acaba?"

"Doğrusu Albayım," dedim ihtiyatlı bir şekilde ayağa kalkarak, "beni başka bir yere götürebilir misiniz diye rica edecektim. Nasıl desem, acil bir şey bu. Tam adresi bilemi-yorum, ama Nanking Yolu'ndan çok uzak olmasa gerek. Belki siz de biliyorsunuzdur. Plak satan bir dükkân."

"Plak almanız mı icap ediyor?"

İzah edecek halim yoktu, o yüzden sadece "O dükkâna mümkün olduğunca çabuk ulaşmam, çok ama çok mühim" dedim.

“Maalesef efendim, bana verilen talimata göre sizi derhal Britanya Konsolosluğu’na teslim etmek zorundayım. Korkarım, aksini yapmak son derece tatsız sonuçlar doğuracaktır.”

Derin bir iç çektim. “Haklısınız Albay. Hem zaten, düşünüyorum da, çoktan geç kaldım galiba.”

Albay kol saatine bir göz attı. “Evet, korkarım, dediğiniz gibi. Fakat bir zahmet, hemen yola çıkabilirsek, sevdiğiniz müziklere asgari bir gecikmeyle kavuşmuş olacaksınız.”

Yolu, albayın yaverinin kullandığı üstü açık bir askeri araçla kat ettik. Güzel bir gündü ve gün ışığı Çapey yıkıntılarını pırıl pırıl aydınlatmıştı. Yolumuz enkazdan temizlenmiş olmasına rağmen (aslında molozlar sadece öbek öbek yol kenarına yığılmıştı) yavaş ilerliyorduk ve zemin çukurlarla doluydu. Bazen hiç hasar görmemiş bir yoldan geçtiğimiz oluyordu; fakat bir köşeyi döner dönmez moloz yığınınna dönmüş evlerle karşılaşıyorduk. Ayakta kalabilmiş her bir telgraf direği ise belli bir açıyla duruyor, dolaşık tellerle birbirine kenetleniyordu. İşte böyle, yerle bir olmuş mahallelerin birinden geçerken, uzaktaki fırınların uzun bacaları gözüme takıldı.

“İngiltere şahane bir ülke” diyordu Albay Hasegava. “Sakin, ciddi ve her şeyin yerli yerinde olduğu. Yeşil, güzel araziler. Hâlâ gözümde tüter. Ve tabii edebiyatınız. Dickens, Thackeray. *Uğultulu Tepeler*. Sizin Dickens’a bilhassa düşkünüm.”

“Albay, bu konuyu açtığım için bağışlayın, ama dün askerleriniz beni bulduğunda, yanımda biri vardı. Bir Japon askeri. Ona ne oldu, bir bilginiz var mı acaba?”

“O asker. O askere ne olmuş olabileceğinden emin değilim.”

“Acaba onu yeniden nerede bulabilirim diye merak ediyordum.”

“Yeniden bulmak mı?” Albayın yüzü ciddileşmişti. “Bay Banks, size tavsiyem, artık o askerle ilgili olarak kendinizi yormamanız olacak.”

“Albay Hasegava, size göre o asker kabahat olarak görülecek bir şey mi yaptı?”

“Kabahat mi?” Gözümüzün önünden geçmekte olan yıkıntılara ince bir tebessümle baktı. “O askerin düşmana istihbarat vermiş olduğu nerdeyse muhakkak. İstihbaratla pazarlık ettiği için serbest bırakılmış olması kuvvetle muhtemel. Anladığım kadarıyla siz kendi ifadenizde de onu Kuomintang hattının yakınlarında bulduğunuzu söylemişsiniz. Korkaklık ve ihanetin işareti bu.”

İtiraz edecektim ki Albay’la ters düşmenin ne Akira’ya ne de bana bir faydası olacağını fark ederek bundan vazgeçtim. Benim sessiz kalmam üzerine “Fazlası insana iyi gelmiyor, fazla duygusallık” dedi.

Etkileyici aksanına rağmen söylediği son kelimede bocaladığı için o kelime ağzından “duy-gu-şal-lık” olarak çıkmıştı. Ettiği laf sinirlerimi bozduğu için de cevap vermeden başımı çevirdim. Fakat kısa bir süre sonra daha anlayışlı bir sesle sordu:

“Bu dediğiniz asker. Daha önce bir yerden mi tanıyor-sunuz onu?”

“Tanıdığımı sanıyordum. Çocukluğumdan kalma bir arkadaşım olduğunu sanıyordum. Ama şimdi o kadar da emin değilim. Bir sürü şeyin benim zannettiğim gibi olmadığını görüyorum.”

Albay evet anlamında başını salladı.

“Çocukluğumuz şimdi nasıl da uzak. Bütün bunlar...” Yol aldığımız aracın dışını, etrafımızı gösterdi. “Bu çekilen acı. Japon şairlerden biri, saray erkânından bir hanım, bunun ne denli üzücü olduğunu yıllar önce yazmıştı. Büyüdüğümüzde çocukluğumuzun bize nasıl yabancı bir ülke olarak göründüğünü.”

"Esasında Albay, benim için yabancı bir ülke filan değil. Birçok yönden bütün hayatımı geçirdiğim yer aslında. Benim ayrılık yolculuğum ancak şimdi başlıyor."

Japon kontrol noktalarını geçip Hongkiy'e, Uluslararası Yerleşim'in kuzey mahallelerine geldik. Buralarda da savaşın bıraktığı tahribatın yanı sıra, telaşlı bir askeri hazırlığın işaretleri vardı. Yığın yığın kum torbaları, arkası asker yüklü kamyonetler gördüm. Kanala yaklaşırken Albay şöyle dedi:

"Sizin gibi Bay Banks, ben de müzik tutkunuyum. Özellikle Beethoven, Mendelsson, Brahms. Chopin'i de severim. Üçüncü sonatı harikuladedir."

"Sizin gibi kültürlü bir insan" dedim, "tüm bunlara bakınca yazık ettiğini hissediyor olsa gerek. Yani ülkenizin Çin'i işgal etmesiyle ortaya çıkan bu katliam."

Öfkelenecek diye korkmuştum, ama sakince gülümseyerek cevap verdi: "Katılıyorum, yazık ettiğimizi düşünüdürtecek kadar üzücü. Fakat Japonya, sizinki gibi büyük bir ülke olmak istiyorsa Bay Banks, bunlar gerekli. Tıpkı bir zamanlar İngiltere için gerekli olduğu gibi."

Bir süre sessiz kaldık. Sonra "Dün Çapey'de, eminim, can sıkıcı şeyler görmüşsünüzdür" dedi.

"Evet. Çok can sıkıcı şeyler."

Birdenbire beni irkiltten garip bir kahkaha attı. "Bay Banks," dedi, "farkında mısınız acaba, ufukta görünen nice can sıkıcı şeyden haberiniz var mı?"

"Çin'i ilhak etmeye devam ettiğiniz müddetçe, eminim..."

"Affedersiniz beyefendi." İyice coşmuştu. "Ben bir tek Çin'den bahsetmiyorum. *Bütün dünya*, Bay Banks, koskoca dünya çok geçmeden savaşa sürüklenecek. Sizin Çapey'de şahit olduğunuz şey, dünyanın yakında başına gelecekle rin ancak küçük, minicik bir parçası olacak niteliktedir!" Bunları muzaffer bir edayla söylemişti; ama sonra başını

kederle iki yana salladı. “Korkunç olacak” dedi sessizce. “Korkunç olacak. Tahmin bile edemezsiniz, beyefendi.”

Döndükten sonraki ilk birkaç saati pek hatırlamıyorum. Fakat sanıyorum Britanya Konsolosluğu’na Japonlara ait askeri bir araçla teslim edilmem ve şöyle ilk bakışta serse-
rinin biri gibi görünüyorm olmam, zaten yüreği ağzına gel-
miş bir topluluğun moralini yükseltecek etkiyi yapmadı. Yetkililerin bizi karşılamak üzere dışarı koşturduklarını hatırlar gibiyim. Bir de binaya girerken merdivenlerden hızla inen Konsolos’un yüzünü. Bana neler söylediğini bil-
miyorum ama sanırım ben, kendisiyle selamlaşmadan bile olabilir, şunları söyledim:

“Bay George, beni hemen, hatta derhal memurunuz MacDonald’la görüşürmenizi rica ediyorum.”

“MacDonald mı? John MacDonald mı? İyi de dostum, onunla ne için görüşmek isteyesin ki? Bak, senin dinlen-
men lazım. Doktor muayene edecek...”

“Biliyorum, kabul ediyorum, dışardan pek kötü görü-
nüyorum. Merak etmeyin, gidip biraz elimi yüzümü yıka-
rım. Ama lütfen, MacDonald’ı çağırın. Çok önemli.”

Konsolosluk binasının içinde misafir edildiğim odada sıcak bir banyo yapıp tıraş oldum. Bu esnada bir yığın insan kapımı çalıp durdu. Bunlardan biri aslında ciddi şekilde yaralı olduğumu kendisinden sakladığıma ikna olmuş gibi duran ve beni yarım saatten fazla muayene eden bir İskoç doktordu. Öbürleri nasıl olduğumu sormak üzere gelip gittiler ve en azından üç kişiyi MacDonald’ın orada olup olmadığını öğrenmesi için sabırsızlıkla geri gönderdim. Yerini tespit edemedikleri türünden müphem cevaplar aldıktan sonra da, akşam yaklaştıkça yorgunluktan –veya belki doktorun verdiği bir şeyin etkisiyle– derin bir uykuya daldım.

Ertesi sabaha kadar deliksiz bir uyku çektim. Odama kahvaltı getirttim ve ben uyurken Cathay'dan konsolosluğa getirilmiş temiz kıyafetlerimi giydim. Kendimi çok daha iyi hissediyordum ve MacDonald'ı o gün, orada bulmaya kararlıyım.

Son görüşmemiz münasebetiyle MacDonald'ın bürosunun yerini hatırlayabileceğimi düşündüm; ama konsolosluk binası epey şaşırtmacalı bir yerdi ve karşıma çıkan kişilerden defalarca nerede olduğumla ilgili yardım istemek zorunda kaldım. Hâlâ tam olarak yönümü bulamadan merdivenlerin birinden iniyordum ki aşağıda, sahanlıkta Sir Cecil Medhurst'ü gördüm.

Etrafındaki gri taşlık, büyük pencerelerden içeri dolan sabah güneşiyle aydınlanıyordu. Katta ondan başka kimse yoktu ve Sir Cecil, ellerini arkasında kavuşturmuş, hafifçe öne eğilerek konsolosluğun bahçesini seyrediyordu. İlk merdivenlerden dosdoğru yukarı çıkmayı düşündüm, ama binanın sakin bir kısmındaydık ve ayak sesimin onun yukarı bakmasına sebep olması kuvvetle muhtemeldi. O yüzden basamakları inmeye devam ettim ve yanına geldiğimde sanki ona yaklaşmakta olduğumun zaten farkındaymış gibi bana döndü.

"Merhaba dostum" dedi. "Duydum ki yeniden buradaymışsın. Sen ortadan kaybolunca epey bir panik oldu, gerçekten. İyi misin?"

"Evet. İyiyim, teşekkür ederim. Sadece bu ayağım biraz acayip. Pabucuma sığmıyor sanki."

Yüzüne vuran güneşte yorgun ve yaşlanmış görünüyordu. Pencereye dönüp dışarı baktı. Yanına giderek ben de dışarı baktım. Aşağıda üç Sih polis memuru bahçeye kum torbaları yığmakla meşguldü.

"Gitti. Duymuşsundur herhalde."

"Evet."

"Tabii, sen de aynı zamanda ortadan yok olunca

hemen... şey diye düşündüm. Belki başkaları da aynı şeyi düşündü hatta. Bu sabah o yüzden gelmek istedim. Özür dilemek için. Ama uyuduğunu söylediler. Ben de o yüzden... işte, burada öyle oyalanıyordum."

"Özür dilemeyi gerektirecek bir şey yok, Sir Cecil."

"Evet, var. Galiba geçen akşam birkaç laf ettim. Yani, bilmeden, anlıyor musun? Tabii herkes biliyor, kendi kendimi küçük düşürdüğümü. Ama olsun, gene de istedim ki buraya gelip, bunları izah edeyim."

Çinli hamalın biri, yine kum torbalarıyla dolu bir el arabasını ittiriyordu. Sih polis memurları el arabasını boşaltmaya başladı.

"Mektup gibi bir şey bıraktı mı?" diye sordum, sesimin kayıtsız çıkmasına gayret ederek.

"Hayır. Ama bu sabah elime bir telgraf geçti. Maka-o'daymış, biliyor musun? 'İyiyim, emniyettem' diyor." Sonra bana döndü ve koluma yapıştı. "Bak Banks, onu sen de özleyeceksin biliyorum. Bir taraftan, biliyor musun, keşke seninle kaçıp gitseydi diyorum. Çünkü biliyorum ki seni... senden hep çok iyi bahsederdi."

"Şoke olmuş olmalısınız" diyebilirdim, bir şeyler söyleme ihtiyacı hissettiğim için.

Sir Cecil başını çevirdi ve bir süre aşağıdaki polisleri seyretti. "Olmadım aslında. Doğrusunu istersen yani, şoke filan olmadım." Sonra devam etti: "Ona hep gitmesini söyledim, gidip aşkı bulması gerektiğini anlattım, gerçek aşkı, anlıyor musun? Hak ettiği şey o, sence de öyle değil mi? Şimdi işte gittiği yer orası. Gerçek aşkı bulacağı yer. Ve belki bulacaktır da. Uzaklarda, Güney Çin Denizi'nde bir seyyahla karşılaşır. Romantik bir kadına dönüşmüştü. Onu serbest bırakmaya mecburdum." Gözleri yaşla dolmuştu.

"Şimdi ne yapmayı düşünüyorsunuz efendim?" diye sordum nazikçe.

“Ne yaparım? Kim bilir ne yaparım. Memlekete dönmek lazım sanırım. Evet, sanırım öyle olacak. Memlekete döneceğim. Buradaki ufak tefek borçları öder ödemez.”

Arkamızda, yukarıdan gelen ayak seslerinin farkındaydım; sesler yaklaşarak yavaşlayınca ikimiz birden döndük. Belediye Meclisi’nde görevli Grayson denen memuru görmek canımı sıktı.

“Günaydın Bay Banks. Günaydın Sir Cecil. Bay Banks, sizi yeniden aramızda görmekten çok memnunuz.”

“Teşekkür ederim Bay Grayson.” Ve orada, merdivenlerin son basamağında durarak aptalca sırtıtmaya devam ettiği için “Herhalde Jessfield Parkı’ndaki törenle ilgili hazırlıklar istediğiniz gibi ilerliyordur” dedim.

“Ah, evet, evet.” Kahkaha olup olmadığını anlayamadığım bir şekilde güldü. “Ama şu anda Bay Banks, sizi başka bir şey için arıyordum; çünkü duyduğum kadarıyla Bay MacDonald’la görüşmek istiyormuşsunuz.”

“Evet, aynen öyle. Aslında ben de tam onun bürosuna gidiyordum.”

“Ah, anladım. Ama kendisi her zamanki malum bürosunda değil. Buyurun efendim, benimle gelerseniz, sizi ona götürüyüm.”

Sir Cecil’in omzunu hafifçe sıktım (gözyaşlarını gizleyebilmek için cama dönmüştü) ve hızla Grayson’ın peşinden gittim.

Beni binanın terk edilmiş bir bölümünün içinden geçirdi, sonra sıra sıra büroların bulunduğu bir koridora geldik. Birilerinin telefonda konuştuklarını duydum ve kapının birinden çıkan görevli Grayson’a başıyla selam verdi. Grayson bir başka kapıyı açtı ve beni içeri buyur etti.

Geniş bir yazı masasının kapladığı küçük ama eksiksiz bir büroydu. Odada kimse olmadığından eşikte durmuştum; ancak Grayson beni içeri doğru hafifçe ittirdi ve

kapıyı kapattı. Sonra masanın başına gitti, oturdu ve öndeki boş iskemleyi eliyle işaret etti.

“Bay Grayson” dedim, “saçma sapan oyunlar oynamaya hiç vaktim yok”.

“Özür dilerim” dedi Grayson. “MacDonald’ı görmek istediğinizi biliyorum. Fakat, bakın, MacDonald’ın yetki alanı protokoldür. Vazifesini iyi ifa eden biridir, ama alanının bununla sınırlı olduğunu söylemek zorundayım.”

Sabrımın taşmakta olduğunu ifade eden bir şekilde iç çektim; ama ben lafıma başlayamadan Grayson devam etti:

“Biliyor musunuz dostum, MacDonald’ı göreceğim diye tutturduğunuzda beni kastettiğinizi tahmin ettim. Görüşmeniz gereken kişi benim.”

O anda Grayson’daki değişikliğin farkına vardım. Sokulgan ve yılışık havasından eser yoktu ve masanın arkasından sabit bakışlarıyla beni izliyordu. Konuyu bunca geç kavrayabildiğim gerçeği yüzüme aksedince, iskemleyi bir kez daha işaret etti.

“Lütfen, oturun ve rahat edin dostum. Ve bakın, buraya geldiğinizden beri başınıza iş açmış olduğum için de özür dilerim. Ama anlamanız lazım, diğer Kuvvetler’in canını sıkacak bir şey yapmamanız için temkinli olmak zorundaydım. Şimdi, ne diyorduk, bildiğim kadarıyla Sarı Yılan’la bir görüşme talep ediyorsunuz.”

“Evet, Bay Grayson. Böyle bir şeyi ayarlayabilir miydiniz acaba diyordum.”

“Tesadüfen, siz buralarda yokken yani, nihayet bize de bir cevap verildi. Bütün taraflar ricanızı kabul etmiş gibi görünüyor.” Sonra öne doğru eğildi ve “Evet, Bay Banks, o halde sona yaklaştığınızı düşünüyor musunuz?” diye sordu.

“Evet, Bay Grayson. Sanırım, nihayet sona yaklaşıyorum.”

Sonra işte, dün gece saat on birden sonra Çin Gizli Servisi'nden iki memurun refakatinde bir arabada, kendimi Fransız Mahallesi'nin şık semtlerinin içinden geçerken buldum. İki tarafı ağaçlarla süslü bulvarlardan, kimisi yüksek duvarların veya ağaçlıkların arkasında gizlenmiş, büyük, güzel evlerin önünden geçip gittik. Sonra muhafızların uzun ceketli ve kepli adamlardan teşkil edilmiş olduğu büyük, demir bir kapıdan girip çakıl taşı dökülmüş büyük avluda durduk. Karşımızda dört veya beş kat yüksekliğinde, karanlık bir ev vardı.

İçerdeki ışıklar çok zayıftı ve gölgelerin içinde, hemen her köşeden bir muhafız belirliyordu. Refakatçilerimin peşi sıra ortadaki büyük merdivenlerden çıkarken, bu evin yakın zamana kadar zengin bir Avrupalıya ait olduğu ve şimdi, bir sebepten Çinli yetkililerin eline geçtiği izlenimine kapıldım. Batı ve Çin sanatlarının nadide örneklerinin hemen yanına kaba saba ihtarnameler, planlar, şemalar ve çizelgeler çivilenmişti.

İkinci katta, çıkarıldığım odanın dekoruna bakarak burada yakın zamanda bir bilardo masasının bulunduğuna hükmettim. Odanın ortasında, beklerken turlamak zorunda kaldığım lüzumsuz genişlikte bir alan vardı. Yirmi-yirmi beş dakika sonra, çakıllı avluya başka arabaların geldiğini duydum; ama pencereye yaklaştığımda evin yan cephesindeki bahçeye baktığımı, dolayısıyla ön taraftaki herhangi bir şeyi görmemin mümkün olmadığını anladım.

Yarım saat kadar sonra neyse ki beni almaya geldiler. Bir kat çıktık ve muhafızların sıralandığı bir koridordan geçtik. Sonra refakatçilerim durdu ve içlerinden biri birkaç metre ilerideki bir kapıyı gösterdi. Son kısmı tek başıma yürüdüm ve büyük bir çalışma odası diyebileceğim türden bir salona girdim. Ayağımın altı kalın dokulu bir halıyla, duvarlar da neredeyse tamamen kitapla kaplıydı. En arkada, ağır perdelerin kapattığı büyük pencerelerin olduğu

verde, her iki tarafında birer iskemle olan bir yazı masası vardı. Yazı masasının üzerinde yanan lambadan sıcak bir ışık yayılıyordu; ama gene de odanın büyük bir kısmı gölgeler içindeydi. Ben durup etrafımı incelerken birisi masanın başından kalktı, dikkatlice etrafından dolaştı ve kendi kalkmış olduğu iskemleyi eliyle işaret etti.

“Buraya otursana, Pisicik” dedi Philip Amca. “Hatırlıyorsun, değil mi? Benim, koltuğuma oturmayı ne çok severdin.”

Yirmi İkinci Bölüm

Karşımda onu görmeyi beklemiyor olsaydım, Philip Amca'yı tanıyamamam pekâlâ mümkündü. Geçen yıllar içinde kilo almıştı; tıknaz biri olmadığı halde boynu kalınlaşmış ve yanakları sarkmıştı. Saçları incelmış ve beyazlamıştı. Fakat gözleri aynen hatırladığım gibi sakin ve şakacıydı.

Ona doğru yaklaşırken gülümsemedim, oturmamı istediği iskemlenin yanına da geçmedim. "Buraya otururum" dedim, diğer iskemlenin başında durarak.

Philip Amca omzunu silkti. "İyi, zaten bu da benim masam değil. Aslında bu eve de hayatımda ilk defa geliyorum. Seninle bir ilgisi var galiba buranın?"

"Ben de buraya ilk defa geliyorum. Oturabilir miyiz acaba?"

Oturunca, masa lambasından yansıyan ışıktaki birbirimizi açık ve net olarak görebildik. Kısa bir süre birbirimizin yüzünü dikkatle inceledik.

"Çok da değişmemişsin, biliyor musun Pisicik" dedi. "Bugün bile içindeki oğlan çocuğunu görmek mümkün."

"Bana o isimle hitap etmezsen sevinirim."

"Kusura bakma. Münasebetsiz oldu, kabul ediyorum. Demek öyle, işte karşı karşıyayız, izimi sürmeyi başar-

dın. Seninle görüşmeyi hep reddettim aslında. Ama en sonunda, seni yeniden görmek istedim. Sana bir-iki şeyi izah etme borcum vardı diye düşünerek belki. Fakat emin değildim tabii, anlıyorsun değil mi, beni nasıl gördüğünden yani. Dost mu düşman mı türünden şeyler, malum. Hoş, bugünlerde o hususta pek çok kişiden emin olamıyorum ya. Bana bunu verdiler, ne olur ne olmaz diye.” Küçük, metalik renkte bir tabanca çıkardı ve ışığa tuttu. “İnanabiliyor musun? Senin bana saldırabileceğini düşünmüşler.”

“Ve gördüğüm kadarıyla, sen de onu beraberinde getirmişsin.”

“Ah, ama zaten her yere beraberimde götürüyorum. Bugünlerde bana kötülük etmek isteyen öyle çok insan var ki. Senin yüzünden getirmediğim yani. Şu dışarıda bekleyen adamlardan biri. Buraya dalıp beni bıçaklamak üzere rüşvet almış olabilir. Kim bilebilir ki? Ah, ama korkarım benim için vaziyet hep böyle artık. Bu Sarı Yılan saçmalığı çıktığından beri.”

“Evet. Görünen o ki ihanetten medet ummaya karar vermişsin.”

“Acımasız olma, yani eğer ima ettiğini düşündüğüm şeyi ima ediyorsan. Komünistler meselesinde, pekâlâ, evet, onlara ihanet ettim. O zaman bile niyetim bu değildi, biliyor musun. Çang’ın adamları bir gün beni yakaladılar ve işkenceyle tehdit ettiler. Kabul ediyorum, hiç istemedim, hiç ama hiç istemedim bunu. Ama sonunda onlar çok daha akıllıca bir şey yaptılar. Beni bizden birini ele vermem hususunda kandırdılar, oyuna getirdiler. Ve tabii ondan sonra olay bitti zaten. Çünkü sen de gördün, biliyorsun, hiç kimse dönekleri benim eski yoldaşlarım kadar vahşice cezalandıramaz. Benim için hayatta kalmanın başka yolu yoktu artık. Eski yoldaşlarımdan korunmak için devlete sığınmak zorundaydım.”

“Araştırmalarımaya göre” dedim, “bir sürü insan senin yüzünden hayatını kaybetti. Sadece ele verdiklerin değil yani. Bir dönem, bir yıl kadar önce, komünistleri Sarı Yılan’ın başka bir adam olduğuna inandırdın. O adamın akrabalarını öldürdüler, aralarında üç de çocuk vardı. İntikam cinayetlerinin ilk dalgasıydı bu.”

“Kendimi itibar sahibi biri gibi görececek halim yok. Ben korkağın biriyim ve bunu da çok uzun zamandır biliyorum. Fakat Kızıllar’ın vahşetinden sorumlu tutulmam mümkün değil. Kızıllar en az Çang Kay-şek kadar zalim ve merhametsiz çıktılar ve benim onlara bir gram bile saygım yok artık. Herhalde benimle bunları konuşmak için gelmedin.”

“Hayır, bunlar için gelmedim.”

“Öyleyse Pisicik, affedersin. Christopher. Christopher. Evet. Sana ne anlatmamı istiyorsun? Nereden başlayayım?”

“Annemle babam. Neredeler?”

“Baban öldü. Hem de uzun yıllar önce. Üzgünüm.”

Hiçbir şey söylemedim ve bekledim. Nihayet tekrar konuştu:

“Söylesene Christopher, babanın başına ne geldiğini düşünüyorsun?”

“Benim ne düşündüğümü ne yapacaksın ki? Başlarına ne geldiğini senden duymak için geldim.”

“Pekâlâ. Sadece kendi kendine çıkarabildin mi diye merak ettim. Yani, bu işlerde kendine bir isim yapmışsın ya hani, o yüzden.”

Söyledikleri asabımı bozmuştu; ama onun ancak kendi şartlarıyla ve üslubuyla konuşmaya devam edeceğini kavramıştım. O yüzden sonunda şöyle dedim: “Benim tahminim şu: Babam o yıllarda kendi işverenlerinin afyon ticaretinden elde ettiği kazançla ilgili bir tür karşı tavır geliştirdi, cesaret isteyen bir tavır. Böyle yapınca da çok

büyük bir menfaat mücadelesine yol açtı ve bu sebeple ortadan kaldırıldı.”

Philip Amca başıyla onayladı. “Böyle bir şey düşünceğini tahmin ediyordum ben de. Annenle seni neye inandıracağımızı incelikli bir şekilde müzakere etmiştik. Az çok senin demin dediklerin türünden bir şeydi konuştuğumuz. Demek ki başarmışız. Korkarım gerçek, Pisicik, gerçek, çok daha sıradan. Baban, günün birinde tuttu metresiyle kaçtı. O kadınla Hong Kong’da bir yıl beraber yaşadı, Elizabeth Cornwallis adında biriydi bu. Fakat biliyorsun, Hong Kong insana nefes aldırılmaz ve feci şekilde Britanyalıdır. Orada herkesin ağzına sakız olunca, Malaka’ya veya onun gibi başka bir yere gittiler. Sonra baban tifoya yakalandı ve Singapur’da öldü. Sizi terk ettikten birkaç sene sonra yani. Üzgünüm dostum, bunları duymak kolay değil, biliyorum. Ama sıkı dur. Çünkü gece bitmeden sana anlatacağım çok şey var.”

“Yani annemin haberi var mıydı diyorsun? O zaman bile?”

“Evet. İlk başta değil elbette, seni yanıltmayacağım. Bir ay kadar hiçbir şey öğrenemedi. Baban karıştırdığı haltları gizlemeyi iyi becerirdi. Annenin sonradan haberi oldu; çünkü baban ona bir mektup göndererek her şeyi anlattı. Gerçeği bilen bir tek ben ve annendik.”

“İyi ama ya dedektifler? Nasıl oldu da, babamın ne yaptığını ortaya çıkaramadılar?”

“Dedektifler mi?” Philip Amca bir kahkaha attı. “O az maaşa çok çalıştırılan yalınayaklar mı? Onlar Nanking Yolu’nda kaybolmuş bir fili bile bulamazlardı.” Ben cevap vermeyince, o tekrar konuştu: “Neticede bir gün sana anlatacaktı. Ama seni korumaya çalışıyorduk. O yüzden şimdi düşündüğün şeylere seni inandırdık.”

Masa lambasına bu kadar yakın oturmaktan rahatsız olmaya başlamıştım, ama iskemlenin dikliği arkama yas-

lanarak rahat oturmama el vermiyordu. Bir süre daha sessizliğimi muhafaza edince, Philip Amca konuştu:

“Babana haksızlık etmek istemiyorum. Ona zor geliyordu. Anneni hep çok sevdi. Çok derin bir aşkla sevdi. Son ânına kadar sevmeye devam ettiğinden de eminim diyebilirim. Bir taraftan, Pisicik, mesele de oydu zaten. Anneni çok fazla seviyordu, onu yüceltiyordu bir bakıma. Annenin bulunduğu yere çıkmak için harcadığı çaba çok fazlaydı, ona çok geldi bütün bunlar. Çabaladı evet, hem de nasıl çabaladı ve bu çaba onu mahvetti. Diyebilirdi ki: ‘Bak canım, benim elimden gelen bu kadar, daha fazlası değıl; ben böyle biriyim, buyum.’ Ama annene hayrandı. Umutsuzca annene layık olmak için çırpındı ve sonunda böyle bir kabiliyeti olmadığını görünce, kalktı gitti. Onu olduğu gibi kabul eden biriyle gitti işte. Bence tek istediğı biraz huzur bulmaktı. Senelerce o kadar çok çabaladı ki sadece biraz dinlenmek, huzur bulmak istiyordu artık. Onun için kötü düşünme Pisicik. Bence seni ve anneni sevmeye hep devam etti.”

“Peki ya annem? Anneme ne oldu?”

Philip Amca dirseklerini masaya dayayıp öne doğru eğildi ve başını hafifçe geriye attı. “Onunla ilgili olarak halihazırda ne biliyorsun?” diye sordu.

Önceden sesine yerleştirmeyi becermiş olduğu uçarılık tümünden yok olmuştu. Kendinden nefret eden, lanetli, yaşlı bir adam gibi görünüyordu artık. Başını geriye düşürdüğü halde gözlerini dikkatle bana dikmişti ve masa lambasının sarı ışığında burun deliklerindeki beyaz tüyler görünüyordu. Aşağılarda bir yerlerde, bir pikapta Çin ordusunun askerî marşları çalıyordu.

“Seni kızdırmak için söylemiyorum” dedi, cevap vermediğimi görünce. “Kendimi anlatmam gerekenden daha fazlasını anlatırken bulmak istemiyorum. Hadi artık. Hangi bilgilere ulaşabildin?”

“Çok yakın zamana kadar hem annemin hem babamın Çapey’de bir yerde alıkonduğu kanaatindeydim. Gördüğün gibi, akılsız çıktım.”

Bir şeyler söylemesini bekledim. Garip oturuşunu bir süre daha bozmadı, sonra arkasına yaslanarak “Sen hatırlamıyorsundur, ama baban gittikten hemen sonra sizin eve anneni görmeye geldim. Ve o gün bir adam daha geldi. Çinli bir bey” dedi.

“Komutan Vang Ku’dan bahsediyorsun.”

“A, demek ki o kadar akılsız değilmişsin.”

“İsmi buldum. Ama ondan sonra sanırım hep yanlış izi takip ettim.”

İçini çekti ve dışarıya kulak kabarttı. “Dinle” dedi. “Kuomintang Marşları. Benimle alay etmek için çalışıyorlar. Beni nereye götürürlerse bu oluyor. Tesadüf olamayacak kadar sık bir şekilde.” Hiçbir şey demedim, o da ayağa kalkıp ağır perdelerden düşen gölgelerin içine doğru yürüdü.

“Annen” dedi en nihayet, “kendini bizim mücadelemize adamıştı. Çin’e yapılan afyon ticaretini durdurma mücadelemize. Babanın çalıştığı şirket de dahil birçok Avrupalı şirket, Hindistan afyonunu Çin’e ithal edip milyonlarca Çinliyi aciz birer müptelaya dönüştürüyor ve inanılmaz miktarda para kazanıyordu. O günlerde ben mücadelenin merkezinde yer alan isimlerden biriydim. Uzun zaman fazlasıyla safiyane bir stratejiyle hareket ettik. Bu şirketleri utandırarak afyon kârından vazgeçirebileceğimizi sanıyorduk. Şirketlere mektuplar yazdık, afyonun Çin halkına nasıl zarar verdiğini ispat eden belgeler sunduk. Evet, gülebilirsin, gerçekten çok saftık. Ama işte aklımızca Hristiyan din kardeşlerimizle anlaşmaya çalıştığımızı düşünüyorduk, anlıyor musun? Neyse, sonunda hiçbir yere varamadığımızı gördük. Anladık ki, bu insanlar kazandıkları parayı çok sevdikleri gibi Çinlilerin bu halde olmasını istiyorlar, bunu tercih ediyorlar-

dı. Onların kargaşa içinde yaşamalarından, uyuşturucu müptelası olmalarından, kendilerini yönetemeyecek hale gelmelerinden çok memnundular. Böylece koca ülke resmen bir koloni gibi idare edilebilirdi, hem de bilinen zorunlulukların hiçbirini yaşanmadan. Dolayısıyla biz de taktiklerimizi değiştirdik. İşin girdisini çıktısını öğrendik. O günlerde, tıpkı şimdi de olduğu gibi, afyon nakliyatı Yangtze üzerinden işliyordu. Afyon, eşkıya çetelerinin olduğu topraklardan, nehir yoluyla taşınıyordu. Nitelikli ve yeterli koruma temin edilmezse, nakliyat yağmaya uğramadan Yangtze vadilerini bile aşamıyordu. O yüzden Morganbrook ve Byatt, Jardine Matheson gibi bütün o şirketler nakliyatın yapıldığı topraklardaki komutanlarla anlaşmışlardı. Bu komutan denen adamlarsa şişirilmiş birer hayduttan başka bir şey değillerdi; ama orduları vardı, nakliyatın güvenliğini sağlayacak güçleri vardı. Neyse, bizim yeni stratejimiz şu oldu. Artık ticaret yapan şirketlerle uğraşmayacaktık. Komutanlara müracaat edecektik. Onların milli gururuna seslenecektik. Afyon ticaretinden elde edilen geliri durdurmanın onların elinde olduğunu, Çinlilerin kendi kaderlerini çizmelerinin, kendi topraklarına hükmetmelerinin önündeki en büyük engeli tersine çevirmenin onlara bağlı olduğunu anlattık. Tabii bazıları kendilerine yapılan ödemelerden fazlasıyla memnundu. Ama gene de birkaçını bizim tarafımıza çekebildik. O zamanlar Vang Ku, bu tayfanın en güçlülerinden biriydi. Hunan eyaletinin kuzeyindeki yüzlerce kilometrekarelik bir alana hükmediyordu. Hayli merhametsiz bir adamdı ama korkulan ve saygı duyulan biri olduğu için şirketlerin gözünde değerliydi. Neyse, Vang Ku bizim davamıza ilgi gösterdi. Sık sık Şanghay'a gelip gidiyordu, buradaki tatlı hayat hoşuna gitmişti ve bu ziyaretler esnasında onun gönlünü kazandık. Pisicik, iyi misin sen?"

"Evet, iyiyim. Dinliyorum."

“Belki artık gitsen iyi olur. Anlatacaklarımı duyman şart değil.”

“Anlat. Dinliyorum seni.”

“Pekâlâ. Bence zaten duymalısın, eğer duymaya tahammül edebiliyorsan. Çünkü... çünkü anneni bulman lazım. Onu hâlâ bulma şansın var.”

“Yani annem hayatta mı?”

“Aksini düşünmek için bir sebep göremiyorum.”

“O zaman anlat bana. Devam et hadi.”

Masanın başına geri geldi ve yeniden karşıma oturdu. “Vang Ku’nun evinize geldiği gün” dedi. “Hatırlıyor olabilirsin. Önemli bir şey olduğunu düşünmekte de haklısın. O gün annen, Vang Ku’nun niyetinin iyilikle alakası olmadığını anladı. Basitçe söylemek gerekirse, Vang Ku afyon nakliyatını tamamen kendi eline geçirmeyi planlıyordu. Tabii, bir sürü katakulli çeviriyordu; afyon üç veya dört ayrı tarafın elinden geçecekti, tipik Çinli tertibi bu tabii; fakat netice itibariyle aynı şeye denk geliyordu. Çoğumuz bunu biliyorduk ama annen bilmiyordu. Belki aptalcaydı ama ona söylememiştik; çünkü böyle bir şeyi kabul etmeyeceğini seziyorduk. Geri kalanlarımız, elbette şüphelerimiz vardı, ama gene de Vang Ku’yla beraber çalışmakta karar kılmıştık. Evet, o da aynı insanlara afyon satacaktı. Ama önemli olan, ithalatı durdurmaktı. Evet, ticareti kârsız hale getirmektir. Maalesef Vang Ku’nun evinize geldiği o gün, ilk kez annene kendisinin bizimle olan ilişkisinin gerçek tabiatını açık edecek şeyler söyledi. Tahmin ediyorum, annen kendini aptal yerine konmuş gibi hissetti. Belki aslında bu konuda hep şüphe duymuş ama buna itibar etmemiştii ve Vang’a olduğu kadar kendisine ve bana da öfkelenmişti. Neyse, öfkeden kontrolünü kaybetti, hatta adama tokat attı. Kuvvetlice değil tabii; ama anlıyor musun, eli adamın suratına temas etti. Ve tabii Vang’ın yüzüne karşı da ağızına geleni söyledi. O anda bunun kor-

kunç bir bedeli olacağını anladım. Hemen orada, o dakika durumu düzeltmeye çalıştım. Vang’a babanın daha yeni gittiğini, annenin nasıl üzgün ve kızgın olduğunu izah ettim, adam gitmeye hazırlanırken bütün bunları ona anlatmak için çok dil döktüm. Gülümsedi ve ‘Endişelenme’ dedi; yine de endişeleniyordum. Annenin yaptığıнын, özü kolay kabul edilir bir kabahat olmadığını biliyordum. Sana bir şey söyleyeyim, Vang eğer olanlar yüzünden planlarımızın parçası olmaktan vazgeçmeye karar verse rahatlayacaktım. Ama o da afyonu istiyordu, halihazırda bir sürü başka adamla anlaşmıştı. Üstelik yabancı bir kadın tarafından hakarete uğramıştı ve bunun hesabının verilmesini istiyordu.”

Lambanın aydınlığında ona doğru eğildiğimde arkamdaki karanlık büyüdü, büyüdü ve uçsuz bucaksız kara bir boşluk açıldı geride. Philip Amca elinin ayasıyla alnındaki teri sildi. Bana dikkatle bakmayı ve konuşmayı sürdürdü:

“Aynı gün, geç saatte Vang Ku’yu görmek üzere Metro-pole Otel’ine gittim. Başımıza geleceğini bildiğim belanın önüne geçmek için yapabileceğim her şeyi yaptım. Ama yararı yoktu. O akşam bana annenin onu kızdırmadığını söyledi, aksine annenin ruhunu –öyle demişti, ‘onun ruhunu’– son derece çekici bulmuştu. O kadar ki anneni beraberinde Hunan’a götürüp odalıklarının arasına katmak istiyordu. Anneni vahşi bir kırsağı ehlileştirir gibi ‘terbiye etme’yi teklif ediyordu. Bak Pisicik, şunu anlaman lazım, o zamanlar Şanghay’da, Çin’de, Vang Ku gibi bir adam böyle bir karar almış ve bu cihete gitmişse, onu durdurmaya yeltenmek bile düşünülemezdi. Anlaman gereken şey bu. Polise gitmek veya anneni korumaya kalkmak için birilerinden yardım istemek beyhude bir çaba olurdu. Böyle bir deneme belki olacakları biraz yavaşlatırdı o kadar. Anneni o türden bir adamın yapacaklarına karşı koruyabilecek tek bir kişi bile yoktu. Ama biliyor musun Pisicik, benim

asıl korkum sendin. Sana ne yapmak istediğinden emin değildi ve ben de onunla bunu görüşmeye çalışıyordum. Nihayet bir anlaşmaya vardık. Annenin yalnız, savunmasız olduğu ortamı hazırlayacak ve seni oradan uzaklaştıracaktım. Bütün derdim buydu artık. Seni de almasını istemiyordum. Annen, annenin durumu önlenemezdi. Ama sen, senin için yalvarılabilirdi. Ben de onu yaptım.”

Uzunca bir sessizlik oldu. Sonunda “Bu gayet elverişli anlaşmadan sonra Vang Ku’nun projenizde size yardımcı olmaya devam ettiğini anlıyorum, öyle değil mi?” dedim.

“Alay etme, Pisicik.”

“Neyse işte, devam etti mi?”

“Evet, etti. Anneni almak onu tatmin etmişti. Ondan istediklerimizi yerine getirdi ve şunu rahatlıkla ifade edebilirim ki şirketlerin afyon ticaretine son veren nihai kararı almalarında Vang’ın katkısı büyük oldu.”

“Yani, bir diğer deyişle annem, kendisinden daha önemli bir şey için feda edildi.”

“Bak Pisicik, hiçbirimizin seçme şansının olmadığı bir durumdu. Bunu anlamak zorundasın.”

“Daha sonra annemi hiç gördün mü? Bu adam tarafından kaçırıldıktan sonra?”

Tereddütte kalmıştı, görüyordum. Sonra şöyle dedi:

“Evet. Doğrusunu istersen gördüm. Bir kez, yedi yıl sonra. Hunan’dan geçmek durumunda kaldığım bir yolculuğa çıkmıştım ve Vang’ın davetini kabul ettim. Orada, Vang’ın kalesinde, anneni son bir kez gördüm.”

Sesi artık bir fısıltıya dönüşmüştü. Aşağıdaki pikap susmuş, sessizlik adeta havada asılı kalmıştı.

“Evet... yani, ne durumdaydı?”

“Sağlığı yerindeydi. Odalıklardan biriydi elbette. O şartlar altında, diyebilirim ki, yeni hayatına uyum sağlamıştı.”

“Nasıl muamele görüyordu?”

Philip Amca gözlerini kaçırdı. Sonra anlattı: “Onu gördüğümde, tabii ki seni sordu. Bana gelen havadisleri anlattım. Mutlu oldu. Görüyorsun ya, o zamana kadar, yani onu gördüğüm güne kadar, dış dünyadan tamamıyla koparılmıştı. Yedi yıl boyunca, Vang onun ne duymasına izin verdiyse onu duymuştu. Demeye çalıştığım şu, yapılan mali anlaşmaya sadık kalınıp kalınmadığını kesin olarak bilmiyordu. Dolayısıyla onu gördüğümde ilk merak ettiği şey bu oldu ve ben de ona anlaşmanın işlediğinden emin olduğumu söyledim. Yedi yıl işkence gibi sürmüş olan şüphenin ardından, içindeki huzursuzluk bitmişti. Nasıl rahatladığını sana anlatamam. ‘Tek bilmek istediğim buydu’ deyip durdu bana. ‘Tek bilmek istediğim buydu.’”

Beni dikkatle izliyordu. Bir dakika durdum ve sormamı beklediği soruyu sordum:

“Philip Amca, hangi mali anlaşma bu?”

Bakışlarını aşağı doğru çevirdi ve bir süre kendi ellerini inceledi. “Sen olmasaydın, sana olan sevgisi olmasaydı Pisicik, annen, biliyorum ki, o alçak herifin kendisine el sürmesindense, tek bir dakika bile tereddüt etmeden canına kıymayı tercih ederdi. Bir yolunu bulur ve canına kıyardı. Fakat düşünmesi gereken sen vardın. O yüzden sonunda durumu kabul etti ve bir anlaşma yaptı. Annenin... annenin itaatine karşılık, senin bütün maddi ihtiyaçların karşılanacaktı. Büyük bir kısmını ben ayarladım, şirket aracılığıyla. Orada, Byatt’ta bir adam vardı, ne olup bittiği hakkında hiçbir şey söylemedim. Afyonunu geçireceği güvenli bir yol ayarladığını zannediyordu. Hah ha! Aptal herif!” Philip Amca başını iki yana salladı ve gülümsedi. Sonra yüzü yeniden karardı. Sanki konuşmamızın gideceği yönü tevekkülle bekler gibiydi.

“Bana tahsis edilen para” dedim sessizce. “O bana kalan miras...”

“İngiltere’deki teyzen. Hiçbir zaman zengin biri değildi. Bütün bu zaman boyunca senin gerçek mali kaynağın Vang Ku oldu.”

“Yani bunca zamandır ben... ben onun sayesinde...” Sözlerimi tamamlayamadım ve öylece susup kaldım.

Philip Amca başıyla onaylıyordu. “Okul masrafların. Londra cemiyet hayatında edindiğin yer. Kendini getirmeyi başardığın mevki. Hepsini Vang Ku’ya borçlusun. Daha doğrusu annenin yaptığı fedakârlığa.”

Tekrar ayağa kalktı ve bana baktığında yüzünde yeni bir şey gördüm, nefret duygusu gibi bir şeydi bu. Fakat dönüp gölgelerin içine doğru yürüyünce, o ifade de gözden yitti.

“O sefer anneni gördüğümde,” dedi, “o kalenin içinde. Afyon ticareti mücadelesine dair bütün ilgi ve merakını kaybetmişti. Sadece senin için yaşıyordu. O sıralarda afyon ticareti çoktan yasadışı ilan edilmişti. Ama bu bile ona hiçbir şey ifade etmiyordu artık. Tabii benim canımı sıkıyordu bu, tıpkı mücadeleye yıllarını vermiş diğerleri gibi. Sonunda hedefimize ulaştık diye düşünüyorduk. Afyon ticareti tamamen kaldırıldı. Kaldırılmanın ne anlamı geldiğini bir-iki yılda gördük. Ticaret sadece el değiştirmişti, hepsi bu. Aynı işi şimdi Çang hükümeti yapıyordu. Çok daha fazla sayıda insan müptela olmuştu; Çang Kay-Şek’in ordusuna para yetiştirmek, onun gücünün yol açtığı masrafı karşılamak için artık kapı kapı dolaşıp satıyorlardı afyonu. İşte o zaman Kızıllar’a katıldım, Pisi-cik. Annen, eminim mücadelenin nereye geldiğini bilse mahvolurdu, yıkılırdı, ama artık umurunda değildi. Tek istediği sana iyi bakılmasıydı. Sadece seninle ilgili havadisleri duymak istiyordu. Biliyor musun Pisi-cik” –sesi aniden tuhaf bir tını aldı– “onu gördüğüm gün, durumunun iyi olduğunu düşünmüştüm. Fakat orada geçirdiğim süre boyunca, evdekilere, diğerlerine sordum, gerçeği bilebile-

cek olanlara. Gerçeği bilmek istiyordum. Çünkü ona sahi-
den nasıl muamele edildiğini öğrenmek istiyordum. Çün-
kü... çünkü günün birinde bu ânın, şu anda yaptığımız
görüşmenin gelip çatacağını biliyordum. Ve öğrendim de.
Evet öğrendim. Hem de her şeyi.”

“Bana işkence etmek mi istiyorsun?”

“Konu sadece... sadece o adama yatakta teslim olmak
değildi. Sık sık anneni misafirlerinin önünde kırbaçlıyor-
du. Beyaz kadını terbiye etmek diyordu yaptığına. Hepsi
bu kadar da değil. Biliyor musun...”

Çoktan kulaklarımı ellerimle kapatmıştım ama artık
bağıryordum: “Yeter! Niçin işkence ediyorsun bana,
neden?”

“Neden mi?” Sesinde artık öfke vardı. “Neden ha? Çün-
kü gerçeği bilmeni istiyorum. Yıllar boyu benim iğrenç bir
mahluk olduğumu düşündün. Belki de öyleyim, ama işte
dünyanın insana yaptığı budur. Ben asla böyle biri olma-
yı istemedim. Şu hayatta iyi bir şeyler yapmak istiyordum.
Ve kendimce, bir zamanlar çok cesur kararlar aldım. Bir de
şu halime bak. Benden iğreniyorsun. Yıllardır benden iğre-
niyorsun Pisicik. Pisicik, bir oğlum olsaydı ancak bu kadar
yakın hissederdim. Ve sen benden iğreniyorsun. Şimdi anlı-
yor musun, dünya gerçekte nasıl bir yer? İngiltere’deki kon-
forlu hayatının nasıl bir bedeli olduğunu görüyor musun?
Nasıl meşhur bir dedektif olunabiliyormuş, anlıyor musun?
Dedektif! Kime ne yararı var bunun? Çalınan mücevher-
ler, mirasları için öldürülen aristokratlar. Sence gerçeklik
bunlardan mı ibaret? Annen, senin o sihirli güzel dünyan-
da sonsuza kadar yaşamanı istiyordu. Fakat bu mümkün
değil. Önünde sonunda o dünya yıkılmak zorunda. Bu
kadar uzun süre dayanması bile bir mucize aslında. Evet
Pisicik, gel. Sana bu fırsatı sunmak zorundayım. Al.”

Tabancasını çıkarmıştı. Gölgelelerin içinden bana doğru
yaklaştı ve başımı kaldırıp ona baktığımda tepemde dikil-

diğini gördüm, tıpkı çocukluğumda yaptığı gibi. Ceketini açmış, tabancayı yeleğinin üstünden kalbine doğru bastırmıştı.

“Al işte” dedi eğilerek ve fısıldayarak; nefesi kokuyordu. “Al işte oğlum. Öldür beni. Hep bunu istememiş miydin? O yüzden bunca zaman hayatta kaldım. Bu ayrıcalık başka kimsenin olmamalı. Kendimi sana sakladım, anlıyor musun? Senin için sakladım. Çek tetiği. Al, hadi. Bak, ben sana saldırmışım gibi yaparız. Silah benim elimde olacak, üzerine düşeceğim. Meşru müdafaa gibi görünecek. İşte, hadi ben tutuyorum. Çek tetiği Pisicik.”

Yüzüm yeleğine değiyordu; nefes nefese kaldığı için bedeni bir aşağı bir yukarı hareket ediyor gibiydi. Mide-min bulandığını hissettim ve geri çekilmeye çalıştım, ama serbest kalan eli (derisi tarif edilemez şekilde kurumuş, çatlamıştı) kolumu kavradı ve kendine doğru çekti. Anlamıştım, elim tabancanın kenarına dokununca tetiği kendi çekecekti. Hızla geriye attım kendimi, iskemleyi devirerek ondan uzaklaştım.

Bir an ikimiz de birileri sesleri duyup gelebilir diye suçlu suçlu kapıya baktık. Ama hiçbir şey olmadı ve sonra Philip Amca iskemleyi kaldırıp masanın yanına tekrar yerleştirdi ve güldü. Aynı iskemleye oturdu, tabancayı masanın üzerine koydu ve bir süre nefeslendi. Masadan birkaç adım daha uzaklaştım; ama mağara derinliğindeki salonda hiçbir şey yoktu. Orada öylece kaldım, sırtım hâlâ ona dönüktü. Konuşmaya başladı:

“İyi o zaman. Pekâlâ.” Birkaç derin nefes aldı. “O zaman bunu da anlatayım. En berbat itirafımı yapayım sana.”

Fakatuzunca bir süre arkamda duran Philip Amca’dan gelen tek ses, nefesiydi. Sonunda konuşmaya başladı:

“Pekâlâ. Gerçeği itiraf edeceğim sana. O gün Vang Ku’nun anneni kaçırmasına neden engel olmadığım mese-

lesini. Daha önce söylediklerimin, evet, hepsi doğru. Seni korumam lazımdı. Evet, evet, evvelce söylediğim her şey doğru. Fakat eğer istemiş olsaydım, eğer anneni gerçekten kurtarmak isteseydim, biliyorum ki bunu başaracak bir yol bulurdum. Şimdi sana bir şey söyleyeceğim Pisicik. Yıllarca kendime bile itiraf edemediğim şeyi. Vang'ın anneni kaçırmasına yardım ettim; çünkü bir tarafım annenin onun kölesi olmasını istiyordu. Geceler boyunca o şekilde kullanılmasını. Çünkü anneni daima arzulamıştım, sizin evinizde misafir kaldığım günlerden itibaren. Evet, onu tutkuyla istiyordum ve baban o şekilde çekip gidince, işte bu benim şansım diye düşündüm, elbette babanın yerini alacaktım artık. Fakat... fakat annen bana hiç o gözle bakmamıştı, baban gittikten sonra fark ettim bunu. İyi bir insan olduğumu düşündüğü için bana saygı duyuyordu sadece... Hayır, hayır, mümkün değildi. Ölsem de karşısına çıkamayacaktım, o şekilde yani. Ve kızgındım. O kadar kızgındım ki. Ve Vang Ku'nun onu kaçırıp alıkoyması beni cinsel olarak tahrik etti. Duyuyor musun beni Pisicik? Beni tahrik etti! Vang onu götürdükten sonra, gecenin en karanlık saatlerinde içimde bir heyecan belirliyordu. Yıllar boyunca sanki Vang vesilesiyle uzaktan, vekâleten annenle yaşadım. Sanki anneni ben de fethetmiştim. Çok kereler, defalarca annene yapılanları hayal edip kendimi tatmin ettim. Şimdi, şimdi öldür beni! Niçin hayatta bırakasın ki? Duydun işte! Al, köpek gibi vur beni!"

Uzunca bir süre salonun iyice kararmış kısmında, sırtım ona dönük, nefes alıp verişini dinleyerek durdum. Sonra ona döndüm ve gayet alçak bir sesle şunu sordum:

"Annemin hâlâ sağ olabileceğine inandığını söylemişsin. Hâlâ Vang Ku'yla beraber midir?"

"Vang dört yıl önce öldü. Ordusu da Çang tarafından dağıtıldı zaten. Annen şu anda nerededir bilmiyorum Pisicik. Gerçekten bilmiyorum."

“Evet. Onu bulacağım. Aramaktan vazgeçmeyeceğim.”

“Kolay olmayacak oğlum. Etrafı kasıp kavuran bir savaş var. Yakında ülkenin her tarafını saracak.”

“Evet” dedim. “Bence yakında dünyayı saracak. Ama bu benim suçum değil. Yeniden başlamak istiyorum her şeye, bu defa onu bulmak üzere. Bana söyleyebileceğin herhangi başka bir şey var mı, onu ararken yardımı doku-nacak?”

“Korkarım yok Pisicik. Sana her şeyi anlattım.”

“O zaman hoşça kal Philip Amca. İsteğini geri çevirdiğim için üzgünüm.”

“Merak etme. Sarı Yılan’ın ölüm isteğini geri çevirmek istemeyecek o kadar çok insan var ki.” Kısa bir kahkaha attı. Bitkin bir sesle “Hoşça kal Pisicik. Umarım onu bulur-sun” dedi.

YEDİNCİ KISIM

Londra, 14 Kasım 1958

Yirmi Üçüncü Bölüm

Yıllardan sonra yaptığım ilk uzun yolculuktu ve Hong Kong'a varışımızın üzerinden iki gün geçmesine rağmen hayli yorgundum. Havayollarıyla seyahat etmek baş dönürücü şekilde hızlı, ancak seyahat şartları boğucu, hem de insanın iç düzenini feci şekilde bozuyor. Kalça kemiğimden kaynaklanan bel ağrılarım intikam alırcasına nüksetti ve beynime saplanan baş ağrısı orada kaldığım müddetçe dinmek bilmedi. Bütün bunlar elbette o koloniye bakışımı menfi şekilde etkiledi. Oraya gidip de şehri öve öve bitiremeyen insanlar tanıyorum. "İstikbali parlak bir yer" diyorlar hep. "Ve şaşırtıcı şekilde güzel." Ne ki haftanın büyük bölümünde hava kapalı, caddeler nefes alınmayacak denli kalabalıktı. Sanırım arada sırada (dükkânların dışındaki Çince tabelalarda veya çarşı ve pazarda koşuşturan Çinlileri gördüğümde) Şanghay'dan belli belirsiz bir yansıma hissettiğimi söyleyebilirim. Fakat neyse ki zaman zaman karşılaştığımı hissettiğim bu yansımalar beni kederlendirecek sıklıkta olmadı. Sanki Kensington veya Bayswater'da katıldığım durgun bir akşam yemeği davetinde bir zamanlar âşık olduğum bir kadının uzak kuzenlerinden birini görmüşüm de, o şahsın jestlerinde, mimiklerinde eski hatıranın hareketlendiğini düşünüyö-

rum; ama bu kişi yine de, bir zamanlar çok sevilmif bir suretin tuhaf, hatta çirkin bir parodisi olarak kalıyor ister istemez.

Nihayetinde Jennifer'ın bana eşlik etmesinden memnun olmuştum. Yanımda olması gerektiğini ilk defa telaffuz ettiğinde, onu basbayağı duymazdan gelmiştim. O son dönemde bile (sadece beş yıl öncesinden bahsediyorum) beni bir tür bakıma muhtaç yaşlı olarak görme eğilimindeydi, bilhassa hayatımda geçmişin veya Uzakdoğu'nun yeniden belirdiği durumlarda. Sanırım bir tarafım bu lzumsuzdan fazla ilgiden epey rahatsızdı; ancak Jennifer'ın hakikaten bir süreliğine bulunduğu yerden uzaklaşma ihtiyacı duyduğunu (sorunları olduğunu ve böyle bir seyahatin ona iyi geleceğini) fark edince, beraber yola çıkmaya razı oldum.

Seyahatimizi şanghay'a kadar uzatmayı Jennifer teklif etmişti. Böyle bir şey yapmamızın mümkün olduğunu düşündüm. Birkaç eski dostla, Dışışleri'nde hâlâ sözü geçen bazı adamlarla konuştum ve Çin'in sınırları dahiline girme iznini fazla zorlukla karşılaşmadan alabildik. Aynı yola başvuran birtakım insanlar tanıyorum. Ancak şu var; nereden bakılırsa bakılsın bugünkü şanghay, o zamanki şanghay'ın hayaletine benzeyen bir gölgesi olabilir ancak. Komünistler şehri fiziken yerle bir etmekten imtina ettikleri için bir zamanlar Uluslararası Yerleşim içinde yer alan şeyler öylece kalmış. Caddeler, isimleri değiştirilmekle beraber gayet tanıdık ve dediklerine göre, eski şanghay'ı bilen birisi şehirde sağını solunu rahatlıkla bulabiliyor muş. Fakat haliyle yabancılardan hepsi sürülmüş ve bir zamanlar lüks otel veya gece kulübü olan yerler artık Başkan Mao'nun hükümetinin devlet daireleriymiş. Bir başka deyişle bugünün şanghay'ı, eski şehrin kötü bir taklidi haline getirilmiş, tıpkı zamanında Hong Kong'a yapıldığı gibi.

Bu arada duyduğum kadarıyla fakirlik –ve bir zamanlar annemin uğrunda çok mücadele ettiği afyon iptilası– komünistlerin idaresi altında epey gerilemiş. Bu iki berbat şerrin tam olarak ortadan kalkıp kalkmadığını bilemeyiz; ama görünen o ki gönüllü hayırseverlik ve tutkulu mücadelesinin on yıllar boyunca başaramadığı şeyi komünizm beş-altı yıl zarfında başarmış. Hong Kong’da geçirdiğimiz ilk gece, belimin ağrısını dindirmek ve vücut dengemi yeniden kazanmak için Excelsior Oteli’ndeki odamın içini turlarken, annemin bu tahlil hakkında ne düşüneceğini merak ettiğimi hatırlıyorum.

Rosedale Bakımevi’ne ancak oradaki üçüncü günümüzde gidebildim. Oraya yalnız gideceğim hususunda çok önceden anlaşmıştık ve Jennifer sabah boyunca her hareketimi kontrol edip, öğle yemeğinden sonra beni bir yığın nasihatle uğurladı.

Öğleden sonra biraz güneş çıkmıştı. Bir taksinin içinde yokuşları tırmanırken atletlerine kadar soyunmuş bahçıvanların, iki tarafta yer alan bahçelerin çimlerini sulayıp biçtiklerini gördüm. Sonunda bir düzlüğe ulaştık ve taksi kolonyal tarzda inşa edilmiş büyük, beyaz bir köşkün önünde durdu; binanın dış cephesinde kanatlı pencereler ve yan duvarından bahçeye doğru uzanmış bir çıkıntı vardı. Adanın batı yakasının büyük bölümünü ve suyu gören bina, bir zamanlar şahane bir evdi muhakkak. Yüzümü esintiye karşı dönüp limana doğru baktığımda, uzakta bir tepede, yukarı doğru çıkan teleferiği gördüm. Dönüp köşke baktığımdaysa, çürümeye terk edildiğini anladım; özellikle de pencere pervazlarının ve kapı kasalarının boyaları çatlamış, yer yer dökülmüştü.

İçeride, holde, belli belirsiz bir kaynamış balık kokusu vardı, ama her şey tertemiz görünüyordu. Çinli bir rahibe, beni yankılı bir koridordan geçirerek, kırk yaşlarında, ciddi, hatta biraz aksi biri gibi görünen Hemşire Belinda

Heaney'nin odasına götürdü. Ve işte orada, o sıkış tıkış, küçük büroda "Diana Roberts" adıyla bildikleri bir kadının, komünist Çin'de mahsur kalmış yabancılar için çalışan bir aracı teşkilat tarafından nasıl buraya ulaştırılmış olduğunu dinledim. Çinli yetkililerin kadını teslim ederken onun hakkında bildikleri tek şey, savaşın sonundan beri Çanking'de bir akıl hastanesinde yaşamakta olduğuydu.

"Savaşın büyük kısmını akıl hastanesinde geçirmiş olması mümkün" dedi Hemşire Belinda. "Nasıl bir yer olduğunu tahayyül etmek bile insana ıstırap verir Bay Banks. Orada hapsedilen birinden bir daha asla haber alınamayabilir. Sağ çıkmasının sebebi beyaz bir kadın olması. Çinliler onu ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Bir de zaten bütün yabancıların Çin'i terk etmesini istiyorlardı. O yüzden bir şekilde buraya sevk edilmiş ve neredeyse iki yıldır da bizimle beraber. Bize ilk geldiğinde perişan bir haldeydi. Ama iki ay zarfında, Rosdale Bakımevi'nin malum faydaları, huzur, düzen, dualar etkisini göstermeye başladı. Zavalılık buraya ilk geldiğinde onu tanıyamazdınız. Şimdi çok daha sakin. Akrabasıyım demiştiniz, değil mi?"

"Evet, kuvvetle muhtemel ki öyleyim" dedim. "Hazır Hong Kong'a gelmişken ziyaret etmeden olmaz diye düşündüm. En azından bunu yapayım dedim."

"Yani tabii, aileden herhangi biri, yakın dostlardan haberler, İngiltere'yle herhangi türden bir irtibat bizi memnun ediyor. Elbette ziyaretçilere de kapımız her zaman açık."

"Çok ziyaretçisi var mı?"

"Düzenli ziyaretçileri var. Saint Joseph Koleji'nin öğrencileriyle beraber bir program yürütüyoruz."

"Anladım. Buranın diğer sakinleriyle iyi anlaşıyor mu?"

"Ah, evet. Ve bize hiç zorluk çıkarmıyor. Keşke bazı başka misafirlerimiz için de aynı şeyi söyleyebilsem!"

Hemşire Belinda beni, hepsi bej renkli önlükler giymiş yirmi kadar kadının kimisinin oturduğu, kimisini etrafta dolandığı geniş, güneşli bir odaya (belki bir zamanlar yemek odası olarak kullanılmış olan bir odaya) götürdü. Çift kanatlı kapılar dışarıdaki araziye açıliyordu ve pence-relerden dolan günışığı parke döşemeye vuruyordu. Taze çiçeklerle dolu bir sürü vazo olmasaydı, odayı bir anao-kulu sınıfı zannedebilirdim; bütün duvarlara rengârenk suluboya resimler raptiyelenmişti ve odanın muhtelif noktalarına üzerlerinde dama tahtaları, iskambil kâğıtları, pastel boyalar ve resim kâğıtları bulunan masalar kon-muştu. Hemşire Belinda beni girişte bırakıp, konsol piya-noda oturan bir başka rahibenin yanına gitti ve birkaç kadın meşgul oldukları şeyi bırakıp gözlerini bana dikti. Diğerleri benden çekindi ve gizlenecek yer arandı. Hemen hemen hepsi Batılıydı; fakat gene de bir veya iki tane Asya-Avrupa melezi de gördüğümü biliyorum. Sonra arkam-da, binada bir yerlerde biri feryat etmeye başladı ve çok tuhaf bir şekilde bu durum kadınları yatıştırdı. Yanımda duran fırça saçlı kadın bana sırtıttı ve "Merak etme canım, Martha'dır. Coştı gene!" dedi.

Sesindeki Yorkshire aksanını almıştım. Kaderin hangi cilvesinin onu buraya getirmiş olabileceğini düşünürken, Hemşire Belinda geri geldi.

"Diana dışarıda olmalı" dedi. "Buyurun, benimle gelin Bay Banks."

Çift kanatlı kapılardan bakımlı araziye çıktık. Bu alan, bir tepenin uç noktasına yakın olduğumuzun gösterge-si olacak şekilde engebeliydi. Sardunyaların ve lalelerin açtığı çiçek tarhlarının arasından yürümekte olan Hemşire Belinda'yı takip ederken, düzgünce biçilmiş yüksek çalılıkların üzerinden manzaraya göz atıyordum. Ara ara bej rengi önlükleriyle güneşte oturan, örgü ören, birbiriy-le sohbet eden veya zararsızca kendi kendine söylenen

kadınlar görüyordum. Hemşire Belinda bir ara durdu, gözleriyle O'nu aradı, sonra da aşağı doğru eğimli çimenliği geçerek beni beyaz kapılı, etrafı duvarla çevrili küçük bir bahçeye getirdi.

Bahçedeki tek suret, ileride, çimenlerin iyice azaldığı kısımda güneşte oturan ve ferforje bir masada iskambil oynayan yaşlı bir kadındı. Oyununa öyle dalmıştı ki ona yaklaştığımızda başını kaldırıp bakmadı. Hemşire Belinda omzuna hafifçe dokunup "Diana. Bak burada seni ziyarete gelen bir beyefendi var. İngiltere'den gelmiş" dedi.

Annem başını kaldırıp ikimize de gülümsedi, sonra iskambil kâğıtlarına döndü.

"Diana ona ne söylendiğini her zaman anlayamıyor" dedi Hemşire Belinda. "Bir şey yapması icap ediyorsa eğer, tekrar tekrar anlatmanız gerekiyor."

"Kendisiyle yalnız konuşabilir miyim acaba?"

Hemşire Belinda önce buna yanaşmadı, kısa bir süre bunun neden mümkün olmayacağını açıklayacak bir sebep bulmaya çalıştı. Neyse ki sonra "Öyle arzu ediyorsanız Bay Banks, bir mahzuru yok. Ben koğuştta olacağım" dedi.

Hemşire Belinda gidince, iskambil kâğıtlarını açmakta olan annemi dikkatle seyretmeye başladım. Görmeyi beklediğimden çok daha küçülmüş haldeydi ve sırtı kamburlaşmıştı. Grileşen saçları sıkı bir topuz yapılmıştı. Arada bir, ben onu seyrettiğim müddetçe, başını kaldırıp gülümsedi, ama Hemşire Belinda yanımdayken gözlerinde olmayan incecik bir korkunun varlığını fark ediyordum. Yüzündeki çizgiler çok da fazla değildi fakat gözlerinin altındaki iki kalın iz öyle derindi ki adeta neşterle kesilmiş gibi görünüyordu. Boynu, muhtemelen bir hastalık veya yaralanma sonucunda gövdesinin içine çökmüştü; açtığı kâğıtlara farklı açılardan bakmak istediğinde, başıyla birlikte omuzlarını da çevirmek zorunda kalıyordu. Burnu-

nun ucundan bir damlacık düşmek üzereydi ve silmek için mendilimi çıkarmıştım ki böyle bir şey yaparsam onu yok yere korkutabileceğimin farkına vardım. Nihayet sessizce konuşmaya başladım: “Sana önceden haber etme şansını bulamadığım için üzgünüm. Bunun sende şok etkisi yaratmış olabileceğinin farkındayım.” Dinlemediğini görünce sustum. Sonra “Anne, benim, Christopher” dedim.

Başını kaldırıp aynı şekilde gülümsedi ve iskambil kâğıtlarına geri döndü. Pasyans oynadığını zannetmiştim ama seyrettikçe onun kendine göre tuhaf bir sistem takip ettiğini gördüm. Bir ara kâğıtlardan birkaçı esintiyle uçtu; ama annem aldırmaşa benzemiyordu. Çimenlerden kâğıtları toplayıp geri getirdiğimde gülümsedi ve şöyle dedi:

“Çok teşekkür ederim. Ama zahmet etmenize hiç gerek yoktu. Ben yerde epey kâğıt birikinceye kadar bekliyorum. Sonra da onları hep birlikte topluyorum, bütün işi bir defada yapmış oluyorum yani, anlatabildim mi? Hem zaten hepsi birden tepeden uçup gidecek değil ya?”

Dakikalarca onu seyrettim. Şarkı söylemeye başladı. Sessizce, kendi kendine, mırıldanır gibi şarkı söylüyor, iskambil kâğıtlarını bir yerden alıp başka bir yere koyuyordu. İncecik sesi (söylediği şarkının ne olduğunu çıkaramıyordum) hiç zorlanmadan müzikli bir şekilde çıkıyordu. Onu seyrederken ve dinlerken kırık bir hatıra aklıma geldi: Bahçemizde rüzgârlı bir yaz gününün hatırası: Annem salıncakta, var gücüyle şarkı söylüyor ve ben önünde zıplıyorum, bir aşağı bir yukarı, sussun diye.

Eğildim ve hafifçe eline dokundum. Derhal elini çekti ve bana hiddetle baktı.

“Ellerinize hâkim olun bayım!” dedi, afallamış bir halde, fısıltıyla. “Elinize *hâkim* olun!”

“Özür dilerim.” Rahatlasın diye biraz geri çekildim. İskambiline döndü ve bir süre sonra, sanki hiçbir şey olmamış gibi bakıp yeniden gülümsedi.

“Anne” dedim yavaşça, “benim. İngiltere’den geldim. Bu kadar uzun zaman sonra gelebildiğim için gerçekten çok özür dilerim. Biliyorum, seni büyük hayal kırıklığına uğrattım. Çok büyük. Elimden gelen her şeyi denedim; ama sonunda hepsi, her şey beni aşıyordu, anlıyor musun? Farkındayım çok geç olduğunun, dönüşü mümkün olmayacak şekilde.”

Ağlamaya başlamış olmalıyım; çünkü annem başını kaldırmış gözlerini bana dikmişti.

“Dişin mi ağrıyor yoksa senin? Dişin ağrıyorsa Hemşire Agnes’e gitmen lazım.”

“Hayır, iyiyim ben. Ama ne dediğimi anlıyor musun acaba? Benim. Christopher.”

Başıyla onayladı ve “Beklemenin yararı yok canım. Hemşire Agnes formu doldurur” dedi.

O sıra aklıma bir fikir geldi. “Anne” dedim, “ben Pisicik. Pisicik.”

“Pisicik.” Birdenbire öylece kaldı. “Pisicik.”

Uzunca bir süre hiçbir şey söylemedi fakat yüzündeki ifade tamamen değişmişti. İleri doğru bakıyordu, gözleri omzumun arkasında bir yere odaklanmış, yüzünün çizgileri hafif bir gülümsemeyle belirginleşmişti.

“Pisicik” diye tekrarladı kendi kendine ve bir an mutluluktan uçacakmış gibi bir hale büründü. Sonra başını iki yana sallayarak “Ah o çocuk. Beni nasıl meraklandırıyor” dedi.

“Bir dakika” dedim. “Bir saniye lütfen. Diyelim ki senin bu çocuk, bu Pisicik. Diyelim ki elinden geleni yapmış olsa, seni bulmak için neyi varsa, her şeyiyle denemiş olsa. Yani eğer onun ne çok çabaladığını bilseydin, sence... sence onu affedebilir miydin?”

Annem omzumun ötesine bakmaya devam etti; artık kafası karışmış gibi görünüyordu.

“Pisicik’i affetmek mi? Pisicik’i affetmek mi dedin?”

Ne için affedecek olayım ki?" Gözleri mutlulukla yeniden aydınlandı. "Ah o çocuk. Gayet iyiymiş, öyle diyorlar. Ama ondan hiç emin olamaz insan. Ah, beni nasıl meraklandırıyor. Bilemezsin."

"Sana aptalca gelebilir" dedim Jennifer'a, geçen ay gene seyahatten bahsederken. "Öyle dediğinde ancak fark ettim, ancak o zaman anlayabildim. Demek istediğim şu: Beni sevmekten hiç vazgeçmemiştii, bütün o yıllar içinde hiçbir zaman vazgeçmemiştii bundan. Tek istediği, benim iyi bir hayat yaşamamdı. Geriye kalan herhangi bir şey, onu bulma uğraşım, onu o enkazdan çıkarmaya çalışmış olmam hiçbir fark yaratmayacaktı. Benim için hissettiği şeyler hep aynı kalmıştı, başka bir şeye bağlı değildi bu. Hiç şaşırtıcı değil belki, ama işte bunu fark etmem onca zaman aldı."

"Sence hakikaten de senin kim olduğuna dair hiçbir fikri yok muydu?"

"Eminim yoktu. Ama söyledikleri hakikiydi ve ne söylediğini de biliyordu. Affedilecek bir şey olmadığını söyledi ve böyle bir sorunun niye sorulduğuna da gerçekten anlam verememişti. O ismi ilk telaffuz ettiğimde yüzünü görseydin, senin de hiç şüphen olmazdı. Beni sevmekten hiç vazgeçmemiştii, bir tek an bile."

"Christopher Amca, aslında onun oğlu olduğunu rahibelere neden söylemedin dersin?"

"Bilmem ki. Biliyorum biraz garip, ama işte, söylemedim. Üstelik onu oradan alıp götürmek için bir neden de göremedim. Halinden bir şekilde memnun görünüyordu. Tam olarak mutlu demiyorum. Ama sanki ıstırapı geçmiş gibi. İngiltere'de bir bakımevinde daha iyi olacak da değildi. Yani bu, ölünce nerede yatacağıyla ilgili gibiydi daha çok. Ölümünün ardından onu buraya gömmeyi düşündüm. Ama sonradan üzerinde tekrar düşününce vazgeç-

tim. Bütün hayatını Doğu'da geçirmişti. Sanırım ebedi istirahatgâhı olarak da orayı tercih ederdi."

Buz gibi bir ekim sabahıydı ve Jennifer'la ben Gloucestershire'da kıvrımlı bir yoldan aşağı doğru yürüyorduk. Yaşadığı pansiyona yakın bir handa kalmıştım ve kahvaltıdan sonra buluşmuştuk. İkamet ettiği yerin kötü şartlarını görünce kapıldığım üzüntüyü gizlememiş olmalıyım ki çabucak bir icat çıkardı ve soğuğa rağmen bana yakınlardaki bir kiliseden Windrush Vadisi'nin manzarasını göstermekte ısrar etti. İlerde, yolun bitiminde bir çiftliğin girişini görebiliyordum; fakat oraya varmadan, Jennifer beni çalılıkların arasındaki bir patikadan geçirerek başka bir alana getirdi.

"Christopher Amca, gel bak." Sık bir sıra devedikeninin arasından geçip demir tırabzanlı bir yere geldik. Vadinin yan tarafından aşağılara uzanan tarlaları görebiliyordum.

"Harika bir manzara" dedim.

"Kilisenin bahçesinden daha uzaklar bile görünüyor. Sen de buraya taşınmayı düşünmez miydin? Londra artık o kadar kalabalık ki."

"Eski tadı yok, doğru söylüyorsun."

Bir süre manzarayı seyrederek yan yana durduk.

"Kusura bakma" dedim. "Epeydir buralara gelmedim. Galiba birkaç aydan fazladır. Uğraştığım bir şey de yoktu."

"Ah, benim için bu kadar endişelenme."

"Ama endişeleniyorum. Hem de çok endişeleniyorum."

"Ben onları geride bıraktım" dedi. "Geçen yıl olanları. Bir daha asla öyle aptalca bir şey yapmaya kalkmayacağım. Zaten sana da söz verdim. Sadece gerçekten berbat bir dönemdi, hepsi bu. Üstelik aslında benim niyetim o değildi. Pencerenin açık bırakılıp bırakılmadığını kontrol ediyordum."

“Ama Jenny, sen hâlâ genç bir kadınsın. Yaşayacağın o kadar çok şey var ki. Öyle bir şeyi tasarlamış olman bile beni nasıl üzüyor, bir bilsen.”

“Genç bir kadın mı? Otuz bir yaşında, çocuk yok, evlilik yok. Belki hâlâ geç değildir. Ama o arzuyu yakalamak mesele, anlıyor musun, bütün o şeylerin içinden yeniden geçmek. Artık o kadar yorgunum ki bazen kendi halinde sessiz bir hayat kurmaya memnuniyetle razı olabilirim diye düşünüyorum. Bir yerlerde bir dükkânda çalışırım, haftada bir sinemaya giderim ve kimseye de bir zararım dokunmaz. Böyle bir hayatın nesi kötü ki.”

“Ama buna razı olacak mısın gerçekten? Benim tanıdığım Jennifer olmazdı.”

Küçük bir kahkaha attı. “İyi de, nasıl bir şey olduğu hakkında hiçbir fikrin yok. Benim yaşında bir kadının böyle bir yerde aşkı bulmaya çalışması hakkında demek istiyorum. Ev sahibiyle kiracıların odanın dışına adım attığın anda senin hakkında fısıldaşmaları. Ne yapabilirim ki? Gazeteye ilan mı vereyim? İşte asıl *o zaman* beni konuşmaya başlarlar, gerçi hiçbiri umurumda değil ama.”

“Fakat sen çok çekici bir kadınsın Jenny. Demek istediğim o ki, insanlar sana baktığında sendeki o canlılığı görüyorlar, nezaketini, hassasiyetini. Eminim bir şeyler olacaktır.”

“İnsanlar benim canlılığımı görüyorlar, öyle mi? Christopher Amca, bence bana baktığında bir zamanlar tanıdığın küçük kızı görüyorsun, hepsi bu.”

Dönüp ona dikkatle baktım. “Ah, evet ama o canlılık hâlâ yerli yerinde” dedim. “Görebiliyorum. Orada, derinde bir yerde, bekliyor. Dünya sandığın kadar çok değişmedi sevgili çocuk. Seni biraz şok etti, o kadar. Ve bu arada, şu dünyada hâlâ iyi adamlar var, buna inan. Yapman gereken tek şey, onlarla karşılaşmamak için yaptığın şeyleri terk etmek.”

“Peki o zaman, Christopher Amca. Bir dahaki sefere daha çok çabalayacağım. Eğer bir dahaki sefer olursa.”

Bir süre manzarayı seyretmeye devam ettik. Yüzüme hafif bir rüzgâr vuruyordu.

“Senin için daha iyi şeyler yapmalıydım Jenny. Çok üzgünüm” dedim.

“Daha ne yapabilirdin ki? Eğer ben şu sersem kafama bazı şeyler...”

“Hayır, o değil... Daha önceleri demek istiyorum. Sen büyürken. Senin yanında daha çok olabilmeliydim. Ama dünya meselelerini çözmeye çalışmakla meşguldüm. Senin için çok daha fazlasını yapmış olmam gerekirdi. Özür dilerim. İşte, söyledim. Hep bunu anlatmak istemişim.”

“Christopher Amca, nasıl özür dilersin? Sensiz ben ne yapardım? Öksüz bir çocuktum, kimsesiz. Sakın bir daha özür dileme. Ben her şeyi sana borçluyum.”

Uzanıp demir tırabzana asılı örümcek ağına dokundum. Kopup, parmağımdan sarktı.

“Ah, nefret ederim o histen!” diye seslendi. “Hiç dayanamam!”

“Ben çok severim. Küçükken bunu yapayım diye eldivenlerimi çıkarırdım.”

“Nasıl seversin böyle bir şeyi?” Yüksek sesle gülüyordu, aniden eski Jennifer’ı görmüştüm. “Peki ya sen, Christopher Amca? Sen evlenmeyecek misin? Hiç düşünmüyor musun bunu?”

“Kesinlikle çok geç artık.”

“Ah, bilemiyorum ki. Kendi kendine yaşamayı gayet iyi beceriyorsun. Ama sanki sana göre değil. Hiç değil hem de. Huysuz bir adama dönüşüyorsun. Evlenmeyi düşünmek lazım. Hanım arkadaşlarından hep bahsediyorsun. Birinden biri seni istemez mi?”

“Beni öğle yemeğine isterler. Ondan fazlasına niyetleri olmadığını tahmin ediyorum.” Fakat sonra “Birisi vardı”

dedim. "O zamanlar. Her şeye olan, ona da oldu." Güldüm. "Benim şahane mesleğim neticede epey bir şeyin önüne geçti."

Ona arkamı dönmüş olmalıyım. Omzumda temasını hissettim; ben etrafıma bakınırken yüzümü dikkatle ince-liyordu.

"Mesleğin hakkında böyle kötü konuşmamalısın, Christopher Amca. Ben yapmaya çalıştığın şeyler için sana hep hayranlık duydum."

"Yapmaya çalıştığım... çok doğru. En sonunda pek az şeye tekabül eden. Neyse, bütün bunlar geride kaldı zaten. Bu aralar hayatımın en büyük emeli romatizmamı azdır-mamak."

Jennifer birdenbire gülümsedi ve koluma girdi. "Ne yapacağımızı biliyorum" dedi. "Bir planım var. Karar verdim. Doğru düzgün birini bulup evleneceğim ve üç tane, hayır, hayır, dört tane de çocuk dünyaya getireceğim. Buralarda bir yerlerde, canımız istediğinde gelip vadiyi seyredebileceğimiz bir yerde oturacağız. Ve sen de Londra'daki sıkış tıkış daireni bırakıp, gelip bizimle yaşarsın. Hanım arkadaşların seni almadıklarına göre, müstakbel evlatlarımın amcaları olmayı kabul edersin."

Ben de ona gülümsedim. "İyi bir plana benziyor. Tabii kocan her daim evinde beni görmeyi kabul eder mi etmez mi, bilemiyorum."

"Eh, o zaman sana kulübe gibi bir şey uydururuz."

"Bak bu güzel işte. Sen anlaştmanın sana düşen kısmını yerine getir, ben de bunu düşünüyüm."

"Eğer söz veriyorsan, dikkat et. Çünkü söylediklerimi yaparım, bilirsin. Sen de buraya gelip kulübende yaşamak zorunda kalırsın."

Son bir ay içinde, Londra'nın gri günlerini güz turistleri ve öğle arasına çıkmış memurlar eşliğinde Kensington

Parkı'nda dolaşarak geçirdim. Bu gezintilerimde zaman zaman rastladığım eski ahbablarımla öğle yemeğine veya çay içmeye gittiğimde ise, kendimi sık sık o sabah Jennifer'la konuştuğumuz şeyleri düşünürken buldum. Muhakkak ki beni biraz neşelendirmişti. Jennifer'ın hayatındaki karanlık tünelden geçtiği ve o tünelin diğer ucundan çıkmış olduğu besbelli. Tünelin sonunda onu bekleyen şeyi göreceğiz; ama tabiat itibariyle yenilgiyi kolay kabul eden biri değildir. Hatta o sabah vadiyi seyrederken bana ana hatlarıyla bahsettiği (yarı şaka-yarı ciddi) planı uygulamaya koyabileceğini düşünüyorum. Ve birkaç yıl içinde işler hakikaten de onun dilediği gibi giderse teklifini kabul edip onunla şehir dışında yaşamayı düşünmemek için hiçbir sebep göremiyorum. Tabii kulübe konusunu düşünmek lazım, ama yakınlarda bir yerde küçük bir ev bulabilirim. Jennifer'a minnettarım. Birbirimizin endişelerini derinden anlıyoruz. O soğuk günün sabahında yaptığımız konuşma türünden şeyler, benim için yıllardır teselli kaynağı oldu hep.

Gene de kasaba hayatı bana biraz fazla sakin gelebilir; son dönemde Londra'ya epey bağlanmış haldeyim. Üstelik, zaman zaman hâlâ savaş öncesinden ismimi hatırlayıp bir mesele hakkında tavsiyelerimi isteyen insanlar oluyor. Daha geçtiğimiz hafta, aslında, Osbournlarla yemeğe çıktığımda ismimi duyar duymaz elimi tutup, "Yani siz o Christopher Banks misiniz? Dedektif Christopher Banks mi?" diye heyecanla atılan bir hanımla tanıştım.

Meğer hayatının büyük bölümünü Sarah'yla "çok yakın dost" olduğu Singapur'da geçirmiş. "Sarah hep sizden bahsederdi" dedi bana. "İnanın, sizi zaten tanır gibiyim."

Osbournlar başka birkaç misafir daha davet etmişlerdi, ancak yemeğe oturduğumuzda aynı hanımın yanına denk geldim ve ister istemez konuşmamız tekrar Sarah'ya uzandı.

“Çok iyi dostuydunuz, öyle değil mi?” diye sordu bir ara. “Sizden hep hayranlıkla bahsederdi.”

“Mutlaka, iyi dosttuk. Tabii Uzakdoğu’ya gittikten sonra irtibatımız kalmamıştı.”

“Sizi sık sık anlatırdı. Meşhur dedektif hakkında öyle çok hikâyesi vardı ki, briç oynamaktan sıkıldığımızda bizi pek eğlendirirdi. Sizden hep saygıyla, hayranlıkla bahsetti.”

“Beni öyle iyi hatırlıyor olmasından çok duygulandım. Dediğim gibi, irtibatımız kopmuştu; gerçi ondan bir defa bir mektup aldım, savaştan iki yıl kadar sonraydı. O zamana dek savaşı nerede, nasıl geçirdiğini bilmiyordum. Esaret günlerini pek öyle kötü bir şey değilmiş gibi anlatmıştı, ama eminim hafife alınacak bir tarafı yoktu.”

“Ah, hafife alınacak hiçbir tarafı yoktu tabii. Ben ve kocam da aynı çileyi çekebilirdik. Tam zamanında kendimizi Avustralya’ya attık. Fakat Sarah ve Mösyö de Villeport, her şeyi kadere bırakmış insanlardı. Onlar akşam hiçbir plan yapmadan dışarı çıkan, karşılaştıkları herkesle zaman geçirmekten memnuniyet duyan bir çiftti. Çoğu zaman hoş olabilecek bir tarz bu ama Japonlar kapınıza dayandığında değil. Kendisini tanır mıydınız?”

“Kont’la tanışma fırsatım olmadı. Sarah’nın ölümünden sonra Avrupa’ya dönmüş diye biliyorum, ama yollarımız hiç kesişmedi.”

“Ah, demek öyle. Sarah sizden öyle bahsederdi ki ben ikisiyle birden iyi dost olduğunuzu düşünmüştüm.”

“Hayır. Ben Sarah’yı daha evvelki dönemde tanıdım aslında. Affınızı rica ederek size bir şey soracağım, ama cevabı var mı bilemiyorum. Onlar, yani Sarah ve bu Fransız adam, sizce mesut bir çift miydi?”

“Mesut bir çift mi?” Hanımefendi bir süre düşündü. “Tabii, insan hiçbir zaman tam olarak emin olamaz; ama dürüstçe söylemek gerekirse, aksini düşünmek zor. Kendilerini tamamıyla birbirlerine adanmış gibiydiler. Fakat para-

ları yoktu, dolayısıyla gönüllerinin istediği kadar tasasız olamıyorlardı. Fakat Kont hep çok, yani nasıl desem, çok romantik biriydi. Gülüyorsunuz, ama Bay Banks, öyle birine yakışan bir kelime bu. Sarah'nın ölümü onu yerle bir etti. Esaret döneminin sonucuydu, biliyorsunuz. Pek çokları gibi, eski sağlığına kavuşamadı. Onu gerçekten özlüyorum. Öyle hoş bir insandı ki.”

Geçen hafta, bu karşılaşmanın ardından Sarah'nın mektubunu (yıllar önce Şanghay'da o şekilde ayrıldıktan sonra yazmış olduğu tek mektubu) bulup çıkardım ve birkaç kez okudum. Üzerindeki tarih 18 Mayıs 1947'ydi ve Malaya'da bir tepe istasyonundan* yazılmıştı. Arkadaşıyla aramızda geçen konuşmadan sonra, gayet resmi, son derece donuk bir memnuniyet içeren satırların bugüne dek gizlenmiş cihetini açığa çıkarmayı ummuştum belki de. Fakat mektup onun Şanghay'dan ayrıldıktan sonraki hayatının malum çatısı hakkında bilgi vermekten öteye gitmiyor. Makao, Hong Kong ve Singapur'u “inanılmaz hoş”, “rengârenk”, “büyüleyici” olarak tanımlıyor. Fransız arkadaşından birkaç defa bahsediyor, ama sanki bu konuyu, ben zaten adam hakkında bilinecek ne varsa biliyormuşum gibi kısaca geçiştiriyor. Japon esaretinde olduğu dönemi neredeyse neşeli bir şekilde anıyor ve sağlık problemlerini “epey sıkıcı bir konu” diyerek bir kenara koyuyor. Nazikçe benim ne âlemde olduğumu sorup, hür memleket Singapur'daki hayatını “sürdürmeye degecek gayet güzel bir şey” olarak anlatıyor. Bu mektup daha çok yabancı bir memlekette, bir öğleden sonra aniden içinizden geldiği için belli belirsiz hatırladığınız bir dosta yazacağınız türden bir şey. Sadece bir kez, sonuna doğru, bir zamanlar paylaşmış olduğumuz mahremiyeti ima eden bir vurgu yapıyor.

* Özellikle Güney Asya'da insanların yaz dönemini geçirdiği, yüksek yerlere kurulu küçük kasaba. (ç.n.)

“Söylemekten imtina etmeyeceğim, canım Christopher” diyor, “o zamanlar, gerçekten hayal kırıklığına uğramıştım, en azından ikimiz arasında cereyan eden şeyin aldığı hal itibariyle. Ama merak etme, sana küs kalmaktan vazgeçeli çok oldu. Hem kader en sonunda bana böyle gül-müşken nasıl küs kalabilirim ki? Ayrıca şimdi inanıyorum ki o gün benimle gelmemen doğru bir karardı. Sen hep tamamlaman gereken bir vazifen olduğunu düşünüyor-dun ve eminim, istediğine ulaşmadan hiç kimseye veya hiçbir şeye kalbini veremeyecektin. Şimdi ümit ediyorum ki yapman gereken şeyleri tamamlamış ve benim maalesef son dönemde kıymetini bilmediğim mutluluğu ve dostlu-ğu bulmayı başarmışsındır.”

Mektubunun bu bölümleri –ve bilhassa o son satırlar-bana hiç de gerçeği yansıtmıyormuş gibi geliyor. Mektup boyunca hissedilen üstü kapalı düşünce –hatta bana o anda yazıyor olma hali– naklettiği “mutluluk ve dostluk” dolu günlerle çelişir gibi duruyor. Şanghay’da iskeleye adı-mını attığı gün karşılaşmayı ümit ettiği şey Fransız Kont’la kurduğu hayat mıydı hakikaten? Zannetmiyorum. Öyle hissediyorum ki vazife ve vazifeden kaçmaya kalkmanın anlamsızlığı derken, beni olduğu kadar kendisini de tarif ediyordu. Belki hayatlarını böyle meselelerle sınırlandır-maksızın yaşayıp giden kimi insanlar vardır. Fakat bizim gibiler, bizim kaderimiz dünyanın karşısına öksüz olarak çıkmak, yok olup gitmiş annelerimizin ve babalarımızın gölgelerini senelerce kovalamaktır. Üstlendiğimiz vazifeyi nihayete erdirmeye çalışmaktan başka çaresi yok bunun ve oraya ulaşınca kadar da huzur bulamayacağız.

Kendinden fazla memnun biri gibi görünmek iste-mem, ama burada, Londra’da artık belli bir mutluluğu yakaladığımı düşünerek geçiriyorum günlerimi. Parklar-da yürüyüş yapmaktan zevk alıyorum, sanat galerilerini dolaşıyorum; son zamanlarda giderek daha sıkça, British

Museum'daki okuma salonunda çözdüğüm olaylarla ilgili eski gazete haberlerini taramaktan sersemce bir gurur duymaya başladım. Bu şehir, bir başka deyişle, artık benim evim ve ömrümün geri kalanını burada geçirecek olmaktan şikâyetim yok. Fakat bazen günlerce boşluk duygusuyla boğuştuğum oluyor; o zaman Jennifer'ın davetini ciddiye almam gerektiğini düşünüyorum.